

English for Tibetans

དབྱིན་ཡིག་བསྐྱབ་དེབ།

by

Kevin Stuart, Amy Schultz, & Debra Krinke

ཁེ་བུན་སུ་ཏོར་ཨ་ལཱ་སྤྱ། ཨཱ་ད་མེ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ། དར་པུ་ར་ཁུ་རེ་ཁུན།

(Authors ཚུ་མ་པ་བོ།)

Gasang Gyamtso, Sonem Dorji, & Dongzhi Cairang

སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། བསོད་ནམས་དོ་རྗེ། དོན་འགྲུབ་ཆེ་རིང་།

(Tibetan Translators ཡིག་བསྐྱབ་བ།)

Tshe dbang rdo rje, Jermay Jamsu, and Lijia

ཆེ་དབང་དོ་རྗེ། འགྲུབ་མེད་རྒྱ་མཚོ། ལྷོ་རྒྱལ།

(Editors ཚུ་མ་སྤྱོད་བ།)

Chenle

འཕྲིན་ལས།

(Illustrator རི་མོ་བ།)

Contents

Preface <6>

(1) Name རྩམ་མིང། <7>

Pronunciation Practice One སྐྱ་སྐྱོར་གྲོག་སྤངས་དང་བོ། <9>

(2) Home བྱིམ། <10>

Puzzle Number One དཀའ་གནད་དང་བོ། <11>

(3) Age ཅ་ཚོད། <11>

(4) Job བྱ་བ། <15>

(5) Nationality མི་རིགས། <16>

Pronunciation Practice Two སྐྱ་སྐྱོར་གྲོག་སྤངས་གཉིས་པ། <21>

(6) Numbers གྲངས་ཀྱི། <21>

Game Number One ཕྱིད་འཛོ་དང་བོ། <22>

(7) Singular and Plural མང་ཆོག་དང་གཅིག་ཆོག། <23>

(8) Time དུས་ཚོད། <26>

Game Number Two ཕྱིད་འཛོ་གཉིས་པ། <27>

(9) Greetings འཆ་མས་འདྲི་བྱེད་སྤངས། <28>

(10) Texts སྒྲིབ་ཆོག། <29>

Important Words མིང་ཆོག་གལ་ཆོག། <30>

(11) Dictation ཉན་འདྲི། <32>

Song Number One སྐྱ་དབྱངས་དང་བོ། <33>

(12) Dictation and Exercises ཉན་འདྲི་དང་གཤམ་སྒྱུར། <34>

Game Number Three ཕྱིད་འཛོ་གསུམ་པ། <35>

Game Number Four ཕྱིད་འཛོ་བཞི་པ། <36>

(13) How many? ཅ་ཚོད། (I) <36>

(14) How many? ཅ་ཚོད། (II) <38>

Pronunciation Practice Three སྐྱ་སྐྱོར་གྲོག་སྤངས་གསུམ་པ། <39>

(15) Dongzhi's Family རོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱིམ་ཆང་། <41>

Song Number Two སྐྱ་དབྱངས་གཉིས་པ། <41>

(16) Bill <42>

(17) Conversation ཁ་བརྒྱ། <43>

(18) Possessive Pronouns བདག་དོན་གྱི་ཆོག། <44>

- (19) Colors ཁ་དོག <46>
- (20) Professions ལས་རིགས། <48>
- (21) Nationalities མི་རིགས། <50>
- (22) This is, they are, these are འདི་ནི། ཁོ་ཚོ། འདི་ཚོ། <52>
- (23) Dongzhi's Home རོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ། <54>
Song Number Three གླུ་དབྱངས་གསུམ་པ། <55>
- (24) Introductions རོ་སྒྲོན་བྱེད་པ། <57>
Pronunciation Practice Four གླུ་སྒྲུབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་བཞི་པ། <58>
- (25) Dongzhi, Jobs, and Relatives རོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ་དང་ཁོའི་གཉེན་ཉེ། <59>
- (26) Dongzhi's Home, Animals, and Relatives རོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་སྐྱོ་ཚོག། གཉེན་མི། <63>
- (27) The Three Singers གླུ་བ་གསུམ། <64>
Play Number One: The Three Singers གླུ་བ་གསུམ། <64>
- (28) A Classroom སྒྲོབ་ཁང་ཞིག་ <73>
Puzzle Number Two དཀའ་གནད་གཉིས་པ། <74>
- (29) A Kitchen གཡོས་ཁང། <76>
- (30) Another Kitchen གཡོས་ཁང་གཞན་ཞིག་ <77>
- (31) Comprehension Check གློ་རེས་ཚད་རྟོགས་ཞིབ་བྱེད་པ། <78>
- (32) A Tibetan Home བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ <82>
Pronunciation Practice Five གླུ་སྒྲུབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་ལྔ་པ། <84>
- (33) Mother and Daughter, Teacher and Student མ་སྲུ་དང་དགེ་སློབ། <85>
- (34) Enjoy Yourself བྱོད་རང་གིས་ཅི་དག་མཛོད། <87>
- (35) Dongzhi, A Chemistry Student རོན་འགྲུབ། རྩིས་འགྲུར་ཚན་ཁག་གི་སྒྲོབ་མ་ཞིག་ཡིན། <90>
- (36) What are they doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་ལས་བཞིན་ཡོད། <94>
- (37) Dongzhi's Family རོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ། <96>
- (38) A Fine Day གནམ་གཤིས་ཡག་པོའི་ཉིན་ཞིག་ <98>
Song Number Four གླུ་དབྱངས་བཞི་པ། <99>
- (39) What are They Doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག་གས། <100>
- (40) Photographs འདྲ་བར། <103>
- (41) Where are they going? Where are they? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ། ཁོ་ཚོ་གང་ན་ཡོད་དམ། <104>
- (42) Making a Bookcase དབེ་སྒྲམ་ལས་བཞིན་པ། <107>

- (43) Which... གང་ཞིག <109>
- (44) Are going to do... བྱེད་ཅིས་ཡོད་དམ། <110>
Song Number Five གླུ་དབྱངས་ལྔ་བ། <111>
- (45) A Countryside Home ཞིང་ཁའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག <112>
Pronunciation Practice Six སྒྲ་སྒྲིབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་དུག་པ། <112>
- (46) A Bus Ride སྒྲི་སྒྲོད་སྒྲུངས་ལོར་ལ་འདུག་ཐངས་གིག <114>
Song Number Six གླུ་དབྱངས་དུག་པ། <117>
- (47) Is there? འདུག་གམ། <118>
- (48) The Singing Dog གླུ་དབྱངས་ལེན་པ་ཞེན་པའི་བྱི། <119>
Pronunciation Practice Seven སྒྲ་སྒྲིབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་བདུན་པ། <120>
- (49) The Frog Child བྱིས་པ་སྐལ་བ། <122>
- (50) Making Tea རྩ་སྒྲིལ་བ། <125>
- (51) Are there.... ཞེ་འདུག་གམ། <127>
- (52) Can and Can't (I) ཚོག་པ་དང་མི་ཚོག་པ། <130>
Song Number Seven གླུ་དབྱངས་བདུན་པ། <131>
- (53) Can and Can't (II) ཚོག་པ་དང་མི་ཚོག་པ། <132>
- (54) Review བསྒྱུར་སྒྱུར། <134>
- (55) Homonyms སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དད་པའི་ཚོག <135>
Pronunciation Practice Eight སྒྲ་སྒྲིབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་བརྒྱད་པ། <135>
Song Number Eight གླུ་དབྱངས་བརྒྱད་པ། <136>
- (56) Like and Want སྒྲོར་འབབ་པ་དང་དགོས་པ། <137>
Pronunciation Practice Nine སྒྲ་སྒྲིབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་དགུ་བ། <141>
- (57) Look at... (...ལ་ལྟོས་དང་།) <142>
Debate: ཚུད་གླེང་། <142>
- (58) Dorjisu and the Ball རྫོ་རྩེ་མཚོ་དང་གླང་ལི། <143>
- (59) The Skipping-Rope སྒྲུད་ཐག་ཅེད་མོ། <146>
- (60) Days of the Week གནའ་ལོར་གཅིག་གི་ཉིན་བདུན། <149>
Song Number Nine གླུ་དབྱངས་བརྒྱུ་བ། <151>
- (61) Months and Seasons of the Year ལོ་རེའི་དུས་ཚོགས་བཞི་དང་རྩ་བརྒྱུ་གཉིས། <152>
- (62) The Weather རྣམ་ལྔ། <154>

- (63) Directions: north / south / east / west རྩོམ་པའི་མེ་ བྱང་དང་ལྷོ་ ཤར། རྩུབ་བཙུགས། <157>
Pronunciation Practice Ten སློབ་སྦྱོང་གི་སྒྲུབ་པ་ <157>
- (64) Usually do... (I) རྒྱུ་པར་ལས་པ་ཡིན། <160>
- (65) Usually do... (II) རྒྱུ་པར་ལས་པ་ཡིན། <162>
- (66) Illness (I) རྩ་ཚ། (ཉ) <164>
- (67) Illness (II) རྩ་ཚ། (ཉ) <167>
- (68) Playing With Matches འབར་ལྷན་ཅིང་བ། <168>
Show and Tell རྩོམ་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་བ། <169>
Pronunciation Practice Eleven སློབ་སྦྱོང་གི་སྒྲུབ་པ་གཅིག་པ། <169>
- (69) Going to do ...ལས་ཕྱིས་ཡོད། <170>
Puzzle Number Three དཀའ་གནད་གསུམ་པ། <171>
Play Number Two: The Vase of Gold ཕྱི་མོ་གཉིས་པ། གསེར་གྱིས་བཀང་བའི་བྲམ་པ། <172>
- (70) Review བསྐྱར་སྒྱུར། <178>
- (71) The Big Horserace རྩ་རྒྱལ་སྤུས་ཆེན། <179>
- (72) Dazheng Is Awful རོ་གནོད་མི་ཤེས་པའི་རྩ་མགྱིན། <181>
- (73) Mrs. Mills Visits Rebgong ལྷམ་མོ་ལྷོ་འོ་ཟེ་རེ་བ་གོང་དུ་བྱིན་པ། <183>
- (74) Uncomfortable Shoes རྩོན་མི་བདེ་བའི་ལྷམ། <185>
- (75) Bawog སྐལ་བ། <187>
- (76) Shopping List དངོས་བོ་ཉ་བའི་མིང་ཐོ། <192>
- (77) Conversation ཁ་བརྒྱ། <194>
- (78) A Donkey བོང་བུ་ཞིག་ <196>
- (79) The Cat Teacher དགེ་རྒན་གྱི་ལ། <197>
- (80) The Coming of the Great Zaa ཕྱད་ཆེན་ཐོན་བྱུང་། <200>
- (81) The Tortoise Dies རུས་སྐལ་གྱི་བ། <202>
Australia: Other Nomads ཨོ་སུ་བྲུ་བུ་ལི་ཡ། འབྲོག་མི་གཞན་ཞིག་ <204>
New Zealand ཞིན་ཞིས་ལུན། <206>
Britain (དབྱིན་ཇི།) <208>
Pictures <212>

དབྱིན་ཡིག་བསྐྱབ་དེབ།

དབྱིན་ཡིག་གི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན།

དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་གི་འགོར་ཏེ་ལམ་མི་གྲངས་དྲུག་ལྷུང་བཙོ་ལྷ་སྟེ་འཛམ་གླིང་གི་མི་གྲངས་བཞི་ཆའི་གཅིག་གིས་དབྱིན་ཡིག་ཅེད་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་ལ། མི་གྲངས་དྲུག་ལྷུང་བཞི་ལྷག་གིས་དབྱིན་སྐད་མ་སྐད་དུ་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་དེ། དབྱིན་སྐད་ནི་ཆོང་ལས་དང་། ཆབ་སྤྱིད། སློབ་གསོ། རོལ་མོ། ཆེན་རིག་བཟོ་རྩལ་བཅས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བཀོལ་བའི་སྐད་རིགས་ཤིག་ཡིན། གྲུང་གོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་སྐྱོས་སུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སུ་ཁུལ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཁྱོད་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དུས་ཆེན་པོ་ཕྱི་ཕྱོགས་སྐོ་འབྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་མཐུད་དབལ་འབྱོར་རྒྱུད་རིམ་ནང་དབྱིན་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ་ནི་ཡོ་བྱད་ཅིག་ཏུ་ནན་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གཞན་ཡང་། སློབ་མ་ཆོར་དབྱིན་ཡིག་གི་གོ་རྟོགས་བཟང་པོ་ཡོད་ཆེ་ཁོ་ཆའི་སློབ་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་སྐོམ་གཞིའི་ཐོབ་སྐར་རེ་མཐོང་གཏོང་བྱེད་པས་བོད་རིགས་སློབ་མ་མང་པོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་འགྲིམ་པར་ཡང་རོགས་བྱེད་བྱུང་བོ།

བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཁྱིད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན།

བོད་རིགས་སློབ་མ་མང་བོས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གི་རྒྱ་ཆད་ཞན་པས་དེའི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ནང་བྱ་རྒྱུ་དཀའ་ཞིང་། བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཁྱིད་ན། སློབ་མ་ཆོར་དབྱིན་སྐད་སློབ་པ་མཁྱོགས་ཤིང་དབྱིན་སྐད་ལ་གོ་རྟོགས་ལྷག་ཏུ་ལོན་བྱུང་།

དེབ་འདིའི་སྐོར།

དེབ་ཆ་འདིའི་ནང་གི་དབྱིན་ཡིག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ནི་Kevin Stuartདང་Amy Schulz ད་དུང་Debra Kerinke སྐོགས་ཀྱིས་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་ཡིན་ལ། སློབ་མ་གང་ཞིག་གིས་སློབ་དེབ་འདི་སྦྱངས་ཆར་བ་ཡིན་ན་ཅུང་དམའ་བའི་རྒྱ་ཆ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཁ་བརྟེན་བྱེད་ཐུག་པ་དང་དབྱིན་ཡིག་གྲོག་འདོན་བྱེད་ཐུག་ངེས་ཡིན། དེ་གཙོ་བོ་འབྲི་གྲོག་འཆད་ཉན་བཞིར་དམིགས་ནས་ཁ་བརྟེན་ཞུ་བའི་རྒྱ་ཆ་ལ་སྒྲིགས་པའི་དེབ་ཅིག་ཡིན། རང་ཆོའི་རེ་བ་ནི་བོད་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་བསྐུལ་གྱི་རང་ནས་སློབ་ཁྱིད་ཁོ་ནར་སོང་ནས་དབྱིན་ཡིག་མི་སློབ་པར། མ་སྐུལ་དང་ལ་ེན་གྱི་སྐོ་ནས་སྐད་རིགས་བཀོལ་སྤྱོད་དེ་དངོས་ཡོད་དང་དོན་སྤྱིང་ལྷན་པའི་བཀྲོ་སྤྱོད་གི་ནང་དུ་ཞུགས་ནས་སློབ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་སློབ་འདོད་ཀྱི་སློབ་ཡོད་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དབྱིན་སྐད་བཀོལ་བ་ནི་དབྱིན་སྐད་སློབ་པ་རེད། རང་ཆོས་དཔེ་དེབ་འདི་སློབ་པའི་སློབ་མ་ཆོས་སློབ་ཆེན་རེ་གཉིས་སྦྱངས་རྗེས་མཚམས་མི་འདོག་པར་ཐུ་མཐུད་ནས་མཐུག་བར་དུ་སློབ་པར་སློན་འདུན་ཞུ། སྐད་རིགས་གསར་བ་ཞིག་བསྐྱབ་རྒྱུ་ནི་དཀའ་སྤྱུག་ཆེ་མོད། འོན་ཀྱང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མཐའ་མར་བྱེད་ལ་སློབ་བཞིན་པའི་སྐད་རིགས་འདིའི་གོ་རྟོགས་བཟང་པོ་དང་འབྲས་བུ་ངོ་མ་བསྐུལ་ཡོང་།

ཁྱེད་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་གི་སློབ་སྦྱོང་ལ་སྦྱངས་འབྲས་ལེགས་པོ་ཐོབ་པའི་སློན་འདུན་ཞུ།

1) Name རྩམ་མིང་།

a. What is your name?

My name is ____.

c. What is her name?

Her name is ____.

d. What is my name?

Your name is ____.

b. What is his name?

His name is ____.

Key Items གནད་འགྲེལ།

father

mother

A. Western people tell their given name first. For example, look at this name--“Bill Smith.” “Bill” is the name given by Bill’s mother and father. “Smith” is Bill’s father’s name. “Bill” is called “first name” or “given name.” “Smith” is the “family name” or “surname.” ཕྱི་གླིང་བའི་མིང་སྟོན་དུ་ཡོད་ལ་རྩམ་རྗེས་སུ་ཡོད། “Bill Smith”ལྟ་བུར་མཚོན་ན། “Bill”ནི་ཁོའི་ཕ་མས་བསྐྱེད་བའི་མིང་ཡིན་ལ། “Smith”ནི་ཁོའི་ཕ་མིང་སྟེ་རྩམ་མིང་ཡིན། “Bill”ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་ “first name”དང་ཡང་ན་“given name”ཞེས་འབོད་ཅིང་། “Smith”ལ་“family name”ཡང་ན་“surname”ཞེས་འབོད།

B. Unlike some languages, in referring to other people, English specifies whether they are male or female. “He,” “him,” and “his” refer to a male, who may be of any age. “She,” “her,” and “hers” refer to a female of any age. རྒྱ་རིགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་དབྱིན་སྐད་ཁོད་དུ་མི་ཞིག་གླེང་སྐབས་ཕོ་མོའི་དབྱེ་བ་དགར་རྒྱ་དེ་གཙོ་ཆེ་སྟེ། “He”དང་ “him” “his”བཅས་ཀྱིས་ལོ་ཚོད་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕོ་སྟོན་

ཞིང་། “She”དང་“her” “hers”བཅས་ཀྱིས་མོ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་རྒན་གཞོན་གང་ཡིན་རུང་ཚོགས་

C. There are other ways to correctly ask someone for his or her name. You might say: (a) Please tell me your name; (b) Would you please tell me your name? and (c) May I know your name? ད་དུང་གཤམ་གསལ་ལ་ལྟར་མི་གཞན་གྱི་མིང་དྲི་ཚིག་སྟེ། (ཀ) Please tell me your name; ཁྱོད་གྱི་མིང་ང་ལ་བཤད་རོགས། (ཁ) Would you please tell me your name? ཁྱེད་གྱི་མཚན་ང་ལ་བཤད་ན་ཚོགས་གསལ། (ག) May I know your name? ངས་ཁྱོད་གྱི་མིང་ཤེས་ན་ཚོགས་གསལ།

D. When asking one person about another person’s name, you might say: (a) Do you know his / her name? (b) Do you know that person? What’s his / her name? (c) Who is that? and (d) Who is he / she? མི་ཞིག་ལ་ས་མི་གཞན་ཞིག་གི་རྩམ་མིང་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་གཤམ་ལྟར་དྲི་ཚིག་སྟེ། (ཀ) Do you know his / her name? ཁྱོད་གྱིས་ཁོའི་ / ཁོ་མོའི་མིང་ཤེས་སམ། (ཁ) Do you know that person? ཁྱོད་གྱིས་མི་གན་ཤེས་སམ། (ག) Who is that? མི་གན་སུ་རེད། (ང) Who is he / she? ཁོ་རང་ / ཁོ་མོ་སུ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

boy

girl

newspaper

teacher

classroom

A. Write the name of four boys in your classroom. Use the pattern “His name is ____.” ཚིག་གྲུབ་“His name is ____.”འདི་བཞོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་ཕོ་བཞི་ཡི་མིང་འབྲི་དགོས།

B. Write the name of four girls in your classroom. Use the pattern “Her name is ____.” ཚིག་གྲུབ་“Her name is ____.”འདི་བཞོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་མོ་བཞི་ཡི་མིང་འབྲི་དགོས།

C. What is your teacher’s name? Use the pattern “My teacher’s name is ____.” ཁྱེད་ཀྱི་དགེ་མཁན་གྱི་མིང་ ལ་ཅི་ཟེར། ཚིག་གྲུབ་“My teacher’s name is ____.”འདི་བཞོལ་ནས་ཁྱེད་ཀྱི་དགེ་མཁན་གྱི་མིང་འབྲི་དགོས།

D. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

- His name is Bill.
- Her name is Sarah.
- My name is Kevin.
- Your name is Cairang. Now make each of these sentences a question. (What is his name?) གོང་གི་ཚིག་རྣམས་འདྲི་ཚིག་གི་རྣམས་པར་བསྒྱུར་དགོས།

E. Repeat the above dialogue with a partner. གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་ཁ་བརྒྱུར་འདོན་བྱེད་དགོས།

F. Look at a newspaper containing pictures of famous people. Practice asking the names of the people. མི་སྣ་མིང་གྲགས་ཅན་གྱི་འདྲ་པར་ཡོད་པའི་ཚགས་པར་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་དེའི་ནང་གི་མི་སྣ་འདི་མིང་དག་འདྲི་བར་སྦྱང་བ་བྱོས།

G. The teacher begins by giving her name. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, “This is Miss / Mrs. Smith,” and then at himself and saying, “I am Renchin.” In this way everyone in the circle has to give the names of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be

used, such as, “The girl with the green sweater is Limao. The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia.” དགེ་སློབ་ཚོགས་སར། དགེ་མཁན་གྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་འོ་སློབ་བྱེད་ཅིང་། དེའི་འཕྲོར་དགེ་མཁན་གྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཙོག་པའི་སློབ་མས་དགེ་མཁན་ལ་མཇུག་མོས་བསྟན་ཏེ་ཚིག་གྲུབ་“This is Miss / Mrs. Smith”འདི་བཞོལ་ནས་དགེ་མཁན་འོ་སློབ་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲུབ་“I am Renchin.”འདི་བཞོལ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་བརྗོད་དགོས། དེ་ལྟར་སློབ་མ་རེ་རེས་རང་རང་གི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འདུག་པའི་དགེ་སློབ་ཚང་མའི་མིང་ནས་བརྗོད་དེ་འོ་སློབ་བྱེད་ཀྱི་མིང་འབྲི་དགོས། སླ་ལྷག་སློབ་སློབ་སློབ་བྱེད་པ་བརྒྱུད་ནས་ཅུང་དཀའ་བའི་ཚིག་སློབ་བཞོལ་ནས་འོ་སློབ་བྱེད་ཚིག་སྟེ། དཔེར་ན། “The girl with the green sweater is Limao. བལ་ལ་ལྷང་ཁུ་གྱོན་པའི་བུ་མོ་དེ་ལྷ་མོ་རེད། The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia. མོའི་གཤམ་དུ་ཙོག་ཅིང་མིག་ཤེལ་བསྒྲམས་པའི་བུ་དེ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་རེད།”

Pronunciation Practice One སྒྲུབ་སྒྲིག་སྒྲུབ་དང་བོ།

A. Practice saying these words which have the / b / and / p / sounds. Listen carefully to your teacher. Both the / b / and / p / are made by closing the lips to stop the flow of air from the lungs. Both sounds can appear at the beginning, middle, or end of a word. བཞུགས་ཀྱིས་དགེ་ལྡན་གྱི་སྒྲུབ་འབྲིན་སྒྲུབ་ལ་ཉན་ནས་ / b / དང་ / p /

གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་གདངས་སྒྲོབ་དགོས། / b / དང་ / p / གཉིས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་ནི་དབྱུགས་རྒྱ་དེ་མཆུས་བཀག་རྒྱུ་ཡིན། བཀག་སྒྲོམ་དེ་ཉིད་གཏོར་ཉི་འགད་གཏོར་གྱི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲུབ་འབྲིན་བ་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཐོག་མཐའ་བར་སྒྲུབ་གང་རུང་ན་ཡོད་ཆོག

/ b /	/ p /	/ b /	/ p /	/ b /	/ p /
a. batch	1. patch	e. bride	5. pride	i. batter	9. patter
b. mob	2. mop	f. nabbed	6. napped	j. symbol	10. simple
c. stable	3. staple	g. lab	7. lap	k. buy	11. pier
d. cab	4. cap	h. tab	8. tap		

B. Listen carefully to your teacher. You will hear the sentences below, but only one of the *italicized* words will be spoken. Circle the word you hear. དགེ་ལྡན་གྱིས་སྒྲིག་འདོན་བྱེད་པར་ཞིབ་དུ་ཉན་ཆེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་ཆོག་དེ་དག་

ཐོས་ཐུབ་ཅིང་། ཆོག་གྲུབ་རེའི་ནང་ཡིག་འབྲུག་མེད་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་འདོན་མི་སྲིད། ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཐོས་བ་དེར་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

rapid

bill

pill

cab

cap

peach

beach

dress

rope

robe

a. Did the doctor give you a *bill* / *pill*?

b. Let's take a *cab* / *cap* to the airport.

c. George was bitten by a *rabid* / *rapid* dog.

d. Have you seen my *beach* / *peach* robe?

e. My friends won't stop *ribbing* / *ripping* me about my mistake.

f. I have to *swab* / *swap* the boat before we can leave.

g. Lend me your *robe* / *rope*. I can't find mine.

(2) Home ཁྱིམ།

a. Where is your home?

My home is ____.

b. Where is her home?

Her home is ____.

c. Where is his home?

His home is ____.

d. Where is my home?

Your home is ____.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. There are other ways to ask this question: (a) Where are you from? [I'm from ____.] (b) Where do you live? [I live in ____.] ད་དུང་གཞན་པའི་ཐབས་ཀྱིས་དྲི་བ་བྱིན་ཆོག་སྟེ། (1) Where are you from? [I'm from ____.] ཁྱོད་རང་གི་ཡིན། ང་ནི་.....ཡིན། (2) Where do you live? [I live in ____.] ཁྱོད་རང་གི་དུ་བསྡད་ཡོད། ང་ནི་.....ཡོད།

B. It is also correct to say “My / Her / Your / His home is in ____.” ད་དུང་གཞན་ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་ཆོག་སྟེ། “My / Her / Your / His home is in ____.” ངའི་ / ཁོའི་མོའི་ / ཁྱོད་ཀྱི་ / ཁོ་རང་གི་མ་ཡུལ་ནི་.....ཡོད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write sentences using “home” for three boys in your classroom. Use the pattern “His home is ____.” ཆོག་གྲུབ་“His home is ____.” བཞོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་མོ་གསུམ་གྱི་མ་ཡུལ་དང་སྤྱད་ནས་ཆོག་གྲུབ་བཟོ་དགོས།

B. Write sentences using “home” for four girls in your classroom. Use the pattern “Her home is ____.” ཆོག་གྲུབ་“Her home is ____.” བཞོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་མོ་གསུམ་གྱི་མ་ཡུལ་དང་སྤྱད་ནས་ཆོག་གྲུབ་བཟོ་དགོས།

C. Where is your teacher’s home? Use the pattern “My teacher’s home is ____.” ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་ལྷན་ཀན་གྱི་མ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད། ཆོག་གྲུབ་“My teacher’s home is ____.” བཞོལ་ནས་འདྲི་དགོས།

D. Walk around your classroom and ask at least ten students where their homes are. Write their answers. Use this pattern “home is ____.” སློབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐྱོར་བ་བྱས་ཏེ་སློབ་གྲོགས་བཅུ་ཙམ་གྱི་མ་ཡུལ་གང་ཡིན་པ་འདྲི་ཅད་བྱས་རྗེས། ཆོག་གྲུབ་“home is ____.” བཞོལ་ཏེ་ཁོ་ཆོའི་མ་ཡུལ་གང་ཡོད་ཟེས།

E. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཆོག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. Her home is Lhasa.

b. His home is Gansu.

c. My home is Qinghai.

d. Your home is Yunnan.

Now make each sentence a question. (Where is her home?) ཆོག་གྲུབ་རེ་རེ་འདྲི་ཆོག་གི་རྣམ་པར་བསྒྱུར་དགོས།

F. The teacher begins by giving her name. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, “This is Miss / Mrs. Smith. Her home is the United States.” Then he points at himself and saying, “I am Renchin. My home is Yunnan.” In this way everyone in the circle has to give the names and homes of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be used, such as, “The girl with the green sweater is Limao. Her home is Qinghai. The boy with the glasses sitting next to her is

Sangjijia. His home is Sichuan.” དགེ་སློབ་ཚོགས་སར། དགེ་ཆན་གྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་བརྗོད་ནས་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། རིའི་འཕྲོར་དགེ་ཆན་གྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་སྤྲོད་པའི་སློབ་མས་དགེ་ཆན་ལ་མཚུབ་མོས་བསྟན་ཏེ་ཚིག་གྲུབ་“This is Miss / Mrs. Smith. Her home is the United States.”བཀོལ་ནས་དགེ་ཆན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲུབ་“I am Renchin. My home is Yunnan.”འདི་བཀོལ་ནས་རང་ཉིད་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་སློབ་མ་རེ་རེས་རང་གི་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་སྤྲོད་པའི་དགེ་སློབ་ཡོད་དོ་ཙམ་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། མཚུག་མཐར་རང་ཉིད་ཀྱང་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། སླ་ལྟག་སློབ་སློབ་སྤྱོད་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཚུང་དཀའ་བའི་ཚིག་སྒྲུབ་བཀོལ་ནས་ཀྱང་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཚིག་སྟེ། དཔེར་ན། “The girl with the green sweater is Limao. Her home is Qinghai. The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia. His home is Sichuan” བལ་ལྷ་ལྷང་ཁུ་གྱོན་པའི་བུ་མོ་དེ་ལྷ་མོ་ཡིན་ལ། མོའི་པ་ཡུལ་ནི་མཚོ་སྒོན་ཡིན། མོའི་གམ་དུ་ཙམ་ཅིང་མིག་གཤེལ་བསྐྱམས་པའི་བུ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་ཡིན། ཁོའི་པ་ཡུལ་ནི་ཟི་བོན་ཡིན།

Puzzle Number One དཀའ་གནད་དང་བོ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗ and ↘). When you find a word, circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་དཀའ་གནད་གྱི་རེ་ལུ་མིག་ལ་ལྟོས་དང་། རེ་ལུ་མིག་ལས་ཁྱོད་གྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད་(→)དང་གཡམས་ནས་འཕྲེད་(←)། གོང་ནས་འོག་(↓)དང་འོག་ནས་གོང་(↑)། དེ་མིན་གསལ་གླིང་གཉིས་(↗དང་↘)ལྟར་བཙལ་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་དེ་དག་རྟོག་པར་བྱ་དགོས།

a. Qinghai	c. Gansu	e. Sichuan	g. Lhasa
b. Xining	d. Lanzhou	f. Tibet	

Q	G	L	H	A	S	A	C	U	K
S	I	C	H	U	A	N	P	O	T
H	L	M	A	T	X	I	G	H	O
I	A	L	G	I	U	F	A	Z	A
G	N	H	N	B	S	Q	N	N	X
I	O	I	B	E	N	Z	S	A	I
Q	N	P	M	T	A	I	U	L	N
G	A	I	A	H	G	N	I	Q	G

(3) Age རྒྱུ་ཚུན།

a. How old are you? I am ____.	b. How old is he? He is ____.	c. How old is she? She is ____.	d. How old am I? You are ____.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Western people do not think it is polite to ask other people their ages, especially if two people have just met. It is also considered impolite for younger people to ask much older people their ages. ཕྱི་སྤྱིང་བས་མི་གཞན་གྱི་ལོ་ཚོད་འདྲི་བ་ནི་གུས་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་སྤངས་སུ་བསམ་ཞིང་། ལྷག་པར་དུ་ཆ་རྒྱས་མེད་པའི་མི་དང་འཕྲད་ཆེ་གཞན་བས་མི་བགྲེས་པོར་ལོ་ཚོད་འདྲི་བ་དེ་གུས་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་སྤངས་ཤིག་ཏུ་བརྟེན།

B. “What is your / his / her / my age?” is another correct way of asking for this information. ཚིག་སྒྲུབ་“What is your / his / her / my age?”ནི་མིའི་ལོ་ཚོད་འདྲི་བའི་ཚིག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན།

C. Learn to use “is,” “am,” and “are” correctly. Learn the following || “is”དང་“am” “are”སྟགས་ཡང་དག་པར་བཀོལ་བའི་ཆེད་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་རེ་ལུ་མིག་སྒྲིངས།

Am	Are	Is
I am Tibetan.	They are Tibetan.	He is Tibetan.
	We are Tibetan.	She is Tibetan.
	You are Tibetan.	Wanmadorji is Tibetan
	Sonan and Cairang are Tibetan.	Gengsangcuo is Tibetan.
	Deji and I are Tibetan.	That woman is Tibetan.

D. When do you use “is” and “are?” “Is” is used when the subject is singular, or you are talking about only one of something. “Are” is used when the subject is plural, or when you are talking about two or more things. || “is” གི་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་པོ་དེ་གཅིག་ཆོག་ཡིན་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གཅིག་ཁོ་ན་གྱི་དུང་སྐབས་བཀོལ་དགོས་ལ་“are”གི་བྱེད་པ་པོ་གཅིག་པོ་དེ་མང་ཆོག་ཡིན་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གཉིས་སམ་དེ་ལས་མང་བ་གྱི་དུང་སྐབས་བཀོལ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

E. Westerners usually discover a person’s age indirectly. This happens after many conversations about the person’s personal experiences and memory of historical events. བྱི་གླིང་བས་དུས་རྒྱུན་ཐད་ཀར་མིན་པའི་ཐབས་ལམ་སྤྱད་དེ་གཞན་གྱི་ལོ་ཚད་ཤེས་པར་བྱེད། རྒྱུན་པར་པ་ལོ་བའི་སྤར་སོང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་སྟགས་གྱི་དབང་བསྟུན་དེ་ཤེས་པར་བྱེད་དོ།

F. Sometimes, when telling someone’s age, it can be stated with just the number or the number + “years old.” For example, “I am 24.” or “I am 24 years old.” མི་ཞིག་གིས་ལོ་ཚད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ལོ་གྲངས་ཁོ་ནའམ་ཡང་ན་ལོ་གྲངས་+ “years old.”ཞེས་བརྗོད་ཆོག་དཔེར་ན། “I am 24.”དང་ཡང་ན་“I am 24 years old.”ལྟ་བུའོ།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Make sentences with the following words. Write your sentences on your paper. Use the following pattern: གཤམ་གསལ་གྱི་མིང་ཆོག་དེ་དག་བཀོལ་ནས་འོག་གི་ཆོག་གྲུབ་སྒྲིག་སྒྲངས་གཉིས་ལ་ལད་མོ་བྱས་ཏེ་ཆོག་བསྒྲིགས་ཏེ་ཤོག་ངོས་སུ་འབྲི་དགོས།

*teacher - Is a teacher here?

*homes - Are there homes here?

a. pencil
b. Tibetans

c. mothers

d. TV (television)

e. student

B. Are the following subjects singular or plural? གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གཅིག་ཚིག་ཡིན་ནམ་མང་ཚིག་ཡིན། གཡ་ཏེ་གཅིག་ཚིག་ཡིན་ནམ་མང་ཚིག་དེའི་ཐུན་གྱི་སྟོང་གནས་སྟེང་“-s”སྟོར་དགོས། གཡ་ཏེ་མང་ཚིག་ཡིན་ནམ་མང་ཚིག་དེའི་ཐུན་གྱི་སྟོང་གནས་སྟེང་དུ་“-p”ཞེས་འབྲི་དགོས།

a. ___ newspaper

b. ___ glasses

c. ___ vase

d. ___ door

e. ___ loaves of bread

f. ___ babies

g. ___ knives

h. ___ information

i. ___ class

j. ___ news

C. Add -s- where necessary: གཤམ་གྱི་ཁ་སྐོང་ནང་འོས་འཚམ་གྱི་མང་ཚིག་བཞོལ་ནས་འབྲི་དགོས།

a. The (boy) are playing in the garden.

b. The (cow) are on the mountain.

c. The (sheep) are eating grass.

d. The (yak) are drinking water in the river.

e. The Tibetan (hat) are very beautiful.

f. She has many Tibetan (robe).

g. I haven't any writing-paper but I have some (envelope).

h. I don't like (butter) but I do like (cheese).

i. Dongzhi has two (home).

j. I don't like (fish) but I like (mutton).

C. Write sentences about the ages for five boys in your classroom. Use the pattern “He is ____.” ཚིག་སྟོར་“He is ____.”འདི་བཞོལ་ནས་འཛིན་གྱའི་སྟོང་གོགས་པོ་ལྔའི་ལོ་ཚོད་སྟོར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འགའ་བྲིས།

E. How old is your teacher? Use the pattern “My teacher is ____.” མོས་ཁྱེད་ “My teacher is ____.”འདི་ བཞིན་ལ་
ནས་ཁྱེད་ཀྱི་དགེ་མཉན་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ་འབྲི་དགོས།

Use this pattern “(name) is ____.” Then read your sentences to your partner. སྒྲོབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་

ཏེ་སྒྲོབ་ཁྲོགས་པའུ་ཙམ་གྱི་ལོ་ཚོད་འདི་ཅན་བྱས་རྗེས། ཚིག་སྒྲུབ་“(name) is ____.”འདི་བཞོལ་ཏེ་ཁོའི་ལོ་ཚོད་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་ཚུད་

གྱིས་ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱུ་ལ་རོགས་པར་བོན།

H. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚེག་གྲུབ་དག་ལ་སྟོམ་དང་།

a. You are 19.   b. She is 20.   c. Jack is 40.   d. I am 50.

I. The teacher begins by giving his age. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, "The teacher is forty-two," and then at himself and saying, "I am seventeen." In this way everyone in the circle has to give the ages of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be

•14•

(4) Job བྱ་བ།

a. What is your job?
I am a ____.

d. What is my job?
You are a teacher.

g. Is he a teacher?
No, he isn't. He isn't a teacher.

b. What is his job?
He is a ____.

e. Are you a teacher?
Yes, I am. I am a teacher.

h. Is she a teacher?
Yes, she is. She is a teacher.

c. What is her job?
She is a ____.

f. Is he a teacher?
Yes, he is. He is a teacher.

i. Is he a teacher?
Yes, he is. He is a teacher.

Key Item གནད་འགྲེལ།

A. “What is your / his / her / my work?” and “What do you do? What does he / she do?” are also correct ways of asking about a person's job. ཁྱེད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མི་གཞན་པའི་བྱ་བ་ཅི་ཡིན་པ་དྲི་ཆོག་
does he / she do?” བཅས་བཀོལ་ནས་ཀྱང་མི་གཞན་པའི་བྱ་བ་ཅི་ཡིན་པ་དྲི་ཆོག་

B. “Not” དེ་རྒྱུན་པར་གཤམ་གསལ་ལྟར་བསྟུང་འབྲི་བྱེད་ཆོག་

- a. is not = isn't
- b. are not = aren't
- c. has not = hasn't
- d. have not = haven't

- e. was not = wasn't
- f. were not = weren't
- g. will not = won't

C. “is” དེ་ལྟར་ it is = it's ལྟར་ཀྱང་ it ཡི་རྗེས་སུ་བྲིས་ཆོག་

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

A. We have now learned how to say “yes” and “no.” Write answers to these questions: དྭ་ ལྟ་ ར་ ཆོས་
“yes” ར་ “no” གཉིས་ཀྱི་བཀོལ་ཚུལ་བསྟན་ཐོག་ནས་ཐུན་པས་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Are you thirty-one?
- b. Are you a teacher?
- c. Is your father a student?

- d. Are you a student?
- e. Is your home in Lhasa?
- f. Is your mother sixty-two?

g. Is it 6:20 (six-twenty)?

B: གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་སུ་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས་ལ་གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡོད་ཀྱང་བྲིད།

A: Is this your umbrella?

B: No, it isn't. It ___ not my umbrella. It is Miss Ruby Brown's ____.

A: Is this your _____ book?

B: No, it _____. It _____ not my book. It is Dorji's ____.

A: Is this your _____ coat?

B: Yes, it _____. It _____ my coat.

A: Is this your hat?

B: Yes, it is _____ my hat

C. Make each sentence into a question. (How old are you?) གཤམ་གྱི་ཚོག་གྲུབ་དག་འདྲི་ཚོག་གི་ནམ་པར་བསྐྱར་དགོས།

a. I am 16.	c. Sonandorji is 15.	e. My father is a teacher.
b. She is 25.	d. My mother is 60.	

D. Make five questions. After you write your questions, ask someone in your class to answer them. Write their answers. Then answer their questions. Next, introduce each other to another person using these five sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་འདྲི་གཞི་ལྟ་བུ་བསྒྲིགས་རྗེས་འཛིན་གྲུབ་མི་ཞིག་ལ་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འདེབས་སུ་བརྟུག་སྟེ་ཁོ་ཚོའི་ལན་ཤོག་ངོས་སུ་འབྲི་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་འདྲི་གཞི་ལ་ལན་འདེབས་དགོས། མཇུག་མཐར་ཚོག་གྲུབ་ལྟ་བུ་དེ་དག་བཀོལ་ནས་ཕན་ཚུན་མི་གཞན་ཞིག་ལ་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས།

(5) Nationality མི་རིགས།

a. What is your nationality? I am Tibetan.	c. Is she Tibetan? Yes, she is. She is Tibetan.	f. Am I Tibetan? Yes, you are. You are Tibetan.
b. Is he Tibetan? Yes, he is. He is Tibetan.	d. Is he Tibetan? No, he isn't. He is ____.	g. Are you Tibetan? Yes, I am. I am Tibetan.
	e. Is she Tibetan? No, she isn't. She is ____.	

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Tibet is one of China's autonomous regions. There are five autonomous regions in China. Tibetans are one of China's fifty-six nationalities. བོད་ལྗོངས་ནི་གྲུང་གོའི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། གྲུང་གོའི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལྔ་ཡོད། བོད་རིགས་ནི་གྲུང་གོའི་མི་རིགས་ལྔ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།

B. When responding to this question you can also say, "Yes, I am a Tibetan." In this case the person's nationality is used as a noun instead of an adjective. གོང་གསལ་འདྲི་ཚོག་དེ་དག་གི་ལན་ནམས་ "Yes, I am a Tibetan." ལྟར་བཏབ་ཚོག་ལ་སྐབས་འདིར་ "Tibetan" བྱི་རྒྱན་ཚོག་ཏུ་མི་འགྲོ་བར་མིང་ཚོག་ཡིན་དགོས།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- What is your father's nationality?
- What is your mother's nationality?
- What is your teacher's nationality?
- What is your nationality?

B. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚོག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. You are Tibetan.	c. Pencuhangjia is Tibetan.	e. Sonanlhamo is Tibetan.
b. I am not Tibetan.	d. Bill is not Tibetan.	f. Li Ping is not Tibetan.

Make each of these sentences into a question. (Am I Tibetan?) གཤམ་གྱི་ཚོག་གྲུབ་དེ་དག་འདྲི་ཚོག་ཏུ་བསྐྱར་དགོས།

C. Look at a newspaper containing pictures of famous people. Practice asking the nationality of the people in the pictures. མི་སྣ་མིང་གྲགས་ཅན་གྱི་འདྲ་པར་ཡོད་པའི་ཚགས་པར་ལ་ལྟ་བཞིན་མི་དེ་དག་ནི་མི་རིགས་གང་ཡིན་པ་འདྲི་བར་སྦྱང་བ་བྱེད་དགོས།

D. Read this dialogue with another student: སྒྲོ་བ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟེན་དག་གྲོག་དགོས།

Dongzhi: What is your nationality?

Dawazhiba: I am Tibetan. I come from Tianzhu.

Dongzhi: Is your home in Qinghai?

Dawazhiba: No, my home is not in Qinghai. My home is in Gansu. I come from Tianzhu.

Dongzhi: Does that old man come from Qinghai?

Dawazhiba: No, he doesn't. He is American. He comes from America.

Dongzhi: Is that short man American? Does he come from America?

Dawazhiba: No, he isn't American. He's Brazilian. He comes from Brazil.

Dongzhi: Does that tall woman come from Qinghai?

Dawazhiba: No, she doesn't. She comes from Tibet.

Dongzhi: Where do those women in beautiful robes come from? Are they from Qinghai?

Dawazhiba: They are Tibetan. Their nationality is Tibetan. They come from Tibet. They do not come from Qinghai. Their homes are in Tibet.

Dongzhi: Where do those two short fat men come from?

Dawazhiba: They come from Gansu.

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་ཐོད་རིགས་ཡིན། དཔལ་རིས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་གྱི་པ་ཡུལ་མཚོ་སྒྲོན་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། མིན། ངའི་པ་ཡུལ་མཚོ་སྒྲོན་མིན། ངའི་པ་ཡུལ་ཀན་སུའུ་ཡིན། ང་རང་དཔལ་རིས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། སྐད་པོ་ཁོ་རང་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་རང་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ནི་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། མི་གཟུགས་བྱང་དེ་ཨ་རི་བ་རེད་དམ། ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཡོང་བ་ཨ་རི་བ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཕྱ་ཞི་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁོ་ཕྱ་ཞི་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། བྱང་མེད་གཟུགས་རིང་དེ་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་ཨ་རི་བ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་མོ་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་ལྗོངས་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་འགྲུབ། བོད་ལུ་ཡག་པོ་གྱོན་ཡོད་པའི་བྱང་མེད་གཞ་ཚོ་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་ཚོ་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོ་བོད་རེད། ཁོ་ཚོ་བོད་རིགས་རེད། ཁོ་ཚོ་བོད་ལྗོངས་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་ཚོ་མཚོ་སྒྲོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་ཚོ་འཕ་ཡུལ་ནི་བོད་ལྗོངས་རེད།

དོན་འགྲུབ། གཟུགས་བྱང་བའི་སྒྲིམ་པ་རྒྱགས་པོ་གན་གཉིས་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོ་ཀན་སུའུ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Now write answers to these questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who are talking?

b. What are they talking about?

c. Who are from Gansu?

d. How many nationalities are mentioned?

e. What nationalities are mentioned?

f. Who comes from Brazil?

g. Who are fat?

h. Who is tall?

i. Who are wearing beautiful robes?

j. Where is the old man's home?

E. Use the correct form of the verbs: འོས་འཚམས་ཀྱི་ལས་ཚོག་བཞོལ་ནས་ཁ་སྐོང་ས་ཤིག

a. (**play / plays / playing**) He _____. She is _____. They are _____. He is _____. We are _____. You are _____. You _____. I _____. The Tibetan children like to _____ on the hill. Usually they _____ in the afternoon. I like to _____ in the evening but this evening I am not _____, I am studying English.

b. (**read / reads / reading**) He _____. He is _____. They _____. They are _____. We are _____. We _____. You _____. I am _____. I _____. They _____ Tibetan newspapers. They are _____ Tibetan newspapers in the evening. I _____ Tibetan magazines at night.

c. (**swim / swims / swimming**) Usually I _____. Today I am _____. He is _____ at 5 o'clock in the evening. He usually _____ at 5 o'clock, but today he is _____ at 6 o'clock. At the moment they are _____. We _____ at 6 o'clock. You _____ at 4 o'clock. She _____ in the river.

d. (**watch / watches / watching**) He _____ the sheep. He is _____ the sheep. They are _____ the yaks. We are _____ television . Those boys are _____ the goats. In the evening, I _____ the horses. It is

6 o'clock and I am _____ the horses. We usually listen to the radio at night but tonight we are _____ television. He _____ television. I _____ television, too.

e. (**cook / cooks / cooking**) Cairangzhoma and Dawazhiba _____ supper. They are _____ supper. Usually Cairangzhoma and Dawazhiba _____ supper but tonight Cairangzhoma is _____ supper. I usually don't _____ supper, my wife _____ supper.

f. (**drink / drinks / drinking**) I usually _____ coffee but tonight I am _____ tea with butter

and salt. She doesn't like _____ tea at night, she only likes _____ tea in the morning. I _____ beer. You _____ whiskey. They are _____ beer. She isn't _____ beer. She _____ tea in the garden. They are _____ tea in the garden. You _____ tea in the garden.

g. (**do / doing**) I _____ my homework in the evening. She is _____ her homework. They _____ their homework. They are _____ their homework. We _____ our homework. We are _____ our homework. You _____ your homework.

h. (**goes / go / going**) We are _____ to _____ school. They _____ to school. You _____ to school. I _____ to school, too.

i. (**makes / making / make**) Those Tibetan women are _____ tea. They are _____ tea. Those Tibetan men are not _____ tea. Those Tibetan herdsmen are drinking tea. You _____ tea. I _____ tea, too. She _____ tea.

F. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་སྒྲིག་དགོས།

Dongzhi: Where do you come from?

Dawazhiba: I come from Qinghai, China.

Dongzhi: What's your nationality?

Dawazhiba: I am Tibetan. What's your nationality?

Dongzhi: I'm Tibetan, too.

Dawazhiba: Where do you come from?

Dongzhi: I come from Yunnan. Where does that tall man come from?

Dawazhiba: He comes from Japan. He's Japanese.

Dongzhi: Where does that short woman come from? Is she Japanese, too?

Dawazhiba: She isn't Japanese. She's Indian.

Dongzhi: Where does that fat man come from? Is he Indian?

Dawazhiba: No, he isn't Indian. He's Nigerian. He comes from Nigeria.

Dongzhi: Where does that tall woman come from? What is her nationality?

Dawazhiba: She's Turkish. She comes from Turkey.

Dongzhi: Where do those two short men come from? What nationality are they?

Dawazhiba: They're Danish. They come from Denmark.

དོན་གྲུབ། རྒྱུ་གད་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ང་ཀྱང་གོང་མཚོ་ཕྱོད་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་གྲུབ། རྒྱུ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ང་བོད་ཡིན། རྒྱུ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོན་གྲུབ། ང་ཡང་བོད་ཡིན།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། རྒྱུ་གད་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་གྲུབ། ང་ལུན་ནན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། མི་གཟུགས་རིང་གན་གད་ནས་ཡོང་བ་རེད།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ཁོ་ལྷ་ར་པན་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་འཇའ་ཕན་པ་རེད།

དོན་གྲུབ། སུད་མེད་གཟུགས་སུད་གན་གད་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་མོའང་ལྷ་ར་པ་ཞིག་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ཁོ་མོ་ལྷ་ར་པན་པ་མ་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་གར་པ་རེད།

དོན་གྲུབ། རྒྱུ་མི་པ་རྒྱགས་པོ་གན་གད་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་རྒྱ་གར་པ་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་གར་པ་མ་རེད། ཁོ་ཉི་རི་ལིས་ཡ་པ་རེད། ཁོ་ཉིས་རི་ལིས་ཡ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་གྲུབ། སུད་མེད་གཟུགས་རིང་དེ་གད་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་མོ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་རེད།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ཁོ་མོ་ཕོ་འུ་འར་ཆེ་མི་རེད། ཁོ་མོ་ཕོ་འུ་འར་ཆེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་གྲུབ། མི་གཟུགས་སུད་གན་གཉིས་གད་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་གཉིས་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་རེད།

ཟླ་བ་གཤམ་པ། ཁོ་གཉིས་ཉན་མེ་པ་རེད། ཁོ་ཚོ་ཉན་མེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Now write answers to the following questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་ནམས་འབྲི་དགོས།

a. Where is Dongzhi's home?	h. Who is from Japan?
b. Whose home is in Qinghai?	i. Is the Japanese woman tall?
c. Who lives in Qinghai?	j. Who is from India?
d. Who comes from Yunnan?	k. Is the fat man from India?
e. Does Dawazhiba live in Yunnan?	l. Does the fat man come from Nigeria?
f. Who are Tibetan?	m. Who are from Denmark?
g. Is the tall man Tibetan?	

G. Use "come" or "comes" in the sentences that follow. གཤམ་གསལ་ཤིང་མིག་ནང་གི་ལས་ཆོག་"come" དང་

"comes" གཉིས་ཀྱི་བཞོལ་སྐྱདས་བསྐྱབས་རྒྱུ་། སྐར་ཡང་ལས་ཆོག་དེ་གཉིས་བཞོལ་ཏེ་ཡང་དག་པའི་སྒོ་ནས་འོག་གི་ཆོག་གྲུབ་དེ་ཆོའི་བསྐྱོངས།

I / you / they / we / come	a. He (comes) from Rebgong.
he / she / comes	b. They ____ from Qinghai.
I / you / they / we / don't come	c. He doesn't ____ from Golox.
he / she / doesn't come	d. They don't ____ from Tibet.
	e. We ____ from China.

H. Match the name of the autonomous region with the correct nationality: གཤམ་གྱི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མིང་དང་

དེར་འཆོ་སྟོན་བྱེད་པའི་མི་རིགས་གང་ཡིན་པ་དེ་གཉིས་བྲང་ཐིག་གིས་སྟེལ་དགོས།

Autonomous Region

Nationality

a. Inner Mongolia Autonomous Region	1. Tibetan
b. Xinjiang Uygur Autonomous Region	2. Zhuang
c. Tibet Autonomous Region	3. Mongolian
d. Ningxia Hui Autonomous Region	4. Uygur
e. Guangxi Zhuang Autonomous Region	5. Hui
	6. Kazak
	7. Lhoba
	8. Han

Pronunciation Practice Two སྒྲ་སྒྲུར་སྒོག་སྐྱདས་གཉིས་པ།

A. Listen to your teacher. First repeat all the words with / d /. Then repeat all the words with / t /. ཁྱོད་

ཀྱིས་དགེ་ཆེན་གྱིས་སྒོག་སྐྱདས་ལ་ཉན་རྒྱུ་ཐོག་མར་ / d / འདོན་དགོས་ལ་དེ་ནས་ / t / འདོན་དགོས།

/ d /	/ t /
a. day	1. tiny
b. dare	2. table

c. dry	3. tree
d. dense	4. tangle
e. body	5. pity

f. rider	6. traitor

/ d /	/ t /

g. editor
h. red
i. decide

7. stairs
8. rot
9. cute

j. wedding	10. latter

Repeat the following words after your teacher. You are practicing the / d / and / t / sounds. ཁྱོད་ཀྱིས་ /

d / དང་ / t / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་ཚུ་ལ་ལ་སྒྲུང་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པས་དག་ཅན་གྱི་གྲོག་སྒྲངས་ལྟར་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་འདོན་དགོས།

1. dare

a. tear

2. sweet

b. Swede

3. thread

c. threat

4. spied

d. spite

5. wedding

e. wetting

6. beads

f. beets

7. wrote

g. road

8.

dune

h. tune

(6) Numbers གྲངས་ཀྱི་

1--one

10--ten

19--nineteen

58--fifty-eight

2--two

11--eleven

20--twenty

60--sixty

3--three

12--twelve

21--twenty-one

70--seventy

4--four

13--thirteen

22--twenty-two

80--eighty

5--five

14--fourteen

30--thirty

90--ninety

6--six

15--fifteen

35--thirty-five

99--ninety-nine

7--seven

16--sixteen

40--forty

100--one hundred

8--eight

17--seventeen

43--forty-three

9--nine

18--eighteen

50--fifty

Exercises གཞན་སྒྲུང་།

a. Write these numbers in English: 23, 33, 41, 48, 52, 57, 65, 71, 77, 83, 91.

b. How old is your father?

c. How old is your mother?

d. How old is your grandmother?

e. How old is your grandfather?

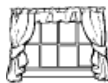
f. How many students are in your English class?

g. How many desks are in your classroom?

h. How many stools are in your classroom?

i. How many windows are in your classroom?

j. How many brothers do you have?

k. How many sisters do you have?

l. Say these numbers to your neighbor:

a) 367894

c) 690257

e) 395706

b) 092195

d) 981287

M. Read these numbers out loud. “+” is said “plus” and “-” is said “minus.” “X” is said “times” and “÷” is said “divided by.” “=” is said “equals.” གཤམ་གྱི་གྲངས་ཀ་དག་སྒྲིབ་མཐོན་པོས་སྒྲོག་དགོས། “+”ལ་“plus”ལྟོན་དགོས། “-”ལ་“minus”ལྟོན་དགོས། “X”ལ་“times”ལྟོན་དགོས། “÷”ལ་“divided by”ལྟོན་དགོས། “=”ལ་“equals”ལྟོན་དགོས།

a. $30 + 5 = 35$

d. $100 - 40 = 60$

b. $4 \times 4 = 16$

e. $57 + 38 = 95$

c. $25 - 5 = 20$

Game Number One ཕྱིད་འཛོ་དང་པོ།

“Number Snatch” is a game. Two teams of numbered players line up opposite each other. The number 1 player in one line faces the number 1 player in the second line, the number 2 player in the first line faces the number two player in the second line, and so on. There is a stool half-way between the two teams. On the stool there is an object that can easily be picked up (perhaps a pencil case, a

ball, or a book). A number is called out, for example, eleven. Number 11 in both teams runs to the center and tries to grab the object and take it back to his or her seat without being touched by their opponent. Success is rewarded with a team point. The object is replaced on the stool and another number is called. Everyone has at least one turn. The team with the most points is the winner.

ཕྱིད་འཛོ་འདིའི་མིང་ལ་ཡང་གིའི་འཕྲོག་ཚུད་ཟེར་ཞིང་། མི་གྲངས་མཉམ་པའི་ཚན་ཁག་གཉིས་ཁ་གཏད་ནས་ཡོད་ཅིང་། ཚན་ཁག་དང་པོའི་མི་རེ་རེ་བཞུགས་ཚན་ཁག་གཉིས་པའི་ནང་གི་མི་རེ་རེ་ཁ་གཏད་དུ་སྡོད་། དཀྱིལ་དུ་རྒྱབ་སྟེགས་ཤིག་གི་སྟེང་དུ་ལག་ཏུ་འཛིན་སྒྲིབ་བའི་དངོས་པོ་(དཔེར་ན། སྒྱུག་སྒྲམ་མཐའ་ན་སྒྲིབ་ལེ། དཔེ་ཆ་ལྟ་བུ།) བཞག་ཡོད་། དེ་ནས་མིའི་གྲངས་མཚན་པའི་ཡང་གི་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན་༡༡ཅེས་བསྒྲགས་པ་དང་ཁག་གཉིས་ཀྱི་ནང་གི་ཡང་བཅུ་གཅིག་པ་གཉིས་ལྟར་དུ་རྒྱགས་ཡོང་ནས་རྒྱབ་སྟེགས་སྟེང་གི་དངོས་པོ་དེ་འཕྲོག་ཚུད་བྱེད་དགོས། འཕྲོག་སྒྲམ་པ་པོ་ལ་བས་བྱོད་ལ་བྱག་ཏུ་འཇུག་མི་རུང་། དེ་ལྟར་ལེགས་པ་གྲུབ་ལྷན་པའི་ཚན་ཁག་གང་དེར་སྐར་གཅིག་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་ནས་དངོས་པོ་དེ་ཕྱིར་རྒྱབ་སྟེགས་སྟེང་དུ་འཛོག་ཅིང་། ཡང་ཁ་གཏད་དུ་ཡོད་པའི་སྒྲིབ་པ་གཞན་གཉིས་ལ་དངོས་པོ་དེ་འཕྲོག་ལེན་བྱེད་དུ་འཇུག་དགོས། དེ་ལྟར་མ་མཐའ་ཡང་ཁག་སོ་སོའི་ནང་གི་མི་རེ་རེར་ཐངས་གཅིག་ལ་ཕྱིད་དུ་འཇུག་དགོས། མཇུག་མཐའི་ཐོབ་སྐར་མང་པའི་ཚན་ཁག་དེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་ཡིན།

(7) Singular and Plural མང་ཚོགས་དང་གཅིག་ཚོགས་

If there is more than one thing, an “s” is often added, although there are exceptions: one sheep, two

sheep; one ox, two oxen, one goose, three geese. These exceptions are called uncountable nouns. If you can add an “s,” then the word is a countable noun. ག་ལ་ཏེ་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་ས་མང་བ་ཡོད་ན་རྒྱུན་ལྡན་དུ་

“s”སྟེར་བ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དམིགས་བསལ་ཅན་འགའ་ཡང་ཡོད་དེ། one sheep, two sheep; one ox, two oxen, one goose, three geese ལྟ་བུའོ། དམིགས་བསལ་ཅན་འདི་དག་ལ་བགྲང་མེད་མིང་ཚིག་ཟེར་ལ་གལ་ཏེ་བྱོད་ཀྱིས་“s”སྟེར་ཆོག་ཆེ་མིང་ཚིག་དེ་ནི་བགྲང་ཡོད་མིང་ཚིག་ཡིན།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Write the correct word in the following sentences: གཤམ་གསལ་གྱི་ཁ་སྐོང་ནང་འོས་འཚམ་གྱི་མིང་ཚིག་བཀོལ་ནས་འབྲི་དགོས།

- (boy) One ____ is a Tibetan. Three ____ are Chinese. (boy, boys)
- (tree) One ____ is big. Three ____ are small. (tree, trees)
- (yak) One ____ is white. Two ____ are black. (yak, yaks)
- (pencil) One ____ is old. Five ____ are new. (pencil, pencils)
- (Hui) One ____ is a student. Two ____ are teachers. (Hui, Huis)

- (Chinese) One ____ is singing. Two ____ are playing. (Chinese, Chinese)
- (man) He is a big _____. They are big _____. (man, men)

- (woman) One ____ is in the room. Two ____ are in the kitchen. (woman, women)

- (child) One ____ is crying. Two ____ are running. (child, children)
- (sheep) That ____ is eating grass. Those ____ are sleeping. (sheep, sheep)

- (cat) That ____ is yellow. Those ____ are white. (cat, cats)

B. Plural or singular? “Has” is the singular form. If the subject is singular, the verb also must be singular. “Have” is the plural form of “has.” If the subject is plural, the verb “have” must be used. In the following sentences, choose “has” or “have.” བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་“He”དང་“she,it”ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་འཇམ་ཡང་ན་དོན་བྱ་གཅིག་ཁོ་ན་གླིང་བའི་སྐབས་སུ་“has”བཀོལ་ཞིང་། བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་“I”དང་“you”མང་ཚོགས་གཤམ་ཡང་ན་དོན་བྱ་གཅིག་མཁའ་ལག་འཁོར་གླིང་དུས་“have”ཞེས་བཀོལ་དགོས། གཤམ་གསལ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་ནང་གི་“has”དང་“have”གཉིས་ལས་གང་ཞིག་འོས་འཚམ་ཡིན་པ་དེ་འདེམས་དགོས།

- He has / have two children.
- He has / have one child.
- They has / have two children.
- They has / have one child.
- His mother has / have a good job.
- His mother and father has / have good jobs.
- He has / have two hundred yaks.

- They has / have one donkey.
- They has / have two hundred sheep.

- She has / have one large white goat.

C. Look at the following dialogue. Practice all the possible questions and answers with a small group. Take turns asking these questions of each member of the group. The person answering may choose any of the possible answers to give. After everyone has been interviewed answer the questions at the end for the members of your group. གཤམ་གྱི་ཁ་བཟུང་ལྟེན་དང་། ཚོ་ཆུང་དེ་བྱས་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་འདྲི་ཚིག་དང་དྲིས་ལན་ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱར་སྦྱོར་བྱེད་དགོས་ལ་ཚོ་ཆུང་དེའི་མི་དེ་ལ་འདྲི་ཚིག་འདྲི་དགོས། ལན་གདབ་མཁན་གྱིས་འགྲིག་སྤྱོད་པའི་ལན་གདབ་རུང་ཞིག་གདབ་ཆོག་ཚོ་ཆུང་གི་མི་དེར་དྲི་བ་བཏོན་ཆར་རྫོགས་དྲི་བར་ལན་གདབ་དགོས།

2, 3, 4, 5, ... brothers / sisters

Norwucairang: How many sisters do you have?

James: I have two sisters.

Norwucairang: What are their names? (What are your sisters' names?)

James: One is Jane. One is Rose.

Norwucairang: How old are your sisters? (How old are they?) (How old are Jane and Rose?)

James: One is twelve. One is twenty-five. (Jane is twelve and Rose is twenty-five.)

Norwucairang: What are your sisters' jobs? (What is Jane's job and what is Rose's job?)

James: Jane is a student and Rose is a nurse.

Norwucairang: Where are your sisters' home? (Where is their home?) (Where is Jane's home and where is Rose's home?)

James: Jane's home is New York. Rose's home is Chicago. (One's home is New York. One's home is Chicago.)

Norwucairang: What is your sisters' nationality? (What is their nationality?) (What is Jane's nationality and what is Rose's nationality?)

James: They are American. (My sisters are American.) (Jane and Rose are American.)

བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་ཨ་ཙེ་དང་བླ་མ་ག་ཚད་ཡོད།
 རེམ་མི་སྐུས། ང་ལ་ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཉིས་ཡོད།
 བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁོ་ཚོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
 རེམ་མི་སྐུས། གཅིག་གི་མིང་ལ་ཐེན་ཟེར་ལ་གཅིག་གི་མིང་ལ་རྩོ་གཟིས་ཟེར།
 བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཉིས་ལོ་དུ་ཡིན།
 རེམ་མི་སྐུས། གཅིག་ནི་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ལ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན།
 བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཉིས་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 རེམ་མི་སྐུས། ཐེན་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་ལ་རྩོ་གཟིས་ནད་གཡོག་ཅིག་ཡིན།
 བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་གང་ན་ཡོད།
 རེམ་མི་སྐུས། ཐེན་ཀྱི་ཁྱིམ་ནི་ཉིག་ཡོང་གོང་ཁྱེད་དུ་ཡོད་ལ་རྩོ་གཟིས་ཀྱི་ཁྱིམ་ནི་གྲིས་རྩ་ཀྱག་ཏུ་ཡོད།
 བོད་བླ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཉིས་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 རེམ་མི་སྐུས། ཁོ་གཉིས་ཨ་རི་བ་ཡིན།

D. How many people in your group have more than one sister? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་དུ་ ལ་ ཨ་ཙེ་དང་སྤང་མོ་གཅིག་ལས་མང་བ་ཡོད་དམ།

E. How many people in your group have three brothers? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་སྐུ་བ་གསུམ་ཡོད་དམ།

F. How many people in your group have brothers and sisters that are married? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ཀྱི་སྐུ་བླ་མ་མིང་སྤང་ཚོ་གཉིས་བསྐྱིགས་ཡོད་དམ།

G. How many people in your group have brothers that are 18 years old? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ ལོ་ཚད་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་པའི་སྐུ་བ་ཡོད་དམ།

H. How many people in your group have sisters that are 13 years old? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ ལོ་ཚད་བཅུ་གསུམ་ཡིན་པའི་སྤང་མོ་ཡོད་དམ།

I. Find out the answers to these questions for all the people in your class. Next, make a chart showing the number of brothers your classmates have and the number of sisters they have. སློབ་ གྲོགས་ ཚང་མར་དྲིས་ནས་གོང་གི་དྲི་བ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ལན་བཏབ་རྗེས་ཁོ་ཚོར་ཡོད་པའི་སྐུ་བ་དང་བླ་མའི་ཁ་གྲངས་རྣམས་རེ་ལྟུ་མིག་ཏུ་འགོད་དགོས།

(8) Time ལུས་ཚོད།

What time is it? It's 9:30 (nine-thirty). It's 10:55 (ten fifty-five). It's 1:00 (one). It's 12:15 (twelve-fifteen). It's 1:01 (one "O" one). ལུས་ཚོད་ལྟ་རེད། ལུས་ཚོད་དགུ་དང་ཕྱེད་ཀ་རེད། ལུས་ཚོད་བཅུ་དང་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་རེད། ལུས་ཚོད་གཅིག་རེད། ལུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རེད། ལུས་ཚོད་གཅིག་དང་སྐར་མ་གཅིག་རེད།

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Someone might say, "Excuse me. Do you have the time?" མི་ཞིག་གིས་ "Excuse me. Do you have the time?" ཅེས་འདྲི་འང་སྲིད།

B. There are different ways to tell time. 10:30 might be read as "ten-thirty" and "half-past ten." 12:15 might be read as "fifteen minutes past twelve o'clock," "a quarter past twelve," and "twelve-fifteen." 3:50 might be read as "ten till four" and "three-fifty." ལུས་ཚོད་བརྗོད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད། ལུས་ཚོད་བཅུ་དང་ཕྱེད་ཀ་ནི་ "ten-thirty" དང་ "half-past ten" ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་ཚིག་ ལུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་ནི་ "fifteen minutes past twelve o'clock" དང་ "a quarter past twelve," "twelve-fifteen" ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་སྲིད་ལ། ལུས་ཚོད་གསུམ་དང་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་ནི་ "ten till four" དང་ "three-fifty" ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་སྲིད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

a. What time is it now?	f. What time do you eat breakfast?
b. What time does your English class start?	g. What time do you eat lunch?
c. What time does your English class finish?	h. What time do you eat supper?
d. What time do you get up in the morning?	i. What time will you come to my home?

e. What time do you go to bed at night?

j. What time does the bus leave?

B. Choose five questions from the above list and ask each question of a different person? Write down their answers using the following patterns: གོང་གི་འདྲི་ཚིག་ ལས་དྲི་བ་ལྔ་གདམ་ནས་མི་རེར་འདྲི་ཚིག་རེ་འདྲི་དགོས། གཤམ་

གསལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞག་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

- A. (name) says it is (time).
- B. (name)'s English class starts at (time).
- C. (name)'s English class finishes at (time).
- D. (name) gets up at (time).
- E. (name) goes to bed at (time).
- F. (name) eats breakfast at (time).
- G. (name) eats lunch at (time).
- H. (name) eats supper at (time).
- I. (name) will come to my home at (time).
- J. (name) says the bus will leave at (time).

Game Number Two རྩོད་འཛོལ་གཞིས་པ།

“Bingo” is a game: On a piece of paper, make a 5 X 5 grid, like the diagram below: “Bingo”ནི་ རྩོད་འཛོལ་གཞིས་པ་གི་ཡིན་པ་ལ། ཤོག་ངོས་སུ་གཤམ་གྱི་རིམ་ལྟར་དྲ་མིག་ཅིག་འབྲི་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་དྲ་མིག་རེའི་ནང་དུ་དག་ཀྱན་གྱིས་བྱིན་པའི་མིང་ཚིག་རེ་གང་འདོད་ལྟར་བྲི་ཆོག་ཀྱང་། འདི་ནི་རྩོད་འཛོལ་གོ་རྩལ་པའི་གསལ་གསུམ་གི་རིམ་པའོ།

B	I	N	G	O
		Free		

Next, fill in the empty boxes with words that your teacher will give you. You may write the words in any box you choose. Now you are ready to play the game. Your teacher will first say a letter, either *b*, *i*, *n*, *g*, or *o*. Then your teacher will say one of the words. That word must be under the letter that your teacher says. Look carefully and see if the word is under the letter your teacher said. If it is, mark the word. For example, your teacher could say, “N, paper.” Then you would look under the letter “N” to see if you had written the word “paper.” If you have, make a mark by the word. The winner of this game is the first person who has made a row of words, either up and down, straight across in a line, or diagonally. The middle box, that says “free” can be used in any direction. When you have a row of five words, say “Bingo” loudly. Then your teacher will check your card. If it is correct, you are the winner.

དག་ཀྱན་གྱིས་ཐོག་མར་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་“B”དང་“I” “N” “G” “O”བཅས་ལས་གཅིག་འདོན་ཞིང་། དེར་མཐུད་ནས་མིང་ཚིག་ཅིག་གྱང་འདོན་པ་ཡིན་པ་མིང་ཚིག་དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་དག་ཀྱན་གྱིས་བཤད་པའི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་དེའི་འོག་ཏུ་གནས་དགོས་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཡོད་ཆེ་མིང་ཚིག་དེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས། དཔེར་ན། དག་ཀྱན་གྱིས་“No, paper.”ཞེས་བསྒྲགས་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་གསལ་བྱེད་“N”ཡི་འོག་ཏུ་“Paper”བྲིས་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་དགོས་ཤིང་། གལ་ཏེ་བྲིས་ཡོད་ཆེ། མིང་ཚིག་དེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་རྒྱག་དགོས། མི་སུ་ཞིག་གིས་རེའུ་མིག་ཁྱོད་དུ་རྟགས་བརྒྱབ་པའི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གལ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལྟར་བཞོད་ཡོད་ཆེ། ཁོ་ལ་ཐེངས་དེའི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ། གལ་ངེས་ཅན་ཞེས་པ་དེ་གཞུང་དང་འཕྲེད། ཡང་ན། གསལ་ཚུལ་གཉིས་ལྟར་ཡོད་ཆོག་ཅིང་། དཀྱིལ་དུ་“Free”བྲིས་ཡོད་པའི་དྲ་མིག་དེ་གལ་གང་ཞིག་ཏུ་འང་བཞོལ་ཆོག། ཁྱོད་ཀྱིས་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད་པའི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གིས་གལ་ངེས་ཅན་གང་རུང་ཞིག་ལེགས་འབྲུབ་བྱུང་ཡོད་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྐད་མཐོན་པོས་“Bingo”ཞེས་བསྒྲགས་དགོས་ཤིང་། ཁྱོད་ཀྱི་སྐད་ཐོས་པ་དང་དག་ཀྱན་ཡོད་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་པ་ཡིན་པ། གལ་ཏེ་རེ་འདུན་ལྟར་འགྲིག་ཡོད་ཆེ། ཐེངས་འདིའི་རྒྱལ་ཁ་ཁྱོད་ལ་ཐོབ་སང་ཞེས་བསྒྲགས་དགོས།

(9) Greetings འཚམས་འདྲི་བྱེད་སྒྲུབ་སྒྲུབ།

Lhmucairang: Good afternoon.

Yunbumji: Good afternoon.

Lhmucairang: How are you today?

Yunbumji: I've very well, thank you. And you?

Lhmucairang: I'm fine, thanks.

Yunbumji: Good-bye. Nice to see you.

Lhmucairang: Nice to see you, too. Good-bye.

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། ཕྱི་ལོ་བདེ་ལགས།

གཡུ་འབྲུམ་སྒྲིད། ཕྱི་ལོ་བདེ་ལགས།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། དེ་རིང་ཁྱོད་གྱི་ལུས་ཁམས་བདེ་ཡེ།

གཡུ་འབྲུམ་སྒྲིད། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་རང་ཉ་ཅང་བདེ། ཁྱོད་ཅི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་རང་བཟང་པོ་འདུག།

གཡུ་འབྲུམ་སྒྲིད། ཁྱོད་དང་མཇལ་བ་ཡག་པོ་འདུག། བདེ་མོ་བྱོས།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་མཇལ་བ་འདྲ་ཡག་པོ་འདུག། བདེ་མོ་བྱོས།

Key Item གནད་འགྲེལ།

“Good morning,” “good afternoon,” and “good evening” are all greetings used at the appropriate time of day. “Good night” is also used, but only at night and to say “good-bye.” More informal greetings include “How’s it going?” “What’s up?” and “How are you doing?” || “Good morning,” “good afternoon” “good evening” བཅས་ནི་ཉིན་གཅིག་གི་ནང་དུ་དུས་འོས་འཚམས་སུ་བཀོལ་བའི་འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་ཡིན་ལ། “Good night”ནི་དགོང་མོ་ཁ་འབྲལ་དུས་སུ་བཀོལ་བའི་སྐད་ཆ་ཡིན། ཁ་སྐད་དུ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་སྐབས་“How’s it going?”དང་“What’s up?” “How are you doing?”བཅས་བཀོལ་བ་ཡིན།

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

A. Move around the classroom and greet one another using the above dialogue. སློབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐྱོར་བ་བྱས་ ཉེ་གོང་གསལ་གྱི་ཁ་བརྟེན་ནས་མི་གཞན་ལ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

B. As you enter your classroom greet your teacher with the appropriate greeting for the time of day. སློབ་ཁང་ནང་དུ་འཕྱུལ་སྐབས་དུས་འོས་འཚམས་སུ་བཀོལ་བའི་འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་བཀོལ་ནས་དགེ་ཞན་ལ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

C. Teach these greetings to a friend who does not know English and then greet them in English when you meet them on the street, in your dormitory, and in your home. འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་དེ་དག་དབྱིན་ཡིག་མི་ བཤམ་བའི་གྲོགས་པོ་རེ་ཁྱེད་མེས། སྤང་ལམ་དང་མལ་ཁང་། ཁྱིམ་བཅས་སུ་ཁོ་ཚོ་དང་འཕྲད་སྐབས་དབྱིན་སྐད་གྱིས་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

(10) Texts སྒྲུབ་ཚན།

a. Dongzhi is a teacher. He is not a student. He is twenty-four. He is not French. He is not American. Dongzhi is Tibetan. His nationality is Tibetan. His home is Lanzhou. དོན་འགྲུབ་ནི་དགེ་ལྡན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ལོ་ཉེར་བཞི་རེད། ཁོ་རང་རྩ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་རང་ཨ་རི་བ་མ་རེད། དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད། ཁོའི་མ་ཡུལ་ལན་ཁྱ་རེད།

b. Miss Ruby Brown is not a teacher. Ruby is a student. She is not Tibetan. She is not Chinese. She is French. She is eighteen. Her home is Paris. Her nationality is French. སྤུ་མོ་རྩོ་མོ་རྩོ་ནི་དགེ་ལྡན་ཞིག་མ་རེད། རྩོ་མོ་རྩོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་བོད་མ་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་མ་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རེད། མོའི་མ་ཡུལ་ནི་ཕ་ལིས་རེད། ཁོ་མོ་ནི་རྩ་རན་སིའི་མི་རེད།

c. Li Ping is twenty-one. He is not Spanish. He is not American. Li Ping is Chinese. His home is

Beijing. Li Ping is not a milkman. He is not a nurse. Li Ping is a student. He is a new student. His nationality is Chinese. ལྷོ་ཕིན་ལོ་ཉེར་གཅིག་རེད། ཁོ་ནི་ལྷོ་ཕིན་ཡིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཨ་རི་བ་མ་རེད། ལྷོ་ཕིན་རྒྱ་རིགས་རེད། ཁོའི་མ་ཡུལ་ནི་ཕེ་ཅིང་རེད། ལྷོ་ཕིན་ནི་འོ་སྒྱུ་ལ་མ་ལན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་ནད་གཡོག་པ་ཞིག་རེད། ལྷོ་ཕིན་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སློབ་མ་གསར་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་ནི་རྒྱ་རིགས་རེད།

d. Is that man fat? Yes, he is. He is fat. He is a fat man. That man is fat. སྒྲུས་པ་གན་ཚོན་པོ་ཨྲ་རེད། རེད། ཁོ་རེད། ཁོ་རང་ཚོན་པོ་རེད། ཁོ་རང་སྒྲུས་པ་ཚོན་པོ་ཞིག་རེད། སྒྲུས་པ་གན་ཚོན་པོ་རེད།

e. Is that man fat? No, he isn't. He is not fat. That man is not fat. That man is thin. སྒྲུས་པ་གན་ཚོན་པོ་ཨྲ་རེད། མ་རེད། ཁོ་མ་རེད། ཁོ་ཚོན་པོ་མ་རེད། སྒྲུས་པ་གན་ཚོན་པོ་མ་རེད། སྒྲུས་པ་གན་ག་རིང་པོ་རེད།

f. Jane is not a teacher. She is not a student. Jane is a housewife. She is not Chinese. She is not Tibetan. Jane is English. Her home is England. She is forty-five years old. Her nationality is English. རེན་ནི་དགེ་ལྡན་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། རེན་ནི་ཁྱིམ་འདུག་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་རིགས་མ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་རིགས་མ་རེད། རེན་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོའི་མ་ཡུལ་ནི་དབྱིན་གྱི་ལན་རེད། ཁོ་མོ་ནི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་ལུ་རེད། ཁོ་མོ་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་ཞིག་རེད།

g. This is Tim's shirt. It's Tim's shirt. It is a white shirt. Tim's shirt is white. Tim's shirt is not blue. Tim is fat. Tim is not thin. Tim is twenty-five. He is young. He is not old. Tim is not thirty.

Tim is a policeman. He is not a policewoman. His home is America. His home is not Tibet. He is busy. He is not lazy. He is American. His nationality is American. He is not Tibetan. His nationality is not Tibetan. He is not Chinese. His nationality is not Chinese. འདི་ནི་ཁྲན་གྱི་ཚེ་ལེན་རེད། དེ་ནི་ཁྲན་གྱི་

ཆེ་ལེན་རེད། དེ་ཆེ་ལེན་དཀར་པོ་ཞིག་རེད། བཟ་གྱི་ཆེ་ལེན་དཀར་པོ་རེད། བཟ་གྱི་ཆེ་ལེན་སྨྲན་པོ་མ་རེད། བཟ་ནི་ཆོན་པོ་རེད། བཟ་ནི་ག་རིང་པོ་མ་རེད། བཟ་
ལོ་ཉར་ལྔ་རེད། ཁོ་ལོ་ན་གཞོན། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་ཨ་མི་རི་ཁ་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་བོད་ལྗོངས་མ་རེད། ཁོ་བྲེལ་བ་ཆེ། ཁོ་རང་སྦྱིད་ལྷག་མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་རེད།
ཁོ་ཨ་རིའི་མི་རིགས་རེད། ཁོ་བོད་མ་རེད། ཁོ་བོད་རིགས་མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་རིགས་མ་རེད།

h. A: Is this your ____? B: No, sir. It's not my ____.

i. A: Is this your ____? B: Yes, sir. It is my ____.

Important Words མིང་ཚིག་གསལ་ཆེན།

American

America (the United States of America; USA)

French

France

Paris

Spanish

Spain

Chinese

China

England

English

Great Britain (the United

Kingdom; UK)

Miss

Ms.

Mrs.

Mr.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. “Fat” is not very polite. A better word is “large.” “Slim” may be used for “thin.” If you say to someone, “You are fat,” the person will not be glad. ཁྱེད་ཀྱི་ “Fat” བཞོལ་ན་དེ་ལྟ་མ་གྲས་པའི་ཚིག་ཅིག་ཏུ་བརྟེན་ན་ལ་ས་ “large” བཞོལ་ན་རྩེད་ལེགས། “Slim” ཡིས་ “thin.” ཡི་ཚབ་བྱས་ཀྱང་ཚོག་གསལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཞིག་ལ་ “You are fat,” ཞེས་བརྗོད་ཆོ། མི་དེ་དག་ལ་མི་སྲིད་དོ།

B. “What color is ____?” This question asks about color. Red, blue, green, yellow, white, black, and brown are important colors. ཇི་ལ་ “What color is ____?” ནི་ཁ་དོག་ལྟེན་པའི་ཚིག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན། Red ལྟ་མ་ blue, green, yellow, white, black, brown བཅས་ནི་རྒྱན་བཞོལ་གྱི་ཁ་དོག་ཡིན།

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Dongzhi a student?	r. Is Jane a housewife?
b. How old is Dongzhi?	s. Is Jane a teacher?
c. Is Dongzhi Tibetan?	t. Is Jane Tibetan?
d. Is Dongzhi American?	u. What is Jane's nationality?
e. Where is Dongzhi's home?	w. How old is Jane?
f. What is Dongzhi's job?	x. Where is Jane's home?
g. Is Dongzhi's home Shanghai?	y. What color is Tim's shirt?
h. Is Miss Ruby Brown a student?	z. Is Tim's shirt white?
i. Is Miss Ruby Brown Chinese?	aa. Is Tim's shirt blue?
j. How old is Miss Ruby Brown?	bb. What is Tim's nationality?
k. Where is Miss Ruby Brown's home?	cc. Is Tim Tibetan?
l. What is Miss Ruby Brown's nationality?	dd. Where is Tim's home?
m. Is Li Ping American?	ee. Is Tim lazy?
n. Is Li Ping twenty-one?	ff. What is Tim's job?
o. Is Li Ping's home Xining?	gg. How old is Tim?
p. What is Li Ping's job?	hh. Is Tim thin?
q. Is Li Ping a nurse?	ii. Is Tim old?

Discuss the answers to these questions with a partner. གོང་གི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འགྲིག་མིན་ལ་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་བསྟུར་བྱ་དགོས།

(11) Dictation ཉན་འཇིག།

Listen to your teacher and write in the missing words. དགོ་ཞུ་གི་གྲོག་སྒྲུང་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆ་དག་གི་ཁ་སྐོང་སྤྲོད།

a. This is ____ pen. This is not ____ pen.

b. This is ____ shirt. It is not ____ shirt.

c. This is my ____ dress. It is not my _____. It is not my ____ dress. It is a ____ dress.

d. My ____ is a ____ mechanic. He is _____. His ____ is Dorji. He is _____. ____ not thin. He is _____. He is ____ French. He is not a ____.

e. Britt is an _____. She is _____. Her home ____ England. She is _____. She's ____ air-hostess. She is not a ____.

f. Miss Ruby Brown is _____. She is not ____.

g. This coat is my _____. It is not my _____. My daughter is _____. She is a student. My ____ is _____. He ____ a

barber. He is not a ____.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. “A” is used before a consonant sound. Consonants in English are B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z and sometimes Y. ། “A”དང་“An”གཉིས་ཀྱི་ནང་དོན་མཚུངས་མོད་ཀྱང་། གལ་ཏེ་མིང་ཚིག་ཅིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་དང་པོ་དབྱེད་ཡིག་”A”དང་”E, I, O, U”བཅས་ལྟ་བུ་ནང་གི་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་ཆོ། མིང་ཚིག་དེའི་སྟོན་དུ་”An”འདུག་པ་དང་། གཞན་དག་གི་སྟོན་དུ་”A”འདུག་པ་ཡིན།

- a. a man
- b. a woman
- c. a cow
- d. a Tibetan
- e. a Chinese

f. a ____ hammer

B. “An” is used before a vowel sound. The English vowels are A, E, I, O, U and sometimes Y. །

“An”ནི་དབྱེད་ཡིག་གི་སྟོན་ལྟ་བུ་བཞག་པ་ཡིན། དབྱིན་ཡིག་གི་དབྱེད་ཡིག་ནི་”A, E, I, O, U”བཅས་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ་མཚམས་རེར་”Y”ཡང་འཇོག་སྤྲོད་སྟེ།

a. an egg

b. an ashtray

c. an ice-cream

d. an umbrella

e. an American

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Put “a” or “an” before these words. གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གི་ཕྱོད་དུ་“A”དང་ཡང་ན་“An”འབྲི་དགོས།

a. mountain

b. woman

c. egg

d. eye

(a mountain) (a woman) (an egg) (a cigarette) (a dog) (a yak) (a donkey) (a horse) (a boy) (an ice-cream) (a girl)

e. cigarette

h. donkey

i. horse

j. boy

k. ice-cream

l. girl

f. dog

g. yak

B. Look around your room and name the things you see using “a” or “an.” ཁྱོད་ཀྱིས་“An”དང་“A”བཞོལ་

ནས་རང་ཁྱིམ་གྱི་དངོས་པོའི་མིང་དག་བཤད་དགོས།

Song Number One སྒྲུང་པ་དང་པོ།

Here is a well-known song. Mary is a girl who had a favorite animal friend. གཤམ་དུ་མིང་གྲགས་ཆེ་བའི་གཞས་

ཞིག་ཡོད། མྲ་རོས་ནི་ཆེས་དགའ་བའི་སློག་ཆགས་གྲོགས་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་བུ་མོ་ཞིག་ཡིན།

MARY HAD A LITTLE LAMB¹

Mary had a little lamb.

Little lamb, little lamb.

Mary had a little lamb,

It's fleece² was white as snow.³

Everywhere that Mary went,

Mary went, Mary went.

Everywhere that Mary went.

The lamb was sure⁴ to go.

¹lamb = a baby sheep

²fleece = the sheep's wool (hair)

³snow = white frozen water that falls in winter

⁴was sure = would

(12) Dictation and Exercises ཉན་འབྲི་དང་གཞན་སྒྱུར་།

Write in the missing words as you listen to your teacher read the sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་དགེ་མཁན་གྱིས་ཆོག་གྲུབ་
གྲོག་པར་ཉན་ཏེ་གཞན་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་སྐོང་སྒྱུར་།

A: Whose is this ____?

B: It is Stella's _____. It is a _____ handbag. This is _____ handbag. _____ is not his handbag. It is not my _____ handbag. It is not _____ handbag.

Exercises གཞན་སྒྱུར་།

A. Describe the handbag to someone in your class. རང་གི་སྒྲོ་བ་ཁོ་གས་ཤིག་ལ་ལག་ཁྱུག་དེའི་ཁྱད་ཆོས་བཤད་དགོས།

B. Use the pattern and substitute the following nouns for handbag:

wallet, hat, book,

cup,

chair,

pencil, pen,

eraser,

letter, ice-cream,

apple, animal. ཁོང་གསལ་གྱི་ཆོག་ལས་ལག་ཁྱུག་གི་ཆབ་ཏུ་“wallets”དང་“hat, book, cup, chair, pencil, pen, eraser, letter, ice-cream, apple, animal”བཅས་བཀོལ་བར་བྱ།

C. Look at this example: གཞན་གྱི་དཔེར་བཞིན་ལ་སྟོན།

shirt / Tim

Whose is this shirt? It's Tim's. It's his shirt.

Now do the following in the same way using “s,” “his,” and “her.” ཁོང་གི་དཔེར་བཞིན་ལ་སྟོན་“s,”དང་“his,”

“her.”བཅས་བཀོལ་ནས་གཞན་གྱི་མིང་ཆོག་སྟོང་གྱི་འདྲི་གཞི་དང་ལན་རྒྱུས་འབྲི་དགོས།

a. handbag / Stella

b. _____ car / Paul

c. coat / Miss Parker

d. umbrella / Mr. Ford

e. pen / my son

f. dress / my daughter

g.

suit / my father

h.

skirt / my

mother

i.

blouse / my sister

j.

tie / my brother

k. pen / Alice

D. Write words in the blanks below. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་སྒྲོང་ཆ་བསྐྱང་དགོས།

གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྤྲིད།

A: Is this your umbrella?

B: No, it isn't. It ____ not my umbrella. It is Miss Ruby Brown's ____.

A: Is this your book?

B: No, it _____. It ____ not my book. It is Mr. Walter Petty's _____.

A: Is this your coat?

B: Yes, it _____. It ____ my coat.

A: Is this your hat?

B: Yes, it is. ____ my hat.

Game Number Three རྩོད་འཛོལ་གསུམ་པ།

The name of this game is “Simon Says.” The rules are simple. First, listen carefully. You should only obey the leader if he or she first says “Simon Says.” If you do not hear these words, you should not do the action. If the leader says, for example, “Simon says, stand up,” then everyone must stand up. But if the leader says only, “Stand up,” then no one should stand up, because the leader did not say “Simon says.” If you do something when you don't hear the words “Simon says” then you are “out.” Before you begin to play, first look at the commands below and make sure you understand them. If you have questions, your teacher may model each command. རྩོད་འཛོལ་འདིའི་མིང་ ལ་ ”Simon Says.” (“Simon” ཡིས་ བཤད་དོན།)ཟེར། རྩོད་ཀྱིས་ཐོག་མར་ནན་ཏན་གྱིས་ཉན་དགོས་ཏེ། ཐོག་མར་“Simon Says.”ཞེས་སྒྲོག་མཁན་གྱི་མི་དེ་ཁོ་ནར་ཉན་དགོས། གལ་ཏེ་རྩོད་ ཀྱིས་ཚིག་དེ་མ་ཐོས་ན་རྩོད་རང་མ་འགྲུལ་བར་བསྐྱད་ཚོག་ གལ་ཏེ་མི་དེས་དབེན་ན་“Simon Says. Stand up.” (“Simon” ཡིས་བཤད་དོན། ཡར་ འོངས།)ཞེས་བསྐྱགས་ཆོ། མི་ཚང་མ་ངས་པར་དུ་ཡར་འོངས་དགོས། གལ་ཏེ་མི་དེས་(Stand up ཡར་འོངས།)ཞེས་ཁོ་ན་བསྐྱགས་ན། མི་གཅིག་ཀྱང་ཡར་ལ ངས་མི་དགོས་ཏེ། རྒྱ་མཚན་ནི་མི་དེས་“Simon Says.”ཞེས་མ་བཤད་པས་ཡིན། གལ་ཏེ་རྩོད་ཀྱིས་སྐད་ཆ་“Simon Says.”མ་ཐོས་པར་ཡར་འོངས་ མར་ཚོག་སོགས་བྱས་ན། རྩོད་རང་རྩོད་འཛོལ་ལས་ཕྱིར་འབྱུང་དགོས། རྩོད་འཛོལ་དེའི་འགོ་མ་བརྒྱུམ་གོང་གཤམ་གྱི་བཀའ་ཚིག་རྣམས་བཀྲུགས་ཏེ་ནང་དོན་གསལ་ བོར་ཤེས་སུ་འཇུག་དགོས་ཤིང་། གལ་ཏེ་རྩོད་ལ་དོགས་གཞི་ཡོད་ན་དགེ་རྒན་གྱིས་བཞེ་ལྟ་ཡང་མོ་བྱས་ཏེ་རྩོད་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ངེས།

a. stand up

b. sit down

f. smile

g. laugh

h. cry

i. close / open your eyes

c. turn to your right / left

d. jump up and down

j. face the window / teacher /
back of the classroom /
door

k. clap your hands

l. wave

m. sing

e. open / close your book

n. dance

o. cough

Game Number Four རྩེད་འཛོལ་བཞི་བ།

With a group of ten people sit in a circle. Each person will bring an item with them, for example, a hat, a coat, a pencil, an eraser, and a letter. One person begins by saying, "I am (name). This is my ____." After they say this they place their item in the center of the circle. Each person will then do the same thing until all the items have been placed in the center of the circle. Next, one person will begin by choosing an item and asking someone in the group and saying, "Is this your ____?" The person should answer using the correct pattern from above. Repeat this exchange until the owner is found. Give the item to the owner. Now, the owner will choose the next item and begin the exchange, "Is this your ____?" again. Continue until all the items have been returned to their owners. མི་བཅུ་ཐམ་པ་བསྐོར་བ་བྱས་ནས་ཙོག་ཡོད་ལ། མི་རེས་དངོས་པོ་གཅིག་རེ་སྟེ། དཔེར་ན། ལྷ་མོའམ་གོན་པ། ཞ་སྒྲིག་སྤྱིངས་ཡིག་སོགས་བཟུང་ཡོད། དེ་ནས། མི་གཅིག་གིས་"I am (name). This is my ____ ?"བཤད་བཞིན་ཆེད་འཛིི་འགོ་རྩིས་ཞིང་རང་གི་དངོས་པོ་དེ་སྐོར་ཚོགས་དེའི་དཀྱིལ་དུ་འཛོག་པ་དང་། དེའི་འཕྲོར་མི་གཞན་པ་དག་གིས་ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན་དེ་ལྟར་བརྗོད་བཞིན། རང་རང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་སྤྱངས། དེའི་རྗེས་སུ་མི་གཅིག་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་སོང་ནས་དངོས་པོ་གང་རུང་ཞིག་ལག་དྲུ་བྱངས་ཏེ་ཙོག་ནས་བསྐད་ཡོད་པའི་མི་གཞན་ཞིག་གི་གས་དུ་ཕྱིན་ཏེ་“Is this your ____?”ཞེས་འདྲི་ཞིང་། འདྲི་ཡུལ་གྱི་མི་དེས་སྐར་གྱི་ཚོག་གྲུབ་བཞོལ་ནས་ལན་འདེབས་པ་ཡིན། འདྲི་མཁན་དེ་ལྟར་མི་རེ་འདི་གས་དུ་ཕྱིན་ནས་དངོས་པོ་དེའི་བདག་པོ་འཚོལ་ནས་རྟེན་གྲུབ་པ་བྱ་དགོས། དངོས་བདག་རྟེན་གྲུབ་ན་ཡང་དངོས་བདག་ཁོ་རང་ཡང་ལངས་ཏེ་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་ཕྱིན་ནས་དངོས་པོ་ཞིག་བདམས་རྗེས་མི་སྐར་མ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་དེའི་བདག་པོ་འཚོལ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར། དངོས་པོ་ཚང་མ་ཕྱིར་བདག་པོར་སྦྱོད་དགོས།

(13) **How many?** ག་ཚོད།

<u>Huajuecairang:</u>	How many brothers do you have?
<u>Pencuhangjia:</u>	I have two brothers.
<u>Huajuecairang:</u>	How old are your brothers?
<u>Pencuhangjia:</u>	One is twenty-one. One is eighteen.
<u>Huajuecairang:</u>	What are your brothers' names?
<u>Pencuhangjia:</u>	One is _____. One is _____.
<u>Huajuecairang:</u>	What are your brothers' jobs?
<u>Pencuhangjia:</u>	One is a teacher. One is a student.
<u>Huajuecairang:</u>	Where are your brothers' homes?
<u>Pencuhangjia:</u>	My brothers' homes are in Lazhang.

དཔལ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་།	ཁྱྱོད་ལ་སྐུ་རྒྱ་ཆོད་ཡོད།
སྐུ་ཆོག་ས་དབང་རྒྱལ།	ང་ལ་སྐུ་རྒྱ་གཉིས་ཡོད།
དཔལ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་།	ཁྱྱོད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱ་ཆོ་ལོ་ག་ཆོད་ཡིན།
སྐུ་ཆོག་ས་དབང་རྒྱལ།	གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་གཅིག་ཡིན། གཅིག་ནི་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་ཡིན།
དཔལ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་།	ཁྱྱོད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱ་ཆོད་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
སྐུ་ཆོག་ས་དབང་རྒྱལ།	གཅིག་གི་མིང་ལ་.....ཟེར། ཅིག་གོས་ཀྱི་མིང་ལ་.....ཟེར།
དཔལ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་།	ཁྱྱོད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱ་ཆོད་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
སྐུ་ཆོག་ས་དབང་རྒྱལ།	གཅིག་ནི་དག་རྒན་ཡིན། ཅིག་གོས་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།
དཔལ་སྤྱིད་ཆེ་རིང་།	ཁྱྱོད་ཀྱི་སྐུ་རྒྱ་ཆོད་ཁྱིམ་གང་ན་ཡོད།
སྐུ་ཆོག་ས་དབང་རྒྱལ།	ངའི་སྐུ་རྒྱ་ཆོད་ཁྱིམ་གྱི་བླ་བ་ན་ཡོད།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- How many brothers does Pencuhangjia have?
- How old are Pencuhangjia's brothers?
- What are Pencuhangjia's brothers' jobs?
- Who is a teacher?
- Who is a student?
- Where is the brothers' home?

B. Look at these sentences. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

- I have two brothers and one sister.
- My father is forty-five.
- He is a teacher.
- My mother is forty-five.
- She is a teacher, too.

Write questions that will get all the information in these sentences as answers. (How many brothers do you have?) སྒྲོ་བ་ཚན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དྲི་བ་འགའ་འབྲི་དགོས། དཔེར་ན་(How many brothers do you have?)ལྟ་བུ།

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. **Nouns** are names for things (table, egg, tree, chair, yak) and people (boy, woman, teacher, air hostess, policeman, student, Tibetan). མིང་ཚིག་ཅེས་བ་ནི་དངོས་པོའི་མིང་མིང་(table, egg, tree, chair, yak)དང་མིའི་མིང་(boy, woman, teacher, air hostess, policeman, student, Tibetan)ལྟ་བུར་ཟེར།

B. **What...**? expects a noun--usually a thing for the answer. || **What...**? དྲི་བ་འདི་རིགས་ཀྱི་ལན་ནི་རྒྱུན་པར་མིང་ཚིག་ཅིག་ཡིན་དགོས།

- What is that? It is a tent.
- What are those? They are books.
- What is Mr. Dongzhi? He is a farmer.

- What is on the plate? Some cheese.

C. **Who...**? expects a person for the answer. དྲི་བ་འདི་རིགས་ཀྱི་ལན་ནི་མི་ཆེག་མོ་ཞིག་ཡིན་དགོས།

- Who is Mrs. Lhamoyicuo's daughter? Cairangzhoma. Cairangzhoma is Mrs. Lhamoyicuo's daughter.
- Who are those students. Tibetan. Those students are Tibetan.
- Who are in the classroom. The students. The students are in the classroom.
- Who are playing? The children. The children are playing.

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write down the names of things you see in your classroom. (blackboard, desks) ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲོབ་ཁང་ནང་དུ་
མཐོང་ཐུབ་པའི་དངོས་པོའི་མིང་འབྲི་དགོས། དཔེར་ན་(blackboard, desks)ལྟ་བུའོ།

B. Write down the names of things you have in your dormitory room. ཁྱོད་ཀྱིས་མ་ལ་ཁང་ནང་དུ་མཐོང་ཐུབ་པའི་
དངོས་པོའི་མིང་དག་འབྲི་དགོས།

C. Use the word “what” to make five sentences about items in your classroom. (What are those?
They are desks.) ། “what”བཞོལ་ནས་སྒྲོབ་ཁང་ནང་གི་དངོས་པོ་ལྟ་ལ་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས། དཔེར་ན་(What are those? They are
desks.)ལྟ་བུའོ།

E. Make five sentences using the word “who.” After you have written your questions beginning
with “who,” ask your neighbor and write down his answers. ། “who”བཞོལ་ནས་འདྲི་ཚིག་ལྟ་བུ་བསྒྲིག་དགོས། དེ་ནས་ཁྱོད་
ཀྱི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་མི་དེར་འདྲི་ཚིག་ལྟ་བུ་འཕེན་དགོས། དྲིས་ལན་བཏབ་པ་རྒྱུས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས། དགེ་ཆེན་གྱི་གྲོག་སྒྲུང་ས་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྒྲོང་གནས་
ཚང་མར་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས།

---

(14) How many? གཞོད།

གཡང་མོ་མཚོའི་སྲིང་མོ་ལ་མིང་ཞིག་བཏགས་རྗེས། མིང་དེ་གཤམ་གྱི་སྒྲོང་ཚའི་ནང་དུ་འབྲི་དགོས།

Lhmucairang: How many sisters do you have?

Yangmaoji: I have one sister.

Lhmucairang: What is her name?

Yangmaoji: Her name is ____.

Lhmucairang: How old is your sister? (How old is she?)

Yangmaoji: She is fifteen.

Lhmucairang: Where is her home?

Yangmaoji: Her home is Ganzi.

Lhmucairang: What is her job?

Yangmaoji: She is a student. My sister is a student.

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་ཨ་ཙེ་དང་སྲིང་མོ་གཞོད་ཡོད།

གཡང་མོ་སྒྱུད། ང་ལ་ཨ་ཙེ་གཅིག་ཡོད།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། ཁོ་མོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

གཡང་མོ་སྒྱུད། མོའི་མིང་ལ་.....ཟེར།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། ཁོ་མོ་ལ་དུ་ཡིན།

གཡང་མོ་སྒྱུད། མོ་ལ་བཙོ་ལྟ་ཡིན།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། མོའི་བྱིས་གང་དུ་ཡོད།

གཡང་མོ་སྒྱུད། མོའི་བྱིས་དཀར་མཛེས་སུ་ཡོད།

ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། མོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

གཡང་མོ་སྒྱུད། མོ་ནི་སྒྲོབ་ཁང་ཞིག་ཡིན། ངའི་ཨ་ཙེ་ནི་སྒྲོབ་ཁང་ཞིག་ཡིན།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་ལན་འབྲི་དགོས།

- How many sisters does Yangmaoji have?
- Where does Yangmaoji live?
- What is Yangmaoji's sister's name?
- How old is Yangmaoji's sister?
- Is Yangmaoji's sister a doctor?

B. Discuss what you know about Yangmaoji with a partner. འདུག་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་བྱོན་གྱིས་གཡང་མོ་མཆོའི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཞིག་ཤེས་པ་དབྱེད་བསྐྱར་བྱོས།

Pronunciation Practice Three སྒྲ་སྒྱུར་གྲོགས་སྐྱེད་སྒྲུལ་པ།

A. / g / and / k /. Listen to your teacher. First repeat all the words with / g /. Then repeat all the words with / k /. Look at the words as you listen. ཁྱེད་ཀྱིས་ / g / དང་ / k / གཉིས་དག་ཀླན་གྱིས་ཇི་ལྟར་སྒྲོག་པར་ཉན་ཏེ། ཐོག་མར་ / g / འདུས་པའི་མིང་ཆོག་དེ་དག་སྒྲོག་པ་དང་། དེ་ནས་ / k / འདུས་པའི་མིང་ཆོག་དག་སྒྲོག་འདོན་བྱེད་དགོས། "k"དང་"c" "g" ck" "x"བཅས་ཀྱི་སྒྲ་སྒྱུར་ནི་ཉ་ལམ་ / k / དང་མཚུངས་པར་སྒྲོག་ཆོག་པས་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས།

/ g /

a. give

b. garden

c. target

d. again

e. cigarette

/ k /

1. kiss

2. awaken

3. bake

4. car

5. crime

/ g /

f. bag

g. frog

h. egg

i. sign

j. giggle

/ k /

6. uncle

7. quit

8. back

9. make

10. corner

B. Now that you have practiced the sounds / g / and / k / do the following exercises to see if you can hear the difference between them. ད་ལྟ་བུ་བྱིས་ / g / དང་ / k / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་སྒྱུར་གྲོགས་སྐྱེད་ཡོད་པས་གཤམ་གྱི་གཤམ་སྒྱུར་བྱོན་གྱི་མིང་ཆོག་དེ་དག་ལས་སྒྲ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་དགར་བྱུང་མིན་ལ་བརྟེན་དགོས།

1. could

a. good

6. picky

f. piggy

2. pick

3. degree

4. gate

5. come

b. pig

c. decree

7. class

8. lug

9. crass

10. tag

d. Kate

e. gum

g. glass

h. luck

i. grass

j. tack

C. Listen to your teacher. You will hear the sentences below, but only one of the *italicized* words will be spoken. Circle the word that you hear. དག་ཤིང་གི་སྐད་ཆར་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཆོ། རྒྱུད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དོན་དེ་དག་ཐོས་སྟབས་ ཅིང་། ཚིག་གྲུབ་རེ་འཕྲུལ་དག་ཤིང་གིས་ཡིག་འབྲུག་མཁུ་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་གྲོག་མི་སྤྱིད། རྒྱུད་ཀྱིས་གང་ཐོས་པ་དེར་དྲགས་རྒྱག་དགོས།

a. Who put this tag / tack on my chair?

b. I found my keys in the bag / back.

c. I'm concerned about the amount of *grime* / *crime* in this city.

d. The *grease* / *crease* in my skirt won't come out.

e. This wig / wick is worn out.

f. Tommy is a *piggy* / *picky* eater.

g. Sarah *grabbed* / *crabbed* at the children.

h. The humidity made the air very *muggy* / *mucky*.

i. The teacher said, "Have you seen my *glass* / *class*?"

D. There is one more important lesson for the / k / sound. In words with the spelling / kn /, the letter "k" is silent, or not pronounced. The letter "n" is pronounced. Repeat the following words with a silent / k /. ཁྱོད་ཀྱི་སྐད་ཆར་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཆོ། རྒྱུད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དོན་དེ་དག་ཐོས་སྟབས་ ཅིང་། ཚིག་གྲུབ་རེ་འཕྲུལ་དག་ཤིང་གིས་ཡིག་འབྲུག་མཁུ་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་གྲོག་མི་སྤྱིད། རྒྱུད་ཀྱིས་གང་ཐོས་པ་དེར་དྲགས་རྒྱག་དགོས།

a. *knack*

b. *knee*

c. *knife*

d. *knit*

e. *knock*

f. *knot*

g. *know*

h. *unknown*

i. *knowledge*

(15) Dongzhi's Family རོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་།

Dongzhi is a student. His home is Gansu. He is twenty. He has two sisters and three brothers. One sister is eighteen. She is a student. One sister is twenty-five. She is a nurse. The sisters' home is Gansu. The sisters are Tibetan.

One brother is fourteen. He is a student. One brother is thirty. He is a teacher. One brother is twenty-five. He is a mechanic. The brothers' home is Gansu. The brothers are Tibetan.

Dongzhi is not fat. He is thin. He is not short. He is tall. Dongzhi's home is Gansu. Dongzhi has a new coat. His coat is green. It's very smart. Dongzhi's new green coat is very smart. His coat is not old. His coat is new. It is a lovely coat. Dongzhi is Tibetan. He is not French. His nationality is Tibetan.

རོན་འགྲུབ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཁོའི་ཡུལ་ནི་ཀན་སུའུ་རེད། ཁོ་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད། ཁོ་མིང་གི་ཡུལ་ཡོད། ཨ་ཙེ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། མོ་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཨ་ཙེ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན། ཁོ་མོ་ནད་གཡོག་མ་ཞིག་ཡིན། ཨ་ཙེ་ཚོའི་ཡུལ་ནི་ཀན་སུའུ་རེད། ཨ་ཙེ་ཚོ་བོད་རེད།

རྒྱ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། ཁོ་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། སྤུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁོ་དགོ་ཀླན་ཞིག་ཡིན། སྤུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་རེད། ཁོ་ནི་འབྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་རེད། སྤུ་ཚོའི་ཡུལ་ནི་ཀན་སུའུ་རེད། སྤུ་ཚོ་བོད་རེད།

རོན་འགྲུབ་ཚོན་པོ་མ་རེད། ཁོ་ནི་ག་རེད་པོ་རེད། ཁོ་གཟུགས་མི་བྱང་། ཁོ་གཟུགས་རིང་། རོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་ནི་ཀན་སུའུ་རེད། རོན་འགྲུབ་ལ་སྟོད་ལྷ་གསར་བ་ཞིག་ཡོད། ཁོའི་སྟོད་ལྷ་ནི་ལྗང་ལུ་རེད། དེ་ཉུང་མཛེས་པོ་འདྲི། རོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྟོད་ལྷ་ལྗང་ལུ་གསར་བ་ཉུང་མཛེས། ཁོའི་སྟོད་ལྷ་རྟིང་བ་མ་རེད། ཁོའི་སྟོད་ལྷ་གསར་བ་རེད། དེ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་སྟོད་ལྷ་ཞིག་རེད། རོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་ནི་རྒྱ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དག་གི་ལན་རྒྱུས་འབྲི་དགོས།

a. What is Dongzhi's work?	i. Who is short?
b. Where is his home?	j. Is Dongzhi thin?
c. Is Dongzhi twenty-two years old?	k. What is very smart?
d. How many sisters does Dongzhi have?	l. What color is Dongzhi's coat?
e. What are the sisters' jobs?	m. What is not old?
f. How many brothers does Dongzhi have?	n. Is the coat old?
g. Who are students?	o. Who are Tibetan?
h. What is Dongzhi's nationality?	

B. Listen to your teacher and write in the missing words. དགོ་ཀླན་གྱི་གྲོག་སྒྲུང་ས་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ལ་བརྟེན་དགོས།

This ____ Dongzhi's _____. It is a ____ coat. It is ____ a white _____. Dongzhi is _____. Dongzhi is a _____. Dongzhi is not a _____. Dongzhi is _____. He is ____ old. Dongzhi has ____ sisters. Dongzhi has ____ brothers. One ____ is nineteen. He is a _____. One brother is _____. He is ____ student. One brother ____ a barber. He is _____. Dongzhi's brothers are _____. Dongzhi's brothers are not _____.

Song Number Two གླུ་དབྱངས་གཉིས་བ།

Here are the words to a famous song in America. This song comes from the movie "The Sound of Music."

Edelweiss is a flower's name. གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཨ་རིའི་མིང་དུ་གྲགས་པའི་གླུ་གཞས་ཤིག་གི་སྒྲིལ་ཡིན་ལ། གླུ་གཞས་འདི་ནི་སྤྲོན་མོ་སྒྲུ་ཡི་འགྲུར་ཁུགས་ཞེས་པའི་གློག་བརྒྱན་ལས་དབྱངས་བཞིན། Edelweissཅེས་པ་ནི་མེ་ཏྲག་ཅིག་གི་མིང་ཡིན།

C. Tell a classmate about your brothers, sisters, mother, and father. (age, job, nationality, home) གྲོགས་ཤིག་ལ་ཁྱེད་གྱི་ཕུ་ལྷན་དང་ཨ་ཙེ། སྒྲིང་མོ། བ་མ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ལོ་ཚྭ་དང་ལས་རིགས། མི་རིགས། ཁྱིམ་བཅས་བཤད་དགོས།

D. Write a letter to Bill and ask him some questions about his life in Canada. ། Billལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར་ཏེ་ཁོ་རང་ཁ་ན་ཏ་སུ་ཞོད་པའི་གནས་ཚུལ་སྒྲོར་འདྲི་དགོས།

(17) Conversation ཁ་བད།

Practice reading this conversation out loud with your neighbor. གཤམ་གྱི་ཁ་བད་འདི་ཁྱེད་གྱི་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་སྒྲིད་གསེང་མཐོན་པོས་གྲོགས་འདོན་བྱེད་དགོས།

Yunbumji: How many brothers do you have?

Dorjizhoma: I have one brother.

Yunbumji: What is his name?

Dorjizhoma: His name is Dawazhiba.

Yunbumji: How old is he? (How old is your brother?) (How old is Dawazhiba?)

Dorjizhoma: He is twenty. (My brother is twenty.) (Dawazhiba is twenty.)

Yunbumji: What is your brother's job? (What is Dawazhiba's job?)

Dorjizhoma: My brother is a mechanic. (He is a mechanic.) (Dawazhiba is a mechanic.)

Yunbumji: Where is your brother's home? (Where is Dawazhiba's home?) (Where is his home?)

Dorjizhoma: His home is Langjia. (My brother's home is Langjia.) (Dawazhiba's home is Langjia.)

Yunbumji: What is your brother's nationality?

Dorjizhoma: He is Tibetan.

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁྱེད་ལ་ཕུ་ལྷན་གཞིན་ཡོད།

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ང་ལ་ཕུ་བོ་གཅིག་ཡོད།

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ཁོའི་མིང་ལ་ལྷ་བ་བྲགས་པ་ཟེར།

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁོ་ལོ་དུ་རེད། (ཁྱེད་ཀྱི་ཕུ་བོ་ལོ་དུ་རེད།) (ལྷ་བ་བྲགས་པ་ལོ་དུ་རེད།)

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ཁོ་རང་ལོ་ཉི་ལྔ་རེད། (ངའི་ཕུ་བོ་ལོ་ཉི་ལྔ་ཡིན།) (ལྷ་བ་བྲགས་པ་ལོ་ཉི་ལྔ་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁྱེད་ཀྱི་ཕུ་བོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། (ལྷ་བ་བྲགས་པའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་རེད།)

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ངའི་ཕུ་བོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་ཡིན། (ཁོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་རེད།) (ལྷ་བ་བྲགས་པ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁྱེད་ཀྱི་ཕུ་བོའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད། (ལྷ་བ་བྲགས་པའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།) (ཁོའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།)

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ཁོའི་ཡུལ་གྲང་རྒྱ་རེད། (ངའི་ཕུ་བོའི་ཡུལ་གྲང་རྒྱ་ཡིན།) (ལྷ་བ་བྲགས་པའི་ཡུལ་གྲང་རྒྱ་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྒྱེད། ཁྱེད་ཀྱི་ཕུ་བོ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོ་རྩེ་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད།

Exercises གཤམ་ཐུང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who has one brother?	e. Who are Tibetan?
b. Who is Dawazhiba?	f. Who is Yunbumji?
c. Who is twenty?	g. Who is Dajiezhooma?
d. Who is a mechanic?	h. Who lives in Langjia?

B. Using the above dialogue, put the correct words in the blanks: བོད་གི་ཁ་བད་གཞིར་བཟུང་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་

གནས་ནམས་གྱི་ཁ་བསྐྱར་དགོས།

Dorzjzhoma has ____ brother. His name is _____. He is ____ years old. He has a _____. He is a _____.
Dawazhiba's home is _____. Dawazhiba's nationality is _____.

(18) Possessive Pronouns བདག་དོན་གྱི་ཚིག་

Possessive pronouns are used to show ownership or possession of an object or characteristic. For example, if I have a problem, I would say, “my problem.” If you have a problem, I would say, “your problem.” བདག་དོན་གྱི་ཚིག་ནི་རྒྱན་པར་དངོས་པོ་འཕུར་ཆོས་གང་ཞིག་མི་ཆེ་གི་མོར་དབང་བ་སྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གལ་ཏེ་ང་ལ་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཆེ། དེ་ནི་ངའི་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཅིང་། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ལ་གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་ན། ངས་དེ་ནི་ཁྱེད་གྱི་གནད་དོན་རེད་ཅེས་བཤད་པའོ།

subject	possessive form
I	my, mine
you	your, yours
he she it	his her, hers its
we	our, ours
they	their, theirs

Exercises གཤམ་ཐུང་།

A. Write in the missing words. There is no single correct answer. After you finish, compare your answers with another student's. ཡང་དག་པའི་ལན་གཅིག་ལས་མང་བས་འོས་འཚམས་གྱི་ཡིག་འབྲུ་བཞག་ལ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆ་སྟོང་ས།

བསྐྱངས་ཚར་རྗེས་སློབ་གྲྭ་གསུམ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་དབྱེད་བསྟར་བྱ་དགོས།

A: Is this your ____?

B: Yes, it is. It is mine. It is my ____.

A: Is this your ____?

B: No, it isn't.

A: Whose ____ is it?

B: It's ____.

A: Is this ____?

B: No, it isn't. It's ____.

B. Here are some words: གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཐ་སྟད་འགའ་ཡིན། theirs / hers / your / my / his

Choose the correct word and put it in the blanks below. གོང་གི་ཐ་སྟད་དག་ལས་འོས་འཚམས་ཤིག་གདམ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་སྐོང་ས།

- a. He wanted ____ mother.
- b. They were going to drive ____ car.

- c. “____ feet hurt,” I said.
- d. “Is this ____ book?” I asked my friend.
- e. ____ father will come to visit her.

C. Make two sentences for each of the following words: my, her, ours, their, his, your, its. When you finish, discuss your sentences with another student. བདག་དོན་གྱི་ཚབ་ཚིག་ “my”དང་“her, ours, their, his, your, its”བཅས་བཀོལ་ནས། དེ་དེ་ལ་ཚིག་གཉིས་དེ་བསྒྲིག་དགོས། དེ་ནས་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་དབྱེད་བསྐྱར་བྱ་དགོས།

D. Poem: Who is Sad? ལྷན་ཚིག་ སྤྱི་ཞིག་གི་སེམས་སྒྱུ་འདུག

- a. Read this poem silently then read it out loud. གཤམ་གྱི་ལྷན་ཚིག་འདི་ཐོག་མར་སྒྲིད་དམའ་མོས་བཀྲགས་རྗེས་ཡང་བསྐྱར་སྒྲིད་གསེང་མཐོན་པོས་བྱེད་འདོན་བྱ་དགོས།

Who is Sad? (*Elizabeth Coatsworth*)

Who is sad and who is sorry?

Not the seagull¹ flying high,
not the wren,² brown as earth is,

not the bumblebee³ buzzing⁴ by,
not the cat upon the doorstep,⁵
not the dog beside the gate-
they are neither sad nor sorry,
proud,⁶ ashamed,⁷ on time, nor late.

¹a white bird that likes to live near an ocean or sea

²a small brown bird

³a yellow and black insect

⁴the sound that a bumblebee makes

⁵the area near the door of a house

⁶the feeling of thinking you are better than someone else

⁷feeling unhappy about something you’ve done

b. Now write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

1. Do you think animals have feelings like people? If so, what kind of feelings?

ཁྱོད་ཀྱིས་བཟུང་ན་སློབ་ཆགས་ལ་མི་དང་འདྲ་བར་ཚོར་སྣང་ཡོད་སྟེད་དམ། གལ་ཏེ་ཡོད་ན། ཚོར་སྣང་ག་ལྟར་ཞིག་ཡོད་དམ།

2. Are you ever proud? Ashamed? Late? ཁྱོད་རང་སྟོན་ཆད་ང་རྒྱལ་སྤྱེས་ཨི་མྱོང་། རོ་གཞོང་ཨི་མྱོང་། རྩེས་ལུས་ཐེབས་ཨི་མྱོང་།

3. What is your favorite animal? Describe it to your neighbor. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་སློབ་ཆགས་ནི་གང་ཡིན། སློབ་ཆགས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་འདུག་གྲོགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱོས།

E. Free Talk: Talk for 10 minutes in English with two partners. You may talk about anything that you like, but please speak only in English! རང་མོས་ཁ་བརྟ། ཁྱོད་ཀྱིས་གྲོགས་པོ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྐར་མ་བརྩེ་འིང་ལ་ཁ་བརྟ་བྱེད་དགོས། རང་གི་དགའ་སྣང་དང་འདྲོད་པ་ལྟར་གང་རུང་ཞིག་སྤྲོད་ཆོག་མོད། འོན་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་དབྱིན་སྐད་བཞོལ་དགོས་པ་མ་ཟད་ཁ་བརྟ་འི་ཁྱོད་དུ་བདག་དོན་ཚབ་ཆོག་དག་བཞོལ་ཐུབ་ཆོད་བྱེད་དགོས།

(19) Colors ཁ་དོག

Exercises གཤམ་རྒྱུད་

A. What colors can you think of? Make a list of colors that you know. ཁྱོད་ཀྱིས་ཁ་དོག་གང་དག་གཤམ་གྱིང་མིང་ནས་འཛིན་ཐུབ་བམ། ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་པའི་ཁ་དོག་དེ་ཚོ་བྲིས།

B. Practice dialogues: Read through these conversations with your neighbor. ཁ་བརྟ་སློབ་འདོན། གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟ་དེ་དག་རང་གི་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སློབ་དགོས།

a. A: What color is that hat?

B: It's green.

A: What color is that coat?

B: It's the same color. It's green.

b. A: Do you see that white car?

B: No, but I saw a blue bike.

A: Oh. Where is the white car?

B: Behind the red fence.

C. Important colors: red, orange, yellow, green, blue, purple, brown, black, white. Now, look around your classroom and write five sentences using some of these colors. (Dorji's hat is black.) ཁ་དོག་གཙོ་བོ་ནི་ "red"དང་ "orange, yellow, green, blue, purple, brown, black, white"བཅས་ཡིན། རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་ཁང་དུ་ལྟ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཁ་དོག་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོག་གྲུབ་ལྟ་བུ་བསྒྲིག་དགོས། (Dorji's hat is black.)

D. What color are these objects? གཤམ་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་གྱི་ཁ་དོག་ཅི་ཡིན།
a flower, a cat, an apple, a tree, a jacket, an egg, a shirt.

E. Answer these questions with your neighbor. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་ཐོབས།
a. What color's your coat? hat? shirt?
b. What color's his / her / my coat? hat? shirt?
c. What is your favorite color?
d. Name three things that are the same color as your favorite color.

F. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞེད་ལ་བརྟེན་ནས།

books / red

What color are your books? Our books are red.

Now do the following in the same way using “our.” ཁྱེད་ཀྱི་རྣམས་པ་བཞོལ་ནས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བསྟུང་དགོས།

a. shirts / white

b. coats / gray

c. tickets / yellow

d. suits / blue

e. hats / black and gray

f. passports / green

g. umbrellas / black

h. handbags / white

i. ties / orange

j. dogs / brown and white

k. pens / blue

l. cars / red

m. dresses / green

n. blouses / yellow

G. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞེད་ལ་སྟེན་ནས།

Mr. Ford / umbrella / black

What color's Mr. Ford's umbrella? His umbrella's black.

Now do the following in the same way using: “s,” “his,” “her.” ཁྱེད་ཀྱི་རྣམས་པ་བཞོལ་ནས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བསྟུང་དགོས།

Paul / car / blue

Mrs. Davis / dog / brown and white

Tim / shirt / white

Bill / pen / green

Miss Parker / coat / gray

Dorji / suit / gray

Mrs. White / carpet / red

Stella / pencil / blue

Frank / tie / orange

Zhoma / handbag / brown

Mr. Ford / hat / gray and black

Alice / skirt / yellow

(20) Professions ལས་རིགས།

a. This short dialogue uses a common sentence pattern--“the same as.” You can also say “too.” ཁ་བདེ་གླུ་བྱ་འདི་ཉིད་དུ། ཟུན་བཞེད་ཚིག་སྒྲིབ་“the same as.”“མཚུངས་”བཞེད་ཡོད་མོད་ཁྱེད་ཀྱིས་འདི་“too”བཞེད་ཡང་ཚིག་གིས་བཞེད་པུ།

A: What are your brothers' jobs?

B: Bill is a teacher. Jim is a teacher. Jim has the same job. He is a teacher, too. Bill and Jim are teachers.

A: ཁྱེད་ཀྱི་ཕུ་ལྷན་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

B: Billནི་དགོ་ཤོན་ཞིག་ཡིན། རེ་མ་མི་ནི་དགོ་ཤོན་ཞིག་རེད། རེ་མ་མི་བྱ་བ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད། ཁོ་རང་ཡང་དགོ་ཤོན་ཞིག་ཡིན། Billདང་ Jimགཉིས་ཀྱི་དགོ་ཤོན་ཡིན།

b. Other common professions are doctor, lawyer, engineer, mechanic,

business(man, woman), government worker, farmer, writer, hair stylist, waiter

(man), and waitress (woman), reporter, and soldier. གཞན་ཡང་ཟུན་པར་འཕྲད་སྤྱོད་

པའི་ལས་རིགས་ནི། doctor ཟུན་པ་དང་། lawyer བྱིས་ཚུད་པ། engineer བཟོ་བཞེད་པ། mechanic འཕྲུལ་ཆས་ལས་བཟོ་བ། business(man, woman) ཚོང་བ། government worker སྤྱོད་གཞུང་ལས་བྱེད་མི་སྣ། farmer ཞིང་བ། writer ཚུམ་པ་པོ། hair stylist སྒྲ་ཚུགས་མཛེས་བཟོ་མཁན། waiter (man) སྒྲིས་པ་ཞབས་ཁུ་བ། waitress (woman) སྒྲིས་མ་ཞབས་ཁུ་བ། reporter གསར་འགོད་པ། soldier དམག་མི་སོགས་ཡིན།

c. Examples of not-so-common professions: singer, dancer, actress (female),

actor (male), president, and bartender. ཟུན་ཕྲན་མིན་པའི་ལས་རིགས་ནི། singer ཟུ་བ། dancer

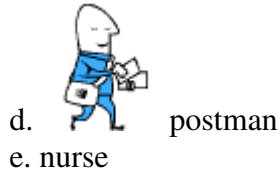
གར་མཁན། actress (female) འབྲུབ་སྟོན་མོ། actor (male) འབྲུབ་སྟོན་པ། president སྤྱི་བྱུང་ཕྱིང་ཕྱིང་། bartender ཆང་ཁང་གི་ཞབས་ཁུ་བ་སོགས་ཡིན།

Exercises གཤམ་བྱུང་།

A. Look at the following. What do each of these people do? Write your answers. གཤམ་བྱུམ་མི་དེ་དག་གིས་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་གཉེར་གྱིན་ཡོད་དམ། ཁྱོད་གྱིས་དེའི་ལན་ནམས་འབྲི་དགོས།

- a. policeman / policewoman
- b. taxi-driver
- c. air-hostess

- f. mechanic
- g. barber
- h. housewife
- i. milkman

B. Look at this example. Do the following sentences in the same way as the example. དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་བྱུམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་བཞོལ་ནས་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

(mechanics) / clerks

1: What are their jobs? Are they mechanics or clerks?

2: They aren't mechanics. They're clerks.

a. (typists) / nurses

b. (postmen) / milkmen

c. (policewomen) / air-hostesses

d. (customs officers) / engineers

e. (barbers) / taxi-drivers

f. (engineers) / teachers

g. (policewomen) / housewives

h. (milkmen) / barbers

i. (policemen) / postmen

j. (nurses) / typists

k. (herdsmen) / farmers

C. Look at this example: གཤམ་བྱུམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བརྟུང་དགོས།

his shoes / (dirty) / clean

A: Are his shoes dirty or clean?

B: They're not dirty. They're clean.

Now do these in the same way. Write similar dialogues. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་གཤམ་བྱུམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་བཞོལ་ནས་ཁ་བརྟུང་

ཐུང་བསྒྲིག་དགོས།

a. the children / (tired) / thirsty

b. the postmen / (cold) / hot

c. the barbers / (thin) / fat

d. the shoes / (small) / big

e. the shops / (shut) / open

f. his cases / (heavy) / light

g. grandmother and grandfather / (young) / old

h. their hats / (old) / new

i. the policemen / (short) / tall

j. his trousers / (short) / long

(21) Nationalities མི་རིགས།

a. There are many nationalities. China, for example, has fifty-six. Here are some common nationalities. Match the nationality with the country / area: སའི་གོ་ལའི་སྤྱི་མི་རིགས་མང་བོ་ཡོད་དེ། གྲུང་གོར་མཚོན་ན་མི་རིགས་ལྔ་བརྒྱ་དྲུག་ཡོད། འདིར་རྒྱ་ན་པར་འཕྲད་ཐིག་པའི་མི་རིགས་ཁ་ཤས་ཀྱི་མིང་བཀོད་ཡོད་ལ་དེ་ཚོ་རྒྱ་ལ་ཁབ་གང་དང་ཡང་ན་ས་གནས་གང་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དེ་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲིལ་ནས་མཚོན་དགོས།

country / area	nationality
a. People's Republic of China	1. Chinese
b. Britain / England	2. Canadian
c. United States of America	3. American
d. Tibet, China	4. Tibetan
e. Canada	5. British / English
f. France	6. French
g. Germany	7. German
h. Japan	8. Tibetan
i. Qinghai, China	9. Japanese
	10. Mongolian
	11. Salar
	12. Han
	13. Hui
	14. Lhoba
	15. Monguor (Tu)

b. Sample Dialogues: Read through these with your neighbor. ཁ་བརྒྱའི་དཔེ་གཞི། གཤམ་གྱི་གོ་སློབ་པའི་ཁ་བརྒྱའི་དག་གོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་བཤད་རེས་བྱ་དགོས།

A: Are you Tibetan?

B: Yes, we are. We are Tibetan.

A: Are you French?

B: No, we are not. We are not French. We are Tibetan.

A: What country are you from?

B: I'm from Australia.

A: What nationality are you?

B: I'm Japanese.

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Make questions using the guide words as examples. དབེར་སྟོན་མིང་ཚིག་དག་ལ་བལྟས་ཏེ་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

a. This is Miss Parker. (French / Swedish)

1: Is she French or Swedish?

2: She isn't Swedish. She's French.

b. This is a robe. (Tibetan / Chinese)

1: Is it a Tibetan robe or Chinese robe?

2: It isn't a Chinese robe. It's a Tibetan robe.

C. Now do the following in the same way. གོང་གི་དབེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་འདྲི་དགོས།

This is a yak. (black / white)

This is Hans. (German / Italian)

This is Stella. (Spanish / Italian)

This is Dongzhi. (Hui / Tibetan)

This is Paul. (Brazilian / Greek)

This is a Fiat. (Italian / English)

This is Baatar. (Tibetan / Mongolian)

This is a Volkswagen. (German / French)

This is a tent. (big / small)

This is a Ford. (English / American)

B. Match the country with the correct nationality. གཤམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས།

1. ____ Germany   a. Thai

6. ____ Mongolia   f. Swiss

2. ____ Singapore   b. Indian

7. ____ India   g. Russian

3. ____ Mexico   c. Korean

8. ____ Thailand   h. Mexican

4. ____ Britain   d. British

9. ____ Switzerland   i. German

5. ____ Korea   e. Singaporean

10. ____ Russia   j. Mongolian

(22) This is, they are, these are འདི་ནི། ཁོ་ཚོ། འདི་ཚོ།

Look at these two dialogues. Practice them with another student. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟེན་གཉིས་པོར་བལྟས་རྗེས་རྟགས་པ་
གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤར་སྒྱུར་བྱོས།

A: Are these your books?

B: Yes, they are. (No, they are not.) (No, they aren't.)

A: This is my pencil.

B: I know. These are my pens.

Key Item གནད་འགྲེལ།

“This is” generally refers to one thing. “These are” generally refers to more than one thing. “They” can refer to both people and objects. It is correct to use “they” for the plural form of words. For example: ཁྱིམ་བུ་དུ་“This is”ཡིས་བྱ་དངོས་གཅིག་སྟོན་པ་དང་“these are”ཡིས་གཅིག་ལས་མང་བའི་བྱ་དངོས་སྟོན་ལ་“they”ལོ་ཚོ་ཡིས་བྱ་
དངོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་མ་ཟད་མང་ཚོགས་ལ་འང་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན།

- a. Are your shirts clean. Yes, they are.
- b. Are your watches correct? Yes, they are.
- c. My hats look pretty. They look pretty.
- d. The dogs are hungry. They are hungry.

Exercise གཤར་སྒྱུར།

Make sentences using “this is” and “these are” correctly. གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞིན་ནང་བཞིན་“this is”དང་“these are”བཀོལ་ནས་འག་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Example: དེ་གཞི།

footballs (These are red footballs.)

a football (This is a football.)

a. pencils	f. classrooms
b. a pencil	g. horse
c. Tibetans	h. horses
d. a Tibetan	i. child
e. classroom	j. children

Key Item གནད་འགྲེལ།

“That is” generally refers to one thing. “Those are” generally refers to more than one thing. སྤྱིར་བཏང་
དུ་“That is”ཡིས་བྱ་དངོས་གཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་“Those are”ཡིས་བྱ་དངོས་གཅིག་ལས་མང་བ་སྟོན་པ་ཡིན།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Make sentences using “that is” and “those are” correctly. གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་“that is”དང་“those are”བཀོལ་ནས་འོག་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Example དཔེ་གཞི:

a cow (That is a black cow.)

cows (Those are the cows I bought yesterday.)

a. pen

b. pens

c. a football

d. footballs

e. a Tibetan

f. Tibetans

g. an American

h. Americans

i. an umbrella

j. umbrellas

k. an egg

l. eggs

m. child

n. children

B. Use the following words correctly in the sentences. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་ཐ་སྟད་དེ་དག་ཡང་དག་པར་བཀོལ་ནས་འོག་གི་སྟོང་གནས་རྣམས་ལ་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས་ཤིང་། གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

*this / these

*that / those

*it / they

*is / are

a. ____ is a tree. ____ are trees.

b. ____ man is a Tibetan. ____ men are Tibetans.

c. ____ is a ____ camel. ____ are camels.

d. ____ egg is bad. ____ eggs are bad.

e. ____ is an ____ airplane. ____ are airplanes.

f. ____ it a tree? ____ they trees?

g. Is ____ the train? Are ____ the trains?

h. Is ____ a ship? Are ____ ships?

i. Is ____ student Tibetan? Are ____ students Tibetan?

j. What is ____? What are ____?

k. Where ____ the tent? Where ____ the tents?

C. Use “in,” “at,” and “from” in the following sentences: ད་ལྟ་“in,” “at,” “from” གསུམ་བཀོལ་ནས་འོག་གི་སྟོང་གནས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས།

a. It's wet ____ spring and dry ____ summer.

b. Are there many Tibetans ____ your county?

c. I always study English ____ the evening.

d. I always study Tibetan ____ night.

e. I come ____ Sichuan. Do you come ____ Sichuan?

f. I go to school ____ 8:30.

g. I will go shopping ____ 1:00.

(23) Dongzhi's Home དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ།

Read this text with another student. སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གསུམ་གྱི་སློབ་ཚན་གྲོགས།

Dongzhi's home is Rebgong. He has two sisters and one brother. Dongzhi is twenty-four and he is a postman. One sister is Lhamoyicuo. She is eighteen and she is a student. Her home is Rebgong, too. One sister is Cairangzhoma. She is twenty-five and she is a nurse. Her home is Zuganrawa. Cairangzhoma's home is not Rebgong.

Dongzhi's father is a teacher and his mother is a housewife. His father is fifty-one and his mother is forty-nine.

Dongzhi is very busy, he is not lazy. His job is a postman. His mother is very busy, too. Housewives are very busy. Housewives are not lazy. They are very busy. They are not lazy.

Dongzhi is tall and thin. He is not short and fat. Dongzhi's father is tall, too. Lhamoyicuo is short and thin. She is not tall and fat. Dongzhi's mother is fat. Dongzhi's father is fat, too.

Lhamoyicuo and Cairangzhoma are very pretty. They are very busy, too.

Dongzhi, Dongzhi's father, and Cairangzhoma are employees. Lhamoyicuo and Dongzhi's mother are not employees. Lhamoyicuo is a student and Dongzhi's mother is a housewife.

Dongzhi's friends are Tibetan and Chinese. Dongzhi is Tibetan. Dongzhi's friends are not French. His friends are not French. His friends are Tibetan and Chinese. He has Tibetan friends and Chinese friends. Lhamoyicuo has Tibetan and Chinese friends, too.

Dongzhi's brother is Dawazhiba. He is twenty and his home is Rebgong, too. He is not a student he is a barber. He has Tibetan and Chinese friends, too.

Dawazhiba has a new hat. It is green and it is very smart.

Dawazhiba is very busy. He is not lazy. He is tall and thin. He is not short. Dawazhiba is not fat, he is thin. Dawazhiba is Tibetan. He is not Spanish. Dawazhiba's nationality is Tibetan. His nationality is not Spanish. Dawazhiba is Dongzhi's brother.

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་ནི་རེབ་གོང་རེད། ཁོ་མཉམ་ཅེ་དང་སྤྱི་མོ་གཉིས་དང་ལུ་བོ་གཅིག་ཡོད། དོན་འགྲུབ་ནི་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་ལ་ཁོ་ནི་ཡིག་སྒྲིལ་བ་ཞིག་རེད། ལུ་མོ་ལ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཟེར། མོ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། མོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་རེད། མོ་འེ་ཡུལ་ཡང་རེབ་གོང་རེད། ལ་ཅེ་གཅིག་ལ་ཚོ་རིང་སློབ་མ་ཟེར། མོ་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་ལ་ཁོ་མོ་ནད་གཡོག་མ་ཞིག་ཡིན། མོ་འེ་ཡུལ་ནི་མཛོ་ཀན་རྩ་བ་རེད། ཚོ་རིང་སློབ་མ་འེ་ཡུལ་རེབ་གོང་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ནི་དག་ཀྱན་ཞིག་ཡིན་ལ་ཨ་མ་ནི་བྱིས་བདག་མ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་འེ་ཨ་མ་ལོ་དྲུག་ཡིན་ལ་ཨ་མ་ལོ་ཞེ་དགུ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ་ལ་བུལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་སྤྱིད་ལུག་ཅན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཡིག་སྒྲིལ་མ་ཁན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་འེ་ཨ་མ་རང་ཡང་བུལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། བྱིས་བདག་མ་ཚང་མར་བུལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། བྱིས་བདག་མ་ཚོ་སྤྱིད་ལུག་མིན། ཁོ་མོ་ཚོར་བུལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་མོ་ཚོ་སྤྱིད་ལུག་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་གཞུགས་རིང་ལ་ཤ་རིད་བ་རེད། ཁོ་རང་གཞུགས་ལུང་རྒྱ་མཐོང་ལ་ཤ་རྒྱགས་རྒྱུ་མཐོང་མེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཡང་གཞུགས་རིང་པོ་འདུག ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཞུགས་ལུང་ལ་ཤ་རིད་བ་རེད། ཁོ་རང་གཞུགས་རིང་རྒྱ་མཐོང་ལ་ཤ་རྒྱགས་རྒྱུ་མཐོང་མེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཤ་རྒྱགས་པོ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཡང་ཤ་རྒྱགས་པོ་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་ཚོ་རིང་སློབ་མ་གཉིས་ཉ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག ཁོ་ཚོར་ཡང་བུལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ།

དོན་འགྲུབ་དང་ཁོ་འེ་ཨ་མ། ཚོ་རིང་སློབ་མ་གསུམ་ནི་ལས་བཟོ་བ་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་བཅས་ནི་ལས་བཟོ་བ་མ་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ནི་བྱིས་བདག་མ་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ་ལ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད། དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རིགས་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོ་རྣམས་སྤྱ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་འེ་གྲོགས་པོ་རྣམས་སྤྱ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་འེ་གྲོགས་པོ་རྣམས་བོད་དང་རྒྱ་རེད། ཁོ་ལ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོར་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ལུ་བོ་ནི་ལྷ་བ་གསུམ་པ་རེད། ཁོ་ལོ་ཉེ་ལྷ་ཡིན་པ་དང་ཁོ་འེ་ཡུལ་ཡང་རེབ་གོང་རེད། ཁོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་སྤྱ་བཞུང་བ་ཞིག་རེད།

ཁོ་ལ་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པར་ཞུ་མོ་གསར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ལྷང་ཁུ་ཡིན་ལ་དེ་ཉ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག།

ཟླ་བ་གྲགས་པར་ཕྱེ་ལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་རང་སྦྱིད་ལྷག་ཅན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་གཟུགས་རིང་ལ་ཤ་རིད་པོ་འདུག། ཁོ་རང་གཟུགས་ཐུང་མ་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་
ཤ་རྒྱགས་པོ་མི་འདུག་པར་ཁོ་རང་ཤ་རིད་པོ་འདུག། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་རང་ཞུ་བ་ན་ཡའི་མི་མ་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་བོད་རིགས་རེད། ཁོ་རང་ཞུ་
བ་ན་ཡའི་མི་མ་རེད། ཟླ་བ་དོན་འགྲུབ་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྤྱན་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Write fifteen questions about this text. Next, write answers to your questions. སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ལྟར་
འདྲི་ཚིག་བཅོ་ལྔ་བསྒྲིགས་རྗེས་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་ཤིས།

B. Match words in the first column with words in the second column. གཡས་གཡོན་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གི་བར་ཐིག་
གིས་སྒྲེལ་དགོས།

a. Dongzhi's home ____	1. Dawazhiba
b. a teacher ____	2. Dongzhi's friends
c. Dongzhi's mother ____	3. Rebgong
d. eighteen years old ____	4. Dongzhi's father
e. nurse ____	5. a housewife
f. green ____	6. Lhamoyicuo
g. a barber ____	7. Dawazhiba's new hat
h. Dongzhi's brother ____	8. Cairangzhoma
i. her home is not Rebgong ____	9. Dongzhi
j. busy ____	10. postman
k. Dongzhi ____	11. Dongzhi's mother
l. tall ____	12. Dawazhiba
m. fat ____	
n. Tibetan and Chinese ____	

Song Number Three རྒྱ་དབྱངས་གསུམ་པ།

“Lean On Me” is a popular and well-loved song. It talks about friendship. It says that we can help each other in difficult times and situations. A true friend is someone who cares about you and wants to help you. ། “Lean On Me” ཞེས་པ་ནི་དར་བྱུང་ཆེ་ལ་མི་རྣམས་དགའ་བའི་རྒྱ་དབྱངས་ཞིག་ཡིན། གཞས་འདིས་མཛའ་སེམས་བརྗོད་ཡོད་དེ་ང་ཚོས་
དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཕན་ཚུན་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱ་བསྟན་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་སེམས་ཁུར་བྱེད་པ་དང་ཁྱོད་ལ་རོགས་བྱེད་འདོད་ཡོད་པའི་མི་དེ་ནི་
གྲོགས་པོ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན།

LEAN ON ME

Chorus:

Lean on me, when you're not strong.
And I'll be your friend.
I'll help you carry on.
For it won't be long,
Till I'm going to need somebody to lean on.

1

Sometimes in our lives
We all have pain, we all have sorrow
But, if we are wise
We know that there's always tomorrow

Chorus

2

Please swallow your pride
If I have things that you need to borrow.
For no one can feel
Those are your needs
If you don't let them show.

Chorus

3

Just call on me, brother, when you need a hand
We all need somebody to lean on.
I just might have a problem
That you'd understand.
We all need somebody to lean on.

Chorus

Exercise གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་ལན་འབྲི་དགོས།

- Who are your good friends?
- When do your friends help you?
- When do you help your friends?
- Why is friendship important?
- When was the last time you helped a friend?
- What is friendship?

(24) Introductions རོགས་ཀྱི་ཁུག་པ།

Mr. Jackson: Come and meet our students, Mr. Richards.

Mr. Richards: Thank you, Mr. Jackson.

Mr. Jackson: This is Miss Lhamoyicuo and this is Miss Cairangzhoma.

Mr. Richards: How do you do?

Mr. Jackson: Those girls are very pretty. What are their jobs?

Mr. Richards: Miss Lhamoyicuo is a student. Miss Cairangzhoma is a teacher.

Mr. Jackson: This is Mr. Dawazhiba and this is Mr. Dongzhi.

Mr. Richards: How do you do?

Mr. Richards: They are very busy! What are their jobs?

Mr. Jackson: They're students. They're very busy. They're not lazy.

Mr. Richards: Who is this young man?

Mr. Jackson: This is Mr. Li. He is a teacher.

Mr. Jackson: སྐྱེ་ཞབས་Richardsལགས། ཚུར་ཐེབས་ཏེ་ང་ཚོའི་
སྒྲོ་བ་མ་ཚུམས་ལ་མཇལ་རྒྱལ།

Mr. Richards: ཐུགས་རྗེ་ཆེ། སྐྱེ་ཞབས་Jacksonལགས།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྐས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་རེད། འདི་ནི་སྐས་མོ་ཚེ་རིང་
སྒྲོ་ལ་མ་རེད།

Mr. Richards: བྱིད་རང་བདེ་འམ།

Mr. Jackson: ཐུ་མོ་གན་ཚོ་ཉ་ཅང་སྤྱིང་རྗེ་པོ་འདུག། ཁོ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་རེད།

Mr. Richards: སྐས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་སྒྲོ་བ་མ་ཞིག་ཡིན། སྐས་མོ་ཚེ་
རིང་སྒྲོ་ལ་མ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྐྱེ་ཞབས་ལྷོ་བ་གཤམ་པ་ཡིན་པ་དང་འདི་ནི་སྐྱེ་
ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཡིན།

Mr. Richards: བྱིད་ཚོ་སྐྱེ་བདེ་འམ།

Mr. Richards: ཁོ་ཚོར་བྲེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་རེད།

Mr. Jackson: ཁོ་ཚོ་སྒྲོ་བ་མ་རེད། ཁོ་ཚོར་བྲེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོ་སྤྱིད་
ལུག་ཅན་མིན།

Mr. Richards: བ་གཞོན་འདི་སུ་རེད།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྐྱེ་ཞབས་Liརེད། ཁོ་རང་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན།

Key Item དཀའ་འགྲེལ།

“How do you do?” is formal and rarely heard, though it continues to be taught as a basic introductory sentence. It is not incorrect and may always be used. Let's look at the following dialogue:

|| “How do you do?”ནི་ཆེས་སྐར་གཞིའི་རོ་སྒྲོད་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཆོག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་ནི་རྒྱ་བར་མི་བཞོལ་བའི་ཆོག་ཅིག་ཡིན། དེ་ནི་ནོར་
ཡོད་པ་མིན་པས་དུས་རྒྱུན་དུ་བཞོལ་སྤྱིད། ད་ལྟ་ང་ཚོས་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟེན་གལ་བལྟ་བར་བྱ།

Mr. Smith: John, I'd like you to meet Bill, my friend.

John: Hello, Bill, how are you?

Bill: Hello, John, it's nice to meet you.

This is a more common, but still rather formal introduction. Now, let's read the following more informal dialogue between people the same age and of the same social position: ཁོང་གི་ཁ་བརྟེན་དག་ནི་ཕན་ཚུན་ངོ་

སྒྲོད་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་བར་བཞོལ་བའི་ཁ་བརྟེན་ཞིག་ཡིན། གཤམ་དུ་ལོ་ཚད་མཉམ་ཞིང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གོ་གནས་ཀྱང་མཚུངས་པའི་མི་དག་གིས་བཞོལ་བའི་ཅུང་རྒྱ་
ལྷན་མིན་པའི་ཁ་བརྟེན་འདི་འདྲོན་རྒྱལ།

Jack: Tom, this is my friend, Darrel.

Darrel: Hi, Tom, glad to meet you.

Tom: Hi, Darrel, good to meet you.

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Form groups of three people in your classroom. Take turns introducing each other. འཛིན་གྲུབ་ནང་དུ་མི་གསུམ་རེ་ཚོ་རྒྱུད་རེ་བྱས་ཏེ། ཕན་ཚུན་བར་དོ་སྦྱོང་བྱེད་རེས་བྱ་དགོས།

B. Make groups of four people. One person will play the role of father or mother. Another person will be a son or daughter. The parent and child meet two of the child's friends. The child then introduces the two friends to his parent. མི་བཞི་རེ་ཚོ་རྒྱུད་རེ་བྱས་ནས་དེའི་ནང་གི་མི་གཅིག་གིས་ཨ་ཕ་ལམ་ཨ་མའི་ཚབ་བྱེད་དགོས། གཅིག་གིས་བུ་ལམ་ལ་ན་བུ་མའི་ཚབ་བྱས་ཏེ་བུ་ལམ་བུ་མས་རང་གི་ཕ་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་གཉིས་པོ་དོ་སྦྱོང་བྱ་དགོས།

C. When making an introduction, the relationship between the speaker and the persons being introduced is usually made clear as in the following dialogue: ཕན་ཚུན་དོ་སྦྱོང་བྱེད་སྐབས་སུ་དོ་སྦྱོང་མཁན་དང་མི་དེ་ཚོའི་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རྒྱུན་པར་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟེན་ནང་བཞིན་གསལ་བོར་མཚན་ཚིག་བཤད་དགོས།

Dongzhi: This is Dawazhiba. He is my friend (student / brother). And this is Dongzhi. Dongzhi is my friend (student / brother).

Dawazhiba: How do you do?

Dongzhi: How do you do?

Pronunciation Practice Four སྒྲ་སྒྲུབ་སྒྲོག་སྒྲུངས་བཞི་བ།

A. Listen to your teacher. Repeat after your teacher, paying special attention to the / v / and / f / sounds. དགོ་ཚུན་གྱི་སྒྲོག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་འདོན་དགོས་ལ། ལྷག་པར་དུ་ / v / དང་ / f / གཉིས་ཀྱི་སྒྲོག་སྒྲུངས་ལ་ཡིད་འཛོལ་བྱ་དགོས།

/ v /	/ f /	/ v /	/ f /
a. vat	a. for	g. every	g. roof
b. vial	b. fine	h. oven	h. wife
c. vault	c. friend	i. envy	i. soft
d. veil	d. awful	j. live	j. coffee
e. violent	e. water	k. believe	k. half
f. travel	f. safety		

B. Repeat the following words. གཤམ་གྱི་ཐ་སྟན་དག་བསྒྱུར་འདོན་བྱ་དགོས།

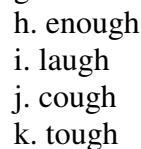
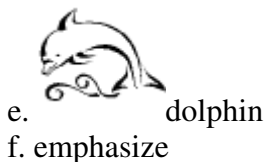
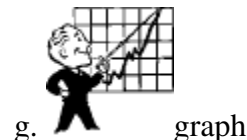
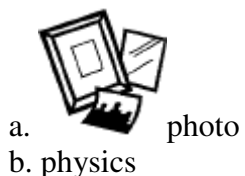
a. very	ferry	e. prove	proof
		f. reviews	refuse
		g. waiver	waver
		h. vinyl	final
b. vans	fans	i. vault	fault
c. believe	belief	j. save	safe
d.	shovel	shuffle	

C. Now, your teacher will read one of the following words from the above list. Write the word that is said. ད་ལྟ་དགོ་ཆེན་གྱིས་གོང་གི་མིང་ཚིག་ལས་ཁ་ཤས་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་འབྲི་དགོས།

a. _____	d. _____	g. _____	j. _____
b. _____	e. _____	h. _____	
c. _____	f. _____	i. _____	

D. Although the most common way to spell the /f/ sound is with the letter “f”, there is another way to spell it. It is spelled “ph” in words of Greek origin. Sometimes the /f/ sound is also spelled “gh.” Listen to your teacher and repeat the following words. གསལ་ བྱེད་ཡི་གེ /f/ དེ་རྒྱན་པར་ “f”ཞེས་སྟོན་དགོས་ལ་འདིར་སྟོན་འདོན་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དེ་གན་འ་ཐོའི་གི་རུའི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་ནང་དུ་ “ph”ཞེས་འབྲི་སྟོན་ལ་ཡང་ཡོད་པས་ /f/ ཀྱི་སྟེང་འདི་སྐབས་འགར་ “ph”ཞེས་སྟོན་སྟོན་ལ་ཡང་ཡོད། དགོ་ཆེན་གྱིས་སྟོན་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་འདོན་དགོས།

(25) Dongzhi, Jobs, and Relatives རོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ་དང་ཁོའི་གཉེན་ཉེ།

Listen to your teacher read the text. Fill in the blanks with the words you hear. A word list is at the end of each text. ཁྱོད་ཀྱིས་དགོ་ཆེན་གྱིས་སྟོན་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས་ལ་སྟོབ་ཚན་གྱི་ཚན་པ་རེ་རེའི་མཁྲག་ཏུ་སྟོང་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཚིག་ནམས་བྲིས་ཡོད།

Dongzhi is a _____. Lhamoyicuo is a teacher, too. Lhamoyicuo _____ Dongzhi are married. They _____ two children. Dongzhi is _____ and Lhamoyicuo is twenty-eight, too. Dongzhi is _____ and Lhamoyicuo is Tibetan, too. Dongzhi’s _____ is Jiegu. Lhamoyicuo’s home is Jiegu, _____.

They have two children. This is Dawazhiba. Dawazhiba is Dongzhi’s _____. Dawazhiba is Lhamoyicuo’s son, too. Dawazhiba is _____. Dawazhiba has no job. Dawazhiba is a _____.

This is Cairangzhoma. Cairangzhoma is Dongzhi’s _____. Cairangzhoma is Lhamoyicuo’s daughter, too. Cairangzhoma is _____. Cairangzhoma has no _____. Cairangzhoma is a child.

This is Dongzhi’s father. He is fifty-five. He is a _____. His home is Jiegu. This is Dongzhi’s _____. She is fifty-five, too. _____ home is Jiegu, too. Dongzhi’s mother is a farmer.

a. and	f. have	k. son
b. child	g. her	l. teacher
c. daughter	h. home	m. three
d. farmer	i. job	n. Tibetan
e. five	j. mother	o. too
p. twenty-eight		

Lhamoyicuo is very _____. She has two children. She works _____ hard.

Dongzhi is very tired, too. He is _____ teacher and he has two _____. Lhamoyicuo and Dongzhi are tired _____ they are very busy.

Cairangzhoma and Dawazhiba are children. _____ are short. They are not _____.

Dongzhi and _____ are tall. They are not short. They are _____, too. They are not _____.

Dongzhi has seventy-five _____. Lhamoyicuo has sixty-six students. They are teachers. Dongzhi and Lhamoyicuo are teachers.

Dongzhi _____ a new hat. It is _____. It is very smart. Lhamoyicuo has a _____ skirt. It is brown. It is very _____, too.

Dongzhi has two brothers. One is _____ and one is thirty. Dongzhi's brothers are teachers. Lhamoyicuo has _____ brother. He is fifteen and he is a student. Dongzhi has _____ sisters. Lhamoyicuo has no sisters.

a. a	f. has	k. smart	p. tired
b. because	g. Lhamoyicuo	l. students	q. twenty
c. black	h. new	m. tall	r. very
d. children	i. no	n. they	
e. fat	j. one	o. thin	

Exercises གཤམ་ལྟུང་།

A. Write answers to the following questions. When you finish, compare your answers to those of another student. གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་ནམས་བྲིས་རྗེས། སློབ་གྲོགས་གཞན་གྱིས་བྲིས་པའི་ལན་དང་ཕན་ཚུན་བསྟར་དགོས།

- What is Dongzhi's nationality?
- How old is Dongzhi?
- How old is Lhamoyicuo?
- How old is Dongzhi's father?
- How old is Dongzhi's mother?
- How old is Dawazhiba?
- How old is Cairangzhoma?
- What is Dongzhi's job?
- What is Lhamoyicuo's job?
- What is Dongzhi's father's job?
- What is Dongzhi's mother's job?
- Where is Dongzhi's home?
- Where is Lhamoyicuo's home?
- Where is the children's home?
- Where is Dongzhi's father's home?
- Where is Dongzhi's mother's home?
- Are Dongzhi and Lhamoyicuo tired?
- How many children do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
- How many students do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
- How many brothers does Dongzhi have? What are their jobs?
- How many brothers does Lhamoyicuo have? What is his job?
- How many sisters does Dongzhi have?
- How many sisters does Lhamoyicuo have?

B. Ask and answer: Ask one of your friends the ten questions below. To each question a student should answer “Yes, I did,” or “No, I didn’t.” Write down their answers. དྲི་བ་དང་དྲིས་ལན་གདབ་རྒྱ། ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་གཤམ་གྱི་དྲི་བ་བརྒྱ་པོ་བཏོན་ནས་དྲི་བ་རེ་“Yes, I did,” དང་ཡང་ན་“No, I didn’t.” ཀྱི་རྣམ་པ་ས་ལན་གདབ་དགོས་པ་དང་དྲིས་ལན་རྣམས་གོག་བྱེད་སྟེང་ཟློས།

What did your friend do the day before yesterday?

- a. Did you get up before 7 o’clock?
- b. Did you wash your hands and face?
- c. Did you walk to school?
- d. Did you get to the classroom early?
- e. Did you work hard all day?
- f. Did you play any sports?
- g. Did you do any housework?
- h. Did you do any homework?
- i. Did you eat lunch?
- j. Did you go to bed early?

Write the student’s answers here: དྲིས་ལན་རྣམས་གཤམ་གྱི་ཐིག་ཐྱིང་སྟེང་དུ་ཟློས།

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

C. Here is a postcard from Lily to her friend in Chengdu. Read it, and then decide if the sentences below are true or false. གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ལིས་ལེ་ཡིས་བྲིན་ཏུ་ཡི་གྲགས་པོ་ཞིག་ལ་སྤྲངས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་བཞག་ས་རྒྱུ་འོག་གི་ཚིག་དེ་དག་འགྲིག་མིན་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་དགོས།

Dear Dorjisu,

Hi, how are you? I'm busy. I have a lot of homework and am busy with my friends.

In school we are learning about China. I chose to do a report on Sichuan province. Yesterday I went shopping. I bought a red and blue shirt. I like it very much. My mother got a new job. She is now a secretary. Please write soon!

Love,
Lily

Miss Dorjisu
Sichuan College of Education
Chengdu, Sichuan 610041
People's Republic of China

<p>སྤྱི་ཉེ་བའི་རྩོ་རྒྱུ་མཚོ་ལགས།</p> <p>ཁྱོད་རང་བདེ་ལགས་སམ། ང་ཚེ་ལ་བ་ཏུ་ཅང་ཆེ། ང་ལ་ལས་བྱ་མང་པོ་ཡོད་པ་མ་ཟད་གྲོགས་པོ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཁོམ་ལོང་མི་འདུག་སྟེ་བྲུ་རུ་ང་ཚོས་ཀྱང་གོའི་སྟོན་སྟོན་གྱིན་ཡོད། ངས་སི་བྲོན་ཞིང་ཆེན་སྟོན་གྱི་སྟན་ཞུ་ཞིག་འབྲི་ཕྱིས་ཡོད། ང་རང་ཁ་སང་ཉོ་ཆོང་ལ་སོང་བ་ཡིན། ངས་ཆོ་ལེན་སྟོན་མང་ཅན་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན། ང་དེར་ཏུ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག་པའི་ཨ་མས་བྱ་བ་གསར་བ་ཞིག་བཙུང་བ་ཟེན། ད་ལྟ་མོ་རྒྱུ་ཡིག་ཅིག་ཡིན། མི་འགྲུངས་པར་ཡི་གེ་གཏོང་རོགས།</p> <p>བརྩེ་སེམས་དང་བཅས།</p> <p>ལེ་ལིས་ནས།</p>	<p>སྟག་བྱང་།</p> <p>༦༡༠༠༤༡</p> <p>ཀྱང་རྒྱུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སི་བྲོན་ཞིང་ཆེན་བྲིན་ཏུ་གོང་བྲེད།</p> <p>སི་བྲོན་སྟོན་གསེབ་སྟོན་གྲིང་།</p> <p>བུ་མོ་རྩོ་རྒྱུ་མཚོ།</p>
--	--

a. The postcard is from Lily to Dorjisu. b. Dorjisu is in the USA. c. Lily bought a red and green shirt. d. Lily's mother is a secretary.	e. Lily is not busy in school. f. Lily will go shopping soon. g. Dorjisu is Lily's friend. h. Lily will write a report about Sichuan.

(26) Dongzhi's Home, Animals, and Relatives དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་སྒོ་ཐོག་། གཉེན་མི།

They have some animals. They have one two yaks, five sheep, two goats, one horse, one cow, one

mule, and one donkey. They have no camels.

Dongzhi is fifty-five and Lhamoyicuo is fifty-five, too. Lhamoyicuo and Dongzhi's home is Dongku. They have two children. Their son is Dawazhiba. He is eighteen and he is a student. Dawazhiba is a young man, he is not an old man. Their daughter is Cairangzhoma. She is twenty-five and she is a doctor. Cairangzhoma is married, too, and has two children, too. One child is four and one child is three. Her children have no jobs. They are children. Cairangzhoma is very busy. She is not lazy. Cairangzhoma is a pretty young woman, she is not an old woman.

Lhamoyicuo's brother is very old. He is not young. He is seventy-five. He is a farmer. His home is Tianzhu, Gansu Province. He has two cows, one donkey, and two mules. He does not have many animals. He has five children. One is fifty-nine. One is fifty-seven. One is fifty-five. One is fifty-one. And one is forty-seven. His children are farmers, too. Their home is Tianzhu, too. They are farmers, too.

ཁོ་ཚོ་སྒོ་ཐོག་འགའ་ཡོད། ཁོ་ཚོ་འོ་ར་གནག་གཉིས་དང་ལུག་ལྔ། ར་མ་གཉིས། རྟ་གཅིག བ་མོ་གཅིག དེལ་གཅིག བོང་ལུག་གཅིག་བཅས་ཡོད། ཁོ་ཚོ་རྩིས་པ་མེད།

དོན་འགྲུབ་ལོ་ངལ་ཡིན་པ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཡང་ལོ་ངལ་ཡིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་ནི་སྤོང་སྤོང་ཡིན། ཁོ་ཚོ་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་མིང་ལ་ལྷ་བ་གྲགས་པ་ཟེར། ཁོ་རང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་ལ་ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ལྷ་བ་གྲགས་པ་ནི་ལོ་ཆུང་ན་གཞོན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་དགྲུང་ལོ་བཅུ་ལྔ་པའི་སྒྲིལ་པ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་ནི་ཚེ་རིང་སློབ་མ་ཡིན། ཁོ་མོ་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན་པ་དང་མོ་རང་སློབ་པ་ཞིག་ཡིན། ཚེ་རིང་སློབ་མ་ཡང་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་ཟིན་ལ་མོ་རྩིས་པ་འདྲ་གཉིས་ཡོད། བྱིས་པ་གཅིག་ནི་ལོ་བཞི་ཡིན་ལ་བྱིས་པ་གཅིག་ནི་ལོ་གསུམ་ཡིན། མོའི་བྱིས་པ་ཚོར་བྱ་བ་མེད། དེ་ཚོ་བྱིས་པ་རེད། ཚེ་རིང་སློབ་མ་རྩེལ་བ་ཉ་ཅེ་ཆེ། མོ་རང་སྒྱིད་ལུག་ཅན་ཞིག་མ་རེད། ཚེ་རིང་སློབ་མ་ནི་སྤྱི་དྲུ་ལྷུག་པའི་སློབ་ཤར་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་ན་མཐོ་བའི་བུ་དྲུ་མེད་ཅིག་མ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཕུ་བོའི་ལོ་ན་ཉ་ཅེ་མཐོ། ཁོ་ལོ་ན་གཞོན་པ་མ་རེད། ཁོ་ལོ་དོན་ལྔ་རེད། ཁོ་ནི་ཞིང་བ་ཞིག་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ཀན་སུ་ཏུ་དབང་རིས་ས་ཆ་རེད། ཁོ་རང་ལོ་གཉིས་དང་བོང་ལུག་གཅིག དེལ་གཉིས་བཅས་ཡོད། ཁོ་ལ་ལྷུག་ས་ཐོག་མང་བོ་མེད། ཁོ་རྩིས་པ་ལྔ་ཡོད།

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Write answers to the following questions: གཤམ་ཀྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འདྲི་དགོས།

- Where is Dongzhi's home?
- Where is Lhamoyicuo's home?
- How old is Dongzhi?
- How old is Lhamoyicuo?
- Do Dongzhi and Lhamoyicuo have any animals?
- How many animals do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
- How many children do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
- How old is Dongzhi's and Lhamoyicuo's son?
- What is Dongzhi's and Lhamoyicuo's son's job?
- How old is Dongzhi's and Lhamoyicuo's daughter?
- What is Dongzhi's daughter's name?
- What is Cairangzhoma's job?

- m. Is Cairangzhoma old?
- n. Is Cairangzhoma pretty?
- o. Is Dawazhiba old?
- p. Where is Lhamoyicuo's brother's home?
- q. Is Lhamoyicuo's brother young?
- r. How many animals does Lhamoyicuo's brother have?
- s. How many children does Lhamoyicuo's brother have?
- t. What is Lhamoyicuo's brother's job?
- u. How old are Lhamoyicuo's brother's children?
- v. What jobs do Lhamoyicuo's brother's children have?
- w. What is Dawazhiba's job?

(27) The Three Singers ལྔ་བ་གསུམ།

Here is a play about three animals. They live on a farm, but they want to leave and go to sing in the big city. ཕྱི་དུང་མོ་འདི་ནི་སློག་ཆགས་གསུམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཞིང་ཁྱེ་ན་འཆོ་བ་རོལ་བ་ཞིན་པའི་སློག་ཆགས་གསུམ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་སླུ་ལེན་འདོད་སྟེ།

The characters are a rooster, a donkey, a cat, a narrator, other animals (from off stage),

and robbers (also off stage). ཕྱི་དུང་མོ་འདི་ལྷན་པ་མཁན་ནི་བྱ་མོ་ཞིག་དང་བོང་ལུ། བྱི་ལ། ད་དུང་འགྲེལ་བཤད་པ་དང་སློག་ཆགས་གཞན་དག་(ཡོལ་རས་ལྷག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད།) རག་རྒྱན་(ཡོལ་རས་ལྷག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད།)བཅས་ཡིན།

Play Number One: The Three Singers ལྔ་བ་གསུམ།

Scene One: In the farmyard ལྷན་པ་ཆེན་དང་པོ། ཞིང་པའི་གཞིས་ཀའི་ནང་དུ།

Narrator: This is an old story about three animals, three musical animals: a rooster, a donkey, and a cat. Each animal has a beautiful voice - or thinks it has a beautiful voice! The animals are unhappy in the farmyard. They want to leave. They want to go and sing in the Big City, where everyone will hear their beautiful voices. This morning the first musical animal, Mr.

Rooster, is in the farmyard. He is carrying a suitcase.

Rooster: Cock-a-doodle-doo! Cock-a-doodle-doo! (He walks up and down the farmyard.) Oh, my voice is beautiful! My voice is very beautiful this morning. Cock-a-doodle-doo!! (The other animals are offstage.)

Hen: Cluck, cluck, cluck! Time to get up! Cluck, cluck!

Cow: Moo, moo! Good morning to you, good morning to you!

Duck: Quack, quack! Get out of the sack, quack, quack!

Dog: Ruff, ruff! Wake up now. Ruff, ruff!

Cat: Meow, meow, Good morning to you!

Donkey: Hee haw, hee haw! Good morning Mr. Rooster! (Then he sees a suitcase.) Oh! What is that?

Rooster: This? (He holds up his suitcase.) This is my suitcase.

Donkey: I see. Are you going someplace? Are you leaving, Mr. Rooster?

Rooster: Yes, yes, I am! I'm leaving. I'm going to the Big City.

Donkey: To the Big City, Mr. Rooster? Why are you going to the Big City? Why are you leaving the farmyard?

Rooster: Oh, Mr. Donkey, this farmyard is small, very small for me! I have a beautiful voice-cock-a-doodle-doo! And I'm going to sing in the Big City!

Donkey: Yes, Mr. Rooster, your voice is beautiful. Very beautiful! And my voice is beautiful too! Listen! Hee haw, hee haw! My voice is beautiful too.

Rooster: Yes, yes! You have a beautiful voice, Mr. Donkey. Come to the Big City with me. We can sing together. Cock-a-doodle-doo!

Narrator: So, Mr. Donkey goes to get his suitcase. The two friends are going to go the Big City together. But before they leave, Mrs. Cat comes along.

Cat: (She enters and sees Rooster and Donkey. They are carrying their suitcases.) Oh! Oh! Meow, meow! What now? What now?

Rooster: Good morning, Mrs. Cat!

Donkey: Good morning, Mrs. Cat!

Cat: (She points to their suitcases.) What's that? And that?

Rooster: Our suitcases, Mrs. Cat.

Donkey: Suitcases!

Cat: Are you two leaving? Are you going to go someplace?

Rooster: Yes, we are! Cock-a-doodle-doo! We have beautiful voices! This farmyard is too small for us. We're going to the Big City to sing.

Donkey: Yes, we are! Hee haw, hee haw!

Cat: Oh Mr. Rooster! Mr. Donkey! Your voices are beautiful. Very, very beautiful! And my voice, my voice is beautiful too. Listen to my voice, meow, meow! Meow, meow!

Rooster: Indeed, indeed Mrs. Cat. What a beautiful voice! Come with us to the Big City. We can sing together!

Cat: Oh yes, Yes, yes! (She runs out and comes back with her suitcase.)

Narrator: Mrs. Cat goes to get her suitcase. The three friends say goodbye to their friends in the farmyard. (Rooster, Donkey, and Cat wave goodbye to the other farmyard animals.)

Rooster: Goodbye! Cock-a-doodle-doo!

Donkey: Hee haw, bye-bye!

Cat: Meow, meow! Goodbye to you!

འགྲེལ་བཤད་པ། འདི་ནི་སློག་ཆགས་གསུམ་གྱི་གནའ་གཏམ་ཞིག་ཡིན། སྐད་སྟན་པའི་སློག་ཆགས་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་བྱ་ཕོ་ཞིག་དང་བོང་བྱ་ཞིག་གི་ལ་གཅིག་བཅས་ཡིན། སློག་ཆགས་དེ་ཚོར་སྟན་འདེབས་ཀྱི་སྐད་དག་འདོམས་ལ། ཡང་ན་ཁོ་ཚོར་སྐད་དག་སྟན་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་བསམས། སློག་ཆགས་དེ་དག་ཞིང་བའི་གཞིས་ཀའི་ནང་སྤང་བ་མ་སྦྱིད་པར་གྱོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་སྐྱུ་ལེན་དུ་འགྲོ་བསམས། ས་དེ་གའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་སྟན་ཞིང་འདེབས་པའི་སྐྱུ་ལ་ཉན་པར་བསམས། ད་ནངས་སློག་ཆགས་དང་ཕོ་སྐད་དག་ཅན་སྐྱུ་ཞབས་བྱ་ཕོ་ཞིང་པའི་གཞིས་ཀར་སྔོན་ཅིང་གྱོན་ཆས་སྦྱོམ་ཆུང་ཞིག་ལག་ཏུ་འཕྲོག་བྱ་ཕོ། གི་ཀྱུ་གེ་གོ་གི་ཀྱུ་གེ་གོ་ (ཁོ་རང་གཡུལ་ཁའི་ནང་དུ་ཕར་འགྲོ་ཆུང་འོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།) ཡོད། ངའི་སྐད་ནི་ཉ་ཅང་སྟན་པ་ཞིག་རེད་ལ། ད་ནངས་ངའི་སྐད་ནི་ཕིན་ཏུ་སྟན་ཞིང་འདེབས། གི་ཀྱུ་གེ་གོ་ (སློག་ཆགས་གཞན་པ་དག་ཡོལ་རས་ཀྱི་ལྷག་བྱུང་ཏུ་ཡོད།)

བཅོ། གི་ཀྲུ་གི་ཀྲུ་གི་ཀྲུ་ལངས་རན་སོང་། གི་ཀྲུ་གི་ཀྲུ་
 བཅོ། མོ་ལུ་། མོ་ལུ་། ཁྱོད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སྒོན། ཁྱོད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སྒོན།
 རྩ་བ། བཀྲུ་ལ། བཀྲུ་ལ། མལ་ས་ནས་ཕྱིར་བུད་དང་། བཀྲུ་ལ། བཀྲུ་ལ།
 བྱོ་བོ་བོ། བྱོ་བོ་བོ། ཏ་ལྷ་སད་རན་སོང་། བོ་བོ། བོ་བོ།
 བྱི་ལ། མེན་བོང་། མེན་བོང་། ཁྱོད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སྒོན།
 བོང་བ། ཉོས་ཨྱ། ཉོས་ཨྱ། སྐྱེ་ཞབས་བྱ་ཤོ། ཞོགས་པར་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ། (སྐབས་དེར་ཁོས་གྱོན་ཆས་སྐམ་རྒྱུ་དེ་མཐོང་།) ཨ་ཙོ། དེ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 བྱ་ཤོ། འདི་ཟེར་བ་ཨ་ཡིན། (ཁོས་གྱོན་ཆས་བཟུག་པའི་སྐམ་ཡར་ལ་བཀྲགས།) འདི་ནི་དེའི་གྱོན་ཆས་སྐམ་རྒྱུ་ཡིན།
 བོང་བ། ཏ་རས་ཤེས་ཟིན། སྐྱེ་ཞབས་བྱ་ཤོ། ཁྱོད་རང་ཡུལ་གཞན་དུ་འགོ་བ་ཡིན་ནམ། འགོ་བ་ཨ་ཡིན།
 བྱ་ཤོ། ཡིན་ཡིན། ང་ཡིན། ང་རང་འགོ་གྲུབས་ཡོད། ང་རང་གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོ་ཞིག་ཏུ་འགོ་རྩིས་ཡོད།
 བོང་བ། སྐྱེ་ཞབས་བྱ་ཤོ། གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོ་ཞིག་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་རང་ཅིའི་ཕྱིར་གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོར་འགོ་བ་ཡིན། གཡུལ་ཁ་དང་འབྲལ་བའི་རྒྱ་
 མཚན་ཡང་ཅི།
 བྱ་ཤོ། ཨ་འོ། གཡུལ་ཁ་འདི་གུ་དོག་ ང་ལ་མཚོན་ན་ཉ་ཅང་གུ་དོག་ ང་ལ་སྐད་སྟན་པོ་ཞིག་ལྟོན། གི་ཀྲུ་གི་ཀོ་ ང་གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོར་ཕྱིན་ནས་སྐྱེ་ལེན་
 རྩིས་ཡོད།
 བོང་བ། རེད་ལགས། སྐྱེ་ཞབས་བྱ་ཤོ། ཁྱོད་སྐད་སྟན། ཉ་ཅང་སྟན་པོ་འདུག་ དའི་སྐད་ཀྱང་སྟན་པོ་ཡིན། ཉོན་དང་། ཉོས་ཨྱ། ཉོས་ཨྱ། དའི་སྐད་ཀྱང་
 སྟན་པོ་ཡིན།
 བྱ་ཤོ། རེད་ལགས། རེད་ལགས། ཁྱོད་ལ་སྐད་སྟན་པོ་ཞིག་འདུག་ ང་དང་མཉམ་དུ་གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོ་དུ་ཕྱིན་ནས། མཉམ་དུ་སྐྱེ་བྱངས་ཆོག་ གི་ཀྲུ་གི་ཀོ་
 འགྲེལ་བཤད་པ། དེ་ནས་སྐྱེ་ཞབས་བོང་བྱ་གོས་སྐམ་ལེན་དུ་ཕྱིན། གོགས་པོ་དེ་གཉིས་མཉམ་དུ་གོང་ཁྱོད་ཆེན་མོ་དུ་འགྲོ་རྩིས་བྱས། ཡིན་ནའང་། ཁོ་གཉིས་མ་
 སོང་གོང་། ལུ་མ་མོ་བྱི་ལ་ཐོན་བྱུང་།
 བྱི་ལ། (ཁོ་མོས་བྱ་ཤོད་བོང་བྱ་གཉིས་བྱིས་སྐམ་མེ་བཟུང་ཡོད་པ་མཐོང་།) ཨ་ཙོ། ཨ་ཙོ། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་། ཏ་ལྷ་ཅི་བྱེད། ཏ་ལྷ་ཅི་བྱེད།
 བྱ་ཤོ། ལུ་མ་མོ་བྱི་ལ། སྤྲོ་བཟང་ངམ།
 བོང་བ། ལུ་མ་མོ་བྱི་ལ། སྤྲོ་བཟང་ངམ།
 བྱི་ལ། (ཁོ་མོས་ཁོ་ཚོའི་གོས་སྐམ་ལ་མཚུབ་མོས་བཟུགས་ཏེ།) གན་གཉིས་ཅི་ཞིག་རེད།
 བྱ་ཤོ། གན་ང་ཚོའི་གོས་སྐམ་རེད་ལུ་མ་མོ་བྱི་ལ།
 བོང་བ། གོས་སྐམ་ཡི།
 བྱི་ལ། ཁྱོད་གཉིས་ས་འདི་དང་ཁ་འབྲལ་གྱིན་ཡོད་དམ། ཁྱོད་གཉིས་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགོ་རྩིས་ཡོད་དམ།
 བྱ་ཤོ། ཡོད་ལགས། ང་ཚོ་འགོ་རྩིས་ཡོད། གི་ཀྲུ་གི་ཀོ་ ང་ཚོར་སྐད་སྟན་པོ་ལྟོན། ང་ཚོར་མཚོན་ན་གཡུལ་ཁ་འདི་རྒྱུད་བྲགས། རེད་གཉིས་གོང་ཁྱོད་
 ཆེན་མོར་ཕྱིན་ནས་སྐྱེ་ལེན་རྩིས་ཡོད།
 བོང་བ། ཡོད་ལགས། ང་ཚོ་འགོ་རྩིས་ཡོད། ཉོས་ཨྱ། ཉོས་ཨྱ།
 བྱི་ལ། ཨ་ཙོ། སྐྱེ་ཞབས་བྱ་ཤོད་སྐྱེ་ཞབས་བོང་བྱ། ཁྱོད་ཚོའི་སྐད་སྟན་པོ་འདུག་ ཉ་ཅང་སྟན་ཞིང་འཛེབས། དའི་སྐད། དའི་སྐད་ཀྱང་སྟན་མོ་ཡིན།
 དའི་སྐད་ལ་ཉན་རོགས། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་།

བྱ་ལོ། རོ་མ་རེད། རོ་མ་རེད། ལུ་མོ་བྱི་ལ། ལྷན་ཅི་འདྲའི་སྐྱོན་མོ་ཞིག་རེད་ཨང་། ང་ཚོ་མཉམ་དུ་གྲོང་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ནས་མཉམ་དུ་སྐྱོང་ས་ཚོགས་
 བྱི་ལ། ཨ་ཙོ། རེ་རེད། རེ་རེད། རེ་རེད། (ཁོ་མོ་ཕྱིར་རྒྱགས་ནས་རང་གི་གྲོན་ཆས་སྐྱམ་རྒྱུར་ཁྱེད་འོངས།)
 འགྲེལ་བཤད་པ། ལུ་མོ་བྱི་ལ་ཕྱིར་ལོག་ནས་རང་གི་གྲོན་ཆས་སྐྱམ་རྒྱུར་ཁྱེད་འོངས་ཤིང་། གྲོགས་པོ་དེ་གསུམ་གཡུལ་ཁའི་གྲོགས་པོ་གཞན་པ་རྣམས་དང་ཁ་བྲལ།
 (བྱ་ལོ་དང་བོང་བྲ། བྱི་ལ་གསུམ་གྲིས་གཡུལ་ཁ་རུ་ཡོད་པའི་སྒོ་གཞན་ཆགས་གཞན་རྣམས་ལ་ལག་གཡུག་བྱེད་བཞིན་ཁ་བྲལ།)
 བྱ་ལོ། བདེ་མོ་བྱོས། ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་ཀྱི་
 བོང་བྲ། རོ་ས་ཀྱི། བདེ་མོ་བྱོས།
 བྱི་ལ། མེན་བོང་། མེན་བོང་། ཁྱེད་ཅག་བདེ་མོ་བྱོས།

Scene Two: On the road འབྲུག་ཆེན་གཉིས་པ། ལམ་ཁར་

Narrator: So the three friends go along the road to the Big City. They walk along...
 and walk along... and walk along. Now it is night and they are very tired. They
 see a farmhouse on the road. (The three animals enter slowly.)

Donkey: Oh, I'm tired! Hee... haw...
Rooster: Oh, I'm tired and hungry! Cock-a-doodle...do-o-o...
Cat: Oh, I'm tired and hungry and sleepy! Meow...M-m-m...
Rooster: (He looks up and sees a farmhouse.) Oh, look! Look! Cock-a-doodle-doo! Look, look!
Cat: What? Meow! What is it?
Donkey: Hee haw? What? What?
Rooster: There! There! See? There's a farmhouse! (The Rooster points.) There's a light in the
 window!
Cat: No-no! I can't see! (The three animals go to the window.) Can you see in the window, Mr.
 Donkey?
Donkey: (He looks in the window.) Yes-yes! I can see!
Narrator: The Cat and the Rooster are too short to look in the window, but the Donkey is tall. He
 looks in the window and sees three men. They are sitting at a table counting money. Each

man has a large bag of money and is counting his gold.
Rooster: (He whispers loudly.) Mr. Donkey! Mr. Donkey!
Donkey: Sh-h-h-h-h-h!
Rooster: What do you see in there, Mr. Donkey?
Rooster: Do you see any food? Do you? I'm hungry, Mr. Donkey!
Cat: Yes, we're hungry, Mr. Donkey.
Donkey: Sh-h-h-h-h-h!
Cat: Do you see any beds, Mr. Donkey? I'm sleepy!
Donkey: No, no. I don't see beds or food! There are three men and (he looks in the window again)
 they are counting MONEY! MONEY!
Rooster: MONEY?
Cat: MONEY!
Donkey: Yes, it is money.
Rooster: Hm... I have a plan.
Cat: A plan? A plan, Mr. Rooster?
Donkey: A plan? What is it?

Rooster: Yes, let's sing! Let's sing for them... We have beautiful voices...
Cat: Yes, beautiful voices!
Donkey: Sing, and then what?

Rooster And then, the men will give us **MONEY** for singing!

Donkey: And food? I'm hungry!
Cat: And a bed? I'm sleepy!
Rooster: Please Mr. Donkey and Mrs. Cat. Let's sing!
Donkey: OK, let's sing!
Rooster: One, two, three, Cock-a-doodle-doo! Hello to you!
Cat: Meow, meow! Hello to you!
Donkey: Hee haw, hee haw! Hee haw!
Robbers: Listen, what is it? What is it?
 Oh! Oh! Help! Help!
 They're going to kill us!
 Police! Police! Help! (There is the sound of robbers running away.)

འགྲེལ་བཤད་པ། གྲོགས་པོ་གསུམ་གྱིས་གོང་ཁྱེད་ཆེན་པོའི་ལམ་དེད་ནས་བྱིན། ཁོ་ཚོ་སོང་གིན་སོང་གིན་ས་རུབ་ཅིང་། ཐང་ཡང་ཉ་ཅང་ཆད་འདུག་ལ། ཁོ་ཚོས་ལམ་འགྲམ་དུ་ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་མཐོང་། (སློག་ཆགས་གསུམ་པོ་དལ་གྱིས་ནང་དུ་བྱིན།)

བོང་ལུ། ཉེ། ང་རང་ཆད་འདུག ཉོས་ཀྱི་ལུ།

བྱ་ཐོ། ང་ཆད་འདུག་ལ་ཕོ་བའང་ལྟོགས། ཀི་ཀྱ་ཀི་ཀོ།

བྱི་ལ། ང་ཆད་ཅིང་ལྟོགས་ལ། གཉིད་ཀྱང་ལུག མེན་བོང་།

བྱ་ཐོ། (ཁོས་ཡར་བྱོགས་སུ་ལྷ་སྐབས། ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་མཐོང་།) ཨ་ཙོ། ལྟོས་དང་། ལྟོས་དང་། ཀི་ཀྱ་ཀི་ཀོ ལྟོས་དང་། ལྟོས་དང་།

བྱི་ལ། ཅི་ཞིག མེན་བོང་། དེ་ནི་ཅི་ཞིག་རེད་དམ།

བོང་ལུ། ཉོས་ཀྱི་ལུ། ཅི་ཞིག ཅི་ཞིག

བྱ་ཐོ། ཡ་གི་ན། ཡ་གི་ན། ལྟོས་དང་། ཡ་གི་ན་ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་འདུག (བྱ་ཐོས་མཛུབ་སྟོན་བྱེད་བཞིན།) སྒྲེལ་ཁུང་ནང་དུ་འོང་འཕྲོ་བཞིན་འདུག

བྱི་ལ། མིན། མིན། ངས་མཐོང་མི་ཐུབ། (སློག་ཆགས་གསུམ་པོ་སྒྲེལ་ཁུང་གི་འདབས་སུ་སོང་།) སྒྲེལ་ཁུང་ནང་དུ་འོང་འཕྲོ་བཞིན་འདུག སྒྲེལ་ཁུང་གི་ནང་རོལ་མཐོང་ཐུབ་བམ།

བོང་ལུ། (ཁོས་སྒྲེལ་ཁུང་གི་ནང་རོལ་དུ་བལྟས།) ཡིན། ཡིན། ངས་མཐོང་ཐུབ།

འགྲེལ་བཤད་པ། བྱི་ལ་དང་བྱ་ཐོ་གཉིས་ཀྱི་ལུས་གཟུགས་ཐུང་བས་སྒྲེལ་ཁུང་ནས་བལྟ་མི་ཐུབ་ཅིང་། བོང་ལུའི་གཟུགས་ཚད་མཐོ་བས་ཁོས་སྒྲེལ་ཁུང་བརྒྱུད་དེ་ནང་དུ་ལྷ་དུས་སྒྲེལ་པ་གསུམ་ཡོད་པ་མཐོང་། དེ་ཚོ་ཅོག་ཅི་ཞིག་གི་མཐའ་བསྐྱོར་ཏེ་ཅོག་ནས་སྒོར་མོ་བགྲང་བཞིན་འདུག མི་རེར་སྒོར་ལྷག་ཆེན་པོ་རེ་ཡོད་ཅིང་ཆང་མས་གསེར་སྒོར་བགྲང་བཞིན་འདུག

བྱ་ཐོ། (ཁོས་ཤབ་ལུབ་བཤད།) སྒྲེལ་ཁུང་ནང་དུ་སྒྲེལ་ཁུང་ནང་དུ་འོང་འཕྲོ་བཞིན་འདུག

བོང་ལུ། དེ་ལྟོས་ཀྱི་ལུ། དེ་ལྟོས་ཀྱི་ལུ། (ཁ་རོག་གི་སྒྲོད་ཅིས་པའི་སྒྲེལ་ཁུང་རེད།)

བྱ་ཐོ། སྒྲེལ་ཁུང་ནང་དུ་སྒྲོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་མཐོང་དམ། ཁ་རོག་གི་རིགས་མཐོང་དམ། ང་རང་ལྟོགས་གིན་འདུག

ཁྱི་ལ། རེད་ཡ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བྲ། ང་ཚོ་ལྷོགས་གིན་འདུག
 བོང་བྲ། དེ་ཕྱི་ས་ཀྱི་ལྷོ་ལ།
 ཁྱི་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་མལ་ཁྱི་མཐོང་བྲ་ངམ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བྲ། ངས་གཉིད་མི་བཟོད་གི
 བོང་བྲ། མ་རེད། མ་རེད། ངས་མལ་ཁྱི་དང་ཟས་རིགས་གང་ཡང་མཐོང་མ་བྲ་ང། ཉང་དུ་སྐྱེས་པ་གསུམ་འདུག (ཁོས་ཡང་བསྐྱར་སྐྱེ་བྲ་བཟུང་དེ་
 བུ་ལྷོ་ལ།) ཁོ་ཚོས་སྒོར་མོ་བཟང་བཞིན་འདུག སྒོར་མོ།
 ཁྱི་ལ། སྒོར་མོ་རེད་དམ།
 ཁྱི་ལ། སྒོར་མོ།
 བོང་བྲ། རེད་ཡ། དེ་ནི་སྒོར་མོ་རེད།
 ཁྱི་ལ། ཡིན། ང་ལ་ཐབས་ཤིག་མཆིས།
 ཁྱི་ལ། ཐབས་ཤིག་ ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ། སྐྱ་ཞབས་བྲ་ལོ།
 བོང་བྲ། ཐབས་ཤིག་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ། ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན།
 ཁྱི་ལ། ཡིན་ལགས། ང་ཚོས་སྐྱ་ལེན། ང་ཚོས་སྐྱ་ལེན། ང་ཚོར་སྐད་སྐད་ཡོད་པ་མིན་ནམ་ཀྱོང་།
 ཁྱི་ལ། རེད་ཡ། སྐད་སྐད་པོ་ལྟོན།
 བོང་བྲ། སྐྱ་བྲ་ངས་རྗེས་ཅི་ཞིག་བྲེད།
 ཁྱི་ལ། སྐྱ་བྲ་ངས་ཚེ་སྐྱེས་པ་དེ་ཚོས་ང་ཚོར་སྒོར་མོ་སྟེར་སྟེད།
 བོང་བྲ། ཟས་རིགས་བྲ་ལྟེར་ངམ། ང་ལྷོགས་གིན་འདུག
 ཁྱི་ལ། མལ་ཁྱི་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ལ་གཉིད་ཁུག་གིན་འདུག
 ཁྱི་ལ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བྲ་དང་སྐྱ་ཞབས་བྲི་ལ། ང་ཚོས་སྐྱ་ལེན་ཡ།
 བོང་བྲ། བཟང་གི་ ང་ཚོས་ལེན།
 ཁྱི་ལ། གཅིག་ གཉིས། གསུམ། གི་ཀྱ་གེ་ཀོ་ ཁྱོད་བདེ་མོ།
 ཁྱི་ལ། མེན་བོང་། མེན་བོང་། ཁྱོད་བདེ་མོ།
 བོང་བྲ། རྟོ་ས་ཀྱི་ རྟོ་ས་ཀྱི་ རྟོ་ས་ཀྱི་
 རག་པ་ཚོས། ཉན་དང་། གན་ཅི་རེད། གན་ཅི་རེད། ཨ་ཅི། ཨ་ཅི། རྟོག་སྐྱོབ་རོགས། རྟོག་སྐྱོབ་རོགས། ཁོ་ཚོས་ང་ཚོ་གསོད་ཅིས་བྲེད་ཀྱིན་འདུག ཉན་རྟོག་པ།
 རྟོག་སྐྱོབ་རོགས། (རག་པ་ཚོ་ཕྱོས་འགོ་བའི་སྐྱ་ཡང་གསལ་བོར་བྱོས་བྲུབ།)

Scene Three: In the farmyard འབྲུག་ཚན་གསུམ་པ། ཞིང་པའི་གཞིས་ཀའི་ནང་དུ།

Narrator: And so, dear friends, the robbers heard the three musical animals and they ran away! Yes, they ran away and they are still running. Our three singers took their bags of money and went back to the farmyard. (The three animals come back on stage. They are carrying three bags of money.)

Rooster: Cock-a-doodle-doo, good morning to you!

Cat: Meow! Meow! We're happy now! So happy now!

Donkey: Hee haw, hee haw! What a beautiful day! What a beautiful day!

འགྲེལ་བཤད་པ། མཛེས་བཅུ་ལྟ་པའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་པ། རག་པ་དེ་ཚོས་སྒྲུ་ལེན་ཤེས་པའི་སྒྲོག་ཆགས་གསུམ་གྱི་སྐད་ཐོས་ཐེས་མུར་དུ་བྲོས་སོང་བ་རེད། རེད་
ལགས། ཁོ་ཚོ་བྲོས་སོང་། ན་དུང་འབྲོ་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོའི་སྒྲུ་བ་གསུམ་གྱིས་རག་པ་དེ་ཚོའི་སྒྲོར་ཁྲག་རྣམས་འབྲེལ་ཏེ་བྱིར་གཡུལ་ཁ་རུ་འབྱོར།
(སྒྲོག་ཆགས་དེ་ཚོ་གསུམ་པོ་བྱིར་གར་སྟེགས་སྟེང་འོངས་ཤིང་། ཁོ་ཚོས་སྒྲོར་ཁྲག་གསུམ་པོ་ཁྲུང་ཏེ་འོངས།)

བྱ་ཕོ། ཀེ་ཀུ་ཀེ་ཀོ། ཁྱོད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་ལམ།

བྱི་ལ། མེན་བོང་། ན་ལྷ་ང་ཚོ་དགའ་པོ་བྱུང་། ན་ལྷ་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་།

བོང་ལ། ཉོས་ལྷ། ཉོས་ལྷ། རི་འབྲེལ་ཉིན་མོ་སྒྱིད་པ་ཞིག་རེད་ཨང་། རི་འབྲེལ་ཉིན་མོ་སྒྱིད་པོ་ཞིག།

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

With a partner or in a group, make a list of animals and what they “say” in Tibetan. Then match animals in column one with what they “say” in English in column three. Add as many animals as you can. གྲོགས་པོ་ཞིག་གམ་ཡང་ན་ཚོ་རྒྱུང་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སྒྲོག་ཆགས་འགའ་ཞིག་གི་མིང་འབྲི་དགོས་ལ། ན་དུང་སྒྲོག་ཆགས་དེ་ཚོས་སྒྲུ་ཐི་ལྷ་ར་འབྲིན་པ་བོད་
སྐད་ཀྱི་སྟེང་ནས་འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད་ཀ་ཐིག་དང་པོའི་མིང་དང་ཀ་ཐིག་གཉིས་པའི་སྐད་སྒྲུ་གཉིས་པན་རྒྱུན་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲོག་ཆགས་ཀྱི་མིང་
ཅི་ཅམ་མང་བ་ཤེས་ན་དེ་ལྷར་བསྐྱར་ཆོག།

Animal	Sound in Tibetan	Sound in English
cat		meow
rooster (cock)		cock-a-doodle-doo
hen		cluck-cluck
duck		quack-quack
dog		ruff-ruff
cow		moo-moo
donkey		hee-haw
sheep		baa-baa

Key Words and Phrases གལ་ཆེ་བའི་མིང་ཚིག་དང་ཚིག་གྲུབ།

These words are from the play. Match them with a correct definition. གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་ཕྱིད་མོའི་ནང་དུ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་གྱིས་དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་པ་དེར་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས།

a. farmyard	1. feeling that you need to rest
b. farmhouse	2. feeling that you need to eat
c. suitcase	3. a place where people live
d. voice	4. sound of talking
e. hungry	5. a kind of box, people put clothes inside
f. sleepy	6. a place where animals stay
g. tired	7. a cry that you need assistance
h. musical	8. return
i. to go someplace	9. make a person die
j. to wake up	10. stop sleeping
k. to kill someone	11. move to another place
l. to go back	12. nice sounds
m. Help! Help!	13. exhausted

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Form a group and read the play, with each person playing one of the roles. ཚན་ཆུང་ཞིག་ཅུ་འཇུག་པས་བྱས་ཏེ་ཕྱིད་མོ་དེ་གྲོག་འདོན་བྱེད་དགོས་ཏེ། མི་རེ་ཕྱིད་མོའི་ནང་གི་མི་སྣ་རེ་བྱས་ནས་ཉམས་འགྱུར་ཡོད་པའི་སློན་ནས་གྲོག་དགོས།

B. After you have read the play in your group, act it out. ཕྱིད་མོ་བཏོན་ཚར་རྗེས། ཚན་ཆུང་དེས་འབྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

C. Write ten questions about the play. When you finish writing your questions, write the answers. Next, find another student and ask them the questions you have written. Write what the student tells you. ཕྱིད་མོ་འདིའི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བརྩུ་བསྒྲིག་དགོས་ལ། དེ་ཚོའི་ལན་ནམས་འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད། སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཚིག་དེ་ཚོ་འདྲི་ཞིང་ཁོས་ལན་བཏབ་པ་ནམས་ཀྱང་འབྲི་དགོས།

D. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས་དང་།

Refrigerator in the kitchen / black

There's a refrigerator in the kitchen. The refrigerator is black.

Now do these in the same way. Write your answers. གོང་དང་མཚུངས་པར་ཁྱོད་གྱི་དྲིས་ལན་བྲིས།

a. cup on the table / clean

b. box on the floor / large

c. glass on the sideboard / empty

d. knife on the plate / sharp

e. fork on the tin / dirty

f. bottle in the refrigerator / full

g. pencil on the desk / blunt

h. churn by the door / new

E. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས་དང་།

(books) / on the dressing-table / cigarettes / near that box

A: Are there any books on the dressing-table?

B: No, there aren't any books on the dressing-table. There are some cigarettes.

A: Where are they?

B: They're near that box.

Now do these in the same way. Write your dialogues. When you finish, compare what you have done to another student's dialogues. ཁྱོད་ཀྱིས་གོང་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁ་བཟང་འབྲི་དགོས། བྱིས་ཚར་རྗེས་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་གཤིབ་བསྟར་བྱེད་དགོས།

- (books) in the room / magazines / on the television
- (ties) / on the floor / shoes / near the bed
- (glasses) / on the counter / bottles / near those tins
- (newspapers) / on the shelf / tickets / in that handbag
- (forks) / on the table / knives / in that box
- (cups) on the radio / glasses / near those bottles
- (cups) / in the kitchen / plates / on the cooker
- (glasses) / in the kitchen / bottles / in the refrigerator
- (books) / in the room / pictures / on the wall
- (chairs) / in the room / armchairs / near the table

Writing རྩོམ་འབྲི་བ།

From now on, keep a diary in English. Write in your diary at least three times a week. You may write about what you did that day, how you are feeling, or what you are thinking about. Your teacher will collect this periodically. ད་ནས་བཟུང་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ཕྱིན་ཡིག་སྒྲིག་ནས་ཉིན་ཐོ་འབྲི་འགོ་བརྩམ་དགོས། གཟའ་གཅིག་ལ་མ་མཐའ་ཡང་གེངས་གསུམ་ལ་འབྲི་དགོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཉིན་དེར་བསྟབས་པའི་བྱ་བ་དང་ཚོར་སྣང་། དེ་ལྟར་སྒྲིག་བྱས་ཚུགས་ལ། དགོ་ཆུན་གྱིས་དུས་ལྟར་བསྟར་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་ངེས།

Here is an entry from one student's diary. གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་ཉིན་ཐོ་ཡིན།

May 21, 1995 (Sunday)

Today I didn't have any classes. I slept late. I had breakfast at ten-thirty. I ate one breadbun and drank some tea. Two friends visited. We went shopping, but we didn't buy anything. Tonight I must study. I have an examination tomorrow in my English class.

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོའི་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་༢༡ཉིན། གཟའ་ཉི་མ།

དེ་རིང་ང་ལ་སློབ་ཁྲིད་གཅིག་ཀྱང་མེད། ང་ལ་དུས་ཚོད་བཅུ་དང་བྱེད་ཀྱི་ལྟོ་དང་སྤྱི་ལོ་ལྟར་ལྟ་ཞིབ་བྱས་པ་ཡིན། ངས་མོག་མོག་

ལེབ་མོ་འགའ་ཅོས་ནས་འཐུངས་པ་ཡིན། གྲོགས་པོ་གཉིས་པ་ལ་བཏུ་རུ་ཡོང་། ང་ཚོ་ཉ་ཚོ་རྒྱུག་པར་སོང་མོད་འོན་ཀྱང་ང་ཚོས་ཅི་ཡང་མ་ཉིན། དོད་གོང་ངས་

ངེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས། སང་ཉིན་ང་ལ་དེ་ཕྱིན་ཡིག་གི་རྒྱུགས་ཤིག་ཡོད།

(28) A Classroom སློབ་ཁང་ཞིག

This is your classroom. It is a large classroom. It is not a small classroom. There are many desks in the classroom. The desks are brown. There are many stools. They are brown stools. There are two blackboards in the classroom. They are not small blackboards, they are large blackboards. The blackboards are black. They are not white. འདི་ནི་ཁྱེད་ཀྱི་སློབ་ཁང་རེད། འདི་ནི་སློབ་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། སློབ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། སློབ་ཁང་ནང་དུ་ཙག་ཙམ་པོ་འདུག ཙག་ཙམ་ཆང་མ་སྒྲིག་པོ་རེད། རྒྱུ་སྒྲིག་ཆང་མ་སྒྲིག་པོ་རེད། སློབ་ཁང་ནང་དུ་ནག་པང་གཉིས་ཡོད། དེ་གཉིས་སྒོ་སམ་ཆུང་ཆུང་གཉིས་མིན་པར་ཆེན་པོ་གཉིས་རེད། སྒོ་སམ་གཉིས་ནག་པོ་རེད། སྒོ་སམ་གཉིས་དཀར་པོ་མ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Talk with your classmate about your classroom. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁྱེད་ཆོའི་སློབ་ཁང་གི་སྒོར་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Is the classroom small?
- What are in the classroom? (desks, stools, blackboards, etc.)
- What color are the desks?
- What color are the stools?
- How many blackboards are in the classroom?
- What color are the blackboards?

C. Look at your classroom. Write answers to the following questions. ཁྱེད་ཀྱི་སློབ་ཁང་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Where are the blackboards?
- Where are the stools?
- Are there many stools in the classroom?
- Are there many desks in the classroom?
- Where are the tables?
- What color are the stools and tables?

D. Read this text and then write answers to the questions: གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་བསྐྱགས་ཐེས་འདྲི་གཞི་དག་ལ་ལན་གདབ་དགོས།

This is a classroom in a language school. There is a teacher in the room and there are some other men and women in the classroom. They are students. The teacher's name is Dongzhi. The students are Tibetan. There is a table in the room. The teacher is near the table. The door is behind the teacher. There are two windows in the room. The window on the left is open, but the window on the right is closed. There is a clock on the wall, near the door. The door is closed but one window is open. There are some pencils and some flowers on the table. The students are sitting. They are looking at Mr. Dongzhi. Mr. Dongzhi is teaching English. The students want to learn English. They like English. The students have a book. The book's name is "English for Tibetans." འདི་ནི་སྐད་རིགས་སློབ་གྲྲི་སློབ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སློབ་ཁང་དེའི་ནང་དུ་དགེ་ཆན་ཞིག་དང་གཞན་ཡང་སྒྲིས་པ་དང་བྱང་མེད་འགའ་ཤས་འདུག ཁོ་ཆོ་ནི་སློབ་མ་ཡིན། དགེ་ཆན་དེའི་མིང་ལ་དོན་འགྲུབ་ཟེར་ཞིང་། སློབ་མ་དེ་ཆོ་ཆང་མ་བོད་རིགས་རེད། ཁང་བ་དེའི་ནང་དུ་དགེ་ཆན་གྱི་མདུན་ཙག་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། དགེ་ཆན་ཁོ་རང་མདུན་ཙག་དེའི་ལོགས་སུ་བསྒྲུབ་ཡོད། དགེ་ཆན་གྱི་རྒྱུ་ཕྱིགས་སུ་སྒོ་ཡོད། ཁང་བ་དེར་སྒྲུབ་ཁུང་གཉིས་ཡོད། གཡོན་གྱི་སྒྲུབ་ཁུང་དེ་ཕྱིས་ནས་ཡོད་ཅིང་། གཡས་གྱི་སྒྲུབ་ཁུང་བརྒྱབ་ནས་ཡོད། ཕྱིག་ངོས་སུ་

དུས་ཚོད་ལའོ་ལོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་སྐོར་དང་ཉེ་ས་རུ་ཡོད། སྒོ་དེ་བརྒྱབ་ནས་ཡོད་ལ། འོ་ན་ཀྱང་། རྒྱུ་ཁུང་ཞིག་བྱས་ནས་ཡོད། དགོ་ཆ་ན་གྱི་མདུན་ཅོག་སྒྲིང་ན་
 ཞུགས་དང་མེ་ཉོག་འགའ་ཡོད་པ་རེད། སྒོ་བ་མ་ཚོ་ཅོག་ནས་ཡོད་ཅིང་། མིག་གིས་སྒྱུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ལ་བལྟས་འདུག་སྒྱུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་དབྱིན་ཡིག་
 ཁྲིད་བཞིན་ཡོད། སྒོ་བ་མ་ཚོར་ཡང་དབྱིན་ཡིག་སྒོ་བ་འདོད་ཡོད་ལ། ཁོ་ཚོ་དབྱིན་ཡིག་ལ་དགའ། སྒོ་བ་མ་ཚོར་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དཔེ་ཆ་དེའི་མིང་ལ་"བོད་ཀྱི་
 དབྱིན་ཡིག་བསྐྲུབ་དེབ"ཟེས།

- a. Where is the classroom?
- b. Where is Mr. Dongzhi?
- c. Where is the door?
- d. Where are the two windows?
- e. Where is the clock?
- f. Where are some pencils?
- g. Where are some flowers?
- h. What do the students want?
- i. What do the students like?
- j. What book do the students have?

E. Free Talk རང་མོས་ཁ་བརྒྱ།

Practice speaking in English with two partners for 10 minutes. ཁྱོད་ཀྱི་གོ་གསལ་པོ་དང་མཉམ་དུ་སྐར་མ་བཅུ་ལྷག་ལ་
 དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་ཁ་བརྒྱ་བྱེད་དགོས།

Puzzle Number Two དཀའ་གནད་གཉིས་པ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗ and ↘). When you find a word, circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་ཐ་
 སྒྲོང་ན་མས་དཀའ་གནད་རེ་ལུ་མིག་ལས་བཅུ་ལ་དགོས། རེ་ལུ་མིག་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད་(→)དང་གཡས་ནས་འཕྲེད་(←)གོང་ནས་འོག་(↓)དང་འོག་
 བས་གོང་(↑) དེ་མིན་གསེག་ཐིག་གཉིས་(↗ཡང་ན་↘)ལྟར་བཅུ་ལ་ནས་གཤམ་གྱི་ཐ་སྒྲོང་དེ་དག་རྟེན་པར་བྱ་དགོས།

Words to find བཅུ་ལ་བྱའི་ཐ་སྒྲོང་།

- a. blackboard
- b. eraser
- c. chalk
- d. stool
- e. desk
- f. windows
- g. classroom
- h. door

X	F	B	L	A	C	K	B	O	A	R	D
C	E	B	H	N	W	S	T	O	K	O	P
L	R	M	D	O	Y	I	K	C	H	O	S
A	C	H	A	L	K	E	N	O	O	D	T
S	L	G	P	S	B	H	R	D	E	A	O
S	S	D	E	E	D	W	I	N	O	W	O
R	S	D	H	V	L	R	S	P	R	W	L
O	K	D	O	R	B	O	A	N	V	A	S
O	I	R	E	S	A	R	E	T	O	O	L
M	R	E	S	A	K	N	Q	U	H	A	F

(29) A Kitchen གཡོས་ཁང་།

This is Mrs. Parker's kitchen. It is a large kitchen. It is not a small kitchen. There is a refrigerator in the kitchen. It is a blue refrigerator. The refrigerator is blue, it is not red. The refrigerator is on the right. There is an electric cooker in the kitchen. The cooker is yellow. It is on the left. There are two small tables in the middle of the room. There are two bottles on the tables. The bottles are full. They are not empty. There is a cup on the table, too. The cup is clean, it is not a dirty cup.

འདི་ནི་ལུ་མ་མོ་ཕུ་ཁོང་གི་གཡོས་ཁང་རེད། དེ་ནི་གཡོས་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་གཡོས་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་འབྲུག་སྒྲུལ་ཞིག་ཡོད། དེ་འབྲུག་སྒྲུལ་ཕྱོག་པོ་ཞིག་རེད། འབྲུག་སྒྲུལ་དེ་ཕྱོག་པོ་རེད། དམར་པོ་མ་རེད། འབྲུག་སྒྲུལ་དེ་གཡོས་ཁང་གི་ཕྱོག་པོ་ཡོད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་སྒོ་ག་ཐང་ཅིག་ཡོད། ཐང་ག་དེ་ནི་སེར་པོ་རེད། དེ་གཡོས་ཁང་གི་ཕྱོག་པོ་ཡོད། ཁང་བའི་དབྱི་ལ་ན་ཙམ་ཙམ་ཆུང་ཆུང་གཉིས་ཡོད། ཙམ་ཙམ་ཆུང་ཆུང་དུ་དམ་བུ་གཉིས་ཡོད། དམ་བུ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་བཀར་འདུག་དམ་བུ་གཉིས་སྟོང་བ་མ་རེད། ཙམ་ཙམ་ཆུང་ཆུང་དུ་ཇ་དཀར་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། ཇ་དཀར་དེ་གཙང་མ་རེད། དེ་ནི་ཇ་དཀར་བཙོག་པོ་ཞིག་མ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་སྒྱུ་འདྲི་ཆོག་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Mrs. Parker's kitchen small?	g. Where are the two bottles?
b. Where is the refrigerator?	h. Are the bottles empty?
c. What color is the refrigerator?	i. Where is the cup?
d. Where is the electric cooker?	j. Is the cup dirty?
e. Is the cooker green?	k. Is the cup clean?
f. Where are the two small tables?	

B. What does the kitchen in your home look like? First, describe your kitchen to a friend. Next, write a description of your friend's kitchen.

ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། ཐོག་མར་གོག་པོ་ཞིག་ལ་རང་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་དེ་ཞིབ་མོར་བརྗོད་ཅིང་། དེ་ནས་གོག་པོ་འདི་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་རི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ཁོར་བཤད་དུ་བཅུག་རྗེས་འབྲི་བར་བྱ།

C. Write answers to these questions: གཤམ་སྒྱུ་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Do you like cooking?   b. What is your favorite dish?   c. How do you prepare it?

D. These words are useful to describe cooking. Look up the words in your dictionary if you do not know what they mean. གཤམ་སྒྱུ་མིང་ཆོག་དེ་དག་གཡོ་སྒྲེལ་གྱི་ཐད་ལ་བཀོལ་གཤམ་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཆོག་མཛོད་དུ་བཙལ་ནས་ཤེས་

པར་བྱ་དགོས།

- a. bake _____
b. beat _____
c. blend _____
d. boil _____
e. chill _____
f. chop _____
g. cook _____
h. grind _____
i. fry _____
j. knead _____
k. melt _____
l. mix _____

- m. peel _____
n. refrigerate _____
o. roast _____
p. sauté _____
q. simmer _____
r. slice _____
s. steam _____
t. stir _____
u. stir-fry _____
v. toast _____
w. whip _____

E. Match the following foods with their correct English names: གཤམ་གྱི་ཟས་རིགས་དེ་དག་ལ་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་

བརྗོད་པ་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས།

1. ___ <i>jiaozi</i>	a. rock sugar (crystal sugar) tea
2. ___ <i>wanzi</i>	b. roasted barley flour mixed with sugar, butter, and hot tea
3. ___ <i>tsamba</i>	c. steamed stuffed dumplings
4. ___ <i>ganban</i>	d. intestines filled with blood
5. ___ <i>baozi</i>	e. boiled stuffed dumplings
6. ___ blood sausage	f. long noodles with meat sauce

(30) Another Kitchen གཡོས་ཁང་གཞན་ཞིག

This is a kitchen. It is a large kitchen. It is not a small kitchen. There is a refrigerator in the kitchen. It is a small refrigerator. It is not a large refrigerator. The refrigerator is on the right. It is not in the middle. It is a blue refrigerator. It is not a white refrigerator. The refrigerator is new. It is not an old refrigerator.

There is a table in the kitchen. It is a small table. It is not a big table. It is not a new table. It is an old table. The table is yellow. The table is in the middle of the room. There are two glasses in the kitchen. The two glasses are on the table. The glasses are full. They are not empty.

There is an electric cooker in the kitchen. It is a large electric cooker. It is not a small electric cooker. The electric cooker is red and it is new. It is not yellow and it is not old. The electric cooker is on the left. It is not on the right. It is not in the middle of the room.

There is a plate in the kitchen. It is on the table. It is a large plate. It is not a small plate. The plate is white. The plate is not black.

There is a knife in the kitchen. It is on the plate. It is a small knife. It is not a large knife. It is not a long Tibetan knife. The knife is new. It is not old. The small knife is on the plate.

There are two spoons in the kitchen. They are in the glasses. The two spoons are in the glasses. The spoons are large spoons, they are not small spoons. They are old spoons, they are not new spoons.

འདི་ནི་གཡོས་ཁང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་གཡོས་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་གཡོས་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་འབྲུག་སྐྱམ་ཞིག་ཡོད་ལ་དེ་ནི་འབྲུག་སྐྱམ་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་འབྲུག་སྐྱམ་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། འབྲུག་སྐྱམ་དེ་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། དེ་དབྱིལ་དབྱུག་སུ་ཡོད། དེ་ནི་འབྲུག་སྐྱམ་ཐུན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་འབྲུག་སྐྱམ་དཀར་པོ་ཞིག་མ་རེད། འབྲུག་སྐྱམ་དེ་ནི་གསར་བ་རེད། དེ་ནི་འབྲུག་སྐྱམ་རྩིང་བ་ཞིག་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཙོག་ཙོ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ཙོག་ཙོ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ཙོག་ཙོ་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ཙོག་ཙོ་གསར་བ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ཙོག་ཙོ་རྩིང་བ་ཞིག་རེད། ཙོག་ཙོ་དེ་ནི་མེར་པོ་རེད། ཙོག་ཙོ་དེ་ཁང་བའི་དབྱིལ་དུ་ཡོད་པ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཤེལ་ཐོར་གཉིས་ཡོད། ཤེལ་ཐོར་གཉིས་པོ་ཙོག་ཙོ་ལྟེ་ལྟེ་ཡོད། ཤེལ་ཐོར་གཉིས་པོ་ལ་བཀང་འདུག དེ་ཆོ་སྦྱང་བ་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་གློག་ཐབ་ཅིག་ཡོད། དེ་གློག་ཐབ་ཆེན་པོ་ཅིག་རེད། དེ་གློག་ཐབ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གློག་ཐབ་དེ་དམར་པོ་ཡིན་ལ་གསར་བའང་རེད། དེ་མེར་པོ་མིན་ལ་རྩིང་བ་ཡང་མིན། གློག་ཐབ་དེ་གཡོས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། དེ་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། དེ་ཁང་བའི་དབྱིལ་དུ་ཡོད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ལྗེར་མ་ཞིག་ཡོད། དེ་ཙོག་ཙོ་ལྟེ་ལྟེ་ཡོད། དེ་ལྗེར་མ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ལྗེར་མ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། ལྗེར་མ་དེ་ནི་དཀར་པོ་རེད། ལྗེར་མ་དེ་ནི་ནག་པོ་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་གྲི་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྗེར་མ་ལྟེ་ལྟེ་ཡོད། དེ་ནི་གྲི་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་གྲི་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་བོད་གྲི་རིང་མོ་ཞིག་མ་རེད། གྲི་དེ་གསར་བ་རེད། དེ་རྩིང་བ་མ་རེད། གྲི་ཆུང་དེ་ལྗེར་མ་ལྟེ་ལྟེ་ཡོད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཁམ་ཁུ་གཉིས་ཡོད། དེ་ཆོ་ཤེལ་ཐོར་གྲི་ནང་དུ་འདུག ཁམ་ཁུ་གཉིས་པོ་ཤེལ་ཐོར་གྲི་ནང་དུ་ཡོད། ཁམ་ཁུ་ཆོ་ཁམ་ཁུ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ཆོ་ཁམ་ཁུ་ཆུང་ཆུང་མ་རེད། དེ་ཆོ་ཁམ་ཁུ་རྩིང་བ་རེད། དེ་ཆོ་ཁམ་ཁུ་གསར་བ་མ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write fifteen questions about this text. When you finish, ask another student the questions. Write what the student tells you. གོང་གི་སྒྲོབ་ཚན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་འདྲི་གཞི་བཙུ་ལ་བསྐྱེགས་རྗེས། སྒྲོབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་ཅིང་། ལན་རྒྱམས་ཡི་གེར་འགོད་དགོས།

b. Write in the correct word for the text below. སྒྲོབ་ཚན་ལས་འོས་འཚམ་གྱི་མིང་ཚིག་བཙུ་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྒྲོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐྱེད་དགོས།

This is a _____, it is not a bedroom. It is a _____ kitchen, it is not a large kitchen. In the kitchen there is a _____, there isn't a bed. The refrigerator isn't large, it is _____. The refrigerator isn't on the left, it's on the _____. The refrigerator isn't white, it's _____. The refrigerator isn't _____, it's new.

The table in the kitchen isn't _____, it is small. The table isn't new, it's _____. The glasses in the kitchen are on a _____. The glasses aren't empty, they are _____.

The cooker in the kitchen is an _____ cooker. It is on the _____, it isn't on the right.

---

(31) Comprehension Check སྒྲོང་པོ་ཚུ་ཚད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་པ།

a. Can you understand this conversation? གཤམ་གྱི་ཁ་བརྒྱུད་ཀྱིས་གོ་བ་ལེན་ཐུབ་བཤ།

b. Read this conversation with a friend. One of you will act as Dongzhi and the other will act as Dawazhiba. གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྒྱུད་དགོས་ཏེ། མི་ཞིག་གིས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཚབ་བྱེད་དགོས་ལ་དཔུང་རྒྱས་ཀྱིས་ལྷོ་བ་གྲགས་པའི་ཚབ་བྱས་ནས་བསྐྱེད་དགོས།

Dongzhi: Hello, Dawazhiba, how are you today?

Dawazhiba: Hello, Dongzhi. I'm fine, thank you. How are you?

Dongzhi: I'm very well. Are you a student?

Dawazhiba: Yes, I am. I am a student. I study at Tibet University. Are you a student, too?

Dongzhi: Yes, I am a student, too.

Dawazhiba: Where is your home, Dongzhi?

Dongzhi: My home is Yunnan. Dawazhiba, where is your home?

Dawazhiba: My home is not Yunnan. My home is Lazhang.

Dongzhi: Does Lazhang have many Tibetans?

Dawazhiba: Yes, Lazhang has many Tibetans. Does Shuonxixi have many Tibetans, too?

Dongzhi: Yes, Shuonxixi has many Tibetans. How many brothers do you have?

Dawazhiba: I have no brothers.

Dongzhi: How many sisters do you have?

Dawazhiba: I have three sisters.

Dongzhi: How old are your sisters?

Dawazhiba: One is fifteen, one is sixteen, and one is seventeen.

Dongzhi: How old are you?

Dawazhiba: I am eighteen. How old are you, Dongzhi?

Dongzhi: I am eighteen, too.

Dawazhiba: How many brothers and sisters do you have?

Dongzhi: I have two brothers and two sisters.

Dawazhiba: How old are your brothers and sisters?

Dongzhi: One brother is ten. One brother is twenty. One sister is fifteen and one sister is twelve.

Dawazhiba: What are your brothers' and sisters' jobs?

Dongzhi: They are students.

Dawazhiba: How old is your father and what is his job?

Dongzhi: My father is forty-five. He is a farmer.
Dawazhiba: Does he have many animals?
Dongzhi: No, he doesn't. He does not have many animals. My father has only a few animals.
Dawazhiba: What animals does he have?
Dongzhi: My father has three sheep, one cow, one yak, three goats, and one horse. He has no camels.
Dawazhiba: How old is your mother and what is her job?
Dongzhi: My mother is a farmer and she is forty-one. What is your father's job and how old is he?
Dawazhiba: My father is a farmer and he is fifty.
Dongzhi: Does your father have many animals?
Dawazhiba: No, he doesn't. He does not have many animals. My father does not have many animals. He has one mule, one yak, two goats, and five sheep. He does not have any donkeys. He has no horses.
Dongzhi: Is this your classroom?
Dawazhiba: Yes, it is. It is my classroom. It is a big classroom. It is not a small classroom. It has many desks and stools. The desks and stools are brown. My classroom has two blackboards. They are black. They are not white.
Dongzhi: How many desks are there in the classroom?
Dawazhiba: There are fifty-two desks in the classroom.
Dongzhi: How many stools are there in the classroom?
Dawazhiba: There are fifty-two stools in the classroom.
Dongzhi: How many blackboards are there in the classroom?
Dawazhiba: There are two blackboards in the classroom. Is your hat new?
Dongzhi: Yes, it is. My hat is new. It is a new hat. My hat is not old.
Dawazhiba: What color is your hat?
Dongzhi: My hat is brown. It is not white, it is not blue. It is a brown hat.
Dawazhiba: Your hat is very smart!
Dongzhi: Thank you very much! Is your shirt new?
Dawazhiba: Yes, it is. It is a new shirt. It is not an old shirt, it is new. My shirt is new. My shirt is white.
Dongzhi: Your shirt is very smart, too!
Dawazhiba: Thank you very much! Dongzhi, what is your nationality?
Dongzhi: My nationality is Tibetan. I am a Tibetan. Dawazhiba, are you Tibetan, too?
Dawazhiba: Yes, I am Tibetan. I am Tibetan, too. My nationality is Tibetan.
Dongzhi: Good-bye, Dawazhiba.
Dawazhiba: Good-bye, Dongzhi.

དོན་འགྲུབ།   ཀྱ་ཡི་ལྷ་བ་ཁྱོད་དེ་དེ་བའི་མོ་ཡིན་ནམ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ།   ཨ་འགས་དོན་འགྲུབ། ང་བའི་མོ་ཡིན་ལགས། ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ཁྱོད་བའི་མོ་ཡིན་ནམ།
 དོན་འགྲུབ།   ང་རང་ཉ་ཅང་བའི་ལགས། ཁྱོད་རང་སློབ་མ་ཞིག་ཨོ་ཡིན།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ།   ཡིན་ལ། ང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ངས་བོད་སློབ་སློབ་ཆེན་དུ་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁྱོད་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཨོ་ཡིན།
 དོན་འགྲུབ།   ཡིན་ལ། ང་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ།   ཁྱོད་ཀྱི་མ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།
 དོན་འགྲུབ།   ངའི་མ་ཡུལ་ཡུན་ནན་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་མ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད་ལྷ་བ་གྲགས་པ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ།   ངའི་མ་ཡུལ་ཡུན་ནན་ཡིན། ངའི་མ་ཡུལ་སྤང་ཡིན།
 དོན་འགྲུབ།   སྤང་བའི་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཨོ་ཡིན།

•80•

ཟླ་བ་གྲགས་པ། སློབ་ཁང་འདི་ནི་དུ་སློབ་མ་གཉིས་ཡོད། རྒྱུ་ཀྱི་ལྷ་མོ་གསར་བ་ཡི་ཡིན།
 རོན་འགྲུབ། ཡིན་ལགས། ངའི་ལྷ་མོ་གསར་བ་ཡིན། དེ་ནི་ལྷ་མོ་གསར་བ་ཞིག་ཡིན། ངའི་ལྷ་མོ་རྙིང་བ་མིན།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། རྒྱུ་ཀྱི་ལྷ་མོ་འཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 རོན་འགྲུབ། ངའི་ལྷ་མོ་སྤྲུག་པོ་ཡིན། དེ་ནི་དཀར་པོ་མ་ཤིང། སྤྲོན་པོ་མ་ཤིང། དེ་ནི་ལྷ་མོ་སྤྲུག་པོ་ཞིག་ཡིན།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། རྒྱུ་ཀྱི་ལྷ་མོ་ཉ་ཅང་མཛེས།
 རོན་འགྲུབ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། རྒྱུ་ཀྱི་ཆོ་ལེན་གསར་བ་ཡིན་ནམ།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཡིན་ལགས། དེ་ནི་ཆོ་ལེན་གསར་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ཆོ་ལེན་རྙིང་བ་ཞིག་མིན་ལ་གསར་བ་ཡིན། ངའི་ཆོ་ལེན་གསར་བ་ཡིན། ངའི་ཆོ་ལེན་དཀར་པོ་ཡིན།
 རོན་འགྲུབ། རྒྱུ་ཀྱི་ཆོ་ལེན་ཡང་ཡག་པོ་འདུག།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། རྒྱུ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན་དོན་འགྲུབ།
 རོན་འགྲུབ། ང་ཐོད་རིགས་ཡིན། ང་ཐོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཟླ་བ་གྲགས་པ་རྒྱུ་ཡང་ཐོད་ཡིན་ནམ།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཡིན་ཡ། ང་ཐོད་ཡིན། ང་ཡང་ཐོད་ཡིན། ང་ཐོད་རིགས་ཡིན།
 རོན་འགྲུབ། བདེ་མོ་བྱུང་ཟླ་བ་གྲགས་པ།
 ཟླ་བ་གྲགས་པ། བདེ་མོ་བྱུང་དོན་འགྲུབ།

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

A. Write twenty questions about this conversation. When you finish, ask another student your questions. Write the answers. གོང་གི་ཁ་བརྒྱུད་སྐོར་གྱི་འདྲི་གཞི་ཉི་ལྔ་ཐམས་པ་བསྒྲིགས་རྗེས། སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་ཅིང་ལན་རྣམས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

B. Look at the following statements. Some are true and some are false. Decide which are true and which are false. If the sentence is false, write “F”. If it’s true, write “T”. If a statement is false, explain why. གོང་གི་ཁ་བརྒྱུད་དང་འབྲེལ་ནས་གཤམ་གྱི་ཆོག་དེ་དག་བཏགས་ཏེ་འགྲིག་མིན་ལ་དབྱེད་དགོས། འགྲིག་ཆེ་འོག་གི་སྟོང་གནས་སུ་“T”འབྲི་དགོས་ཤིང་། མི་འགྲིག་པའམ་འགྲུག་པ་ཅན་གྱི་ཆོག་ཡིན་ཆེ་སྟོང་གནས་སུ་“F”འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད། མི་འགྲིག་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་པ་བཤད་དགོས།

- _____ Dawazhiba studies in Qinghai.
- _____ Dongzhi is a student.
- _____ Dawazhiba’s home is not Yunnan.
- _____ Dongzhi has two brothers and three sisters.
- _____ Dongzhi’s father is a teacher.
- _____ Dawazhiba and Dongzhi are in a classroom.
- _____ One of Dawazhiba’s sisters is twenty-three.
- _____ The classroom has three blackboards.
- _____ Dawazhiba is Tibetan, but Dongzhi is not.
- _____ Dongzhi’s hat is not blue.
- _____ Dongzhi’s shirt is not very smart.
- _____ Dongzhi and Dawazhiba are old, they are not young.

(32) A Tibetan Home བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག

Listen to the text read by your teacher. Write the missing words in the blanks. དག་ཤིས་ཀྱི་གྲོག་འདོན་ལ་ཉན་
རྒྱུ་སྒྲོབ་ཚན་ནང་གི་སྟོང་གནས་དག་ལ་སྟོང་བྱེད་དགོས། སྟོང་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་སྟོབ་ཚན་རེའི་འག་རྩ་བྲིས་ཡོད།

This is Dongzhi's home. It is a _____ home. This is Dongzhi's living _____. It is a living room, it is not a kitchen. His living room is _____. It is not small. There is a television in the room. The _____ is new. It is not old. The television is big. It is not a _____ television, it is a large television. There are some magazines, books, and _____ on the television. The books are English books. The magazines are _____ magazines. The newspapers are Chinese newspapers. There are _____ armchairs in the room. The armchairs are large and they are _____. The armchairs are not old and small. They are new and _____. The armchairs are near the _____. The armchairs are brown. They _____ very smart. There is a radio in the room. It is a small _____. It is not a large radio. The radio is black and it is an old radio. It is not a new radio. The radio is near the _____. There are some books _____ the radio. They are English books. One book is a Tibetan-English _____. One book is "English for Tibetans." Dongzhi is an _____ student. He studies English. He has many English books. Dongzhi also studies Tibetan and _____. There are some pictures in the room. The pictures are on the _____. There are three _____ in the room.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུས་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་བ་སྟུང།

a. are	d. English	g. newspapers	j. radio	m. television	p. two
b. Chinese	e. large	h. on	k. room	n. they	q. wall
c. dictionary	f. large	i. pictures	l. small	o. Tibetan	

This is Dongzhi's bedroom. It is a large _____. This is Dongzhi's bed. It is a big bed. There are some _____ on the floor. They're near the bed. They are Dongzhi's shoes. They are _____ shoes and they are black. This is Dongzhi's dressing-table. There are some _____ on Dongzhi's dressing-table. The cigarettes are near a _____. The box is a new box. It is a _____ box, it is not a large box.

This is Dongzhi's kitchen. It is a large _____. This is Dongzhi's refrigerator. It is a new refrigerator. There are some bottles in the _____. They are empty. The bottles are empty. They are not full. This is Dongzhi's cooker. It is a _____ cooker. There are some plates on the _____. They are clean plates. They are not dirty _____. There are some forks, spoons, and knives on the table in the kitchen. They are in a red box. The forks, spoons, and _____ are in a red box on the table. The _____ is in the middle of the kitchen.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུས་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་བ་སྟུང།

a. bedroom	d. cigarettes	g. knives	j. refrigerator	m. table
b. blue	e. cooker	h. new	k. shoes	
c. box	f. kitchen	i. plates	l. small	

Dongzhi is a student. His home is _____. He studies at Qinghai Education College. He is twenty-one. His is not married. He has no children. He has two brothers and two _____. One brother is a teacher. He teaches Tibetan. He is _____ and he has three children. His home is Xining, too. He _____ Tibetan at Qinghai Education _____. He is thirty. One brother is a student. He is a _____ at Qinghai Teachers' University. He is _____. He studies math. He is not married and he _____ no children.

One sister is a student. She is _____. One sister is twenty-five. She is a _____. She is

married and she has one _____. Her daughter is _____. She has no _____, she is a child.

These are Dongzhi's friends. Dawazhiba is a student at Qinghai Education College. He studies _____. He does not study English. Dawazhiba's _____ is Yigazei. His father is a farmer. He does not have many _____. He has one yak, one horse, two sheep, and one goat. He has no _____. Dawazhiba is Tibetan. His nationality is Tibetan.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུམ་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་བ་སྟངས།

a. animals	d. College	g. fifteen	j. job	m. sisters	q. two
b. camels	e. doctor	h. has	k. married	n. student	r. Xining
c. child	f. eighteen	i. home	l. math	o. teaches	

Now, read the rest of the text silently. ད་ལྟོ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲིབ་ཚན་འདིའི་འཕྲོ་མ་ཁུ་སིམ་མེར་བཞག་དགོས།

This is Lhamoyicuo. Her nationality is Tibetan. She is Dongzhi's friend, too. She is a student at Qinghai Education College, too. She studies English. Her home is Mhalo. She is nineteen. She is very pretty. Her father is a farmer. He does not have many animals. He has one donkey, one mule, and two cows.

Dongzhi has many friends. His friends are students. They study at Qinghai Education College and Qinghai Teachers' University. His friends are Tibetan and Chinese. Dongzhi has no French friends. His friends' homes are Gansu, Qinghai, and Yigazei.

Dongzhi's father is an engineer. He is not a postman. He is very busy. He is fifty-three. He is tall, he is not short. He is thin, he is not fat. Dongzhi's father has a new hat. It is a brown hat. It is not a black hat. It is not a red hat. It is a brown hat.

འདི་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་རིགས་ཡིན་ལ་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོ་འང་ཡིན་པ་མ་ཟད་མཚོ་སྒྲོན་སྒྲོབ་གསོ་སྒྲོབ་གླིང་གི་སྒྲོབ་མ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོ་མོས་དབྱིན་ཡིག་སྒྲོབ་བཞིན་ཡོད། མོའི་པ་ཡུལ་ནི་མུ་ལྷོ་ཡིན། མོ་ལོ་བཅུ་དགུ་ཡིན། ཁོ་མོ་ཉ་ཅང་མཛེས། མོའི་ཨ་པ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོར་ཕྱགས་ཟོག་མང་པོ་མེད། ཁོར་བོང་བླ་གཅིག་དང་རྩེལ་གཅིག་བསྐྱང་གཉིས་བཅས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ་ལ་གྲོགས་པོ་མང་པོ་ཡོད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚང་མ་སྒྲོབ་མ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་མཚོ་སྒྲོན་སྒྲོབ་གསོ་སྒྲོབ་གླིང་དང་མཚོ་སྒྲོན་དགེ་འཕྲིན་སྒྲོབ་གཉིས་སུ་སྒྲོབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་མཚིས། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚང་མ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཡིན། དོན་འགྲུབ་ལ་རྒྱ་རན་སིའི་གྲོགས་པོ་མེད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚོའི་པ་ཡུལ་ནི་ཀན་སུ་ཁུ་དང་མཚོ་སྒྲོན། གཞིས་ཀ་རྩེ་བཅས་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་པ་ནི་བཟོ་སྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་ཡིག་སྒྲིབ་པ་ཞིག་མིན། ཁོ་རང་གེ་ལ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་རང་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡིན། ཁོ་གཟུགས་རིང་ཞིག་ཡིན་པ་ལ་ས་ཐུང་བ་ཞིག་མིན། ཁོ་རང་ཅུང་སྐྱམ་པ་ལས་རྒྱགས་པོ་མི་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་པར་ལྷ་མོ་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ལྷ་མོ་སྐྱེད་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ལྷ་དམར་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ལྷ་ནག་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ལྷ་སྐྱེད་པོ་ཞིག་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who has a new hat?	j. Who is a farmer?
b. What is not red?	k. Who has one donkey, one mule, and two cows?
c. Where is the new refrigerator?	l. What are on the dressing-table?
d. Who is a student?	m. What color is the radio?
e. Who is twenty-five?	n. What are new and big?
f. Where are there some bottles?	o. What are not dirty?
g. Where are some Tibetan magazines?	p. Who has no camels?
h. Who studies at Qinghai Education College?	q. What color is the box on the table?
i. Who studies math?	r. Who is fifty-three.

- Dongzhi's home is small.
- Lhamoyicuo is Dongzhi's brother.
- Dongzhi's father is not a postman.
- Dongzhi's home is Lhasa.
- The cooker is red.
- The newspapers are Chinese newspapers.
- Dongzhi is a math student.
- Dongzhi is married and he has two brothers and two sisters.
- The refrigerator has some bottles.
- The knives on the table are in a red box.
- The doctor is married.

A. / dh / and / th / are made by putting the tip of the tongue between the upper and lower teeth to partially block the flow of air from the lungs. Both sounds can appear at the beginning, middle, or end of a word. Repeat the following words after your teacher: || / dh / དང་ / th / གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་ཚུ་ལ་ནི་ལྟེ་ཕྱི་སོ་བར་དུ་བཞག་ནས་དབྱས་རྒྱུ་ནི་ཅུང་ཟད་བཀག་སྒོམ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་གྱིས་འབྲིན་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་གདངས་གཉིས་པོ་མིང་ཚིག་གི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཡོད། དགེ་རྒན་གྱི་སྟོག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་རྒྱུང་བ་དེ་དག་འདོན་དགོས།

B. Listen to your teacher pronounce the following words. Listen for the differences. དག་ཅན་གྱི་གཤམ་གྱི་
མིང་ཚིག་དག་གི་སྒྲ་འབྲིན་སྤངས་ལ་ཞིབ་རྒྱུ་ཅན་ཏེ། དེ་ཚོའི་བྱུང་པར་ལ་ཡིད་འཛོག་བྱ་དགོས།

C. Listen carefully to your teacher. You will hear two words. Circle “S” if the two words are the same or “D” if they are different. དག་ཤིང་གི་སྒྲིག་འདོན་ལ་ཉན་ཆོ། ཁྱོད་ཀྱིས་མིང་ཚིག་གཉིས་ཅེ་ཐོས་བྱུང་ཅིང་། གལ་ཏེ་མིང་ཚིག་དེ་གཉིས་གཅིག་འདྲ་ཡིན་ཆོ་“S”ཡི་ལྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས་ལ། མིང་ཚིག་དེ་གཉིས་མི་འདྲ་ཆོ་“D”ཡི་ལྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

•84•

(33) **Mother and Daughter, Teacher and Student** མ་བུ་དང་དགེ་སློང་།

a. Lhamoyicuo is Cairangzhoma's daughter. Cairangzhoma is Lhamoyicuo's mother. Cairangzhoma is the mother. Lhamoyicuo is the daughter. ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་ཚེ་རིང་སློལ་མའི་བུ་མོ་ཡིན། ཚེ་རིང་སློལ་མ་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཨ་མ་ཡིན། ཚེ་རིང་སློལ་མ་ནི་ཨ་མ་ཡིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་བུ་མོ་རེད།

Cairangzhoma: Come in, Lhamoyicuo and please shut the door. Your bedroom is very untidy.

Lhamoyicuo: What must I do, Mother?

Cairangzhoma: Open the windows and air the room. Then put these clothes in the wardrobe. Then make the bed. Dust the dressing-table. Then sweep the floor.

ཚེ་རིང་སློལ་མ།   བང་དུ་ཡོང་ནས་སྒོ་དེ་གཏན་རྒྱུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། བྱོད་གྱི་མལ་ཁང་ཉ་ཅང་བཙོག་པོ་འདུག ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་
དགོས་སམ་ཨ་མ།

ཚེ་རིང་སློལ་མ།   རྒྱུ་ཁུང་ཕྱིས་ནས་བང་དུ་ཁ་དབུགས་རྒྱ་རུ་འཇུག་དགོས། དེའི་རྒྱུ་ཁུང་གོན་པ་འདི་དག་གོས་སྒྲམ་བང་དུ་བཞག་ནས་མལ་ཁྲི་གཡུ་
དག་བྱོས། དེ་ནས་པང་གཙལ་བྱོགས།

b. Dawazhiba is Dongzhi's student. Dongzhi is Dawazhiba's teacher. Dongzhi is a student.

Dawazhiba is a teacher. ལྷ་བ་གྲགས་པ་ནི་དོན་འགྲུབ་གྱི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། དོན་འགྲུབ་ནི་ལྷ་བ་གྲགས་པའི་དགེ་ཆན་རེད། དོན་འགྲུབ་ནི་སློབ་མ་
ཞིག་རེད། ལྷ་བ་གྲགས་པ་ནི་དགེ་ཆན་ཞིག་རེད།

Dawazhiba: Come in, Dongzhi. Shut the door please. This classroom is very untidy.

Dongzhi: What must I do, Mr. Dawazhiba?

Dawazhiba: Open the windows and air the classroom. Then dust the stools and desks. Then clean the blackboards. Then sweep the floor.

ལྷ་བ་གྲགས་པ།   བང་དུ་ཤོག་དོན་འགྲུབ། སྒོ་དེ་གཏན་རྒྱུ་སློབ་ཁང་འདི་ཉ་ཅང་བཙོག་

དོན་འགྲུབ།   ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ་སླུ་ཞབས་ལྷ་བ་གྲགས་པ།

ལྷ་བ་གྲགས་པ།   རྒྱུ་ཁུང་ཕྱིས་ནས་བང་དུ་ཁ་དབུགས་རྒྱ་རུ་བཙུག དེ་རྒྱུ་ཁུང་གྲེགས་དང་ཅོག་ཅའི་ས་རུལ་ཕྱིས་རྒྱུ་རྒྱུ་སྒྲམ་དབྱིད་གོས། དེ་ནས་ཐང་
བྱོགས།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Who are Dawazhiba, Dongzhi, Lhamoyicuo, and Cairangzhoma? Write a sentence that explains who each of them is. ཟླ་བ་གྲགས་པ་དང་དོན་འགྲུབ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཆོ་རིང་རྒྱལ་མ་བཅས་སོ་སོ་སུ་རེད། སྐད་ཆ་གཅིག་གིས་ཉེ་གསལ་བོར་བཤད་དགོས།

B. Write the “actions” in these two texts (come, shut). Do you understand what these actions mean? Discuss them with another student. Perform the actions. གོང་གི་སྒྲིབ་ཚན་གཉིས་ཀྱི་ནང་གི་ལས་ཚིག་དག་གིས། རྒྱུ་ཀྱིས་དེ་དག་གི་དོན་རྟོགས་བྱུང་བཤ། སྒྲིབ་གྲོགས་གཞན་དང་ལྷན་དུ་བསྐྱོད་བྱས་པ་བརྒྱུད་འགྲུལ་སྤངས་དེ་དག་ལ་ལད་མོ་བྱ་དགོས།

C. Imagine that you are a teacher and that your neighbor is a student. The classroom needs to be cleaned. What would you say to the “student?” རྒྱུ་ནི་དགེ་ཆེན་ཞིག་དང་རྒྱུ་ཀྱི་འདུག་གྲོགས་ནི་སྒྲིབ་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། སྒྲིབ་ཁང་གི་གཙང་སྒྲུ་ཉ་ཅང་ཞན་པས་གད་བདར་བྱེད་དགོས་དུས། རྒྱུ་ཀྱིས་སྒྲིབ་མར་རི་ལྟར་བཤད་དགོས།

D. Begin each of the following sentences with Shamba: བུམས་པ་ཞེས་པས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་རེ་རེ་འགོ་བརྩམས་ཏེ། ལས་ཚིག་གི་རྣམ་པ་དེ་བྱེད་པོ་གཙོ་བོ་དང་བསྟན་ནས་འགྲུར་བཞིན་པར་ཡིད་འཛིག་བྱ་དགོས།

I mustn't take any aspirins.---Shamba mustn't take any aspirins.

a. I watch television.	d. I can get up for three hours.
b. I study English in bed.	e. I talk to my mother, Lhamoyicuo, and my father, Dazheng.
c. I feel ill.	

E. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞིན་ལ་བལྟ་དགོས།

Shut the door.

Match the words in the second column with the actions in the first column. More than one answer is possible. གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་མིང་ཚིག་དང་གཡོན་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་ཚིག་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་དེ་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས། གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀྱང་གིད།

___ a. Shut the	1. radio
___ b. Open the	2. tap
___ c. Put on your	3. cup
___ d. Take off your	4. blackboard
___ e. Turn on the	5. window
___ f. Turn off the	6. sideboard
___ g. Sweep the	7. magazine
___ h. Clean the	8. knives
___ i. Dust the	9. shirt
___ j. Empty the	10. door

(34) Enjoy Yourself རྩོད་རང་གིས་ཅི་དགར་མཛོད།

Read this text with a neighbor: སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སློབ་ཚན་འདི་བཟླས་དགོས།

Danzen: What are you going to do this evening, Shamba?

Shamba: I'm going to meet some friends, Dad.

Danzen: You mustn't come home late. You must be home at half past ten.

Shamba: I can't get home so early, Dad! Can I have the key to the front door, please?

Danzen: No, you can't.

Lhamoyicuo: Shamba is 18 years old, Danzen. He's not a baby. Please give him the key. He always comes home early.

Danzen: Oh, all right! Here you are. But you mustn't come home after a quarter past eleven. Do you hear?

Shamba: Yes, Dad. Thanks, Mum.

Lhamoyicuo: That's all right, dear. Good-bye. Enjoy yourself.

Shamba: We always enjoy ourselves, Mum. Good-bye.

བསྟན་འཛིན། རྩོད་ཀྱིས་དོད་གོང་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅིས་ཡོད་དམ། བུ་མཁའ་པ།

བུ་མཁའ་པ། ང་རང་གྲོགས་པོ་འགར་ཐུག་གི་འགོ་ཅིས་ཡོད། ཨ་མ།

བསྟན་འཛིན། རྩོད་རང་ཡུལ་དུ་ལོག་པར་ངེས་པར་དུ་འབྱི་མི་ཉན། རྩོད་རང་དུས་ཚོད་བཅུ་དང་བྱེད་ཀྱི་སྟེང་ངེས་པར་དུ་བྱིམ་དུ་ལོག་དགོས།

བུ་མཁའ་པ། དེ་འདྲ་སྒྲ་མོ་ཞིག་ཏུ་ང་རང་བྱིམ་དུ་ལོག་མི་ཐུབ། ཨ་མ། ངས་རྒྱ་སྒྲིའི་ལྗེ་མིག་འབྱེད་ན་ཨོ་ཚོག་ལགས།

བསྟན་འཛིན། རྩོད་ཀྱིས་འབྱེད་མི་ཚོག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། བུ་མཁའ་པ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་སོན་ཡོད། སློལ་མ། ཁོ་རང་བྱིས་པ་ཞིག་མ་རེད། རྩོད་ཀྱིས་ཁོར་ལྗེ་མིག་སྟེང་རོགས། ཁོ་ནམ་རྒྱན་དུ་བྱིམ་དུ་སྒྲ་མོར་ལོག་ཡོང་།

བསྟན་འཛིན། ཨོ་ཡ། རྩོད་ལ་སྟེར། འོན་ཀྱང་དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་དང་སྟར་མ་བཅོ་ལྔའི་རྗེས་སུ་བྱིམ་དུ་ལོག་མི་ཚོག རྩོད་ཀྱིས་ཨོ་གོ་ཐུང་།

བུ་མཁའ་པ། གོ་ཐུང་། ཨ་མ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཨ་མ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དེར་སྒྲིན་མེད་གཅེས་ཐུག་ བདེ་མོ་བྱོས། རྩོད་རང་གིས་ཅི་དགར་མཛོད།

བུ་མཁའ་པ། ང་ཚོས་རྒྱན་དུ་སྒྲིད་ལ་རོལ་བ་ཡིན། བདེ་མོ་བྱོས། ཨ་མ།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- What is Shamba going to do this evening?
- Is Shamba going to school this evening?
- Must Shamba come home late?
- What time must Shamba be home?
- Can Shamba get home at half past ten?
- Can Shamba get home at half past nine?
- How old is Shamba?
- Is Shamba 19?
- Is Shamba a baby?
- Does Shamba want the key?
- Does Zhunmaa want to give Shamba the key?
- Does Lhamoyicuo want Zhunmaa to give Shamba the key?

B. Choose the correct answer: འོས་འཚམ་གྱི་ཚིག་འདེམ་དགོས།

- a. Where is / are Tom?
- b. What is / are you doing?
- c. What did you do / done?
- d. Yesterday, I go / went to class.
- e. They are / is ill.
- f. I likes / like studying English.
- g. They sees / see twenty yaks on the mountain.
- h. Tomorrow, I goes / go home.
- i. Yesterday, I went / goes home.
- j. They were reads / reading the books.
- k. We enjoys / enjoyed the party Saturday night at school.
- l. I like to drank / drink milk tea.
- m. They are eats / eating mutton.
- n. She taking / takes her child to the park.
- o. Last week, you were / was looking at the beautiful grassland.
- p. He likes to gave / give children money.
- q. She is going to stay / staying at home, she is not going / goes to the party.
- r. They like / likes to driving / drive their new cars.
- s. I standing / stood for three hours on the bus.
- t. He is emptying / empties the bowl.
- u. He likes to climbing / climb mountains.
- v. I am going to calls / call him tomorrow.
- w. Yesterday, Lhamoyicuo boiled / boiling some mutton.
- x. Please listen / listening to these new words.
- y. That little girl can turn / turning on the radio.
- z. The day before yesterday, I sharpens / sharpened three red pencils.
- aa. Every morning, Lhamoyicuo cleaning / cleans the room.
- bb. I like to aired / air my room in the morning.
- cc. She is going to arrives / arrive the day after tomorrow.
- dd. Please answering / answer the telephone.
- ee. When are you going to telephoned / telephone the doctor?
- ff. In summer, I like to swam / swim in the Yellow River.
- gg. I enjoying / enjoy riding horses and yaks.
- hh. He works / working in the morning.
- ii. We are going to meet / meeting this evening.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A: “am”དང་“is”གཉིས་ཀྱི་འདས་ཚིག་ནི་“was”ཡིན་ལ། “are”ཡི་འདས་ཚིག་ནི་“were”ཡིན། དེ་ཚོའི་བཀོལ་སྤངས་ནི་གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་བཞིན་ནོ།

I	You	He	She	They	We	Dongzhi	The boys	The teacher	The cat
was	were	was	was	were	were	was	were	was	was

B: སྤྱིར་བཏང་དུ་ལས་ཚིག་གི་འདས་པའི་མིང་རྒྱུད་ནི་ལས་ཚིག་གི་མཐའ་རུ་“-ed”སྦྱར་ཏེ་གྲུབ་ཅིང་། གལ་ཏེ་ལས་ཚིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་མཐའ་མ་“-e”ཡིན་ཚེ་“-d”ཁོ་ན་སྦྱར་དགོས་པ་དང་། ལས་ཚིག་གི་མཐུག་མཐའི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་“-y”ཡིན་སྐབས་ཀྱི་“-y”དེ་“-I”རུ་བཅོས་ནས་མཐའ་“-ed”སྦྱར་དགོས། འོན་ཀྱང་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ཡང་ཡོད། གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་ཁྱོད་དུ་དམིགས་བསལ་ཅན་བཀོལ་ཡོད།

go	goes	going	gone	went
do	does	doing	done	
drink	drinks	drinking	drunk	drank
give	gives	giving	given	gave
stand	stands	standing	stood	
swim	swims	swimming	swum	swam

C: Match the questions (a-x) with the correct answer (1-23). གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དག་ཡང་དག་པའི་དྲིས་ལན་དང་སྒྲེལ་

དགོས།

- a. What did he do?
- b. What is he doing?
- c. What was he doing?
- d. What were they doing?
- e. What did they do?
- f. What are they doing?
- g. What am I doing?
- h. What was I doing?
- i. What did I do?
- j. What did she do?
- k. What was she doing?
- l. What is she doing?
- m. What did he do?
- n. What was he doing?
- o. What is he doing?
- p. What did we do?
- q. What were we doing?
- r. What are we doing?
- s. What was Dongzhi doing?
- t. What is Dongzhi doing?
- u. What did Dongzhi do?
- v. What is the teacher doing?
- w. What did the teacher do?
- x. What was the teacher doing?

1. (Dongzhi is writing.)
2. (Dongzhi was writing.)
3. (Dongzhi wrote.)
4. (He is writing.)
5. (He is writing.)
6. (He was writing.)
7. (He wrote a letter.)
8. (He wrote.)
9. (She is writing.)
10. (She was writing.)
11. (She wrote.)
12. (The teacher is writing.)
13. (The teacher was writing.)
14. (The teacher wrote.)
15. (They are writing.)
16. (They were writing.)
17. (They wrote.)
18. (We are writing.)
19. (We were writing.)
20. (We wrote.)
21. (You are writing.)
22. (You were writing.)
23. (You wrote.)

D: གཤམ་དུ་འདྲི་གཞི་བརྒྱུད་པ་དེ་ཚོ་ཁྱེད་གྱི་གོགས་པོ་ཞིག་ལ་འདྲི་དགོས་ཤིང་། འདྲི་གཞི་རེ་རེར་“Yes, I did.”དང་ཡང་ན་“No, I didn't.”བཞོལ་ནས་ལན་གདབ་ཏུ་འདྲུག་དགོས་པ་དང་། ལན་དེ་ཚོ་འདྲི་གཞིའི་འོག་གི་དྲང་ཐིག་གི་སྟོང་གནས་སུ་འདྲི་དགོས།

- a. Did you get up before 7 o'clock? _____.
- b. Did you wash your hands and face? _____.
- c. Did you walk to the classroom? _____.
- d. Did you get to the classroom early? _____.
- e. Did you work hard all day? _____.
- f. Did you play any sports? _____.
- g. Did you do any housework? _____.
- h. Did you do any homework? _____.
- i. Did you eat lunch? _____.
- j. Did you go to bed early? _____.

(35) **Dongzhi, A Chemistry Student** དོན་འགྲུབ། རྩ་ས་འགྱུར་ཚན་ཁག་གི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།

Read this text with another student: སློབ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སློབ་ཚན་འདི་གྲོག་དགོས།

Dongzhi is a student. He is a chemistry student at Southwest Nationalities University. He is a first year student. He studies chemistry.

This is his dormitory room. It is a big room, it is not a small room. There are six beds in the room. The beds are very tidy. There are six students in the room. There is a table in the room. The table is a small table. It is a brown table. The table is near the window. There is one window in the room. It is a small window. It is a clean window. It is not a dirty window.

There are two chairs in the room. They are old chairs, they are not new chairs. One chair is near the door. One chair is near the table.

There are two stools in the room. The stools are on the right. They are small stools, they are not large stools.

There are some shoes on the floor. They are Dongzhi's shoes. Dongzhi's shoes are near Dongzhi's bed.

There are some cigarettes on the table. They are Dongzhi's friend's cigarettes. There are some trousers on Dongzhi's bed. They are on the bed, near a blue shirt. The trousers are brown. They are new trousers and they are very smart.

There is a tin on the table, too. It is Dongzhi's food tin. There is a fork in the tin. There is a spoon in the tin, too. The fork and the spoon are Dongzhi's. They are Dongzhi's fork and spoon. Dongzhi's dormitory room has no television and no radio. There are six glasses on the table. One glass is Dongzhi's. They are tall glasses. They are not small glasses.

There is a knife on the table, too. It is in a red box.

There are no plates in the room.

There are some pictures on the walls. There are three pictures on the walls.

Dongzhi's home is Ganzi. He has two brothers and three sisters. His brothers and sisters are students. They are young, they are not old.

Dongzhi's mother is a farmer. She is forty-three. She is very busy, she is not lazy. She has six children.

Dongzhi's father is dead. Dongzhi's mother is very busy.

Dongzhi is not married and he has no children.

Dongzhi's mother has a few yaks, sheep, goats, pigs, and chickens.

This is Dongzhi's mother's home. It is a large home, it is not a small home. The home has several rooms. There are some fields near the home. There is a small temple near the home, too. There are no sheep near the home. There is a large courtyard in the middle of the home. There are some plates on a table. They are clean. They are clean plates. They are not dirty plates. There is a large Tibetan knife on the table, too. The home is very nice and tidy.

This is Dongzhi's mother's brother. He is a farmer. He is in the home. Dongzhi's mother is in the home, too. He is fifty-one. He has a brown horse. His horse is near the home. His home is Jiegu, too. He has one child. Dawazhiba is his son. Dawazhiba is twenty-five and he is a teacher. He teaches Tibetan. Dawazhiba has one son, too. Dawazhiba's son is two. He is very small. He is not a student, he is a baby. Dawazhiba has many friends. His friends' homes are Jiegu. They are herdsmen, too. They are busy.

དོན་འགྲུབ་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་ནི་ལྷོ་རྒྱུ་མི་རིགས་སློབ་ཚན་གི་རྩ་ས་འགྱུར་ཚན་ཁག་པའི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་ལོ་འདི་དང་པོའི་སློབ་མ་ཞིག་རེད།
ཁོས་རྩ་ས་འགྱུར་སློབ་བཞུགས་ཡོད།

འདི་ནི་ཁོའི་མལ་ཁང་རེད། དེ་ནི་ཁང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ཁང་བ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་མ་རེད། ཁང་བའི་ནང་དུ་མལ་བྱི་དུག་ཡོད་པ་རེད། མལ་བྱི་ཚང་མ་གྲལ་
དག་རེད། ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་སློབ་མ་དུག་ཡོད། ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་སློག་ཅེ་གཅིག་ཡོད། དེ་སློག་ཅེ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་སློག་ཅེ་སླུག་པོ་ཞིག་རེད། སློག་

ཅེ་དེ་བའི་ཉེ་མར་འདུག ཁང་བའི་ནང་དུ་བྲམ་གཅིག་ཡོད། དེ་ནི་བྲམ་རྩུང་རྩུང་ཞིག་རེད། དེ་བྲམ་གཙང་མ་ཞིག་རེད། དེ་བྲམ་བཙོག་པོ་ཞིག་མ་རེད།

ཁང་བའི་ནང་དུ་འདུག་སྟེགས་གཉིས་ཡོད། དེ་ཚོ་འདུག་སྟེགས་སྟོང་བ་རེད། དེ་ཚོ་འདུག་སྟེགས་གསར་བ་མ་རེད། འདུག་སྟེགས་གཅིག་སྒྲིའི་ཉེ་འགྲམ་ན་ཡོད།
འདུག་སྟེགས་གཅིག་སྒྲིའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་འདུག

ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱབ་སྟེགས་གཉིས་ཡོད། རྒྱབ་སྟེགས་ཚོ་གཡམ་ཕྱོགས་སུ་འདུག དེ་ཚོ་རྒྱབ་སྟེགས་རྩུང་རྩུང་རེད། དེ་ཚོ་རྒྱབ་སྟེགས་ཆེན་པོ་མ་རེད།
པང་གཙལ་སྟེང་དུ་ལྷམ་འགའ་འདུག དེ་དག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ལྷམ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ལྷམ་རྣམས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁྲིའི་འགྲམ་དུ་འདུག
སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་དུ་ཐ་མག་འགའ་འདུག དེ་དག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོའི་ཐ་མག་རེད།
དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་དོར་མ་འགའ་འདུག དེ་ཚོ་མལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ཆེ་ལེན་སྒྲོན་པོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་འདུག དོར་མ་དེ་དག་སྒྲོན་པོ་རེད། དོར་མ་དེ་
དག་གསར་བ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག

སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་དུ་ལྷགས་གིན་ཞིག་ཀྱང་འདུག དེ་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཐ་མའི་ལྷགས་གིན་རེད། ལྷགས་གིན་ནང་དུ་ཆེ་བ་བྲལ་ཡོད། ལྷགས་གིན་ནང་དུ་ཁེམ་བྲ་
ཞིག་ཀྱང་འདུག ཆེ་བ་བྲ་དང་ཁེམ་བྲ་དེ་གཉིས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་རེད། དེ་ཚོ་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཆེ་བ་བྲ་དང་ཁེམ་བྲ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁང་ནང་དུ་བརྟན་འཕྲིན་དང་
སྒྲ་སྒྲིབ་འཁོར་ལོ་མི་འདུག

སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་དུ་ཤེལ་ཐོར་དུག་འདུག ཤེལ་ཐོར་གཅིག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་རེད། ཤེལ་ཐོར་དེ་ཚོ་རིང་པོ་འདུག ཤེལ་ཐོར་དེ་ཚོ་རྩུང་རྩུང་མ་རེད།
སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་དུ་གྲི་རྩུང་ཞིག་ཀྱང་འདུག དེ་ནི་སྒྲམ་རྩུང་དམར་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད།
ཁང་བའི་ནང་དུ་སྟེར་མ་མི་འདུག

ཀྱང་དོས་ན་འབྲ་བར་འགའ་འདུག ཀྱང་དོས་སུ་འབྲ་བར་གསུམ་འདུག
དོན་འགྲུབ་ཀྱི་པ་ཡུལ་ནི་དཀར་མཛེས་རེད། ཁོར་རྒྱ་བོ་གཉིས་དང་སྤྱིར་མོ་གསུམ་ཡོད། ཁོའི་སྒྲོན་རྣམས་སྒྲོབ་མ་རེད། ཁོ་ཚོ་ཆང་མ་ན་རྩུང་རེད། ཁོ་ཚོ་ཆང་མ་
ཆན་པ་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཞིང་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་ཞེགསུམ་རེད། ཁོ་མོར་བྲེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁོ་མོ་སྦྱིད་ལྷག་ཅན་མ་རེད། མོར་བྲིས་པ་དུག་ཡོད།
དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཆེ་ལས་འདས་སོང་། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མར་བྲེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ།
དོན་འགྲུབ་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་མེད་པ་དང་ཁོར་བྲིས་པ་མེད།
དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མར་ནོར་ལྷག་དང་ར་མ། ཡག བྱ་རིགས་བཅས་ཉུང་ཤས་ལས་མེད།

འདི་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་བྲིམ་རེད། དེ་ནི་བྲིམ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་བྲིམ་རྩུང་རྩུང་ཞིག་མ་རེད། བྲིམ་ནང་དུ་ཁང་བ་འགའ་འདུག བྲིམ་གྱི་ཉེ་འདབས་སུ་
ཞིང་ས་འགའ་འདུག བྲིམ་དང་ཐག་ཉེ་མར་ལྷ་ཁང་ཞིག་ཀྱང་འདུག བྲིམ་དབུས་སུ་ལྷ་སར་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་ན་སྟེར་མ་འགའ་འདུག དེ་ཚོ་གཙང་
མ་རེད། དེ་ཚོ་སྟེར་མ་གཙང་མ་དག་དག་རེད། དེ་དག་སྟེར་མ་བཙོག་པོ་མ་རེད། སྒྲིག་ཅེ་སྟེང་དུ་བོད་བཟོའི་གྲི་རྩུང་ཞིག་ཀྱང་འདུག བྲིམ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ལ་
གཡལ་དག་རེད།

འདི་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་སྒྲ་བོ་རེད། ཁོ་ཞིང་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་བྲིམ་འདིའི་ནང་དུ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའང་བྲིམ་འདིའི་ནང་དུ་འདུག ཁོ་རང་ལོང་
གཅིག་རེད། ཁོར་བྲིས་པ་གཅིག་ཡོད། ལྷ་བ་གསལ་པ་ནི་ཁོའི་བྲེད་རེད། ལྷ་བ་གསལ་པ་ལོ་ཉེར་ལྷ་རེད་ལ་ཁོ་ནི་དགོ་ཆན་ཞིག་རེད། ཁོས་བོད་ཡིག་བྲིད་ཀྱིན་འདུག
ལྷ་བ་གསལ་པར་ཡང་བྲལ་གཅིག་ཡོད། ལྷ་བ་གསལ་པའི་བྲེད་ནི་ལོ་གཉིས་རེད། ཁོ་ཉ་ཅང་རྩུང་། ཁོ་རང་སྒྲོབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་རང་བྲིས་པ་ཞིག་རེད།
ལྷ་བ་གསལ་པར་གྲོགས་པོ་མང་པོ་ཡོད། ཁོའི་གྲོགས་པོའི་པ་ཡུལ་ནི་སྦྱེད་དུ་རེད། ཁོ་ཚོ་འང་འབྲོག་པ་རེད། ཁོ་ཚོར་ཁོ་མོ་ལོང་གིས་དབེན།

Exercises གཤམ་ཐུང་།

A. Write twenty questions about this text. When you finish, ask another student to answer your questions. Write down the student's answers. སློབ་ཚན་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་གཞི་ཉི་ལྔ་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་དྲིས་རྗེས། ལན་བཏབ་པ་རྒྱམས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

B. Fill in the following chart. The first one has been done for you. རེ་ལུ་མིག་གི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁ་བསྐྱངས་ཟིན་པའི་དབེར་བཞོན་གཉིས་པ་ནང་བཞུགས་གཞན་དག་གི་ཁ་བསྐྱངས་དགོས།

Name of thing(s)	How many?	Where is it? / Where are they?
beds	six	dormitory room
table		
window		
chairs		
stools		
shoes	some	on the floor/near Dongzhi's bed
trousers		
tin		
fork		
spoon		
glasses		
knife		
red box		
plates		
pictures		
yaks		
sheep		
goats		
pigs		
chickens		
temple		

C. Fill in the following chart. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེ་ལུ་མིག་གི་ཁྱོད་གྱི་ཁ་བསྐྱངས་ཟིན་པའི་
དཔེར་བཞིན་ནང་བཞིན་གཞན་དག་གི་ཁ་བསྐྱང་དགོས།

Name	Age	Job
Dongzhi	We don't know.	student
Dongzhi's mother		
Dongzhi's father		
Dongzhi's mother's brother		
Dawazhiba		

D. Here is a game called “Truth or Dare.” Take a piece of paper and divide it in two sections. On one of the pieces, write a question. It should begin, “Is it true....?” For example, “Is it true that you like to eat?” “Is it true that you can sing well?” or “Is it true that you have a boyfriend / girlfriend?” The teacher will collect your papers and put them in a bowl. Then, on your other piece of paper, write a dare. It should say, “I dare you to...” For example, “I dare you to dance in the classroom.” or “I dare you to say hello to everyone in the room.” Then the teacher will collect your papers. Everyone takes a turn, coming to the front of the classroom and choosing either a truth or a dare. You must choose a paper, read it in front of the class, and either answer the question or do the dare. འདི་ནི་བདེན་པ་ལམ་སྒྲོབས་པ་ཞེས་
པའི་ཕྱེད་འཛོ་ཞིག་རེད། ཤོག་བྱ་གཅིག་སྐུལ་གཉིས་སུ་བགོས་ཤིང་། ཤོག་བྱ་གཅིག་གི་ངོས་སུ་“Is it true that you like to eat?” ཁྱོད་རང་ཟ་རྒྱུ་
དགའ་ཞེས་པ་ཨེ་བདེན་དང་ཡང་ན་“Is it true that you can sing well?” ཁྱོད་སྒྲུ་སྟོན་མོ་ལེན་ཤེས་ཟེར་བ་ཨེ་བདེན། “Is it true that you
have a boyfriend / girlfriend?” ཁྱོད་ལ་གྲོགས་མོ་ལམ་གྲོགས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པ་ཨེ་བདེན་ལྟ་བུ་བྲིས་ཆོག དེ་ནས་དགེ་ཆན་གྱིས་ཤོག་བྱ་དེ་ཆང་
མ་བསྐྱུས་ནས་དཀར་ཡོལ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་དགོས། ཡང་ཤོག་བྱ་གཞན་པ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་“I dare you to ”བཀོལ་ནས་སྒྲོབས་པའི་སྒྲོར་གྱི་ཆོག་ཅིག་
འབྲི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “I dare you to dance in the classroom” ཁྱོད་གྱིས་སྒྲོབ་ཁང་ནང་དུ་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་ཐུབ་པར་ང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་
དང་ཡང་ན་“I dare you to say hello to everyone in the room.” ཁྱོད་གྱིས་སྒྲོབ་ཁང་ནང་གི་མི་རེ་རེར་འཆོམས་འདྲི་བྱེད་ཐུབ་པར་ང་ལ་
ཡིད་ཆེས་ཡོད་ཅེས་འབྲི་ཆོག དགེ་ཆན་གྱིས་ཤོག་བྱ་དེ་ཆོ་ཆང་མའང་བསྐྱུས་ནས་དཀར་ཡོལ་གཞན་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་པ་ཡིན། དེ་ནས་སྒྲོབ་མ་རེ་རེས་སྒྲོབ་ཁང་
གི་གྲལ་སྒྲོན་དུ་བྱེན་ནས་རང་མོས་ལྟར་དཀར་ཡོལ་གཅིག་ལས་ཤོག་བྱ་ཞིག་ཕྱིར་བཏོན་ཏེ་གྲོགས་འདོན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེའི་ནང་དོན་ལྟར་ཁྱོད་གྱིས་མི་གཞན་
ལ་ཕྱེད་མོ་སྟོན་དགོས།

(36) What are they doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་ལས་བཞིན་ཡོད།

Read this conversation with a friend: གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ཁ་བརྒྱུ་འདི་དག་གྲོགས་དགོས།

Lhamoyicuo: Where's our daughter, Cairangzhoma?

Dongzhi: She's on the mountain, Lhamoyicuo?

Lhamoyicuo: What is she doing?

Dongzhi: She's herding sheep.

Lhamoyicuo: How many sheep is she herding?

Dongzhi: She is herding six sheep.

Lhamoyicuo: Whose sheep are they?

Dongzhi: They are our sheep, Lhamoyicuo.

Lhamoyicuo: Is our son, Dazheng, on the mountain, too?

Dongzhi: Yes, he is.

Lhamoyicuo: What's he doing?

Dongzhi: He's riding a black horse.

Lhamoyicuo: I beg your pardon? Who is riding a horse?

Dongzhi: Dazheng is.

Lhamoyicuo: What about the dog?

Dongzhi: The white dog is on the mountain, too. It's running across the grass. It's running after a brown and white cat.

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འུ་ཅག་གི་བུ་མོ་གང་ན་ཡོད་གི། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ།

དོན་འགྲུབ། མོ་ཅི་ཞིག་ན་ཡོད་གི། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག

དོན་འགྲུབ། མོས་ལུག་འཚོ་བཞིན་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མོས་ལུག་དུ་འཚོ་བཞིན་འདུག

དོན་འགྲུབ། མོས་ལུག་དུག་འཚོ་བཞིན་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ལུག་དེ་ཚོ་སུ་ཚང་གི་ལུག་རེད།

དོན་འགྲུབ། དེ་ཚོ་འུ་ཚང་གི་ལུག་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འུ་ཚང་གི་བུ་ལྷ་མཁའ་ཡང་རི་འགོ་ན་ཡོད་དམ།

དོན་འགྲུབ། རེད་ལ། ཁོ་འང་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག

དོན་འགྲུབ། ཁོ་རྟ་ནག་ཅིག་ལ་ཞོན་བཞིན་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དགོངས་པ་མ་འཚོམ་ལགས། སུ་རྟ་ནག་ཅིག་ལ་ཞོན་བཞིན་འདུག་གས།

དོན་འགྲུབ། རྟ་མཁའ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འོ་ན་ཁྱི་གང་ན་འདུག

དོན་འགྲུབ། ཁྱི་དཀར་ཡང་རི་འགོ་ན་འདུག དེ་རྩ་ཐང་ན་འཕྲེད་ཀྱིས་རྒྱག་བཞིན་འདུག དེ་བྱི་ལ་དཀར་སྐྱུག་ཅིག་གི་རྩེས་སུ་རྒྱག་བཞིན་འདུག

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to these questions. When you finish, compare your answers to those of another student. གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་བྲིས་རྩེས། གྲོགས་པོ་གཞན་གྱིས་བཏབ་པའི་ལན་དང་ཕན་ཚུན་བསྟར་དགོས།

- Who is herding sheep?
- Who is riding a horse?
- Who is Lhamoyicuo?
- Who is Dongzhi?
- Where is Dazheng?
- Where are Lhamoyicuo and Dongzhi?
- Where is the white dog?
- Where is Cairangzhoma?
- What color is the horse?
- What color is the dog?
- What color is the cat?
- What is the cat doing?
- What is the dog doing?

B. Make a drawing showing where the people and animals are in this text. When you finish, show it to another student and discuss it. སྟོབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་རིམ་ཞིག་བྲིས་ཏེ་མི་དང་སྟོག་ཆགས་དེ་ཚོ་གནས་གང་དང་གང་དུ་ཡོད་པ་སྟོབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བསྟན་ནས་གྲོས་མོལ་བྱ་དགོས།

C. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞིན་ལ་བལྟ་དགོས།

Miss Grey / emptying the basket / typing a letter

A: What is Miss Grey doing? Is she emptying the basket?

B: No, she isn't emptying the basket. She's typing a letter.

Now do these in the same way. Write your dialogues. When you finish, compare what you have written to what another student has written. གོང་གི་དཔེར་བཞིན་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་སྟོར་གྱི་ཁ་བརྟེན་ཞིག་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་གཞན་གྱིས་བསྒྲིགས་པ་དེར་བལྟས་ནས་ཕན་ཚུན་གཤིབ་བསྟར་བྱ་དགོས།

- Mr. Dongzhi / cleaning his teeth / opening the window
- Miss Cairangzhoma / making mutton soup / making milk tea
- My mother / shutting the door / making the bed
- The dog / drinking its milk / eating a sheep bone
- Mrs. Ford / dusting the dressing-table / cooking a meal
- Bessie / making the bed / sweeping the floor
- Tim / reading a magazine / sharpening a pencil
- The girl / turning on the light / turning off the tap
- The boy / cleaning his teeth / putting on his shirt
- Miss Jones / putting on her coat / taking off her coat

(37) **Dongzhi's Family དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ།**

This is Dongzhi's family. Dongzhi's home is Xining. His father is typing a letter. One sister is emptying a basket. One brother is hot, he is opening a window. Dongzhi's mother is making the bed. She is very busy. One sister is shutting the door. Dongzhi's dog is eating a bone. A sister is looking at a picture. One brother is reading a magazine. One brother is cleaning his teeth. One sister is dusting the dressing-table. His grandmother is cooking a meal. Dongzhi's cat is black. It is drinking its milk. One sister is sweeping the floor. Dongzhi is sharpening a pencil. Dongzhi's grandfather is turning on the light. Dongzhi's sister is turning on the tap. Dongzhi's brother is putting on his shirt. Dongzhi's mother's friend is taking off her coat.

འདི་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་པ་ཡུལ་ཟིལ་ལིང་རེད། ཁོའི་ཨ་པས་འཕྲིན་ཡིག་གཏག་བཞིན་འདུག ཨ་ཙེ་ཞིག་གིས་སྒྲུག་གཟེབ་ཅིག་ནས་གད་སྟླགས་འཕོ་བཞིན་འདུག སྤ་བོ་གཅིག་གིས་ཚ་དྲོད་ཆེ་བར་སྒྲུང་བས་ཁོས་དྲ་མ་འབྱེད་ཀྱིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མས་མལ་ཁྲི་གལ་དག་བཟོ་བཞིན་འདུག མོར་བྲེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཨ་ཙེ་གཅིག་གིས་སྒྲོ་གཏན་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱི་ཡིས་རྩས་པ་ཞིག་འཆའ་བཞིན་གདའ། ཨ་ཙེ་ཞིག་གིས་འདྲ་བར་ཞིག་ལ་བཏུ་བཞིན་འདུག སྤ་བོ་གཅིག་གིས་དུས་དེབ་ཅིག་གྲོག་བཞིན་འདུག སྤ་བོ་གཅིག་གིས་ཁོའི་སྐྱུ་བཞིན་འདུག ཨ་ཙེ་གཅིག་གིས་བྲུས་སྟེགས་སྟེང་གི་ས་རྩལ་བྱི་དོར་བྱེད་བཞིན་འདུག ཁོའི་སྒྲོ་མོས་ཟ་མ་གཡོ་སྒྲོལ་བྱེད་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱི་ལ་ནག་པོ་རེད། དེས་དེའི་འོ་མ་འཐུང་བཞིན་འདུག ཨ་ཙེ་གཅིག་གིས་པང་གཅེལ་འཕྲག་ཀྱིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ན་སྒྲུག་ཅིག་གཞོག་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྒྲོ་མོས་གྲོག་སྒྲོ་འབྱེད་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཙེས་རྩེའི་གཙུག་སྒྲོ་འབྱེད་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྤ་བོས་ཁོའི་ཆེལ་ལེན་གྲོན་བཞིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་གོགས་པོས་མོའི་སྟོད་ལ་ཕུད་ཀྱིན་འདུག

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. In this exercise there are many verbs. These verbs describe actions that are happening now. What would the verbs be if the action had happened yesterday? What would the verbs be if the action was going to happen next week? Fill in the following chart. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེའུ་

མིག་ཁྲོད་དུ་ལས་ཆོག་མང་བོ་བཞོད་ཡོད་ལ། ལས་ཆོག་དེ་ཆོན་ད་ལྟ་བུའི་ལས་ཆོག་ཁོན་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁ་སང་བྱུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་ན་ལས་ཆོག་དེ་ཇི་ལྟར་བཞོལ་དགོས་པ་དང་། གལ་ཏེ་དོན་དག་དེ་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་ནང་འབྱུང་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས་ཆོག་དེ་ཇི་ལྟར་བཞོལ་དགོས། ཁ་སྐོང་དང་པོས་བསྟན་པ་ལྟར། གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Now	Yesterday	Next Week
a. typing	typed	will type
b. emptying		
c. opening		
d. making		
e. shutting		
f. eating		
g. looking		
h. reading		
i. cleaning		
j. dusting		
k. drinking		
l. sweeping		
m. sharpening		
n. turning		
o. putting on		
p. taking off		

B. Rewrite the text, describing what happened yesterday. རོན་དེ་ཁ་སང་ཐུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་པར་བསྒྱུར་ཏེ་གོང་གི་སྟོབ་ཚན་དེ་ཡང་བསྒྱུར་ཐེངས་གཅིག་འབྲི་དགོས།

C. Rewrite the text, describing what will happen next week རོན་དེ་གཟུང་ལའོར་རྗེས་མར་འབྱུང་སྲིད་པའི་དོན་ཁྱ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ་གོང་གི་སྟོབ་ཚན་དེ་ཡང་བསྒྱུར་ཐེངས་གཅིག་འབྲི་དགོས།

D. Write a letter to an imaginary friend. Write about the activities you've done in the past week and things you plan to do in the next week. ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ལ་བསྒྱུར་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ནས་འདས་པའི་གཟུང་ལའོར་ནང་དུ་རང་གིས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབས་པ་དང་། གཟུང་ལའོར་རྗེས་མའི་ནང་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་བཅས་བྲིས།

E. "Opposites" are things that are very different. Give opposite words for the words listed below. Example: up - down. རྟོག་ཚུགས་ནི་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་དག་ལ་ཟེར། གཤམ་དུ་བཀོད་པའི་མིང་རྒྱང་རྣམས་ཀྱི་རྟོག་ཚུགས་བྲིས། དཔེར་ན།
up - down གོང་འོག་ལྟ་བུའོ།

a. big	d. empty	g. go
b. heavy	e. new	h. young
c. white	f. light	
i. there		

(38) A Fine Day གནམ་གཤིས་ཡག་པའི་ཉིན་ཞིག

It is a very fine day today. There are many clouds in the blue and white sky but the hot

sun is shining. Mr. Dawazhiba is with his family today. They are riding horses on the grassland. There are some yaks on the grassland. They are big and brown yaks. Mr. Dawazhiba and his wife are looking at them. Zhoma, Mr. Dawazhiba and Mrs. Cairangzhoma's daughter, are looking at a big sheep. The large white sheep is walking on the grassland. Dazheng, Mr. Dawazhiba and Mrs. Cairangzhoma's son, are looking at an airplane. The airplane is a small airplane and it is flying over the grassland. དེ་རིང་ནི་གནམ་གཤིས་ཡག་པའི་ཉིན་ཞིག་རེད། དཀར་ལ་སྐྱོ་བའི་ནམ་མཁའ་རུ་སྒྲིན་བ་མང་པོ་འདུག་མོད་འོན་ཀྱང་ཚ་དྲོད་རྒྱས་པའི་ཉི་མས་བཀྲག་མདངས་མངོན་བཞིན་འདུག་སྟེ་ཞབས་ལྷ་བ་གྲགས་པ་དེ་རིང་ཁོའི་བྱིམ་མི་དང་ལྷན་དུ་ཡོད། ཁོ་ཚོ་རྩ་ཐང་ན་རྟ་འཁོན་བཞིན་འདུག་རྩ་ཐང་ན་ནོར་འགའ་འདུག་དེ་ཚོ་ཆེ་ལ་སྒྲག་པའི་ནོར་གནག་དག་དག་རེད། སྐུ་ཞབས་ལྷ་བ་གྲགས་པ་དང་ཁོའི་ཆུང་མ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ཚོར་བལྟས་ནས་བསྟན་ཡོད། སྒྲོལ་མ་དང་སྐུ་ཞབས་ལྷ་བ་གྲགས་པ། ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་བུ་མོ་བཅས་ཀྱིས་ལྷག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་འདུག་ལྷག་དཀར་ཆེན་པོ་དེ་རྩ་ཐང་ན་འགོ་བཞིན་འདུག་རྟ་མགིན་དང་སྐུ་ཞབས་ལྷ་བ་གྲགས་པ། ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་བུ་ཆུང་བཅས་ཀྱིས་གནམ་གུ་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་འདུག་གནམ་གུ་དེ་ནི་གནམ་གུ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རྩ་ཐང་གི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར་བཞིན་འདུག་

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Match the words on the right with the correct answer on the left: གཡས་གཡོན་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་དྲང་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་དགོས།

___ a. Dawazhiba	1. fine
___ b. horses	2. large and white
___ c. clouds	3. where the yaks are
___ d. son	4. big and brown
___ e. airplane	5. looking at an airplane
___ f. hot	6. looking at a sheep
___ g. Zhoma	7. the sun
___ h. Dazheng	8. flying
___ i. yaks	9. many
___ j. grasslands	10. they are being ridden
___ k. sheep	11. he is looking at yaks
___ l. today	12. with his parents and sister

Song Number Four གླུ་དབྱངས་བཞི་བ།

YOU ARE MY SUNSHINE

The other night dear as I lay sleeping
I dreamed I held you in my arms.
When I awoke dear, I was mistaken.

And I hung my head and cried.

You are my sunshine, my only sunshine.
You make me happy when skies are gray.
You'll never know dear how much I love you.
Please don't take my sunshine away.

You told me once dear, you really loved me,
And no one else could come between.
But now you've left me, and loved another.
Yes, you've shattered all my dreams.

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. When do you think a person should leave his or her lover? ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མི་ཞིག་དུས་ནམ་ཞིག་ལ་ཁོ་འཇམ་ཁོ་མོའི་སྙིང་སྟུག་དང་ཁ་བྲལ་དགོས།

B. Tell another student about a person you know who left his or her lover? Do you think that this was all right? Or, do you think the person was wrong? Explain why you think this way. ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་པའི་མི་ཞིག་ཁོའི་སྙིང་སྟུག་དང་ཁ་བྲལ་བའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་སྐོབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་ཤོད། ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མི་དེ་དངོས་ནས་འགྲིག་འདུག་གམ་ཡང་ན་མི་འདི་ནོར་སོང་བ་རེད། ཁྱོད་ཀྱི་བློ་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱོས།

C. In this song, do you think that the singer is happy or sad? Explain why you think so. ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་གླུ་གཞས་འདི་ལོན་མཁན་གྱི་སྒྲུབ་འདིར་སྒྲོ་བས་ཁེངས་ཡོད་དམ་ཡང་ན་སྟུག་གིས་ཁེངས་ཡོད་དམ། ཁྱོད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱ་མཚན་འདེན་དགོས།

(39) What are they Doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག་གམ།

Dawazhiba: Cairangzhoma, what are they doing?
Cairangzhoma: They are cooking. The two men are cooking on an electric cooker.
Dawazhiba: What is that boy doing? What is that girl doing?
Cairangzhoma: The boy and girl are sleeping. They are sleeping.
Dawazhiba: What are those two men doing? Are they sleeping?
Cairangzhoma: No, they are not sleeping. They are shaving. The two men are shaving.
Dawazhiba: Cairangzhoma what are those two children doing? Are they eating?
Cairangzhoma: No, they are not eating. They are crying.
Dawazhiba: What are those two dogs doing? Are they eating?
Cairangzhoma: Yes, they are eating. Those two dogs are eating.
Dawazhiba: What are those two employees doing?
Cairangzhoma: They are typing. They are typists. They are not lazy.
Dawazhiba: What are those two students doing?
Cairangzhoma: They are doing homework.
Dawazhiba: What are those two women doing?
Cairangzhoma: They are very busy. They are washing dishes.
Dawazhiba: What are those two birds doing?
Cairangzhoma: Those two little birds are flying over the big river.
Dawazhiba: What are Mr. Huardon and Mrs. Dorjisu doing?
Cairangzhoma: They are walking over the big bridge.
Dawazhiba: What are they doing?
Cairangzhoma: They are waiting. They are waiting for the bus.
Dawazhiba: What are those two children doing?
Cairangzhoma: They are jumping over the wall.
Dawazhiba: What are those two young men doing?
Cairangzhoma: They are riding horses on the mountain.

ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་དམ། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོས་ཟས་གཡོ་བཞིན་འདུག ཟླ་བ་པ་གཉིས་ཀྱིས་གྲོག་ཐང་ན་ཟས་གཡོ་བཞིན་འདུག
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། ལུ་ཚུང་གན་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་གམ། ལུ་མོ་གན་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ལུ་ལུ་མོ་གཉིས་གཉིད་འདུག ཁོ་ཚོ་གཉིད་འདུག
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། ཟླ་བ་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ། ཁོ་གཉིས་ཀ་གཉིད་འདུག
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མ་ཤེད། ཁོ་ཚོ་གཉིད་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་སྲུ་གཞར་བཞིན་འདུག ཟླ་བ་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་སྲུ་གཞར་བཞིན་འདུག
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། བྱིས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཟས་ཟ་བཞིན་ཡོད་དམ།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མ་ཤེད། ཁོ་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་མི་འདུག ཁོ་ཚོ་བྱ་བཞིན་འདུག
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། བྱི་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ཁོ་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག་གམ།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཤེད་ལགས། ཁོ་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག བྱི་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། ལྷ་བ་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག ཁོ་གཉིས་ཡིག་གཏག་པ་ཤེད། ཁོ་གཉིས་སྤྱིད་ལུག་ཅན་མ་ཤེད།
ཟླ་བ་ཤལ་ས་པ། ལྷོ་བ་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ལས་བྱ་སྐྱབ་བཞིན་འདུག

གྲླ་བ་བྲགས་པ། སྐྱེས་མ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག།
 མི་དྲུག་ལ་མ། ཁོ་གཉིས་ལ་བྲེལ་བ་ཏུ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོས་སྒྲེར་མ་འབྲུད་བཞིན་འདུག།
 གྲླ་བ་བྲགས་པ། བྱ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག།
 མི་དྲུག་ལ་མ། བྱེད་གན་གཉིས་གཅིང་བོའི་མ་ལའ་ན་འཕུར་བཞིན་འདུག།
 གྲླ་བ་བྲགས་པ། སྐྱེའབས་དཔལ་ལྷན་དང་ལུ་མ་མོ་རྩོ་རྩོ་མཚོ་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
 མི་དྲུག་ལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཟམ་པའི་པ་རོལ་དུ་བཞོད་ཀྱིན་འདུག།
 གྲླ་བ་བྲགས་པ། ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
 མི་དྲུག་ལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱག་བཞིན་འདུག། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་འགྲུལ་སྐྱེལ་རྒྱ་རྒྱ་ལ་འཁོར་ལ་སྐྱག་བཞིན་མཆིས།
 གྲླ་བ་བྲགས་པ། བྱིས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
 མི་དྲུག་ལ་མ། ཁོ་ཚོ་གྲང་གི་པ་རོལ་དུ་མཚོང་བཞིན་འདུག།
 གྲླ་བ་བྲགས་པ། ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།
 མི་དྲུག་ལ་མ། ཁོ་ཚོ་རི་འགོ་ན་ཏྲར་ཞོན་བཞིན་འདུག།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Fill in the table with the missing words. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་དང་བོས་བསྟན་པ་བཞིན་རེའུ་མིག་གཞན་དག་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐྱང་དགོས།

Person (Who?) / Animal What?)	Number (How many?)	Activity (What are they doing? What is she/he doing?)	Location (Where)
men	two	cooking	don't know
boy			
girl			
	two	shaving	
children			
dogs			
employees			
students			
women			
birds			
Mr. Huardon			
Mrs. Dorjisu			
children			
young men			
Dawazhiba			
Cairangzhoma			

B. Write at least ten questions about this text. When you finish, ask another student to answer your questions. Write down the student's answers. གོང་གི་སྒྲོབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་བསྒྲིགས་རྗེས་སྒྲོབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་དུ་འཇུག་དགོས་པ་མ་ཟད་ལན་དེ་ཚོ་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

C. Choose the correct answers (a, b, c, or d): ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་དགོས།

1. Is this dress yours? No, it isn't. It's _____. a) my b) me c) mine d) hers
2. _____ pen is it? a) Who b) Whose c) Who's d) What
3. The bag is _____. Can you carry it? a) heavy b) light c) old d) new
4. Have a cup of milk tea. _____. a) OK b) No c) You're welcome d) Thank you
5. What books are they? They are _____. a) English books b) their students' c) ours d) theirs
6. The boy is too _____. He can't go to school. a) old b) young c) big d) light
7. Are the _____ Dorjisu's or Dawazhiba's? a) skirt b) hat c) pants d) dress
8. Could you _____ these clothes to your bedroom? a) have b) take c) put d) find
9. The bottle is empty. Could you give me a _____ one? a) new b) old c) full d) empty

D. Fill in the blanks with the correct pronouns. Remember, pronouns are “me,” “you,” “him,” “her,” “it,” “us,” and “them.” ཚབ་ཚིག་“me”དང་“you” “him” “her” “it” “us” “them”བཅས་བཀོལ་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་རེ་རེ་བསྐང་དགོས།

- a. That's my watch. Give _____ my watch please.
- b. He can fix your bike. Give _____ to _____ please.
- c. We can't find the books. Can you help _____?
- d. These are your clothes. Can you take _____?
- e. It's Cairangzhouma's hat. Give _____ to _____.
- f. Give the two girls some pencils. Give _____ some, too.
- g. Don't worry. We can help _____.
- h. _____ are busy.

(40) Photographs འདྲ་པར།

Look at the following sentences. They are not in the correct order. Rewrite the sentences so they are in the correct order. When you finish, compare your text with another student's. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འདི་དག་ལ་ལྟོས་དང་། ཚིག་འདི་དག་གི་སྒྲིག་སྐབས་གོ་རིམ་འཚོལ་ཡོད་པས་ཁྱོད་གྱིས་གོ་རིམ་དེ་ཡང་དག་པར་བསྒྲིག་ས་ཆེས། སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་དགོས།

1

The valley is between two large hills. There are many large adobe houses. Many white sheep and brown yaks

are on the hills. This is a photograph of our village. The yaks and sheep are eating grass. The village is on a river. There are many trees in the valley. Our village is in a valley. རི་བོ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱུག་ཏུ་ལུང་བ་ཞིག་ཡོད། ལུང་བའི་ནང་དུ་ས་ཁང་ཆེན་པོ་མང་པོ་འདུག རི་འགོར་གཡང་དཀར་ལྷག་དང་སྐྱུ་གཤམ་པོ་ཞོར་གྱིས་བྱུང་འདུག འདི་ནི་ང་ཚོའི་སྡེ་བའི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། རྩོད་ལྷག་ཚོས་རྩ་ཆ་བཞིན་འདུག སྡེ་བ་འདི་ནི་ཆུ་བོའི་འགྲམ་རྒྱུད་དུ་ཆགས་འདུག ལུང་བའི་ནང་དུ་སྒྲོང་བོ་མང་པོ་འདུག ང་ཚོའི་སྡེ་བ་ནི་ལུང་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འདུག

2

He is our son. My wife and I are riding horses along the banks of the river. Dongzhi is swimming across the river. Here is another photograph of the village. There is a boy in the water. My wife is riding a white horse and I am riding a white horse, too. He is Dongzhi. We are on the left. ཁོ་ནི་ངེད་ཅག་གི་བྱ་ཡིན། ངའི་ཆུང་མ་དང་ངེད་གཉིས་ཆུ་བོའི་འགྲམ་རྒྱུད་དུ་རྟ་ཞོན་བཞིན་ཡོད། རྩོད་འགྲུབ་ཆུ་བོའི་ཕ་རོལ་དུ་ཆུར་རྒྱལ་བཞིན་འདུག འདི་ནི་སྡེ་བ་འདིའི་འདྲ་པར་གཞན་ཞིག་འདུག ཆུ་བོའི་ནང་དུ་བྱ་ཆུང་ཞིག་འདུག ངའི་ཆུང་མ་རྟ་དཀར་བོ་ཞིག་ལ་ཞོན་འདུག ལ་ང་ཡང་རྟ་དཀར་བོ་ཞིག་ལ་ཞོན་ཡོད། ཁོ་ནི་དོན་འགྲུབ་རེད། ང་ཚོ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད།

3

Some of them are going into the forest. This is the school building. Here is another photograph. The forest is on the right. It is beside a forest. Some Tibetan children are coming out of the school building. ཁོ་ཚོ་ལ་ས་མི་འགའ་ཤས་ཤིག་ནགས་ཚལ་གྱི་ནང་དུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག འདི་ནི་སློབ་གྲུའི་ཐོག་ཁང་རེད། འདི་ནི་འདྲ་པར་གཞན་ཞིག་འདུག ནགས་ཚལ་དེ་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་འདུག སློབ་གྲུ་དེ་ནི་ནགས་ཚལ་གྱི་འདབས་སུ་ཆགས་འདུག བོད་རིགས་བྱིས་པ་འགའ་ཐོག་ཁང་ལས་བྱིར་ཡོང་བཞིན་འདུག

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

a. What is your favorite photograph? Tell another student about it. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་འདྲ་པར་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས།

b. Write a description of your favorite photograph. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་འདྲ་པར་དེའི་སྒྲོང་ཞིབ་འདྲི་བྱེད་དགོས།

c. Picture description: Two students work together. Each should have a piece of paper and a pen. You should sit back-to-back with another student. You should not be able to see each other. Then student number 1 thinks of a photograph. Student #1 must describe this photograph to student number 2. Listening to student #1's description, student #2 should try to draw the picture on their paper. After student #1 is finished describing, they should look at #2's drawing. Does it look right? Then the two students switch and student #2 describes a photograph for student #1 to draw. སློབ་མ་རེའི་ལག་ཏུ་ཤོག་ཟུག་དང་སྐྱུག་གྲུ་རེ་བཟུང་ཆེས། སློབ་མ་གཉིས་རེ་ཆོན་ཆུང་ཞིག་བྲས་ཏེ་ཕན་ཚུན་ལ་རྒྱབ་གཏད་དེ་གཅིག་གིས་གཅིག་མི་མཐོང་བ་བྱས་ནས་སྒྲོད། དེ་ནས་སློབ་མ་དང་པོས་འདྲ་པར་ཞིག་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ཅིང་། སློབ་མ་གཉིས་པས་ཉན་ཆེས་ཤོག་ཟུག་དེའི་སྒྲོང་གི་རི་མོ་འདྲི་དགོས། བྲིས་ཚར་ཆེས་སློབ་མ་གཉིས་གྱིས་མཉམ་དུ་བྲིས་པ་འགྲིག་མིན་ལ་བཟླ་དགོས། དེ་ནས་ཡང་བསྐྱར་གཉིས་ཀའི་ཤོག་ཟུག་བཟུང་བཞིན་བྱ་དགོས།

d. Are you the same or different? Two people work together and write down three ways they are the same and three ways they are different. Then discuss your lists together. ཁྱོད་གཉིས་འདྲ་མཉམ་མི་འདྲ། མི་གཉིས་མཉམ་དུ་འཛོམས་ནས། བྱད་གཟུགས་དང་བྱ་བ་སོགས་གྱི་ཆ་ནས་འདྲ་ས་གསུམ་དང་མི་འདྲ་ས་གསུམ་གང་ཡིན་པ་བྲིས་ཏེ། མཉམ་དུ་གྲོས་བསྐྱར་བྱ་དགོས།

(41) **Where are they going? Where are they?** ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ། ཁོ་ཚོ་གང་ན་ཡོད་དམ།

A: Where is that man going?

B: He is going into a bookstore.

ཀ རྒྱུས་པ་གན་གང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོ་རང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཞིག་ལ་འགྲོ་བཞིན་འདུག།

A: Where is that woman going?

B: She is going out of a bookstore.

ཀ རྒྱུས་མ་གན་གང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་དམ།

ཁ མོ་རང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཞིག་གི་ཕྱི་རུ་འབྲུད་གྱིན་འདུག།

A: Where is that small boy?

B: He is sitting beside his mother?

ཀ འུ་ཚུར་གན་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོ་རང་ཁོའི་ཨ་མའི་འགྲམ་དུ་བསྐད་འདུག།

A: Where is that woman?

B: She is sitting beside her son.

ཀ རྒྱུས་མ་གན་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ མོ་རང་མོའི་བུའི་འགྲམ་དུ་བསྐད་འདུག།

A: Where are the mother and son sitting?

B: They are sitting on a park bench.

ཀ མ་འུ་གཉིས་གང་ན་བསྐད་འདུག།

ཁ ཁོ་གཉིས་སྤྱི་སྡིང་གི་ཨོང་སྟགས་ཤིག་གི་སྟེང་ཚོག་འདུག།

A: Where are the man and woman going?

B: They are walking across the street. The man and woman are walking across the street.

ཀ རྒྱུས་པ་དང་རྒྱུས་མ་གན་གཉིས་གང་ལ་འགྲོ་བཞིན་འདུག་གམ།

ཁ ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ལམ་འཕྲེད་གྱིས་གཙོད་བཞིན་འདུག རྒྱུས་པ་དང་རྒྱུས་མ་གན་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ལམ་འཕྲེད་གྱིས་གཙོད་བཞིན་འདུག།

A: Where are the cats going?

B: They are running along the wall. The cats are running along the wall.

ཀ བྱི་ལ་གན་གཉིས་གང་ལ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་དམ།

ཁ དེ་ཚོ་གུང་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུག་བཞིན་འདུག བྱི་ལ་དེ་དག་གུང་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུག་བཞིན་འདུག།

A: Where are the children?

B: They are jumping off a tree.

ཀ བྱིས་པ་ཚོ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོ་ཚོ་སྤྱོད་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་མཚོང་བཞིན་འདུག།

A: Where is the man?

B: He is walking between two policemen.

ཀ སྒྲིམ་པ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོ་ཉིད་རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབུས་སུ་བསྐྱོད་ཀྱིན་འདུག

A: Where is the girl?

B: She is sitting near a tree.

ཀ ལུ་མོ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ མོ་སྒྲོང་བོ་ཞིག་གི་ཉེ་འགམ་དུ་བསྐྱད་འདུག

A: Where is the airplane?

B: It is flying under the bridge.

ཀ གནམ་གྲུ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ དེ་ཟམ་པའི་འོག་ཏུ་འཕུར་བཞིན་འདུག

A: Where is the airplane?

B: It is flying over the bridge.

ཀ གནམ་གྲུ་དེ་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ དེ་ཟམ་པའི་ཕ་ལོ་དུ་འཕུར་བཞིན་འདུག

A: Where is the family?

B: They are sitting on the grass.

ཀ བྱིས་མི་རྒྱུས་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོ་ཚོ་རྩེའི་སྒྲོང་དུ་བསྐྱད་འདུག

A: Where is the man?

B: He is reading in his chair.

ཀ སྒྲིམ་པ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ ཁོས་རྒྱངས་འཁོར་ནང་དུ་དཔེ་ཆ་གྲྲོག་གིན་འདུག

A: Where is the woman?

B: She is knitting in her chair.

ཀ སྒྲིམ་མ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ མོས་རྒྱུ་བསྐྱེགས་ཀྱི་སྒྲོང་དུ་གོན་པ་སྒྲིལ་བཞིན་འདུག

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Make as many sentences as you can using “who” as the first word. For example, “Who is going into a bookstore?” ། “who”ཚིག་འགོར་བཞོད་དེ་ཚིག་གྲུབ་གང་མང་བཟོ་དགོས། དཔེར་ན། Who is going into a bookstore?

B. Make as many sentences as you can using “what are” and “what is” as the first words. Examples: “What is the man doing?” and “What is the airplane doing?” ། “what are”ཡང་ན་ “what is”ཞེས་ བ་ ཚིག་ འགོར་བཞོད་དེ་ཚིག་གྲུབ་གང་མང་བཟོ་དགོས། དཔེར་ན། “What is the man doing?” “What is the airplane doing?”

C. When you finish, compare your sentences with another student’s. Next, answer the questions with the other student. ཚིག་དེ་ཚིག་གི་ཚར་རྗེས་སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བསྒྲིགས་ཚར་བ་དང་ཕན་ཚུན་གཤིབ་བསྐྱར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་སློབ་མ་དེ་དང་མཉམ་དུ་ལན་གདབ་དགོས།

D. Find the mistakes in the sentences below and correct them: གཤམ་གྱི་ཚིག་རེ་མེད་ནང་གི་ནོར་འཁྲུག་བཙལ་ཏེ་དག་བཅོས་བྱ་དགོས།

- a. What she wearing? She wearing black pants and a red blouse.
- b. Don’t closing the window. The boy is write.
- c. Are you cleaned the door? No, I are cleaning the blackboard.
- d. They stays at home in Sundays.
- e. We also likes Beijing duck.
- f. The Tibetan people very friend is.
- g. He teach his friends Tibetan.
- h. I work hard six day a week.

E. Free talk: Practice speaking English with one partner for 15 minutes. རང་མོས་ཁ་བདུ། གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་འགྲོགས་ཏེ་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་ཡི་ཡན་ལ་དབྱིན་སྐད་གྱིས་ཁ་བདུ་བྱས་ནས་སྦྱོར་བ་བྱེད་དགོས།

(42) Making a Bookcase དཔེ་སྐྱམ་ལས་བཞིན་པ།

Dawazhiba: You're working very hard, Dongzhi. You are very busy. You are not lazy. What are you doing now?

Dongzhi: I'm making a large bookcase. Give me that small hammer please, Dawazhiba.

Dawazhiba: Which small hammer? This one?

Dongzhi: No, not that one. That is a big hammer. Please give me the small blue hammer.

Dawazhiba: Here you are.

Dongzhi: Thanks, Dawazhiba.

Dawazhiba: What are you going to do now, Dongzhi?

Dongzhi: I'm going to paint it.

Dawazhiba: What color are you going to paint it?

Dongzhi: I'm going to paint it pink.

Dawazhiba: Pink!

Dongzhi: This bookcase isn't for me. It's for my daughter, Lhamoyicuo. Pink's her favorite color.

Dawazhiba: How old is Lhamoyicuo, Dongzhi?

Dongzhi: She's twelve. This bookcase is for her bedroom.

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟྱོད་ཀྱིས་བྱ་བ་དྲུང་ཐག་གིས་སྒྲིབ་བཞིན་འདུག་འདོན་གྲུབ། ཟྱོད་རང་བེལ་བ་ཉ་ཅང་ཆེ། ཟྱོད་རང་སྦྱིད་ལུག་ཅན་མ་རེད། ཟྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་
བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ངས་དཔེ་སྐྱམ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོ་བཞིན་ཡོད། ང་ལ་ཐོ་བ་རྒྱང་རྒྱང་དེ་སྟེང་རོགས། ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཐོ་བ་རྒྱང་རྒྱང་གང་ཞིག་འདི་ཟེང་རམ།

དོན་འགྲུབ། དེ་མ་རེད། དེ་ཐོ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཟྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཐོ་བ་སྟོན་པོ་རྒྱང་རྒྱང་པོ་དེ་སྟེང་རོགས།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟྱོད་ལ་སྟེང་།

དོན་འགྲུབ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅིས་ཡོད་དམ་དོན་གྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ངས་འདི་ལ་ཅི་སྒྲུགས་ཅིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟྱོད་ཀྱིས་ཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་གིས་སྒྲུགས་ཅིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ངས་ཟིང་སྒྲུས་སྒྲུགས་ཅིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟིང་སྒྲུ་ཡོ།

དོན་འགྲུབ། དཔེ་སྐྱམ་འདི་ངའི་མིན། འདི་ངའི་བུ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོའི་རེད། ཟིང་སྒྲུ་ནི་མོ་ཆེས་དགའ་བའི་ཁ་མདོག་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོའི་ལྟ་རེད་དམ། དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། མོ་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་རེད། དཔེ་སྐྱམ་འདི་མོའི་མལ་ཁང་ནང་དུ་འཛོག་དགོས་པ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Answer these questions using a complete sentence and the correct verb tense. ཡང་དག་པའི་ལས་ཚོག་གི་
ནམ་པ་བཞོལ་ཏེ་ཆ་ཚང་བའི་སྒོ་ནས་གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚོག་དེ་དག་ལ་ལན་གདབ་དགོས།

- Who worked?
- Who was very busy?
- Who was not lazy?
- What was Dongzhi doing?
- Who was making a large bookcase?
- Who gave a small hammer to Dongzhi?
- Who took the small hammer?
- Who painted the bookcase?
- Who was the bookcase for?
- Who likes the color pink?
- Who was twelve years old?

B. Sit with one other student. You are going to practice using future, present, and past tenses. Take out a pencil. One student will give the pencil to the other student, who will take the pencil. Use these expressions in describing what you will do, what you are doing, and what you have done: སྒྲོབ་གྲོགས་ཤིག་
དང་མཉམ་དུ་དུས་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟ་བུ། འདས་པའི་ཚོག་ནམས་བཞོལ་ནས་ཁ་བརྒྱུད་དགོས་ཏེ། རྩོད་གྱི་ལག་ཏུ་ཞ་སྒྱུག་ཅིག་འཆང་ནས་དེ་སྒོབ་མ་གཞན་
ཞིག་ལ་སྟེར་དགོས། སྒོབ་མ་དེས་ཀྱང་ལེན་དགོས་ཞེས་པའི་ཁ་བརྒྱུད་ཚོག་འདི་དག་བཞོལ་ནས་འཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲན་ཆད་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། འཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་
ཅི་ཞིག་སྐྱབ་ཀྱིན་ཡོད་པ། འཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་ཟིན་བཅས་ཀྱི་སྒྲོར་གསལ་བོར་འབྲི་བའམ་བཤད་དགོས།

Future

- will give / take
- will be giving / taking
- will have given / taken
- are going to give / take

Present

- am giving / taking
- give / take

Past

- gave / took
- have given / taken
- was giving / taking

(43) **Which...** གང་ཞིག་

1: Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞོན་ལ་བཏུ་དགོས།

(this blue) / that red

A: Give me a book please.

B: Which one? This blue one?

A: No, not this blue one. That red one.

B: Here you are.

A: Thank you.

Now do these in the same way. Write your dialogues. གོང་གི་དཔེར་བཞོན་ལྟར་གཤམ་གྱི་ཆོག་དུམ་དག་བཞོལ་ནས་ཁ་བརྟེན་

འབྲི་དགོས།

a. cup / (this dirty) / that clean

b. glass / (this empty) / that full

c. bottle / (this large) / that small

d. box / (this big) / that small

e. tin / (this new) / that old

f. knife / (this sharp) / that blunt

g. spoon / (this new) / that old

h. fork / (this large) / that small

2: Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞོན་ལ་བཏུ་དགོས།

glasses / on the shelf

A: Give me some glasses please.

B: Which ones? These?

A: No, not those. The ones on the shelf.

Now do these in the same way. Write your dialogues. གོང་གི་དཔེར་བཞོན་ལྟར་གཤམ་གྱི་ཆོག་དུམ་དག་བཞོལ་ནས་ཁ་བརྟེན་

འབྲི་དགོས།

a. pens / on the desk

b. ties / on the chair

c. spoons / on the table

d. plates / on the sideboard

e. cigarettes / on the television

f. boxes / on the floor

g. bottles / on the dressing-table

h. books / on the shelf

i. magazines / on the bed

j. newspapers / on the radio

(44) Are going to do... བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད་དམ།

<u>Dongzhi:</u>	What are you going to do?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm going to herd sheep.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་ལྷགས་འཁོར་འགོ་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you doing now?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm herding sheep.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ངས་ལྷགས་འཁོར་བཞིན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you going to do?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm going to eat some mutton.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ངས་ལྷག་ག་ཟ་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you doing now?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm eating some mutton.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ངས་ལྷག་ག་ཟ་བཞིན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you going to do?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm going to swim in the river.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་རྩ་བརྒྱལ་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you doing now?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm swimming in the river.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་རྩ་བརྒྱལ་བཞིན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you going to do?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm going to ride this horse.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་རྟ་ཞོན་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you doing now?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm riding this horse.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་རྟ་འདིར་ཞོན་བཞིན་ཡོད།
<u>Dongzhi:</u>	What are you going to do?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཅི་སྟེན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm going to run across the field.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་ཞིང་འདིའི་འབྲེད་དུ་རྒྱག་རྒྱ།
<u>Dongzhi:</u>	What are you doing now?	དོན་ལྟུང་།	ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
<u>Dawazhiba:</u>	I'm running across the field.	ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ང་རང་ཞིང་འདིའི་འབྲེད་དུ་རྒྱག་བཞིན་ཡོད།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. This text uses these activities: གོང་གི་སྒྲོབ་ཚན་ནང་དུ་གཤམ་གྱི་ལས་ཚིག་དག་བཀོལ་ཡོད།

- a. herd   b. eat   c. swim   d. ride   e. run

Use “will” to write about what Dawazhiba is going to do tomorrow. Use these five verbs.
(Tomorrow, Dawazhiba will herd sheep.) Write your sentences. ། “will”བཀོལ་ནས་ཟླ་བ་གྲགས་པས་སང་ཉིན་ཅི་ཞིག་
བསྐྱབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་འབྲི་དགོས་ཏེ། གོང་གི་ལས་ཚིག་ལྔ་བོ་བཀོལ་ནས་ཚིག་དེ་ཚོ་འབྲི་དགོས། (དཔེར་ན། Tomorrow, Dawazhiba will herd
sheep.)

B. Use “-ed” to talk about what Dawazhiba did yesterday. Use these five verbs. Write your sentences. (Yesterday, Dawazhiba herded sheep.) The past tense of “eat” and “swim” are “ate” and “swam.” Ask your teacher to give examples of other verbs that have a past tense that does not end in “-ed.” || “-ed”བཀོལ་ནས་སྐྱོབ་གྲགས་པས་ཁ་སང་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་པ་བཤད་རྗེས་གོང་གི་ལས་ཚིག་ལྟ་བུ་བཀོལ་ནས་ཚིག་དེ་ཚོ་འབྲི་དགོས། “eat”དང་“swim”གཉིས་ཀྱི་འདས་ཚིག་ནི་སོ་སོར་“ate”དང་“swam”ཡིན། དགེ་རྒན་ལ་འདས་ཚིག་གི་རྣམ་པ་“-ed”མིན་པའི་ལས་ཚིག་གི་དཔེར་བཅོལ་འགའ་འཛོག་ཏུ་རྒྱུག།

Song Number Five གླུ་དབྱངས་ཕྱེ་བ།

A young man sings this song. He is a sailor. He is missing his girlfriend, who is far away. He is asking the wind to blow so his ship will soon return to his home. He wants to see his girlfriend again. “Bonnie” might be his girlfriend’s name. “Bonnie” also means “lovely.” གླུ་དབྱངས་འདི་ནི་ན་གཞོན་སྒྲེས་པ་ཞིག་གིས་སྒྲངས་པ་ཡིན། ཁོ་ནི་གྲུ་བ་ཞིག་རེད། ཁོས་ཁོའི་རྒྱུ་རིང་ན་ཡོད་པའི་དགའ་གྲོགས་བར་བཞིན་མཆིས། རྒྱུ་གཡུག་ཚོ་ཁོའི་གྲུ་གཟིངས་མུར་དུ་ཕྱིར་ཕྱིས་དུ་ལོག་ཐུབ་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁོས་དྲི་བཞོན་རྒྱུ་གཡུག་རྒྱུའི་ལྷ་བ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོས་རང་གི་དགའ་གྲོགས་མུར་དུ་མཐོང་ཐུབ་ན་འདོད། “Bonnie”ཟེར་བ་ཁོའི་དགའ་གྲོགས་ཀྱི་མིང་ཡིན་ཀྱང་སྤྲིད། “Bonnie”ནི་དཔྱད་ཡིད་དུ་འོང་བའི་དོན་ལའང་འཇུག།

MY BONNIE

My Bonnie lies over the ocean

My Bonnie lies over the sea

My Bonnie lies over the ocean

Oh bring back my Bonnie to me

Bring back, bring back

Oh bring back my Bonnie to me, to me

Bring back, bring back

Oh bring back my Bonnie to me

Oh blow you winds over the ocean

Oh blow you winds over the sea

Oh blow you winds over the ocean

And bring back my Bonnie to me

Bring back, bring back

Oh bring back my Bonnie to me, to me

Bring back, bring back

Oh bring back my Bonnie to me

You winds have blown over the ocean

You winds have blown over the sea

You winds have blown over the ocean

And brought back my Bonnie to me

Brought back, brought back

Brought back my Bonnie to me, to me

Brought back, brought back

Brought back my Bonnie to me

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Did the young man see his girlfriend?

b. Where was the sailor’s girlfriend?

c. “Ocean” and “sea” mean the same thing. How many oceans can you name? Where are they?

d. Have you ever missed someone very much? Who? When? How did you feel when you saw them again?

(45) A Countryside Home ཞིང་ཁེའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག

Listen to your teacher read the text. Fill in the missing words. After the text is a word list. དགོ་ཆེན་གྱི་
གྲོག་འདོན་ལ་ཉན་ནས་སློབ་ཚན་འདིའི་སྟངས་གནས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས་ཏེ། སྟོང་བྱེད་ཆོག་གྱུར་བ་དག་སློབ་ཚན་གྱི་མཐུག་ཏུ་བཀོད་ཡོད།

Dongzhi lives in the _____. He has a large home. The home is _____ of adobe. Dongzhi and his wife, Cairangzhoma, made the _____. Dongzhi and Cairangzhoma live in Jiegu. The countryside is very _____ in spring. There are many green _____. There are many families who live in Jiegu. Dongzhi _____ Cairangzhoma are very happy to live in the countryside. Dongzhi is a _____ and Cairangzhoma is a farmer, _____.

Dongzhi and Cairangzhoma have one _____. His name is Dawazhiba. Dawazhiba is one _____ old. He is a big _____ baby. Dongzhi is twenty-five and Cairangzhoma is _____. They are Tibetan. Their nationality is Tibetan. Now it is _____.

a. and	b. baby	c. beautiful	d. countryside	e. crops	f. farmer	g. home
h. made	i. morning	j. strong	k. too	l. year	m. twenty-four	

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Match the words in the two columns. More than one answer is possible. གཤམ་གྱི་གཡས་གཡོན་མིང་ཆོག་རྣམས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་བྲང་ཐིག་གིས་སློབ་དགོས་ལ་གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྟོན།

___ a. Dongzhi	1. the time
___ b. Cairangzhoma	2. Dongzhi and Cairangzhoma's jobs
___ c. Jiegu	3. where crops grow
___ d. Dawazhiba	4. made of adobe
___ e. large home	5. he is a baby
___ f. countryside	6. where many families live
___ g. farmers	7. Dongzhi's wife
___ h. morning	8. Cairangzhoma's husband
	9. twenty-five
	10. one year old
	11. twenty-four
	12. Tibetan

Pronunciation Practice Six སྒྲ་སྒྱུར་གྲོག་སྒྲངས་བྱུག་བ།

A. The sounds of / l / and / r / are sometimes confusing for Tibetan learners of English. Listen to your teacher. Repeat after your teacher and notice the different spellings for / l / and / r /. བོད་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་
སློབ་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ / l / དང་ / r / གཉིས་ཀྱི་གྲོག་སྒྲངས་དེ་རྒྱན་པར་སྒྲ་གདངས་གཅིག་ཏུ་འཆུག་སྒྲ་བ་ཡིན། དགོ་ཆེན་གྱི་གྲོག་འདོན་ལ་ཉན་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་
འདོན་དགོས་ཏེ། / l / དང་ / r / གཉིས་ཀྱི་ཁྱུང་པར་ལ་ཡིད་འཛིག་ནན་མོ་བྱེད་དགོས།

/ l /   / r /

/ l /   / r /

a. lead	1. read
b. link	2. rink
c. loom	3. room
d. clamp	4. ramp
e. slap	5. rap

f. clown	6. round
g. believe	7. relieve
h. liar	8. fire
i. fly	9. rye
j. while	10. wreath

B. Listen to your teacher. Repeat the following words and see if you can hear the difference between the word pairs. དག་ཆན་གྱི་ལྟོག་འདོན་ལ་ཉན་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བཏོན་ནས་གཤམ་དུ་ཆ་བྱས་ཏེ་བསྒྲིགས་པའི་མིང་ཚིག་དག་གི་ཁྱད་པར་ཤེས་མིན་ལ་བལྟ་དགོས།

a. low	1. row	e. lip	5. rip	i. fly	9. fry
b. list	2. wrist	f. collect	6. correct	j. glass	10. grass
c. belly	3. berry	g. clue	7. crew	k. lace	11. race
d. lied	4. ride	h. tile	8. tire	l. dill	12. deer
m. lung	13. rung				

C. Listen to your teacher. He or she will read only one of the italicized words. Circle the word you hear. དག་ཆན་གྱིས་གསེག་བྲིས་ཡི་གེ་གཅིག་མ་གཏོགས་འདོན་མི་སྲིད་པས་དག་ཆན་གྱི་ལྟོག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཞིག་ཐོས་པ་དེར་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

- Did you *collect* / *correct* the papers?
- We've made a mistake. This is the wrong *load* / *road*.
- He witnessed the most famous *crime* / *climb* of the century.
- Let me *light* / *right* the candle for you.
- We could hear the *clash* / *crash* of weapons far away.
- It's my turn to get the *beer* / *bill*.
- The prince's *loyalty* / *royalty* was questioned by the prime minister.

D. There are a number of words in which the letter "l" is silent, that is, it is not pronounced. Repeat these words with a silent "l." གཤམ་གྱི་མིང་རྒྱུད་ཁྱོད་ཀྱི་"l"སྒྲ་འབྲིན་མི་སྲིད། དག་ཆན་གྱི་ལྟོག་འདོན་ལྟར་འག་གི་མིང་ཚིག་དེ་ཚོ་འདོན་དགོས།

a. folk

b. yolk

- talk
- walk
- chalk
- stalk

g. salmon

E. Practice saying these sentences slowly and correctly: གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་ཁ་གསལ་ཞིང་ཡང་དག་པའི་སྒོ་ནས་བཟླ་ག་དགོས།

- She sells sea shells on the sea shore.
- Peter Piper picked a peck of pickled peppers. How many peppers did Peter Piper pick?
- The rabid rabbit ran 'round the roses.
- Thirty-three thin thorns were in the thicket.
- The poor fool threw a mule, pole, tool, stool, and some wool into the cool full pool and then pulled them out.

(46) A Bus Ride སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱ་དམག་འཁོར་ལ་འདུག་ཐེངས་ཤིག

Dongzhi and Cairangzhoma are on a bus. They are riding a bus. The bus has many people. དོན་ལྷན་

[illegible]

Dongzhi: Is that large brown bag very heavy?

Cairangzhoma: Yes, it is. It is very heavy.

Dongzhi: I beg your pardon?

Cairangzhoma: Yes. This bag is very heavy. It is not light.

Dongzhi: Here! Put it on this bus seat. Where are you going?

Cairangzhoma: Thank you very much. This bag is very heavy! I'm going to my mother's home.

Dongzhi: Where is your mother's home?

Cairangzhoma: She lives in Jiegu. My mother is a farmer.

Dongzhi: What's in your large bag?

Cairangzhoma: I have some mutton for my mother. It is very good mutton. I have some barley flour for my father. It is new barley flour. I have some pink soap for my sister. She likes pink. Pink is her favorite color. I have a bar of chocolate for my brother. I have some cheese for my grandfather. I have two pounds of sugar for my grandmother. I have two bricks of tea for my mother's brother. And I have some tobacco for my father. Are you hungry Dongzhi?

Dongzhi: Yes, I am very hungry.

Cairangzhoma: Here is some mutton. Please eat this mutton.

Dongzhi: Thank you very much. This is very good mutton!

Cairangzhoma: Yes, it is. I cooked the mutton this morning.

Dongzhi: You are a good cook!

Cairangzhoma: Thank you!

Dongzhi: How many brothers do you have?

Cairangzhoma: I have one brother. He is twenty-five.

Dongzhi: Is he married?

Cairangzhoma: Yes, he is married. He has two children. They are boys.

Dongzhi: What is his job?

Cairangzhoma: He is a farmer. What is your name?

Dongzhi: My name is Dongzhi?

Cairangzhoma: Where are you going?

Dongzhi: I'm going to Jiegu, too.

Cairangzhoma: What is your job?

Dongzhi: I'm a student. I study at middle school. I'm a second year student.

Cairangzhoma: How old are you?

Dongzhi: I am fourteen. What is your name?

Cairangzhoma: Cairangzhoma.

Dongzhi: What is your job?

Cairangzhoma: I'm a student, too. I study in Xining. I study Chinese, English, geography, chemistry, and physics. Your Tibetan clothes are very smart, Dongzhi.

Dongzhi: Thank you. My mother made them. Your Tibetan clothes are also very beautiful. Did your mother make them?

Cairangzhoma: No. I made them.

Dongzhi: Are you tired?

Cairangzhoma: Yes, I am tired.

Dongzhi: Please sit here.

Cairangzhoma: Thank you very much! I am very tired.

དོན་འགྲུབ། རྒྱལ་མ་སྤྲུག་པོ་ཆེན་པོ་གན་ཉ་ཅང་ལྡིང་མོ་ཨེ་རེད།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། རེད་ལགས། དེ་ཉ་ཅང་ལྡིང་མོ་རེད།
 དོན་འགྲུབ། དགོངས་པ་མ་འཆོམ་ལགས།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། རེད་ཡ། རྒྱལ་མ་འདི་ཉ་ཅང་ལྡིང་མོ་རེད། དེ་ཡང་མོ་མ་རེད།
 དོན་འགྲུབ། འདིར་ཞོག། དེ་སྤྱི་སྤྱོད་སྐྱངས་ལ་ཁོར་འདུག་སྟེགས་འདི་འི་སྟེང་དུ་ཞོག། ཁྱོད་རང་གང་དུ་འགོ་གིན་ཡོད་དམ།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། བཀའ་རྒྱུན་གིན་ཏུ་ཆེ། རྒྱལ་མ་འདི་ཉ་ཅང་ལྡིང་མོ་འདུག་ ང་རང་ངའི་ཨ་མའི་བྱིས་ལ་འགོ་བཞིན་ཡོད།
 དོན་འགྲུབ། ཁྱེད་ཀྱི་ཨ་མའི་བྱིས་གང་ན་ཡོད་དམ།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། མོ་སྟེ་རྒྱ་ན་བསྟན་ཡོད་པ་རེད། ངའི་ཨ་མ་ནི་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན།
 དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་མ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ངས་ཨ་མར་ལུག་གི་འགའ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ལུག་གི་བཟང་པོ་རེད། ཨ་པར་ངས་རྩམ་པ་རྩུང་ཅམ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། རྩམ་པ་གསར་བ་རེད།
 ངའི་ཨ་མ་ཅེར་ངས་མདོག་ཟངས་སྒྱ་ཡིན་པའི་འདུག་རྩས་འགའ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། མོ་ཟིང་སྒྱར་དགའ་པོ་ཡོད། ཟིང་སྒྱ་ནི་མོ་ཆེས་དགའ་པའི་ཁ་
 མདོག་རེད། ངའི་སྤུ་བོར་ངས་ཅོག་ལེ་ཉི་རེལ་བྲུ་ཞིག་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་སྤྱོ་བོར་ངས་རྩུར་བ་རྩུང་ཅམ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་སྤྱོ་མོར་ངས་ཀ་
 ར་རྒྱ་མ་གཉིས་ལྟག་འཁྱེར་བཞིན་ཡོད། ཨ་མའི་སྤུ་བོ་ལ་ངས་རྩ་ལེབ་གཉིས་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་ཨ་པར་ད་དུང་དུ་བ་ལོ་མ་འགའ་ཡང་འཁྱེར་
 གིན་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱི་ཕོ་བ་ཨེ་སྟེགས་གི་དོན་འགྲུབ།
 དོན་འགྲུབ། ང་རང་ཉ་ཅང་སྟོགས་གི
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། འདི་ན་ལུག་གི་རྩུང་ཅམ་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ལུག་གི་འདི་ཟ་རོགས།
 དོན་འགྲུབ། བཀའ་རྒྱུན་གིན་ཏུ་ཆེ། ལུག་གི་འདི་ཉ་ཅང་བཟང་པོ་འདུག་
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། རེད་ལགས། ངས་ལུག་གི་འདི་དེ་རིང་སྤུ་མོར་བཅོས་པ་ཡིན།
 དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་རང་རྩ་དགའ་གཟིག་རེད།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། བཀའ་རྒྱུན་ཆེ།
 དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ལ་སྤུ་བོ་དང་རྩ་བོ་ག་ཆོད་ཡོད།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ང་ལ་སྤུ་བོ་གཅིག་ཡོད། ཁོ་ལོ་ཉེར་ལྷ་རེད།
 དོན་འགྲུབ། ཁོ་རང་གཉེན་བསྐྱེགས་ཡོད་དམ།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ཁོ་རང་གཉེན་བསྐྱེགས་ཟིན། ཁོར་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད། བྱིས་པ་བྲུ་གཉིས་རེད།
 དོན་འགྲུབ། ཁོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ཁོ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
 དོན་འགྲུབ། ངའི་མིང་ལ་དོན་གྲུབ་ཟེར།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ཁྱོད་གང་ལ་འགོ་གིན་ཡོད།
 དོན་འགྲུབ། ང་སྟེ་རྒྱ་ལ་འགོ་གིན་ཡོད།
 མེ་རིང་སྒོལ་མ། ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

རྟོན་འགྲུབ། ང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ང་དམའ་འབྲིང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམ་བཞིན་ཡོད། ང་ལ་རིམ་གཉིས་པའི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། ཁྱོད་རང་ལོ་དུ་ཡིན།
 རྟོན་འགྲུབ། ང་རང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། ཚེ་རིང་སློབ་མ་ཟེར།
 རྟོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། ང་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ངས་ཟེ་ལིང་ན་སློབ་གཉིས་ཀྱི་དང་བཞིན་ཡོད། ངས་རྒྱ་ཡིག་དང་དབྱིན་ཡིག་ས་རྒྱས། རྩིས་འགྲུར། ལུས་རྩ་ལ་
 བཅས་སློབ་བཞིན་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱི་བོད་ལྷན་མས་ཉ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག་དོན་གྱིས།
 རྟོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ངའི་ཨ་མས་བོད་ལྷན་འདི་དག་བཟོས་པ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་བོད་ལྷན་པ་ར་དུ་ཡག་པོ་འདུག། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མས་དེ་ཚོ་
 བཟོས་པ་ཡིན་ནམ།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། མིན། ངས་བོད་ལྷན་འདི་དག་བཟོས་པ་ཡིན།
 རྟོན་འགྲུབ། ཁྱོད་རང་ཐང་ཆད་འདུག།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། ཟེད། ང་རང་ཐང་ཆད་འདུག།
 རྟོན་འགྲུབ། འདིར་སྟོད་དང་།
 ཚེ་རིང་སློབ་མ། ཁྱོད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ང་རང་ཉ་ཅང་ཐང་ཆད་འདུག།

Exercises གཤམ་སྒྲུང་།

A. Write ten sentences about this text. Write your answers. When you finish, ask another student the questions you have written. Write the student's answers. སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་བརྒྱུག་དགོས་ཤིང་། དེ་ཚོའི་ལན་བཏབ་རྗེས་འདྲི་ཚིག་དེའི་སློབ་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཞིང་། སློབ་མས་ལན་བཏབ་པ་ནས་སྔོན་འདྲི་དགོས།

B. Read the following sentences. Decide if each sentence is true or false. If it is false, be able to explain why. གཤམ་གྱི་ཚིག་ནམས་བཟླས་ཏེ་འགྲིག་མིན་ལ་དབྱེད་དགོས། གཤམ་ཏེ་མི་འགྲིག་ཆེ་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་པ་བཤད་དགོས།

a. ___ Cairangzhoma and Dongzhi are not students.	i. ___ Cairangzhoma's mother lives in Jiegu.
b. ___ Dongzhi is older than Cairangzhoma.	j. ___ Dongzhi asks Cairangzhoma to sit by him.
c. ___ The mutton was cooked this morning.	k. ___ Cairangzhoma and Dongzhi are both students.
d. ___ The tobacco is for Dongzhi's father.	l. ___ Dongzhi has a large brown bag.
e. ___ Pink is Cairangzhoma's favorite color.	m. ___ Cairangzhoma is a middle school student.
f. ___ Cairangzhoma made her Tibetan clothes.	n. ___ Dongzhi is wearing beautiful Tibetan clothes.
g. ___ Dongzhi is a good cook.	o. ___ Dongzhi is very tired.
h. ___ The barley flour is for Dongzhi's father.	p. ___ Cairangzhoma has no brothers.

Song Number Six གླུ་དབྱངས་དྲུག་པ།

A man named Vingo spent three years in jail. Before he left prison, he wrote a letter to his wife. He wrote, “If you still love me, tie a yellow ribbon around the tree near our house. If I don’t see a yellow ribbon, I will stay on the bus and I will try to forget you.” This song is about this story. མིང་ལ་བུན་གོ་ཟེར་བའི་སྒྲིམ་པ་ཞིག་གིས་བཙོན་ནས་ལོ་གསུམ་བསྐྱུལ། བཙོན་བཀོལ་མ་བཏང་བའི་སྒྲིམ་པ་ཞིག་ལོ་རྒྱུ་མང་འཕྲིན་པ་ཞིག་གིས། ཁོས་“གལ་ཏེ་ཁྱོད་ད་དུང་ང་ལ་དུངས་ན་དར་ཆིངས་མེར་བོ་ཞིག་ལུ་ཅག་གི་ཁང་བའི་ཉེ་འགམ་གྱི་སྒྲིང་བའི་སྟེང་དུ་ཐོགས། གལ་སྲིད་ངས་དར་ཆིངས་མེར་བོ་ཞིག་མཐོང་མི་བྱུང་ན་ང་རང་སྤྱོད་མེའི་སྟེང་དུ་བསྐྱད་ནས་ཁྱོད་རང་བརྟེན་ཐབས་བྱེད་རྒྱུ་”ཞེས་གིས། གླུ་འདིའི་བརྗོད་སྟེང་ནི་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་རེད།

TIE A YELLOW RIBBON ‘ROUND THE OLD OAK TREE

1

I’m coming home I’ve done my time.
Now I’ve got to know what is and isn’t mine.
If you received my letter telling you I’d soon be free,
Then you’ll know just what to do
If you still want me,
If you still want me.

Chorus

Oh, tie a yellow ribbon ‘round the old oak tree.
It’s been three long years
Do you still want me?
If I don’t see a ribbon ‘round the old oak tree,
I’ll stay on the bus, forget about us,
Put the blame on me,
If I don’t see a yellow ribbon ‘round the old oak tree.

2

Bus driver, please look for me.
‘Cause I couldn’t bear to see what I might see.
I’m really still in prison and my love, she holds the key.
A simple, yellow ribbon’s what I need to set me free,
I wrote and told her, “Please...”

Chorus

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Are the following statements true or false. Write “T” if the sentence is correct and “F” if it is not. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་རྣམས་འགྲིག་གས། འགྲིག་པའི་ཚིག་གྲུབ་ལ་“T”དང་ནོར་བའི་ཚིག་གྲུབ་ལ་“F”རྒྱག་དགོས།

a. ____ The singer is out of jail.	e. ____ The husband is returning from a vacation.
b. ____ If his wife loves him, she will wear a yellow ribbon in her hair.	f. ____ The husband has been in jail for three years.
c. ____ The wife doesn’t want her husband to return.	g. ____ The husband is afraid to look out the window.
d. ____ The husband still loves his wife.	h. ____ The yellow ribbon will be on a tree.

B. Write an end to this story. Begin with: “The bus is now close to the man’s home...” You can make the story have a happy or a sad ending. “སྤྱོད་ཀྱིས་གཏམ་རྒྱུད་འདིར་ཡིད་སྤྱོད་པའི་མཇུག་ཅིག་གིས་ཚོག་ལ་ཡིད་སྤྱོད་པའི་མཇུག་ཅིག་གིས་ཀྱང་ཚོག་རོགས། ཁྱོད་ཀྱིས་གཏམ་རྒྱུད་འདིར་ཡིད་སྤྱོད་པའི་མཇུག་ཅིག་གིས་ཚོག་ལ་ཡིད་སྤྱོད་པའི་མཇུག་ཅིག་གིས་ཀྱང་ཚོག་

(47) Is there? འདུག་གམ།

Read these questions and answers: གཤམ་གྱི་ངྷིས་ལན་དག་གློག་མ་གྱིས།

*Is there a passport on the table?

Yes, there is. There is a passport on the table.

*Is there milk in the bottle?

Yes, there is. There is milk in the bottle.

*Is there a milk bottle on the table?

Yes, there is. There is a milk bottle on the table.

*Is there milk in the kitchen?

Yes, there is. There is a bottle of milk in the kitchen.

*Is there a spoon on the plate?

Yes, there is. There is a spoon on the plate.

*Is there a tie on the chair?

Yes, there is. There is a tie on the chair.

*Is there a chair in the room?

Yes, there is. There is a chair in the room.

*Is there a loaf of bread on the table?

Yes, there is. There is a loaf of bread on the table.

*Is there bread in the kitchen?

Yes, there is. There is a loaf of bread in the kitchen.

*Is there a hammer on the table?

Yes, there is. There is a hammer on the table.

*Is there a box of tea in the room?

Yes, there is. There is a box of tea on the table in the room.

*Is there a vase in the room?

Yes, there is. There is a vase on the radio in the room.

*Is there a suit in the bedroom?

Yes, there is. There is a suit in the wardrobe.

*Is there tobacco in the living room?

Yes, there is. There is tobacco on the table in the living room.

*Is there chocolate in your bag?

Yes, there is chocolate in my bag.

*Is there cheese in your home?

Yes, there is cheese in my home. The cheese is in a bag on the table.

*Is there a newspaper in your home?

Yes, there is a newspaper in my home. It is on the television in the living room.

*Is there a car on the bridge?

Yes, there is a car on the bridge.

*Is there soap on the dressing table?

Yes, there is soap on the dressing table.

*Is there a bird in the tree?

Yes, there is a beautiful small blue bird in the tree.

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Match the words in the two columns. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་བ་སྒྱུར་ནམས་པན་ཚུན་

ཐོག་གིས་སྒྲིལ་དགོས། གཅིག་ལས་མང་པའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱི།

a. passport	1. in the tree
b. bottle	2. on the dressing table
c. milk	3. on the bridge
d. spoon	4. in the room
e. tie	5. on the chair
f. chair	6. on the plate
g. loaf of bread	7. in the home
h. hammer	8. in a bag
i. box of tea	9. small and beautiful
j. vase	10. on the table
k. suit	11. in the kitchen
l. tobacco	12. on the radio
m. chocolate	13. on the television
n. cheese	14. in the wardrobe
o. newspaper	15. in the living room
p. car	16. in the bedroom
q. soap	17. in the bottle
r. bird	

B. Write as many questions as you can about this text. Next, write your answers. སྒྲིལ་ཚན་འདི་དང་འབྲེལ་པ་ཡོད་

པའི་འདྲི་ཚིག་ཅི་ནུས་གྱིས་བྲིས་པའི་ཇེས་སུ་ཁྱོད་རང་ཉིད་གྱི་ལན་ཐོས།

(48) The Singing Dog གླུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན་པའི་ཁྱི།

Put these paragraphs in the correct order to make a story. གཤམ་གྱི་དུམ་མཚམས་རྣམས་ཡང་དག་པའི་གོ་རིམ་ལྟར་བཞག་ནས་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་བསྒྲིག་དགོས།

1. _____ They have finished moving the animals. Now, the rich man will give Dongzhi some money. The rich man has a dog. The rich man says, “Dog, do not talk.” The rich man is gone. Dongzhi and the dog are alone in the rich man’s large home. The dog is singing a song. “Give me some food. I will tell you a secret. Give me some food. I will tell you a secret.”
2. _____ This is Jiegu many years ago. A mother and her son live here. They have no money. They are very poor. They live in the countryside. Their home is a brown adobe house. They have no cattle, no yaks, no sheep, no goats, no camels, and no fields. They have no animals. They eat roots.
3. _____ Dongzhi is surprised. The dog can speak Tibetan! Dongzhi gives some food to the dog. The dog is hungry. The dog is eating the food. The bread is very good. The dog is happy. The dog tells Dongzhi, “Ask the rich man for me. Do not ask for money.” The rich man returns. He asks Dongzhi, “What do you want?” Dongzhi says, “I want the dog. I do not want money.” The rich man is surprised. He gives Dongzhi the dog.
4. _____ Today the mother says to Dongzhi, her son, “Go look for a job. We have no money. If we have no money, we have no food.” That day a rich man wanted to move his animals to a new grassland. He asked Dongzhi to help him. Dongzhi said yes. Dongzhi is helping the rich man move his animals to a new grassland. Dongzhi is riding a large white horse. The rich man is riding a large black horse. They are working, they are not lazy. They are very busy.
5. _____ Dongzhi is at home. His mother is surprised. “Why do you have a dog? We cannot eat the dog!” Dongzhi’s mother is angry. She is not happy. Later the dog becomes a beautiful girl. She is a good cook. Dongzhi marries her. They find much money. Their life is very good. They have many children. Dongzhi’s mother is happy. She is now a grandmother. Their home is very beautiful and they have many animals and many fields.

Exercises གཤར་སྒྱུར།

A. Read the story once silently. Are there words you don’t understand? Circle them, and ask your neighbor if they know the answer. If not, the teacher will answer your questions. གཏམ་རྒྱུད་དེ་སྒྲིག་དམའ་མོས་ཐེངས་གཅིག་ལ་བཀྲགས་རྒྱུ་ཡིན། དེའི་ཁྱོད་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཤེས་པའི་མིང་རྒྱུད་ཡོད་ཆེ་ཉགས་བརྒྱུ་མེ་ཁྱོད་ཀྱི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་སྒྲོབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་འདྲི་དགོས་པ་དང་ཁོ་ཚོས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་དག་ཆེན་ལ་འདྲི་དགོས།

B. Discuss the questions and the answers with your neighbor. Next, write answers to the questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དང་ལན་རྣམས་རང་གི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་སྒྲོབ་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་བསྟར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Are the mother and son rich?
- b. Does their family have many things?
- c. What did the mother say to her son?
- d. What job did Dongzhi do?
- e. What animal does the rich man have?
- f. What does the dog want?
- g. When the rich man returns, what does Dongzhi ask for?

C. Dictation: Your teacher will read one paragraph from “The Singing Dog” text. Write exactly what your teacher says. Then compare with your neighbor to see if you heard and spelled the words correctly. ཉན་འབྲི། དག་ཤིན་གྱིས་གོང་གི་སྒོ་བ་ཚན་གྱི་ཚན་པ་ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱེད་གྱིས་ཇི་བཞིན་འབྲི་དགོས་ལ། དེ་ནས་སྒོ་བ་མ་གཞན་གྱིས་ བྲིས་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་སྟེ་ཁྱེད་གྱིས་ཐ་སྟོན་ནམས་ཡང་དག་པར་བྲིས་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་དགོས།

D. In groups of four, act out this story. One of you is the dog, one is the mother, one is Dongzhi, and one is the rich man. མི་བཞི་དེ་ཚན་རྒྱུ་དེ་བྱས་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱི་དང་ཨ་མ། དོན་འབྲུའ། མི་ལྷན་པོ་བཅས་སུ་བརྟུས་ནས་གཏམ་རྒྱུད་དེ་ལའབ་དགོས།

Pronunciation Practice Seven རྒྱ་སྐད་ཀྱི་གསུངས་བདུན་པ།

A. This section will help you with /ed/ endings. There are three different ways to pronounce “ed” at the end of words. They are /d/, /t/, and /id/. The /d/ pronunciation occurs in verbs ending with /b/, /g/, /v/, /z/, /dh/, /zh/, /j/, /m/, /n/, /l/, and /r/, and all vowels. The /t/ pronunciation occurs in verbs ending with /p/, /k/, /f/, /s/, /th/, /sh/, and /ch/. The /id/ pronunciation occurs in verbs ending with /d/ and /t/. Listen to your teacher. Repeat the word pairs: ཚན་པ་འདིའི་ནང་དུ་དེ་ཚོས་བྱ་ཆོག་གི་ མཛུགས་ཏུ་ “-ed” སྒྱུར་བའི་སྐབས་སུ། “-ed” ཡི་སྒྲ་རྩོལ་སྒྱུར་བ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། “-ed” ཡི་སྒྲ་རྩོལ་ལ་ནམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། དེ་ཚོ་ནི་ /d/, དང་ /t/, /id/ བཅས་ཡིན། ལས་ཆོག་གི་མཛུགས་མཐའི་སྒྲ་ནི་ /b/, དང་ /g/, /v/, /z/, /dh/, /zh/, /j/, /m/, /n/, /l/, /r/ བཅས་ཀྱི་དབྱངས་ ཡིག་གང་རུང་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ། “-ed” ལ་ /d/ ཞེས་སྒྲོག་པ་ཡིན། ཡང་ལས་ཆོག་གི་མཛུགས་མཐའི་སྒྲ་ནི་ /p/, དང་ /k/, /f/, /s/, /th/, / sh/, /ch/ བཅས་ལས་གང་རུང་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ། “-ed” ལ་ /t/ ཞེས་སྒྲོག་དགོས། ལས་ཆོག་གི་མཛུགས་མཐའི་སྒྲ་ནི་ /d/ དང་ /t/ ཡིན་པའི་ སྐབས་སུ། “-ed” ལ་ /id/ ཞེས་སྒྲོག་དགོས། དག་ཤིན་གྱིས་བཀྲགས་པ་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ལས་ཆོག་ཆ་ཅན་དེ་དག་སྒྲོག་དགོས།

/d/		/t/	
1. rob	a. robbed	1. tap	a. tapped
2. fatigue	b. fatigued	2. tape	b. taped
3. save	c. saved	3. like	c. liked
4. surprise	d. surprised	4. lick	d. licked
5. breathe	e. breathed	5. stuff	e. stuffed
6. wedge	f. wedged	6. laugh	f. laughed
7. bloom	g. bloomed	7. mash	g. mashed
8. smile	h. smiled	8. bunch	h. bunched
9. spy	i. spied	9. watch	i. watched
10. fan	j. fanned	10. froth	j. frothed

/ id /

1. seat	a. seated
2. seed	b. seeded
3. rate	c. rated
4. raid	d. raided
5. pat	e. patted
6. pad	f. padded
7. coat	g. coated
8. code	h. coded
9. knot	i. knotted
10. nod	j. nodded

B. Listen to your teacher. You will hear the words listed below. As you listen to each word, decide how its past tense ending is pronounced-as / d /, / t /, or / id /. Check the ending that you hear. དག་ཤིང་གི་ གྲི་ལ་འདྲི་ལ་ཉན་ཆོ། ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་ཐོས་ཐུབ། ལས་ཚིག་རེར་ཉན་ཏེ་དེ་དག་གི་མཐུག་ཏུ་སྒྱར་ཡོད་པའི་"-ed"ཡི་སྒྱུ་དེ། / d / དང་ / t / / id / གསུམ་ལས་གང་ཡིན་པ་ཐག་གིས་གཙོད་དགོས།

word	/ d /	/ t /	/ id /
1. weighed	_____	_____	_____
2. waited	_____	_____	_____
3. bowed	_____	_____	_____
4. boated	_____	_____	_____
5. sighed	_____	_____	_____
6. typed	_____	_____	_____
7. tipped	_____	_____	_____
8. boxed	_____	_____	_____
9. fixed	_____	_____	_____
10. leased	_____	_____	_____
11. aced	_____	_____	_____
12. acted	_____	_____	_____
13. filled	_____	_____	_____
14. lived	_____	_____	_____
15. loved	_____	_____	_____

(49) The Frog Child. གྱིས་པ་སྐྱལ་བ།

Answer these questions before you read this story. Discuss your answers with someone sitting near you. Next, write answers to the questions. གཤམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་མ་བཟླས་གོང་འོག་གི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་ལ་ལན་འདེབས་ཤིང་། གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ལན་དེ་ཚོ་གྲོས་བསྟར་བྱེད་པ་དང་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

- a. Have you ever been surprised?
b. What made you surprised?

- c. Have you ever had a secret before?
d. Do you like to hear secrets?

Now read this story out loud with your neighbor: དེ་ནས་གཤམ་གྱི་སྒྲོབ་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་འོག་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་གདངས་མཐོན་པོས་སྒྲོག་འདོན་བྱེད་དགོས།

Dongzhi and Lhamoyicuo are old. They have no children. They are sad, they are not happy. Dongzhi is angry at Lhamoyicuo because they have no children. Lhamoyicuo is angry at Dongzhi because they have no children.

Today Dongzhi and Lhamoyicuo go to Kumbum. They pray for a child. One year later

Lhamoyicuo's thumb becomes very big. Dongzhi takes his long Tibetan knife. The Tibetan knife is sharp. It is not blunt. He cuts Lhamoyicuo's thumb. A frog jumps out. It is not a child. It is a frog. Dongzhi and Lhamoyicuo are surprised. They want a child. They do not want a frog. The frog says, "Lhamoyicuo and Dongzhi, you are my mother and father. I am your son." Dongzhi and Lhamoyicuo are surprised. The frog can speak Tibetan!

The frog is now sixteen. The frog wants to marry a beautiful girl. Dongzhi and Lhamoyicuo say, "You are a frog. You are a good frog. But no girl wants to marry a frog." The frog son says, "I will marry a beautiful girl."

The frog is going to a rich man's home. He says very loudly, "I want to marry your oldest daughter." The rich man laughs. "You are a frog. You are not a man. You cannot marry my beautiful daughter." The frog says, "If you do not give me your daughter I will hop." The rich man says, "You may hop. I will not give you my beautiful daughter." The frog is hopping. The earth is shaking. All the people are afraid. The rich man says, "You may marry my daughter. Please stop hopping." The frog stops hopping.

The rich man's beautiful daughter is angry. She does not want to marry a frog. She wants to marry a man. She tries to kill the frog. The frog is angry, too. He says, "You are not a good woman. I do not want to marry you." The frog goes to the rich man's home. The frog says, "Give me your second daughter." The rich man is angry. He says, "I gave you my oldest daughter. You do not want to marry her. Now, you want to marry my second daughter. You are a bad frog." The frog says, "If you do not give me your second daughter, I will weep." The rich man says, "You may weep. I don't care. You may not marry my beautiful second daughter." The frog weeps. There is much water. All the people are very afraid. The rich man says, "You may marry my beautiful daughter. Please stop weeping." The second daughter loves the frog. They marry. Lhamoyicuo and Dongzhi are very happy.

One night the frog takes off his frog clothes. He is a handsome young Tibetan man! The second daughter is very surprised! She is very happy!

One day there is a horserace. The frog's wife wants to go. The frog says, "You may go to the horserace. I will stay at home. I will not go to the horserace." The frog's wife goes to the horserace. A young handsome Tibetan man wins the horserace. His horse runs very fast. His horse is a beautiful white horse. The frog's wife does not know who the rider is. She thinks he looks like her husband. She goes home. She says, "Today, there was a horserace. The winner was a handsome young Tibetan man. I do not know him. But he looks like you." The frog said nothing.

The next day the wife says, "I am going to the horserace." The frog says, "I will stay home. I will

not go to the horserace.”

The frog’s wife does not go to the horserace. She is looking through a window. The frog is taking off his frog clothes. He is a handsome young Tibetan man. He rides his horse. He leaves. The wife is not happy. She burns the frog’s clothes.

The handsome young Tibetan man comes home. He is not happy. His frog clothes are burned. He is ill. He says, “I must have my frog clothes. If I do not have frog clothes, I will die.” The frog’s wife is very sad. She weeps. She holds her husband. But the handsome young Tibetan man cannot live. He does not have his frog clothes. He dies. Dongzhi and Lhamoyicuo are very sad. The wife is very sad, too. They all weep.

དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལོ་ན་མཐོ། ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིས་པ་མེད། ཁོ་གཉིས་ལ་སེམས་སྟག་ཆེ། ཁོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲང་བ་སྦྱིད་པོ་མ་རེད། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་མེད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་དོན་འགྲུབ་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་སྤྲང་བ་སྦྱིད་པོ་ལངས་འདུག། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་མེད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའང་དོན་འགྲུབ་ལ་ཁོང་ཁོ་ལ་ངས་འདུག།

དེ་རིང་། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་སྤྲུམ་ལ་སོང་། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་སྦྱིས་རྒྱུར་སྟོན་ལས་བཏབ། ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་མཐེ་བོང་རེ་ཆེར་སོང་། དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་ཁོ་བོའི་བོད་གི་རིང་བོ་བཟུང་། བོད་གི་ཉ་ཅང་ནོ། དེ་རྒྱལ་བོ་མ་རེད། ཁོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་མཐེ་བོང་བཟང་། སྤུལ་བ་ཞིག་ཕྱིར་མཚོངས། དེ་བྱིས་པ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་སྤུལ་བ་ཞིག་རེད། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཉ་ལས། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་ཞིག་དགོས། ཁོ་ཚོར་སྤུལ་བ་ཞིག་མི་དགོས། སྤུལ་བས་“ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་ལགས། བྱིས་གཉིས་པའི་ཨ་པ་དང་ཨ་མ་ཡིན། ང་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་ཡིན།”ཞེས་བཤད། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཨ་མ་ཚར་སོང་། སྤུལ་བ་དེས་བོད་སྐད་འཆད་བྱུང།

སྤུལ་བ་ད་སྐབས་ལོ་བཅུ་བྱུག་རེད། སྤུལ་བ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྐྱེག་ན་འདོད། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་“ཁྱོད་སྤུལ་བ་ཞིག་རེད། ཁྱོད་སྤུལ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་སྤུལ་བ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྐྱེག་བྱེད་འདོད་པའི་བུ་མོ་མེད།”ཅེས་བཤད། སྤུལ་བས་“ང་བུ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱེག་རྒྱུ”ཞེས་བཤད།

སྤུལ་བ་དེ་སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་ཞིག་གི་ཁྱིམ་དུ་འགོ་བཞུགས་འདུག། ཁོས་སྐད་གསལ་མཐོན་པོས་“ང་ཁྱོད་ཀྱི་ལོ་ན་ཆེས་མཐོ་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱེག་རྒྱུ”ཞེས་བཤད། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་དེ་གད་མོ་དགོད་བཞིན། “ཁྱོད་སྤུལ་བ་ཞིག་རེད། ཁྱོད་མི་ཞིག་མ་རེད། ཁྱོད་རང་པོའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱེག་མི་ཚོག”ཟེར། སྤུལ་བས་“གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་མི་སྟེར་ན་ང་རང་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།”ཞེས་བཤད། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་དེས་“ཁྱོད་རང་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་པའི་མཚོངས་ཆོག་ངས་ཁྱོད་ལ་པོ་ལྷ་མོ་མཛེས་མ་མི་སྟེར་”ཞེས་བཤད། སྤུལ་བ་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ས་གཤིག་ལོ་བཞུགས་འདུག། མི་རྒྱུས་ལ་འཛིགས་སྐྱག་སྦྱེས། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་དེས་“ཁྱོད་རང་པོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱེག་ཆོག། ཁྱོད་ཀྱིས་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་མཚོངས་ཞོག”ཅེས་བཤད། སྤུལ་བས་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་མཚོངས་བཞག།

སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོ་ཁོང་ཁོ་ལངས། མོ་སྤུལ་བ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྐྱེག་མི་འདོད། མོ་མི་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྐྱེག་ན་འདོད། མོས་སྤུལ་བ་གསོད་ཅིས་བྱས། སྤུལ་བ་འང་ཁོང་ཁོ་ལངས། ཁོས་“ཁྱོད་རང་བྱད་མེད་མཛེས་མ་ཞིག་མ་རེད། ང་ཁྱོད་དང་གཉེན་སྦྱིག་བྱེད་མི་འདོད”ཅེས་སྟེས། སྤུལ་བ་སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་། སྤུལ་བས་བཤད་རྒྱུར་“ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འབྲིང་པོ་ང་ལ་སྟེར་རོགས”ཟེར། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་ཁོང་ཁོ་ལངས། ཁོས་“ངས་ཁྱོད་ལ་པོ་ལྷ་མོ་ཆེ་བ་བྱིན་པ་ཡིན། ཁྱོད་རང་མོར་གཉེན་སྦྱིག་བྱེད་མི་འདོད། ད་ཁྱོད་རང་པོའི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་སྦྱིག་བྱེད་ན་འདོད། ཁྱོད་རང་སྤུལ་བ་ཐ་ཤལ་ཞིག་རེད”ཅེས་བཤད། སྤུལ་བ་བཤད་རྒྱུར་“གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འབྲིང་བ་མི་སྟེར་ན་ང་རང་བྱུ་ཡིན་ཟེར། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོས་“ཁྱོད་རང་བྱུ་ཆོག་ངས་ཁ་ལ་མི་བྱེད། ཁྱོད་རང་པོའི་སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་འབྲིང་བ་དང་གཉེན་སྦྱིག་བྱེད་མི་ཚོག”ཅེས་བཤད། སྤུལ་བ་དུས། རྒྱ་ལོག་ཆེན་པོ་བྱུང་། མི་རྒྱུས་ལ་འཛིགས་སྐྱག་སྦྱེས། སྦྱིས་པ་ལྷུག་པོ་དེས་“ཁྱོད་རང་པོའི་ལྷ་ན་སྟག་པའི་བུ་མོ་འབྲིང་བ་དང་གཉེན་བསྐྱེག་ཆོག། ཁྱོད་ཀྱིས་བུ་མཚོམས་འཛིག་རོགས”ཞེས་བཤད། བུ་མོ་འབྲིང་བ་སྤུལ་བར་དུངས། ཁོ་གཉིས་གཉེན་བསྐྱེགས། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་ལ་ཉ་ཅང་དགའ་སྟོབས་སྦྱེས།

མཚན་མོ་ཞིག་ལ་སྤུལ་བས་སྤུལ་བུན་བྱུང། ཁོ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་རེད། བུ་མོ་འབྲིང་བར་ཨ་མ་ཚོར་ཆེན་པོ་སྦྱེས། མོར་དགའ་སྟེར་

ཚད་མེད་སྒྲིམ།

ཉིན་ཞིག་ལ་ས་དེ་རུ་རྟ་རྒྱགས་ཤིག་ཡོད། སྤུལ་བའི་རྩེ་མ་འགོ་འདོད་སྒྲིམ། སྤུལ་བས་“ཁྱོད་རང་རྟ་རྒྱགས་སར་སོང་ཆོག་ ང་ཁྱིམ་ཏུ་འདུག་རྒྱུ་ ང་རང་རྟ་རྒྱགས་སར་མི་འགོ་”ཞེས་བཤད། སྤུལ་བའི་རྩེ་མ་རྟ་རྒྱགས་སར་སོང་། བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྒྲིམ་པ་མོ་སྒྲོ་ཙན་ཞིག་ལ་རྟ་རྒྱགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ། ཁོའི་རྟ་རྒྱགས་པ་རྟ་ཙན་མགྲོགས། ཁོའི་རྟ་དེ་ནི་དཀར་ལ་ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་རྟ་ཞིག་རེད། སྤུལ་བའི་རྩེ་མ་རྟ་ཞོན་སྤུ་ཡིན་པ་མ་ཤེས། ཁོར་བཏུས་ཆོད་ཀྱིས་མོའི་ཁྱོ་གར་འདྲ་བར་སྒྲིམ། མོ་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ མོས་བཤད་རྒྱུར་“དེ་རིང་གི་རྟ་རྒྱགས་འགན་སྐྱོར་གྱི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མཁན་བོད་རིགས་ན་གཞོན་མོ་སྒྲོ་ཙན་ཞིག་རེད། ང་ཁོར་ཆ་རྒྱས་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་བཏུས་པ་ཙམ་གྱིས་ཁྱོད་དང་འདྲ་”ཟེར། སྤུལ་བས་ཅི་ཡང་མ་བཤད།

ཉིན་རྗེས་མར་རྩེ་མ་ས་“རང་རྟ་རྒྱགས་སར་འགོ་རྒྱུ་”ཞེས་བཤད། སྤུལ་བས་“རང་རྩེ་མ་དུ་འདུག་རྒྱུ། ང་རྟ་རྒྱགས་སར་མི་འགོ་”ཞེས་སྒྲིམ།

སྤུལ་བའི་རྩེ་མ་རྟ་རྒྱགས་སར་མ་སོང་། མོས་སྤུ་ཁུང་ཞིག་གི་ནང་ནས་བཏུས་འདུག་ སྤུལ་བས་ཁོའི་སྤུལ་ཤུན་འཕུད་ཀྱིན་འདུག་ ཁོ་ནི་ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་ཁོའི་རྟ་ཞོན་ནས་བུད་སོང་། རྩེ་མའི་སེམས་པ་སྒྲོ་བྱུང་། མོས་སྤུལ་ཤུན་མེར་བསྐྱེད་པ།

ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྒྲིམ་པ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ ཁོར་སྤུལ་སྐྱོད་སྒྲིམ། ཁོའི་སྤུལ་ཤུན་ནམས་མེར་བསྐྱེད་པ་ཟིན། ཁོར་ན་ཚ་བྱུང་། ཁོས་“ངས་ངེས་པར་དུ་ངའི་སྤུལ་ཤུན་གྱི་ནང་གོས། གལ་ཏེ་ང་ལ་སྤུལ་ཤུན་མེད་ན་ང་རང་འཆི་འགོ་”ཞེས་བཤད། སྤུལ་བའི་རྩེ་མ་ས་སེམས་སྤུལ་ཆེན་པོ་བྱུང་། མོ་དུས། མོས་མོའི་ཁྱོ་གར་པར་དུ་བསྐྱུང་། འོན་ཀྱང་ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྒྲིམ་པ་དེ་ཐར་མ་ཐུབ། ཁོར་ཁོའི་སྤུལ་ཤུན་མེད། ཁོ་རང་ཆོ་ལས་འདས་སོང་། དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོག་ཉིས་སྤུལ་གིས་ཁེངས། རྩེ་མར་ཡང་སྤུལ་སྐྱོད་དཀར་པོ་སྒྲིམ། ཁོ་ཆོ་ཆང་མས་དུ་འབོད་བྱས།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Re-tell this story to your neighbor using your own words. ཁྱོད་ཀྱིས་བརྗོད་བདེ་བ་ལྟར་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་གཤམ་གྱི་སྒྲིབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་བཤད་དགོས།

B. Put the following sentences in the correct order. For the event that happened first, write a “1.” For the second event write a “2.” གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་གཞིར་བཟུང་སྟེ་གཤམ་གྱི་ཆོག་རྒྱུས་ས་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིག་དགོས། ཐོག་མར་བུང་བའི་དོན་དག་ལ་“1.”འབྲི་དགོས་པ་དང་དེའི་རྗེས་བུང་བའི་དོན་དག་ལ་“2.”ཞེས་འབྲི་དགོས།

- ___ The frog takes off his frog clothes and is a handsome Tibetan young man!
- ___ The Tibetan man comes home after winning his second horse race.
- ___ Dongzhi and Lhamoyicuo have no children.
- ___ The frog wants to marry a beautiful girl.
- ___ The frog dies because he has no frog clothes.
- ___ A frog jumps out of Lhamoyicuo's thumb.
- ___ The frog hopes to marry the rich man's oldest daughter.
- ___ Dongzhi and Lhamoyicuo go to Kumbum to pray for a child.
- ___ The frog marries the rich man's second daughter.

C. Drawing: Draw a picture of a scene from the story. Then explain the meaning of your picture to your neighbor. རི་མོ་འབྲི་བ། གཏམ་རྒྱུད་འདིའི་ཆོན་པ་ཞིག་རི་མོར་གྲིས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རི་མོ་གཤམ་གྱི་གྲོགས་པོར་འབྲེལ་བཤད་བྱ་དགོས།

D. Paraphrasing: Paraphrasing means re-telling or re-writing information you have read. When you paraphrase, you should 1) capture the same meaning as what you read and 2) communicate it in different words. Paraphrase this story in writing. དོན་འབྲེལ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་བཞག་པའི་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བསྐྱར་འབྲི་མས་བསྐྱར་བཤད་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་གཏམ་རྒྱུད་གང་ཞིག་གི་དོན་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་དགོས་པ་དང་གཅིག་རྒྱུད་ཆོག་ཆོག་གཞན་དག་བཞོལ་དགོས་པ་དང་གཉིས་སོ། གཏམ་རྒྱུད་འདི་བསྐྱར་འབྲི་བྱེད་དགོས།

(50) Making Tea ར་སྒོལ་བ།

Read this text: གཤམ་གྱི་སྒོལ་ཚན་སྒོགས་ཤིག

Cairangzhoma: Can you make some good milk tea, Dongzhi?

Dongzhi: Yes, of course I can, Cairangzhoma. Is there any water in this kettle? Where is the brick of tea?

Cairangzhoma: Yes, there is water in the kettle. The brick of tea is on the table, dear, it is behind the teapot. Can you see it?

Dongzhi: I can see the large teapot, but I can't see the tea.

Cairangzhoma: There it is! It's in front of you!

Dongzhi: Ah yes, I can see it now. Where are the teacups?

Cairangzhoma: There are some in the cupboard and there are some on the table. Can you find them?

Dongzhi: Yes, here they are. These teacups are very beautiful. They have dragons on them. Who gave us these teacups?

Cairangzhoma: My mother gave us these teacups. When we married, my mother gave them to us. Hurry up, Dongzhi, the kettle is boiling!

ཚེ་རིང་སྒོལ་མ། ཁྱོད་ཀྱིས་འོ་ཇ་ཡག་པོ་ཞིག་བསྒོལ་ཨེ་ཤེས་དོན་གྲུབ།

དོན་གྲུབ། ངས་ལོས་སྒོལ་ཤེས། ཚེ་རིང་སྒོལ་མ། ར་དམ་འདིའི་ནང་དུ་ཕུ་ཨེ་ཡོད། ར་བག་དེ་གང་ན་འདུག

ཚེ་རིང་སྒོལ་མ། ར་དམ་ནང་དུ་ཕུ་ཨེ་ཡོད། ཨ་ལོགས། ར་བག་དེ་སྒྲིག་ཅིའི་སྟེང་གི་ར་དམ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་མཐོང་ཐུབ་བས།

དོན་གྲུབ། ཨེ་ད་ངས་མཐོང་ཐུབ། ར་དཀར་རྒྱམས་གང་དུ་ཡོད།

ཚེ་རིང་སྒོལ་མ། མ་སྒྲམ་ནང་དུ་འགའ་ཡོད་ལ་སྒྲིག་ཅིའི་སྟེང་དུ་འང་འགའ་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་མཐོང་ངམ།

དོན་གྲུབ། ར་དཀར་རྒྱམས་འདི་ན་ཡོད་གི ར་དཀར་རྒྱམས་ངོ་མས་ཡག་གི དེ་ཚོའི་སྟེང་དུ་འབྲུག་རིས་ཡོད་གི སྤུང་ཕུ་ཅག་ལ་ར་དཀར་འདི་དག་བྱིན་པ་

ཡིན།

ཚེ་རིང་སྒོལ་མ། ངའི་ཨ་མས་ང་ཚོར་ར་དཀར་འདི་དག་བྱིན་པ་ཡིན། དེ་དཀར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་དུས་ངའི་ཨ་མས་ང་ཚོར་བྱིན་པ་ཡིན། རེ་མས་ཤིག དོན་གྲུབ། ཕུ་གཏུ་བ་ཞིན་འདུག

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Drinking tea is popular in Britain. There, the usual tea time is in the afternoon, about 2 p.m. British people also eat a small snack with their tea, such as cakes or small sandwiches. In America it is popular to drink coffee. Americans like to take coffee breaks. དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རི་ལུང་བར་དགའ་སྟེ། རྒྱུན་པར་བྱི་དྲོའི་རྒྱ་ཚོད་གཉིས་པའི་དུས་སུ་ར་འབྲུང་བ་ཡིན་ཞིང་། ར་འབྲུང་སྐབས་ད་དུང་སྒོ་འདི་བག་ལེབ་དང་ཟན་མིན་གྱི་སོགས་ཁ་ཟས་ཉུང་ཙམ་ཟ་བ་ཡིན། ཨ་མི་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་ནི་ཁྱེ་འབྲུང་རྒྱུར་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ་ཨ་རི་བ་རྒྱམས་ཁ་སྟེ་འབྲུང་སྟེ་ངལ་གསོ་བར་དགའ།

B. When people get married in the West, it is customary for wedding guests to give the bride and groom wedding presents. Domestic items like teapots, blankets, and dishes are popular presents. Also, money is given as a gift. རྒྱབ་བྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རྒྱམས་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས། མགོན་པོ་ཚོས་རྒྱུན་པར་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་མ་ཐག་པའི་ཁྱོ་ལྷག་ལ་བྱིས་སྒྱུད་ཡོ་བྱང་ཟུ་དམ་དང་བལ་གདན། ཟེར་མ་སོགས་འབུལ་བ་དང་བྱུང་ཆེ་ལ་སྒོར་མོ་ལེགས་སྒྲིས་སུ་འབུལ་བ་འདོད།

C. How do you make milk tea? Look at the following two lists. Then, with another student, act out how to make milk tea. ཁྱོད་ཀྱིས་འོ་ཇ་ཅི་ལྟར་སྒོལ་བ་ཡིན། གཤམ་དུ་བཀོད་པའི་མིང་ཆོག་དང་ལས་ཆོག་ལ་བལྟས་རྗེས། སློབ་གྲོགས་གཉིས་དང་མཉམ་ཏུ་འོ་ཇ་ཅི་ལྟར་སྒོལ་བའི་ལས་སྤངས་ལད་མོ་བྱ་དགོས།

Things	Actions	Things	Actions
a. milk	1. pour		
b. tea	2. stir		
c. water	3. put in		
d. cooker	4. put on		
e. pot	5. turn on		
f. match	6. turn off		
g. salt	7. add		
h. thermos	8. sprinkle		
i. lid (cover)	9. boil		
j. cup	10. wait		
	11. drink		
	12. pick up		

D. A demonstration is showing, or demonstrating, how to do or make something. You show a step-by-step process and tell what you are doing. For example, making milk tea can be a demonstration. Choose a topic from the list below, or do a demonstration with an original idea. Be prepared to present it to the class. The important thing to remember when doing a demonstration is 1) to be sure everyone can see clearly what you're doing, 2) to speak clearly and loudly, and 3) don't be nervous. དཔེར་སྟོན་ནམ་ལ་དམོ་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་སྐབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་རྣམས་རེ་རེར་ལད་མོ་བྱས་ནས་བསྟན་ཏེ་རེ་རེ་བཞིན་གསལ་བཤད་ཀྱང་བྱེད་དགོས། དཔེར་ན། འོ་ཇ་བསྒོལ་སྤངས་དེ་དཔེར་སྟོན་བྱེད་ཆོག ད་ལྟ་འོ་ཇ་ཏུ་བཀོད་པ་ལས་སྤྱང་གཞི་གང་རུང་ཞིག་འདེམ་པའམ་གསར་བ་ཞིག་བདམས་ཏེ་སློབ་གྲོགས་ཆོར་དཔེར་སྟོན་བྱེད་དགོས་ཏེ། དཔེར་སྟོན་བྱེད་སྐབས་ཡིད་འཇོག་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་འགའ་ནི། ༡) ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ལས་བཞིན་པ་དེ་མི་ཚང་མར་མཐོང་དུ་འཕྱག་དགོས།

༢) སྐད་ཆ་གསལ་ཞིང་གདངས་མཐོན་པས་བཤད་དགོས། ༣) སེམས་བག་ལྟོད་པ་བཅས་སོ།

- a. how to play a game
- b. how to make a dish of food
- c. how to make a craft
- d. how to knit
- e. how to take a good photo
- f. how to put ink into a pen
- g. how to put on a pair of glasses
- h. how to tie a pair of shoes
- i. how to pour water from a thermos into a glass
- h. how to make *tsamba*
- i. how to cook mutton
- j. how to make blood sausage

(51) **Are there....** ཞེ་འདུག་གས།

A. Read these sentences. When you finish, write two sentences for each question using such words as “how many,” “what,” and “where.” གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལྟོགས། བཟུག་ཚར་རྗེས་“how many”དང་“what” “where”

ལྟ་བུའི་ཚིག་བཞོལ་ནས་གཤམ་གྱི་དྲི་བ་རེར་ཚིག་གྲུབ་གཉིས་རེ་བྲིས།

- a. Are there any loaves of bread on the table? Yes, there are. There are two loaves of bread on the table.
- b. Is there any bread on the table? Yes, there is. There are two loaves of bread on the table.
- c. Are there any hammers behind that box? Yes, there are. There are two hammers behind that box.
- d. Is there milk in front of the door? Yes, there is. There is milk in front of the door. There are two bottles of milk in front of the door.
- e. Are there any bottles of milk in front of the door? Yes, there are. There are two bottles of milk in front of the door.
- f. Is there any milk in our home? Yes, there is. There is much good milk in our home. The milk is on the table. The milk is in a large pot.
- g. Is there any soap on the sideboard? Yes, there is. There is soap on the sideboard. There are three bars of soap on the sideboard. The soap smells nice.
- h. Are there any newspapers behind that beautiful small blue vase? Yes, there are. There are three newspapers behind that vase. One is a Tibetan newspaper. One is an English newspaper. And one is a Chinese newspaper.
- i. Is there any water in those glasses? Yes, there is. There is water in those two glasses. The two glasses are on the table.
- j. Is there any tea in those nice dragon teacups? Yes, there is. There is tea in these two cups.
- k. Is there any chocolate behind that book? Yes, there is. There are two bars of chocolate behind that book.
- l. Are there any chocolate bars behind that book? Yes, there are two.

B. Practice this conversation with your neighbor: ཁྱོད་གྱི་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟེན་ལྟོངས།

- Dongzhi: Can you please come here a minute, Dawazhiba?
Dawazhiba: Yes, sir. I can.
Dongzhi: Where's Miss Cairangzhoma?
Dawazhiba: She's next door. She's in her office, Mr. Dongzhi. She is typing. She is very busy.
Dongzhi: Can she type this short letter for me? Please ask her.
Dawazhiba: Yes, Mr. Dongzhi.--Can you type this letter for the boss please, Miss Cairangzhoma?
Cairangzhoma: Yes, of course I can.
Dawazhiba: Here you are.
Cairangzhoma: Thank you, Dawazhiba.--Dawazhiba!
Dawazhiba: Yes? What's the matter?
Cairangzhoma: I can't type this letter. I can't read it! Mr. Dongzhi's handwriting is terrible!

རོན་གྲུབ། རྟོན་རང་འདིར་ཡོང་བྱུང་བམ། ལྷ་བ་གྲགས་པ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ། ལགས་སོ། ར་ཡོང་བྱུབ།
 རོན་གྲུབ། བུ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གང་ན་ཡོད་དམ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ། མོ་རང་འགྲམ་གྱི་ཁང་བའི་ནང་དུ་འདུག། མོ་རང་མོའི་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་དུ་འདུག། སྐྱེ་ཞབས་དོན་གྲུབ། མོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག། མོར་བྲེལ་
 བ་ཏ་ཅང་ཆེ།
 རོན་གྲུབ། ཁོ་མོས་ང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་བྲུང་དུ་འདི་གཏག་རོགས་བྱེད་བྱུང་བམ། རྟོན་གྱིས་ཁོ་མོར་འདྲི་རོགས།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ། ལགས་སོ། སྐྱེ་ཞབས་དོན་གྲུབ། བུ་མོ་སྒྲོལ་མ་ལགས། རྟོན་གྱིས་འགོ་དཔོན་ལ་འཕྲིན་ཡིག་འདི་གཏག་བྲུང་བམ།
 ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རས་གཏག་ལོས་བྲུབ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ། རྟོན་ལ་སྟེར།
 ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ལྷ་བ་གྲགས་པ། ལྷ་བ་གྲགས་པ།
 ལྷ་བ་གྲགས་པ། ཨོ་ཡ། ཅི་ཞིག་རེད།
 ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རས་འཕྲིན་ཡིག་འདི་གཏག་མི་བྲུབ། རས་ཡི་གེ་འདི་འདོན་མི་བྲུབ། སྐྱེ་ཞབས་དོན་གྲུབ་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ཏ་ཅང་བཙོག།

C. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་དྲི་ལན་ཐོབས།

- Can you type?
- Is your handwriting good or terrible?
- Is your teacher's handwriting good or terrible?

D. Read this text "At the Office: Losing Your Job" with your partner: འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་"གཞུང་ལས་ཁང་

དུ་རྟོན་གྱི་བྱ་བ་བོར་"ཞེས་པའི་སྒྲོབ་ཆོད་འདི་གྲོགས།

A: What is it? Am I too young?

B: Well, not exactly.

A: It's my age, isn't it?

B: No, it's not your age.

A: What is it then?

B: Well, you were the last hired...

A: And?

B: Mr. Dorji's son...

A: Say no more. Mr. Dorji prefers his son over me.

B: Well, it's his company.

A: And my job!

B: There is nothing you can do about it.

A: Except become the boss' son-in-law!

B: One small thing.

A: He doesn't have a daughter.

For each question, answer “yes,” “no,” or “maybe.” གྱི་བ་རེ་ལ་“yes”དང་“no”ཡང་ན་
“maybe”- ཡིས་ལན་ཐོབ་སྟེ།

1. What is the relationship between the speakers?

- _____ acquaintances
- _____ strangers
- _____ good friends
- _____ family
- _____ employer and employee
- _____ colleagues

2. The conversation takes place:

- _____ in a restaurant
- _____ in a home
- _____ in an office
- _____ on an airplane
- _____ on the phone

3. The first speaker is worried about:

- _____ his marriage
- _____ his friendship
- _____ his school grades
- _____ his job
- _____ his vacation

4. The second speaker is:

- _____ sympathetic
- _____ envious
- _____ pleased
- _____ disappointed
- _____ humorous
- _____ honest

5. Finish the line: The last hired is ....

- _____ the last paid
- _____ the last promoted
- _____ the first fired
- _____ the first on top
- _____ the last

6. “Say no more” means

- _____ I can’t stand your voice
- _____ Please be quiet
- _____ I understand
- _____ You talk too much
- _____ Say the word “no more”

(52) Can and Can't (I) ཚུགས་པ་དང་མི་ཚུགས་པ།

1

Dongzhi: I can put my hat on but I can't put my Tibetan robe on.

a. Can he put his hat on? Yes, he can. He can put his hat on.

b. Can he put his Tibetan robe on? No, he can't. He can't put it on.

2

Dongzhi: I can see that airplane but I can't see a bird.

a. Can Dongzhi see an airplane? Yes, he can see it. He can see the airplane. Dongzhi can see the airplane.

b. Can Dongzhi see the bird? No, Dongzhi can't see a bird.

3

Dongzhi: I can paint that / this / the / a bookcase, but I can't paint that / this / the / a room.

a. Can he paint that / this / the / a bookcase? Yes, he can.

b. Can he paint the / this / that / a room? No, he can't paint it.

4

Dongzhi: I can lift that light chair but I can't lift this heavy table.

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Discuss the following questions with your neighbor and write answers: ཁྱེད་ཀྱི་གཤམ་

ཁྱི་གྲོགས་པོ་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་ལ་གྲོས་བསྐྱར་བྱས་ནས་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Can he lift the table?

b. Can he lift the chair?

c. What can you lift?

d. What is too heavy for you to lift?

B. What things can you do? (I can speak Tibetan. I can run quickly.) Write six sentences. ཁྱེད་ཀྱིས་

བསྐྱབ་ཐུབ་པའི་དོན་དག་རྒྱུར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་བྱས་འབྲི་དགོས་ཏེ་དཔེར་ན། “I can speak Tibetan.” “I can run fast.” ལྟ་བུའོ།

C. What things can you not do? (I can't fly. I can't speak Spanish.) Write six sentences. ཁྱེད་ཀྱིས་བསྐྱབ་

མི་ཐུབ་པའི་དོན་དག་རྒྱུར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་བྱས་འབྲི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “I can't fly.” “I can't speak Spanish.” ལྟ་བུའོ།

D. Cairangzhoma: I can read this English book but I can't read this magazine.

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་ཐོབ་ས།

- Can she read the English book?
- Can Cairangzhoma read the magazine?
- What do you like to read?
- Ask three of your classmates what they like to read. Write their answers.

E. Cairangzhoma: I can jump off this box but I can't jump off that wall.

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་ཐོབ་ས།

- Can Cairangzhoma jump off the box?
- Can Cairangzhoma jump off the wall?
- What is too high to jump off of?

Song Number Seven གླུ་དབྱངས་བདུན་པ།

BLACK SHEEP

Baa, baa black sheep

Have you any wool?

Yes sir, yes sir,

Three backs full

One for my master

One for my dame

One for the little boy

Who lives down the lane

(53) **Can and Can't (II)** ཚིག་པ་དང་མི་ཚིག་པ།

A. Look at these examples: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་འདི་དག་ལ་སྟོན།

*He is taking his book.--He can take his book.

*She is putting on her coat.--She can put on her coat.

Now change the following sentences in the same way: གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་ནམས་བསྒྱུར།

- a. They are herding these sheep.
- b. She is making bread.
- c. You are running across the field.
- d. You are riding a large white horse.
- e. We are swimming across the river now.
- f. We are making milk tea.
- g. He is reading that English book.
- h. I am jumping off this camel.
- i. They are cooking some mutton soup.
- j. Those women are washing the dishes.
- k. Dongzhi and Cairangzhoma are making a new adobe home.
- l. Cairangzhoma is giving Dawazhiba some milk.
- m. Cairangzhoma is cooking dinner.
- n. Those Tibetan students are studying math.
- o. You are studying English at Southwest Nationalities Institute.
- p. We are eating barley flour, cheese, and sugar now.
- q. He is eating some good hot mutton soup.

B. Here are some other modal verbs besides *can*: *should*, *would*, *must* and *may*. Modal verbs are used when asking for something to add politeness to the request. ། “Can” མ་གཏོགས་ད་དུང་ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་ལ་

“should” དང་ “would,” “must,” “may” བཅས་ཡོད་པ་ཡིན། ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་ནི་རྒྱན་པར་མི་གཞན་ལ་རེ་བཙོལ་ཞུ་སྐབས་གྲས་པ་དང་ལྷན་པའི་ཚིག་གི་ཉམས་ཐོན་བྱེད་དུ་བཀོལ་བ་ཡིན།

Modal verbs, in order of strength: འོག་གི་ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་ནམས་ལྟུ་ཡང་གི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་ཡོད།

Command

- a. must / have to
- b. would / will
- c. could / can
- d. should
- e. might / may

Weak suggestion

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

A. Listen to your teacher read the following sentences. Circle the word they say. Is it “can” or “can’t”? དགོ་ཆེན་གྱི་སྒྲིག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དེ་དག་གི་ཁྲོད་ཀྱི་“can”དང་“can’t”གཉིས་ལས་དགོ་ཆེན་གྱིས་གང་བསྐྱགས་པ་དེར་
དྲགས་རྒྱུ་བས།

- a. The secretary *can / can’t* help you.
- b. My mother *can / can’t* speak English.
- c. My friend *can / can’t* meet you at the airport.
- d. Mr. Smith *can / can’t* answer your question.
- e. We *can / can’t* come to the meeting.
- f. *Can / Can’t* you come?
- g. We *can / can’t* visit you tomorrow evening.
- h. You *can / can’t* go out to dinner.
- i. I *can / can’t* cook.
- j. Our son *can / can’t* count to ten.

B. Ask polite questions in the following situations. Use modal verbs. For example: *Your plane leaves at 6 p.m. tomorrow. You want your friend to take you to the airport. Could / Would you take me to the airport tomorrow night? ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་གནས་ཚུལ་སྐབས་ཀྱི་གྲུས་པ་དང་ལྷན་པའི་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས་
ཏེ། དཔེར་ན། གནས་ཚུལ་“Your plane leaves at 6 p.m. tomorrow. You want your friend to take you to the airport.”ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ “Could / Would you take me to the airport tomorrow night?”ཞེས་བསྒྲིག་ཆོག།

- a. You are sitting at a friend’s house. A bowl of fruit is sitting on the table. You want an apple.
- b. You are hot. The window is closed.
- c. You are trying to study, but your roommates are talking loudly.
- d. You call your friend. Someone else answers and tells you your friend is out. You want to leave a message.
- e. You want a pen, but you can’t reach it. Your friend can. You ask your friend to get it for you.
- f. You are at a restaurant. You want more hot water.
- g. You call your boss’s house. His name is Mr. Smith. You want to talk to him. His wife answers the phone.
- h. You are giving a party. Your guests just arrived. You want to get them something to drink.
- i. You are the teacher. You want a student to shut the door.
- j. You want to know what time it is. You ask a stranger for the time.
- k. You are in the middle of a big city. You are lost. You ask a stranger for directions.

(54) **Review བསྐྱར་སྒྲུབ་།**

1: Choose the correct word to complete the sentence. Only one word for each question is correct.
ཡང་དག་པའི་ཐ་སྟོན་གཅིག་ལས་མེད་པས་དེ་ཁོ་ན་བདམས་ཏེ་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་ཆ་ཚད་དུ་གཏོང་དགོས།

- a. She / Her / home is Jiegu. (Her home is Jiegu.)
- b. She lives / home / in Jiegu.
- c. She / Her father is a herdsman.
- d. She / Her has five children.
- e. She / Her studies at Central Nationalities University?
- f. He / His home is Gansu.
- g. He / She / His / They / Ours home is Ngawa.
- h. He / Boy / Her / Man / Him / His is not lazy.
- i. He / Her / They / We / My / Him has two brothers.
- j. He / Him / Her / We is not lazy.
- k. They / She / He / Her / Him / Us have two children.
- l. He has / have two goats.
- m. She has / have no children.
- n. My brother has / have one child.
- o. He is tired too / to / two.
- p. He has too / two / to brothers.

2: Correct these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་དག་བཅོས་བྱེད་དགོས།

a. There are bread on the table.	h. There have teacups in front of that kettle.
b. There are any hammers behind that box.	i. There are chocolate behind that book.
c. There are milk in front of the door.	j. There are teapot in the cupboard.
d. There are soap on the sideboard.	k. There have car in front of the building.
e. There are newspaper behind that vase.	l. There are coffee on the table.
f. There are water in those glasses.	m. There is coffee in the table.
g. There are tea in those tea cups.	n. There is cars in front of that building.

3: Correct these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་དག་བཅོས་བྱེད་དགོས།

a. Is there any passport on that table?	f. Is there a hammers on that tables?
a. _____	f. _____
b. Is there any milks in that bottle?	g. Is there any teas on that tables?
b. _____	g. _____
c. Is there any spoons on that plates?	h. Is there any vases on that television?
c. _____	h. _____
d. Is there a ties on that chairs?	i. Is there a suit on that wardrobe?
d. _____	i. _____
e. Is there any loaf of bread on that table?	j. Is there have tobaccos on that tables?
e. _____	j. _____

(55) Homonyms སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དང་པའི་ཆོག

Homonyms are words that are pronounced the same, but spelled differently. Examples of this are “red” and “read,” “see” and “sea,” “buy” and “bye.” In the following exercise, there are three homonyms. “They’re” is a contraction for “they are.” “Their” is the possessive form of “they.” “There” is used in all other cases. || “Homonyms” ཟེར་བ་ནི་སྒྲ་རྩལ་མཚུངས་པའི་ཐ་དང་ཐ་དང་པ་གཉིས་ལ་ཟེར། སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དང་པའི་ཆོག་ནི་དཔེར་ན་“red”དང་“read” “buy”དང་“bye” “see”དང་“sea”སྟགས་ལྟ་བུ་ཡིན། གཤམ་གྱི་གཤར་སྒྱུར་ཁྲོད་དུ་སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དང་པའི་ཆོག་གསུམ་ཡོད། “They’re”ནི་“they are”ཀྱི་བསྒྲུས་འབྲི་ཡིན། “Their”ནི་“they”ཀྱི་བདག་དོན་ཚབ་ཆོག་གི་རྣམ་པ་ཡིན། “There”ནི་གང་དུ་བཞག་ཀྱང་ཆོག་གོ།

Choose the correct answer. ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་དགོས།

a. They’re / Their / There are two students in this room.	f. They’re / Their / There is a box on the table.
b. They’re / Their / There Tibetan farmers.	g. They’re / Their / There boxes are on the table.
c. They’re / Their / There children are boys.	h. They’re / Their / There box is blue.
d. They’re / Their / There not students, they are babies.	i. They’re / Their / There not busy.
e. They’re / Their / There home is Qinghai.	j. They’re / Their / There English book is on they’re / their / there chair.

Homonym Happiness: Fill in the blanks with two or three words that have the same sound but different spellings and different meanings. The homonyms are listed below. སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དང་པའི་ཆོག་གཉིས་མཁམ་གསུམ་བཞག་ལ་

ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དེ་དག་གི་ཁ་བསྐར་དགོས་ཤིང་། སྟོང་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་རྣམས་འོག་དུ་བཞག་ཡོད།

a. ate / eight	f. so / sew / sow
b. blew / blue	g. threw / through
c. red / read	h. to / two / too
d. rode / road	i. way / weigh
e. see / sea	j. won / one
1. Our team _____ game and lost three games.
  2. They agreed ____ play _____ more games next week, _____.
  3. The four of us were so hungry that we _____ dishes.
  4. Each player _____ the ball _____ the hoop at least once.
  5. As we approached the coast we could _____ the _____.
  6. Anna had ____ many things to _____ on her new machine that she had no time to _____ any seeds in the garden.
  7. At the airport, he said, “Come this _____ so they can _____ your luggage.”
  8. We _____ on horseback until we came to the _____ that led to town.
  9. The wind _____ the rain clouds away, leaving a clear _____ sky.
  10. The man in the _____ coat _____ the book in a loud voice.

Pronunciation Practice Eight སྒྲ་སྒྱུར་སྟོན་སྟངས་བརྒྱད་པ།

Here are some easily confused sounds. One is the difference between / bl / and / pl /. The other is the / br / and / pr / sounds. Repeat the following pairs of words: གཤམ་དུ་བཞག་ཡོད་པ་ནི་ཕན་ཚུན་བྱང་འཆུག་སྒྲ་བའི་སྒྲ་རྩལ་བྱེད་སྟངས་འགའ་ཡིན། གཅིག་ནི་/ bl / དང་/ pl / གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར། གཞན་ཞིག་ནི་/ br / དང་/ pr / གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་ཡིན་ནོ། གཤམ་གྱི་ཐ་སྟོན་བྱང་ཕན་རྣམས་བསྒྲུར་འདོན་བྱེད་དགོས།

/ bl /	/ pl /	/ br /	/ pr /
a. bleed	1. plead	a. breach	1. preach
b. bleach	2. preach	b. braid	2. prayed
c. blink	3. plink	c. braise	3. praise
d. blade	4. played	d. breast	4. pressed
e. blaze	5. plays	e. browse	5. prowls
f. blessed	6. pleased		
g. bland	7. planned		
h. blush	8. plush		
i. bloom	9. plume		
j. blight	10. plight		

Song Number Eight གླུ་དབྱངས་བརྒྱུད་པ།

“Oh Susanna” is a popular and well-loved song in America. It was written in 1845 and was an instant success. Two years later, it became the unofficial “theme song” for the California Gold Rush.

“ཨོ། སོ་གཟུགས་ན།”ཟེར་བ་ནི་ཨ་རིར་དར་བྱའ་ཆེ་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བསུ་ཐོབ་པའི་གླུ་དབྱངས་ཤིག་རེད། འདི་སྤྱི་ལོ་ ༡༨༤༥ ལོར་བརྒྱུ་མཉམ་པ་ཡིན་ལ་ཅུང་མ་འགོར་བར་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་གླུ་དབྱངས་ཤིག་ཏུ་གྱུར། ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གླུ་དབྱངས་འདི་གསེར་རྒྱ་ལས་འགྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱིམ་མཐུན་མིན་པའི་གླུ་དབྱངས་གཙོ་བོར་གྱུར།

OH SUSANNA

1

I come from Alabama¹ with my banjo² on my knee, I’m going to Louisiana,³ Susanna for to see.

Chorus

Oh Susanna, oh don’t you cry for me, for I come from Alabama with my banjo on my knee.

2

It rained all night, the day I left, the weather was so dry. The sun so hot I froze⁴ to death, Susanna don’t you cry.

Chorus

3

I had a dream the other night when everything was still. I thought I saw Susanna a coming down the hill.

Chorus

4

A buckwheat cake⁵ was in her mouth, a tear was in her eye. I said, “I come from Dixieland,⁶ Susanna don’t you cry.”

Chorus

¹a southern state in America

²a four-stringed instrument, like a guitar

³a southern state in America

⁴past tense of the verb *freeze*

⁵a pancake made of buckwheat flour

⁶“Dixie” is a nickname for the Southern States in America.

(56) Like and Want ལྟོ་ལའབ་པ་དང་དགོས་པ།

1

Mrs. Cairangzhoma: Do you like milk tea, Mrs. Lhamoyicuo?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, I do.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want a bowl?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please, Mrs. Cairangzhoma.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want a large bowl, or a small bowl?

Mrs. Lhamoyicuo: I want a large bowl. I am very thirsty.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want any cheese?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please. I like cheese.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want any butter?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please. I like butter, too.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want any salt?

Mrs. Lhamoyicuo: No, thank you. I don't like salt in my milk tea. I like milk tea with no salt.

Mrs. Cairangzhoma: Do you like barley flour with butter, sugar, and cheese?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, I do.

Mrs. Cairangzhoma: Do you want some?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please.

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་འོ་ཇར་དགའ་ལམ། ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་འོ་ཇར་དགའ།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་དཀར་ཡོལ་གང་དགོས་སམ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། དགོས་ལགས། ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་དཀར་ཡོལ་ཆེ་བ་གང་དགོས་སམ་རྒྱུང་བ་གང་དགོས།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངའི་ཁ་སྒྲོམ་པས་ང་ལ་དཀར་ཡོལ་ཆེ་བ་གང་དགོས།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་རྒྱུང་བ་དགོས་སམ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་རྒྱུང་བར་དགའ་བས་རྒྱུང་ཙམ་ཁྱེད་ཤོག་ལགས།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་མར་དགོས་སམ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། མར་ཡང་རྒྱུང་ཙམ་དགོས་ལགས།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་ལྷ་དགོས་སམ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། མིན་ལགས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་འོ་ཇའི་ནང་དུ་ལྷ་འདེབས་པར་མི་དགའ། ང་འོ་ཇའི་ནང་དུ་ཆ་མེད་ན་དགའ།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་རང་མར་དང་ཀ་ར། རྒྱུང་བ་བཅས་ཀྱིས་བརྒྱུས་པའི་རྩམ་པར་དགའ་ལམ།

ལུ་མ་མོ་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་དེར་དགའ་པོ་ཡོད།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་རྒྱུང་ཙམ་དགོས་སམ།

ལུ་མ་མོ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ། དགོས་ལགས།

Key Item གནད་འགྲེལ།

“Like” and “want” are related, but not the same. You may “like” something but not “want” it. For example, I like beef, but if I have just eaten lunch, I don’t want any beef. “Like” means “appreciate.” “Want” means “desire” or “yearn.” When talking about people, generally use “like.” If I talk about my friend, I should say, “I like him.” I shouldn’t say, “I want him.” “Want” also means that you desire to have something. “Do you want some salt?” If you answer “yes” then I will give you some salt. །
“Like”དང་“want”གཉིས་ཀྱི་དབར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་མི་མཆུང་ས་ཏེ། ཁྱོད་རང་བྱ་དངོས་ག་གོ་མོ་ཞིག་ལ་དགའ་ནའང་དེ་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་འདོད་པའང་ཤིན། དཔེར་ན། ང་རང་སྒྲུང་གར་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་ཀྱང་ཆུའི་སྒྲབས་སུ་བོས་པས་ད་ལྟ་ང་ལ་སྒྲུང་ག་གོ་མོ་དགོས། “Like”ཞེས་པ་ནི་སྒྲོར་འབབ་པའམ་ཡང་ན་དགའ་ཞེན་ཆེ་བའི་དོན་ཡིན། “Want”ནི་དགོས་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གང་རུང་ཞིག་བདག་གིར་བློ་བཟོད་པ་དེར་བྱེད། ཟུན་ལྡན་དུ་ང་ཚོས་མི་ཞིག་གླེང་སྐབས་སྒྲིབ་བཏང་དུ་“Like”བཞོལ་བ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་ངས་ངའི་གྲོགས་པོ་ཞིག་གླེང་སྐབས་ངས་པར་དུ་“I like him.”ཟེར་དགོས་པ་ལས་“I want him.”ཟེར་མི་རུང་། “want”ནི་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་བློ་བཟོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན། “Do you want some salt?”ལྟ་བུར་མཚན་ན་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་“yes”ཅེས་བཤད་ཆོངས་ཁྱོད་ལ་ཚུ་སྟེར་གི་དེ།

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- What foods do you like?
- What foods do you not like?
- Who likes milk tea?
- Who doesn’t like salt in her milk tea?
- Do you like salt in milk tea?
- What does Mrs. Lhamoyicuo want? (bowl of milk tea, cheese, butter, and barley flour with sugar and cheese)

2

<u>Dongzhi:</u>	Do you like my new Tibetan robe?
<u>Dawazhiba:</u>	Yes, I do. It is very smart. Who made it?
<u>Dongzhi:</u>	My mother made it. I like it, too.
<u>Dawazhiba:</u>	Yes, it is very beautiful. Do you like my new Tibetan hat?
<u>Dongzhi:</u>	Yes, I do. It is very beautiful. Did your mother make it?
<u>Dawazhiba:</u>	No, my mother did not make this hat, my wife made this hat.
དོན་གྲུབ།	ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བོད་ལྗ་གསར་བ་སྒྲོར་འབབ་བམ།
སྒྲ་བ་གྲགས་པ།	ངས་སྒྲོར་འབབ་གི་དེ་ཉ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག་ བོད་ལྗ་སུས་བཞོས་པ་ཡིན།
དོན་གྲུབ།	ངའི་ཨ་མས་བཞོས་པ་ཡིན། ངས་ཡང་འདི་སྒྲོར་འབབ་གི་
སྒྲ་བ་གྲགས་པ།	དེ་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བོད་ལྗ་གསར་བ་སྒྲོར་འབབ་བམ།
དོན་གྲུབ།	ངའི་སྒྲོར་འབབ་གི་བོད་ལྗ་ཉ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག་ ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མས་བོད་ལྗ་དེ་བཞོས་པ་ཨི་ཡིན།
སྒྲ་བ་གྲགས་པ།	ངའི་ཨ་མས་བཞོས་པ་མིན། ངའི་ཆུང་མས་བཞོས་པ་ཡིན།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Tell another student about Dongzhi's clothes. Describe his robe and hat. Now, tell another student about the clothes you are wearing. Use these words: trousers (pants), shirt, coat, sweater, and shoes. སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་དོན་འགྲུབ་གྱི་བོད་ལྷ་དང་ལྷ་མོའི་སྒོར་འཆད་རྩིས་བྱེད་རང་གིས་གྱོན་པའི་ལྷ་བའི་སྒོར་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས། ཁ་བཞུའི་ཁྱོད་དུ་མིང་ཚིག་"trousers (pants)"དང་ "shirt, coat, sweater, shoes"བཅས་བཀོལ་ནས་གསལ་བཤད་བྱ་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Who has a new robe?
- Who are talking?
- What are Dongzhi and Dawazhiba talking about?
- Who made Dawazhiba's hat?
- Who made Dawazhiba's robe?
- What did Dawazhiba's mother do?
- What did Dawazhiba's wife do?

3

a. Dongzhi: Do you like riding horses, Dawazhiba?

Dawazhiba: Yes, I do.

Dongzhi: Do you want to ride horses?

Dawazhiba: Yes, I do.

Dongzhi: Do you want to ride this black horse?

Dawazhiba: No, I don't. I want to ride that white horse. That white horse is very large. It can run very fast. This black horse is very old and very slow.

b. Dongzhi: Do you want to study English now?

Dawazhiba: No, I don't. Now, I want to sleep.

c. Dongzhi: Do you want to swim, now?

Dawazhiba: No, I don't. Now, I want to study English.

d. Dongzhi: Do you like apples?

Dawazhiba: No, I don't like apples. I like bananas.

e. Dongzhi: Do you like butter?

Dawazhiba: No, I don't like butter. I like cheese.

f. Dongzhi: Do you like coffee?

Dawazhiba: No, I don't like coffee. I like milk tea with salt and cheese.

g. Dongzhi: Do you like beer?

Dawazhiba: No, I don't like beer. I like wine.

h. Dongzhi: Do you like ice cream?

Dawazhiba: No, I don't like ice cream. It is too cold.

i. Dongzhi: Do you like peaches?

Dawazhiba: No, I don't like peaches, I like pears.

j. Dongzhi: Dawazhiba, do you like grapes?

Dawazhiba: No, I do not like grapes, I like oranges. I do not want any grapes, I want some oranges.

Exercise གཤར་སྒྱུད།

Use “like” and “want” and the following words. Make questions and then ask another student. Next, with another student, think of some things you like, but you don’t want. || “Like”དང་ “want”གཉིས་དང་ འོག་གི་ ཚིག་རྒྱུས་བཞོལ་ནས་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་སློབ་མ་ཞིག་ལ་དྲིས་ནས་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་ མཉམ་དུ་བྱོལ་ཅན་དག་འཚོས་ཆེ་ཡང་དགོས་འདོད་མེད་པའི་བྱ་དངོས་འགར་བསམ་སློབ་གཏོང་དགོས།

riding horses	salt
study English	cheese
swim	bananas
apples	ice cream
butter	peaches
coffee	pears
beer	oranges
wine	

4

- Cairangzhoma: I want some envelopes please.
Stationer: Do you want the red ones or the blue ones?
Cairangzhoma: I want the red ones.
Stationer: Do you want the large size or the small size?
Cairangzhoma: I want the small size please. Do you have any writing-paper?
Stationer: Yes, we have some writing-paper. I haven’t any large pads. I only have small ones.
Do you want a pad?
Cairangzhoma: Yes, please. Do you have blue pads?
Stationer: No, we don’t have any blue pads. We only have yellow pads.
Cairangzhoma: I want two yellow pads. And I want some blue ink and some glue.
Stationer: A bottle of blue ink and a bottle of glue.
Cairangzhoma: And I want a small box of chalk, too.
Stationer: I only have large boxes. Do you want one?
Cairangzhoma: No, thank you.
Stationer: Is that all?
Cairangzhoma: That’s all, thank you very much.
Stationer: What else do you want?
Cairangzhoma: I want my change.

Exercises གཤར་སྒྱུད།

A. Act out this dialogue with another student. One student is the customer and one student is the stationer. སློབ་མ་གཉིས་གདམ་སྟེ་གཅིག་ཉི་མཁན་དང་གཞན་དེ་ཚོང་མཁན་ཡིན་ཁུལ་བྱས་ནས་གོང་གི་ཁ་བརྒའི་སློབ་ལཱ་བ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་གདབ་དགོས།

a. Who wants some envelopes?	f. Does the stationer have any writing-paper?
b. Where is Cairangzhoma?	g. Who doesn’t have large pads?
c. What color envelopes does Cairangzhoma want?	h. Who wants a pad?
d. Does the stationer want some envelopes?	i. Does the stationer have yellow pads?
e. Does Cairangzhoma want large or small envelopes?	j. Who doesn’t have blue pads?

- k. How many yellow pads does Cairangzhoma want?
l. Does Cairangzhoma want a large box of chalk?
m. Who only has large boxes of chalk?

- n. Who doesn't want a large box of chalk?
o. Who wants her change?
q. What color is the ink?
r. Who only has yellow pads?

5

Use "like" or "likes" in the sentences that follow. || "Like"དང་"likes"གཉིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་གི་ནང་དུ་བཞོལ་དགོས།

I / you / they / we / like
he / she likes

I / you / they / we don't like
he / she / doesn't like

- a. We (like) butter but we don't (like) cheese.
b. He ___ cheese but he doesn't ___ butter.
c. They ___ milk but he doesn't ___ milk.
d. She ___ oranges but she doesn't ___ apples.

6

Use "want" and "wants" in the sentences that follow. These two words are used in the same way as "like" and "likes." || "Want"དང་"wants"གཉིས་"like"དང་"likes"གཉིས་གྱི་བཞོལ་ཚུལ་དང་འདྲ་བས་དེ་དག་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་གི་

ནང་དུ་བཞོལ་དགོས།

- a. I like butter and I ___ some butter.
b. He likes tea and he ___ some tea.
c. They ___ some tea, too.
d. We ___ some salt in our tea.

- e. We don't ___ sugar in our tea.
f. They don't ___ sugar, they ___ salt.
g. He doesn't ___ salt, he ___ sugar.

Pronunciation Practice Nine སྒྲིབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་

A. The / gl / and / kl / sounds are difficult to pronounce. Practice repeating after your teacher. || / gl /
དང་ / kl / གཉིས་གྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་འབྲིན་དཀའ་བས་འདི་དག་ནན་ཏན་གྱིས་སྒྲིབ་སྒྲུབ་འདོན་བྱས་ཏེ་བསྒྲུབ་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས།

/ gl /	/ kl /
a. glean	1. clean
b. glaze	2. clays
c. glad	3. clad
d. glamour	4. clamor
e. glue	5. clue
f. glued	6. clued
g. glows	7. clothes
h. glide	8. Clyde (man's name)
i. angle	9. ankle
j. wrangle	10. rankle

B. Two other difficult sounds are / gr / and / kr /. Practice these words, carefully repeating: || / gr / དང་ / kr /
གཉིས་གྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་འབྲིན་དཀའ་བས་དགོ་ཆེན་གྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་ནན་ཏན་གྱིས་བསྒྲུབ་དགོས།

/ gr /	/ kr /
a. graze	1. craze
b. gram	2. cram
c. grows	3. crows
d. grown	4. crone
e. grime	5. crime
f. anger	6. anchor

(57) **Look at...** (...ལྟོས་དང་།)

Mrs. Davis / well

Look at Mrs. Davis. She's very well.

Now do the following in the same way. གོང་གི་དཔེར་བཞིན་ནང་བཞིན་འོག་གི་ཚིག་ཚོགས་ནམས་བསྒྲིག་དགོས།

a. man / fat Look at that...

b. woman / thin

c. policeman / tall

d. policewoman / short

e. mechanic / dirty

f. nurse / clean

g. Mr. Dorji / hot

h. Mrs. Lhamtso / cold

i. milkman / old

Debate: ཚུད་གླེང་།

Are there too many people in the world? འཛམ་གླིང་གླེང་མི་མང་དགས་པ་ཨི་རེད།

Fact: During this debate, about 7,000 children will be born in the world. About 3,000 people will die. This gap will add 65 million people to the world population in the next year. Here are some words that are important for having this debate: དོན་དངོས་ཐོག་ ཚུད་གླེང་ཙམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་མི་ ༧༠༠༠ ཙམ་སྐྱེས་ཤིང་། མི་ ༣༠༠༠ ཙམ་ཆེ་ལས་འདས།

དེ་ལྟར་ཚིག་ན། འོ་རེར་མི་བྱེ་བལ་དང་ས་ཡུལ་ཙམ་གྱིས་རི་མང་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད། གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་ཚུད་གླེང་བྱེད་དུས་མཁོ་བའི་མིང་ཚིག་འགའ་ཡིན།

population control མི་འབོར་ཚད་འཛིན།

birth rate སྐྱེས་ཚད།

birth control འཁྱེས་ཚད་འཛིན།

Discuss these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་གཉིས་ལ་གྲོས་མོལ་བྱེད་དགོས།

1. Do you think population control is necessary?

2. Would the world benefit, or suffer, with more people?

(58) **Dorjisu and the Ball** རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་ལྷ་པོ་

This is my ball. It is a red ball. It is a big ball. Can you see the big red ball?

I have my ball. I have my big ball. I have my red ball. Can you see me and my red ball?

Here is Dorjisu. Dorjisu is a girl. She has a yellow dress. Can you see Dorjisu and her yellow dress?

I am playing with Dorjisu. We are playing with the big red ball. Dorjisu says, "Throw the ball. Throw the ball to me."

I am throwing the ball. I am throwing the ball to Dorjisu. Run, Dorjisu, run! Run and catch the ball. Dorjisu is running. She is running after the ball. Where is the ball? She cannot see the big red ball. Can you see the ball? The ball is rolling down the hill. Where is Dorjisu? Dorjisu is not here.

Where is the ball? Dorjisu is running. I am running with Dorjisu. We are looking for the ball. There is a big tree on the hill. The ball is rolling near the tree. It is near the tree on the hill. Look, Dorjisu, look! Look for the ball. Look down the hill. Look near the tree. Can you find the ball?

Dorjisu is walking near the tree. She is looking for the ball. There is the ball! It is under the big tree. Dorjisu is running to the big tree. She can see the big red ball. "Here is the ball, under the tree! Here is the big red ball!"

Dorjisu and I are playing with the ball. We are throwing the ball and catching it. We are playing near the big tree on the hill.

འདི་ནི་ངའི་ལྷ་པོ་ཡིན། ལྷ་པོ་འདི་དམར་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྷ་པོ་འདི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། བྱོད་ཀྱིས་ཆེ་ཞིང་དམར་བའི་ལྷ་པོ་འདི་མཐོང་ཨེ་ཐུབ།

ངའི་ལྷ་པོ་འདི་ལག་ཏུ་ཡོད། ངའི་ལྷ་པོ་འདི་ཆེན་པོ་འདི་ལག་ཏུ་ཡོད། ངའི་ལྷ་པོ་འདི་དམར་པོ་འདི་ལག་ཏུ་ཡོད། བྱོད་ཀྱིས་ང་དང་ངའི་ལྷ་པོ་འདི་དམར་པོ་གཉིས་མཐོང་ཨེ་ཐུབ།

རྡོ་རྗེ་མཚོ་འདི་ན་ཡོད། རྡོ་རྗེ་མཚོ་ཐུ་མོ་ཞིག་རེད། མོ་ཀྱོན་པ་མེར་པོ་ཞིག་ཡོད། བྱོད་ཀྱིས་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་མོའི་ཀྱོན་པ་མེར་པོ་གཉིས་མཐོང་ཨེ་ཐུབ།

ང་རང་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་ལྷ་པོ་ཅུང་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོ་ཆེ་ཞིང་དམར་བའི་ལྷ་པོ་ཅུང་བཞིན་ཡོད། རྡོ་རྗེ་མཚོས་"ལྷ་པོ་འཕེན་རྟགས། ལྷ་པོ་དེ་ང་ལ་གཡུག་"ཅེས་བཤད།

ངས་ལྷ་པོ་གཡུག་བཞིན་ཡོད། ངས་ལྷ་པོ་འདི་རྡོ་རྗེ་མཚོར་གཡུག་བཞིན་ཡོད། རྒྱགས་ཤིག་རྡོ་རྗེ་མཚོ། རྒྱགས་ཏེ་ལྷ་པོ་བཟུང་ཤིག་རྡོ་རྗེ་མཚོ་རྒྱག་བཞིན་འདུག་རྡོ་རྗེ་མཚོ་ལྷ་པོ་འདི་རྗེས་སུ་རྒྱག་བཞིན་འདུག་ ལྷ་པོ་གང་དུ་ཡོད་དམ། མོས་དམར་ཞིང་ཆེ་བའི་ལྷ་པོ་འདི་མཐོང་མ་ཐུབ། བྱོད་ཀྱིས་ལྷ་པོ་འདི་མཐོང་ཐུབ་བཅ། བྱོད་ཀྱིས་རི་བོ་དེ་མཐོང་ཨེ་ཐུབ་གི་ ལྷ་པོ་འདི་རི་འགོ་ནས་མར་འགྲིལ་བཞིན་འདུག་ རྡོ་རྗེ་མཚོ་གང་དུ་ཡོད་དམ། རྡོ་རྗེ་མཚོ་འདི་རུ་མི་འདུག་

ལྷ་པོ་དེ་གང་ན་འདུག་གམ། རྡོ་རྗེ་མཚོ་རྒྱག་བཞིན་འདུག་ ང་རང་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱག་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོས་ལྷ་པོ་འདི་འཕེན་བཞིན་ཡོད། རི་འགོ་ན་སྤང་ཆེན་ཞིག་འདུག་ ལྷ་པོ་འདི་སྤང་བའི་ཉེ་སར་འགྲིལ་བཞིན་འདུག་ ལྷ་པོ་འདི་རི་འགོ་ན་སྤང་བའི་ཉེ་འགམ་དུ་འདུག་ ལྷ་པོ་དང་། རྡོ་རྗེ་མཚོ། ལྷ་པོ་དང་། ལྷ་པོ་འདི་བཅའ་རྟགས། རི་རོ་སུ་ལྷ་པོ་དང་། སྤང་བའི་ཉེ་འདབས་སུ་ལྷ་པོ་དང་། བྱོད་ཀྱིས་ལྷ་པོ་འདི་མཐོང་ཐུབ་བཅ།

རྡོ་རྗེ་མཚོ་སྤང་བའི་ཉེ་འདབས་སུ་འགོ་བཞིན་འདུག་ མོས་ལྷ་པོ་འདི་འཕེན་བཞིན་འདུག་ ལྷ་པོ་འདི་འདི་ན་འདུག་ ལྷ་པོ་སྤང་ཆེན་དེའི་འག་ཏུ་འདུག་ རྡོ་རྗེ་མཚོ་སྤང་ཆེན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱག་བཞིན་མཆིས། མོས་དམར་ལ་ཆེ་བའི་ལྷ་པོ་འདི་མཐོང་ཐུབ། "ལྷ་པོ་སྤང་བའི་འག་ཏུ་འདུག་ དམར་ཞིང་ཆེ་བའི་ལྷ་པོ་འདི་ན་འདུག་"

རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་རེད་གཉིས་ལྷ་པོ་ཅུང་བཞིན་ཡོད། རེད་གཉིས་ཀྱིས་ལྷ་པོ་འཕེན་འཛིན་བྱེད་གིན་ཡོད། རེད་གཉིས་རི་འགོ་ན་སྤང་ཆེན་གྱི་ཉེ་འགམ་དུ་ཅུང་བཞིན་ཡོད།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Act out this story with one of your classmates. སློབ་གྲོགས་གླིང་མཉམ་དུ་གོང་གི་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་དག་འབྲས་སྟོན་
བྱེད་དགོས།

B. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What color is the ball?	g. Who is running?
b. What is red?	h. Where is the tree?
c. Is the ball blue?	i. What is under the big tree?
d. Is the ball small?	j. Who are playing with the ball?
e. What is the girl's name?	k. Who are throwing and catching the ball?
f. What color is Dorjisu's dress?	l. Is the tree big or small?

C. Do you believe in UFOs? What is a UFO? It stands for Unidentified Flying Object, usually
believed to come from outer space. First, read this short passage that appeared in a newspaper: བྱོད་རང་
འཕྱར་སྤེལ་“UFO”ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་དམ། འཕྱར་སྤེལ་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་གསང་བ་སྟོག་གྱུར་གྱི་དངོས་བོ་འཕྱར་ཤེས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། མི་ཁ་ཤས་
གླིང་གིས་འཕྱར་སྤེལ་ནི་འཛིན་རྟེན་གཞན་ཞིག་ནས་བརྒྱུད་འོངས་པར་འདོད། ཐོག་མར་ཚགས་པར་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་བཀོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཚན་པ་འདི་ལ་བལྟ་བར་
བྱ།

“A man said he took a photograph (picture) of a UFO. He said he took the picture two nights ago near
his home in Los Angeles, California. Some people said he lied (said something that was false). Some
airport officials looked at the picture. They said that it was a fake (not true). Bob Green took the
picture. He is 45-years-old. He said that he saw a large orange light in the sky. He watched it for about
30 seconds. Then he asked his son to go into the house and get his camera...” མི་ཞིག་གིས་ཁོས་འཕྱར་སྤེལ་ཞིག་པར་
བརྒྱབ་ཡོད་པར་བཤད། ཁོས་བཤད་རྒྱུ་ཁོས་འདྲ་པར་དེ་ནི་གཞི་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ལ་ཁོའི་ཕ་ཡུལ་དང་ཐག་ཉེ་བའི་རྩ་ལིས་སྟོ་ཉིས་ཡ་ཞིང་ཆེན་གྱི་ལའོ་ཕན་ཅིས་ནས་
པར་དུ་བསྟོན་པ་ཡིན་ཟེར། མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཁོས་རྒྱུན་བཤད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སྒྲིམ། གནམ་གྱི་འབབ་ཆོག་གི་སྟེང་དུ་ཐོན་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འདྲ་པར་དེར་བལྟས་སྟེང་ལ་
ཁོ་ཚོས་ཀྱང་དེ་ནི་རྒྱན་མ་ཞིག་རེད་ཟེར། འདྲ་པར་དེ་ནི་བྱ་རྩ་གྱི་རོས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ལོ་ཁོ་ལོ་ཞེ་ལྟར་རེད། ཁོས་བར་སྐད་ནས་འོད་སྐད་ངང་མེར་ཆེན་པོ་
ཞིག་མཐོང་བར་བཤད། ཉ་ལམ་དུས་ཚོད་སྐར་ཆ་སྐར་ཅུར་ཁོས་དེར་བལྟས་ནས་བསྟན། དེ་ནས་ཁོས་བུ་རྒྱུ་དུ་པར་ལེན་འབྲུལ་ཆས་ལེན་པར་མངགས་ཀྱི་ལོ།

Two people read this article. Now they are discussing it: གོང་གི་ཚགས་པར་དེ་མི་གཉིས་ཀྱིས་བཞགས་རྗེས། ཁོ་གཉིས་
ཀྱིས་གཤམ་ལྟར་བསྟོ་བྱེད་བྱས།

Don: Perhaps you will say that there are little green men watching us from the sky.

Gloria: Maybe there are. Who knows? But I'm not saying that. All I'm saying is that many people say
they've seen UFOs.

Don: Military aircraft, or clouds, or balloons. People imagine things so easily.

Gloria: UFOs are a reality (true).

Don: Then why aren't there more photographs and evidence?

Gloria: There are many pictures.

Don: Not nearly enough. And it's so easy to fake photos taken of things in the sky. And if they do
exist, why don't they land? Why don't the little green men tell us who they are?

Gloria: Maybe they are not ready to do that yet.

Don: ཁྱོད་ཀྱིས་པལ་ཆེར་མི་རྒྱུང་ལུ་ཅན་འགས་ནས་མཁར་རྒྱུ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཀྱང་གིན།

Gloria: ཡོད་ཀྱང་གིན། ལུས་ཤེས། འོན་ཀྱང་ངས་དེ་ལྟར་བཤད་ཀྱིན་མེད། ངས་བཤད་པ་ནི་མི་མང་པོས་ཁོ་ཚོས་འཕུར་སྡེར་མཐོང་མྱོང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན།

Don: འཕུར་འཛིང་གནས་གྲུ་དང་སྒྲིན་པ། དཔུགས་ལྗང་སོགས་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་རྟོག་ཟ་སྲ་བ་ཡིན།

Gloria: འཕུར་སྡེར་ནི་དངོས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

Don: དེས་ན། འདྲ་པར་མོད་པོ་དང་གཞི་འཛིན་ས་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི།

Gloria: འདྲ་པར་མང་པོ་འདུག

Don: འདྲ་པར་འདད་ངེས་ཤིག་མི་འདུག བར་སྒྲུང་ནས་བརྒྱབ་པའི་དངོས་པོའི་འདྲ་པར་དག་རྒྱན་བཟོ་བྱེད་སྲ་ཞིང་། གལ་ཏེ་དེ་ཚོ་དངོས་ཡོད་ཅིག་ཡིན་ན།
ཁོ་ཚོས་སྟེང་དུ་མི་འབབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི། མི་རྒྱུང་ལུ་ཅན་དེ་ཚོས་ཁོ་ཚོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་རྒྱུ་མཚན་ཅི།

Gloria: ཁོ་ཚོས་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་གྱ་སྒྲིག་བྱས་མེད་ཀྱང་གིན།

Comprehension Questions: གོ་རྟོགས་ཚད་འཇལ་གྱི་འདྲི་གཞི།

1. What are Don and Gloria talking about?
2. Does Don believe in little green men?
3. Does Gloria believe in this?
4. According to Gloria, have many people seen flying saucers?
5. Who says UFOs are a reality?
6. Why aren't photos good evidence, according to Don?

Take a Stand: ཁྱོད་ཀྱིས་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བདམ་དགོས།

1. Which person do you agree with? Why?
2. If a friend said that they saw a UFO, would you believe them? What questions would you ask?
3. People have claimed to see UFOs for thousands of years, so they must exist. Do you agree?
4. Imagine a world that is different than earth. Write several sentences about it. Then describe it to your partner.

Dictation ཉན་འགྲིཊ

Your teacher will read a passage from the above story. Write the words you hear. དགོ་ཚད་ཀྱིས་གོང་གི་སྒྲོབ་
ཚན་ནང་གི་ཚན་པ་ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོས་པའི་ཚིག་ཚོགས་རྣམས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དུ་འགྲིཊ་དགོས།

---

(59) **The Skipping-Rope** སྐྱོད་ཐག་ཚུད་མོ།

Listen to your teacher read this story. Fill in the blanks with the missing words. There is a word list at the end of the passage. དགེ་རྒན་གྱི་སྒྲིག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས། སྐྱོད་ཐག་གི་ཚིག་རྣམས་སྟོབ་ཚན་གྱི་འོག་ཏུ་བཀོད་ཡོད།

My name is Zhaxi. _____ is giving me a jersey. It is a new _____. This is my new red jersey.

This is Cairangzhoma. Mother is _____ her a skipping-rope. Cairangzhoma is _____. This is her skipping rope.

Cairangzhoma and I are going to _____. Here we are. She has her new skipping-rope. I _____ my new jersey.

We are _____ school. Cairangzhoma is skipping on the _____. The grass is _____. The skipping-rope is wet. Cairangzhoma and Lhamoyicuo are skipping. They are jumping over the _____. Cairangzhoma and Lhamoyicuo are saying, “One, two, _____, jump; four, five, six, _____.”

Dorjicairang and I are playing. We are playing _____. Can you see Dorjicairang? Can you see the football? I am _____ the ball. I am kicking it to Dorjicairang. Dorjicairang is _____ the ball. He is kicking it to me. I am running into the grass. I am running after the ball. I am falling down in the grass. I am falling on the wet ball.

Dorjicairang says to me, “There is some _____ on your jersey.” I can see the mud. My new jersey is wet with mud.

Cairangzhoma says to me, “Give me your jersey. I can _____ it for you. I can wash the mud off your jersey.”

Cairangzhoma says to me, “_____ my skipping rope to that tree.” We tie the rope to the big _____. We throw my jersey over the rope. Now my jersey is _____. We are going home. Cairangzhoma has her skipping rope in her _____. I have my new red jersey.

Word List: བསྟན།

at	giving	jersey	mud	three	wet
catching	grass	jump	rope	tie	
dry	hand	kicking	school	tree	
football	have	mother	skipping	wash	

Exercise གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to these questions. You may work with your neighbor. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས། ཁྱོད་གྱིས་འདྲུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་བྲིས་ཀྱང་ཚོག།

a. What did Zhaxi's mother give Zhaxi?	j. Who is Zhaxi playing with?
b. Who gave Zhaxi a new jersey?	k. Who is kicking the ball to Dorjicairang?
c. What color is the jersey?	l. Who is catching the ball?
d. Who are going to school?	m. Who falls down?
e. What did Zhaxi's mother give Cairangzhoma?	n. Where does Zhaxi fall?
f. Where is Cairangzhoma skipping?	o. What is the new jersey wet with?
g. What is wet?	p. What does Cairangzhoma say to Zhaxi?
h. What are Cairangzhoma and Lhamoyicuo saying?	q. Where do they tie the rope?
i. Who is Dorjicairang playing with?	r. Where is the jersey thrown?
	s. Who go home together?
	t. Are Zhaxi and Cairangzhoma brother and sister?

Exercises གཤམ་སྒྱུ་

A. These sentences are incomplete (not finished). Write the end of each sentence: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འདི་

དག་ཆ་ཚང་མིན་པས་དེ་ཚོའི་མཛུགས་སྐྱོངས་དགོས།

- The funniest thing I ever saw was...
- If I had 24 hours to live...
- On Saturdays I usually...
- I'd like to spend a long vacation in...
- I have never...
- Parents should always...
- My children will...
- This world would be a better place if...
- I never worry about...
- Someday I am going to...
- I get very angry if...
- I find it difficult to...
- I'd like to be more...
- I am not interested in...
- Studying is...

Now, the class will be divided in half. Arrange the chairs in your classroom in two circles, one inside the other, facing each other. Each student sits on a chair. There are always two students facing each other. They talk about the answers to the first sentence with each other. Then the students in the outer circle all move one chair to the left and discuss the second sentence with the next person. They continue moving until all sentences have been discussed.

འཛིན་གྲུའི་མི་རྒྱུས་སྒོར་གཉིས་སུ་བགོས་ནས། ནང་སྒོར་དང་ཕྱི་སྒོར་བྱས་ཏེ་ཡན་ཚུན་གདོང་གཏད་དེ་སྒྲོན་ཅིང་། དེ་ནས་ཁ་གཏད་པའི་མི་གཉིས་རེ་ཚུར་དེ་བྱས་ཏེ་གོང་གི་ཚིག་དང་པོའི་ལན་ཅི་ལྟར་གདབ་པར་གྲོས་བསྟར་བྱེད་དགོས། ཡང་ཕྱི་སྒོར་དའི་མི་ཚང་མ་གཡོན་དུ་མི་གཅིག་གོང་བའི་སར་བསྟར་རྗེས། ནང་སྒོར་གྱི་མི་དང་ཚོ་ཚུར་གསར་བ་བསྒྲིགས་ནས་གོང་གི་ཚིག་གཉིས་པའི་ལན་ཅི་ལྟར་གདབ་པའི་སྒོར་ལ་གྲོས་བསྟར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་འཁོར་ནས་གོང་གི་ཚིག་ཚང་མར་ལན་བཏབ་ནས་ཚར་དུ་འཛུགས་དགོས།

B. Read the questions and answers below carefully. Rank all the answers to each question from 1 to 5. Give number 1 to your first answer (what you like best or agree with most), number 2 to your second answer, and so on. Number 5 should always be your last choice (what you like least or don't agree with the most). གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་དང་དེ་དག་གི་ལན་རྒྱུས་སེམས་རྒྱལ་མོས་བཀྲགས་རྗེས་ལན་རྒྱུས་ལ་ཨང་གི་དང་པོ་ནས་ལྔ་བའི་བར་རྒྱག་དགོས།

ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའམ་ཆེས་འཐད་པའི་དྲིས་ལན་ལ་ཨང་གི་དང་པོ་བྲིས། དྲི་ལན་གཉིས་པར་ཨང་གི་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་ཨང་གི་གསུམ་པ་བཅས་རྒྱག་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་སྒྲུབ་ནས་བརྒྱབ་སྟེ་མཛུགས་མཐའི་དྲིས་ལན་ཏེ་ཁྱོད་རང་ཆེས་མི་དགའ་བའམ་ཆེས་མི་འཐད་པའི་དྲིས་ལན་ལ་ཨང་གི་ལྔ་བ་འབྲི་དགོས།

a. Which would you least like to do tonight?

- _____ go to the movie theater
- _____ listen to a symphony
- _____ play a game with friends
- _____ mend clothes
- _____ go to bed at 8 p.m..

b. What would make you the most uneasy?

- _____ someone praising you in front of others
- _____ being in a large crowd
- _____ meeting a new girlfriend or boyfriend's parents
- _____ people laughing at you
- _____ seeing someone cry

c. In which way do you learn best?

- _____ by reading things out loud
- _____ by having the radio on while you work
- _____ by repetition
- _____ by discussing things with someone else
- _____ by making lots of notes

d. Which would you most like to improve?

- _____ your looks
- _____ your attitude to work
- _____ your social life
- _____ your interest in current affairs
- _____ your relationship with your family

e. What would you like to have a lot of money for?

- _____ to travel a lot
- _____ to be independent
- _____ to buy things you like
- _____ to spend freely on food and drink
- _____ to help others in need

f. Which would you most like to have?

- _____ one or two very close friends
- _____ a large number of acquaintances
- _____ five or six good friends
- _____ just one friend
- _____ both good friends and many acquaintances

g. Which quality do your friends like most in you?

- _____ your honesty
- _____ your cheerfulness and good humor
- _____ your reliability
- _____ your willingness to listen and to help
- _____ your generosity

Now, explain your choices to your neighbor. Tell them why you ranked them in the order you did. Some of you may be asked to explain your choices to the rest of the class.

ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གདམས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་
ཡིན་པ་གསུང་གི་སློབ་གྲོགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས། སློབ་མ་ཁ་གསལ་ལ་བྲི་བ་བཏོན་ནས་འདྲི་བྱའི་སློབ་མ་ཚང་མར་ཁོ་ཚོས་དེ་ལྟར་གདམས་པའི་རྒྱ་མཚན་
གསལ་བཤད་བྱེད་དུ་བཅུག་ཀྱང་ཚོགས་

(60) Days of the Week གཟའ་ལོང་གཅིག་གི་ཉིན་བདུན།

Monday (གཟའ་ལྷ་པོ་)

Thursday (གཟའ་ལྷ་པོ་)

Sunday (གཟའ་ཉི་མེད་)

Tuesday (གཟའ་མིག་དམར་)

Friday (གཟའ་པ་སངས་)

Wednesday (གཟའ་ལྷ་པོ་)

Saturday (གཟའ་སྤེན་པ་)

Exercises གཞན་སྒྲུབ།

A. Fill in this chart showing what you do on each day of the week. གཞན་གྱི་རེ་ལུ་མིག་ནང་དུ་བྱེད་ཀྱིས་ཉིན་རེར་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་སྒྲུབ་པ་འབྲི་དགོས།

Time of Day	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday	Sunday
Morning							
Afternoon							
Evening							

B. Write answers to the following questions: གཞན་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

- What day of the week is your favorite? Why?
- What day is the best for shopping?
- What day are the streets of cities the most crowded?
- What days of the weeks do people often not work?

C. Read this poem: ལྷན་ཚིག་འདི་འདོན་དགོས།

The Blind Men and the Elephant ལོང་བ་དང་གླང་ཆེན། (John Godfrey Saxe)

It was six men of Indostan (Six men from Indostan)

To learning much inclined, (They liked to study,)

Who went to see the Elephant

(Though all of them were blind), (The six men were all blind)

That each by observation (Each man wanted to touch the elephant)

Might satisfy his mind. (Each man wanted to be sure he knew what an elephant was)

The first approached the Elephant, (approached = went near)

And happening to fall (the man fell)

Against his broad and sturdy side, (against the elephant's wide and strong side)

At once began to bawl: (the blind man shouted)

"God bless me! but the Elephant

Is very like a wall!"

The second, feeling of the tusk,

Cried, "Ho! what have we here ("What is this?")

So very round and smooth and sharp?

To me 'tis mighty clear (it is easy to understand)

This wonder of an Elephant

Is very like a spear!"

The third approached the animal,
And happening to take
The squirming trunk within his hands, (trunk = elephant's long nose)
Thus boldly up and spoke: (bravely said)
“I see,” quoth he, “the Elephant (quoth = said)

Is very like a snake.”

The fourth reached out an eager hand, (eager = want to do something very much)
And felt about the knee. (knee = the middle part of your leg that bends)
“What most this wondrous beast is like
Is mighty plain,” quoth he; (is mighty plain = obvious, easy to see)
“‘Tis clear enough the Elephant
Is very like a tree!”

The fifth, who chanced to touch the ear, (chanced = happened)
Said: “Even the blindest man
Can tell what this resembles most; (resembles = looks like, similar)
Deny the fact who can, (deny = says it isn't so, it isn't true)
This marvel of an Elephant (marvel = wonder, something very special)
Is very like a fan!”

The sixth no sooner had begun
About the beast to grope, (grobe = look for something with your hands)
Than, seizing on the swinging tail (taking the tail that was going back and forth)
That fell within his scope, (scope = reach)
“I see,” quoth he, “the Elephant
“Is very like a rope!”

And so these men of Indostan
Disputed loud and long, (disputed = argued)
Each his own opinion (opinion = idea)
Exceeding stiff and strong, (very strongly believed)
Though each was partly in the right, (partly in the right = somewhat true)
And all were in the wrong!

So oft in theological wars, (oft = often, frequently)
The disputants, I ween, (disputants = those who disagree; ween = think)
Rail on in utter ignorance (rail on = continue to talk foolishly)
Of what each other mean,
And prate about an Elephant (prate = talk foolishly)
Not one of them has seen!

ཡིན་པ་འདྲི་མེད་ལྟ་བུ་གྱི་མི་དྲུག་ཡོད་པ་དེ་དག་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ལ་བརྩོན་བསྐྱོན་ཆེ། ཁོ་ཚོ་སྒྲུང་ཆེན་ཞེས་ལ་བཏུ་རུ་བྱིན། ཁོ་ཚོ་ནི་མིག་དབང་ཉམས་པའི་ལོང་བ་ཡིན་
ནའང་། བྱ་དངོས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་འདོད་ཆེ་ཞིང་། རྟོག་ཞིབ་བརྒྱུད་དེ་ཁོ་ཚོའི་འདོད་སྤོང་ཆེན་མཁུ་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

ཐོག་དང་པོར་སྒྲུང་ཆེན་གྱི་ཉེ་སར་བརྟུང་པའི་མི་དེ་འགྲེལ་གྲུབས་བྱེད་སྐབས། སྒྲུང་ཆེན་གྱི་དཀྱིལ་ཆེ་ཞིང་བརྟན་ཆགས་པའི་ལུས་ལ་ཐོག་ཐུག་བརྒྱབ། དེ་ནས་
ཁོས་མཁྱོགས་པོར་གནམ་ཆན་མ། སྒྲུང་ཆེན་ཞེས་པ་གྲུང་ཞིག་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས་ཞེས་ཁ་ནས་ཤོར།

མི་གཉིས་པ་དེ་གྲང་ཆེན་གྱི་ཉེ་མར་གཏུགས་ཏེ་བ་མོ་ལ་རེག་བྱུང་། ཁོས་རེག་བཞིན་སྐད་མཐོན་པོས། ཨ་ཙོ། རྒྱུ་ཁོང་འཇམ་ཆེ་ལ། རྩོན་པོ་ཞིག་འདུག་པ་
འདི་ཅི་ཞིག་ཡིན། ངས་གསལ་པོར་ཤེས་ཟིན། གྲང་ཆེན་ཞེས་པ་ནི་མདུང་ཞིག་དང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་གསུམ་པ་དེ་གྲང་ཆེན་གྱི་གམ་དུ་བཏུང་ནས་ལག་ཟུང་གིས་སྒྲ་ཞགས་ལ་རེག་ནས། ཡིད་ཆེས་བཏུན་པོས་ངས་ཤེས་སོང་། གྲང་ཆེན་ནི་སྐྱུ་ལ་ཞིག་དང་ཀུན་
ནས་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་བཞི་བ་དེས་མྱུར་དུ་ཤེས་འདོད་ནས་རང་གི་ལག་ཟུང་པར་བསྐྱངས་པ་ན། གྲང་ཆེན་གྱི་པུས་མོ་དང་ཤད་ཅིང་། ཡ་མཚན་ཆེ་བའི་སྒྲིག་ཆགས་འདི་ནི་སྤྲོང་བོ་
ཞིག་དང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་ལྔ་བ་དེས་གྲང་ཆེན་གྱི་ན་བར་རེག་པས་བཤད་རྒྱུར། དམུས་ལོང་ཞིག་ཡིན་ཡང་གྲང་ཆེན་ནི་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཀྱིས་ཏེ། དངོས་དོན་འདི་ལ་ཁས་མི་
ལེན་རུང་ཡ་མཚན་ཆེ་བའི་གྲང་ཆེན་ནི་རྒྱུང་གཡབ་ཅིག་དང་ཀུན་ནས་མཚུངས་ཞེས་བཤད་པ་རེད།

དེ་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར། མི་དྲུག་པ་དེས་ཀྱང་སྒྲིག་ཆགས་དེར་རེག་འགོ་བརྩམས། ཁོས་འཛིན་ཀྱིས་པའི་བར་སྒྲ་དུ་ཏག་ཏག་འགྲུལ་བཞིན་པའི་རྩ་མ་ལག་
པས་བཟུང་ཁོང་། ད་ནི་ངས་ཤེས་ཟིན། གྲང་ཆེན་ནི་ཐག་པ་ཞིག་དང་ཏ་ཅང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

ཨིན་འདོ་སི་ཐུ་ཡི་མི་དེ་དག་གིས་རང་རང་གི་ལྟ་བ་རྣམས་མ་ཁྲེགས་འཛིན་བྱས་ཏེ་གྲང་ཆེན་པོས་ཡུན་རིང་ཚུད་གྲུང་བྱས། ཁོ་ཚོས་བཤད་པའི་ཡན་ལག་གི་
གཟུགས་བྱད་དེ་དག་འགྲིག་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོ་རྩ་བ་ནས་ནོར་སོང་བ་རེད།

ལོང་བ་དེ་དག་གི་ཁྲོད་དུ་གྲང་ཆེན་མཐོང་མཉམ་གཅིག་གྱུང་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོས་སྤོངས་ཆོད་ཀྱིས་གྲང་ཆེན་གྲུང་མོལ་བྱས་པ་ནང་བཞིན། འདི་
བསམ་པར་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཚུད་གྲུང་ཁྲོད་རྒྱན་ལྡན་གྱི་འགལ་བ་གཙོ་བོ་ནི། ཤེས་ཐབས་བྲལ་བའི་བྱ་དངོས་ཤིག་ལ་སྤོངས་པས་ལབ་གྲུང་བྱེད་པ་དེ་
རེད།

a. What story does this poem tell? Don't look at the poem and try to tell the story to another student.
སྒྲ་ཆོག་འདིས་གཏམ་རྒྱུད་ཅི་ཞིག་འཆད་ཡོད། སྒྲ་ཆོག་ལ་མི་བཟླ་བར་གཏམ་རྒྱུད་དེ་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

b. Do you agree with the ideas in this poem? ཁྱོད་རང་སྒྲ་ཆོག་འདིས་བཟླས་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་འཐད་དམ།

c. Have you ever argued something foolishly or in ignorance? Describe such a time to another student.
ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་ཆོག་མཉམ་མགོ་ཐོམ་གྱི་བརྒྱལ་ལྷགས་བཟུང་སྟེ་བྱ་དངོས་འགལ་རེར་ཚུད་གྲུང་བྱས་ཐྱོང་ངམ། ཚུད་གྲུང་དེ་འདྲ་དུས་ནས་བྱས་པ་སློབ་
གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

Song Number Nine རྒྱ་དབྱངས་བརྩུབ།

OLD LANG SYNE

Should old acquaintance be forgot and never brought to mind?

Should old acquaintance be forgot, for old lang syne?

For old lang syne, my friend, for old lang syne.

We'll drink a cup of kindness yet, for old lang syne.

“Old Lang Syne” means “for old times sake.” This song is often sung at midnight, to welcome the new year.

(61) Months and Seasons of the Year ལོ་ཟེང་ལྷན་ཚིགས་བཞི་དང་ལྔ་པ་ཅུ་གཉིས།

Key Items གནད་འགྲེལ།

The Seasons དུས་ཚིགས་བཞི།

a. Spring: Everything begins to grow in spring. The months of spring are March, April, and May.

b. Summer: It is very hot in summer. The months of summer are June, July, and August. དབྱར་ཁ། དབྱར་ཁར་ཚདྲོད་ཏུ་ཅང་ཆེ། དབྱར་ཟླ་གསུམ་པེ་ནི་ཟླ་དྲུག་པ་དང་པདུན་པ། བརྒྱད་པ་བཅས་ལ།

c. Autumn / Fall: Both “autumn” and “fall” are acceptable words for the season when trees and plants die. The weather begins to turn cold. The months of autumn are September, October, and November. རྩོད་ལ། “autumn”དང་“fall”ཞེས་པའི་ཐ་སྟེན་གཉིས་ཀ་ཕྱི་གིང་གི་རིགས་སྐྱམ་པའི་དུས་ཚོགས་ལ་བཞོལ་ཆོག ནམ་ཟླ་ཁྲི་ལྟག་ཏུ་གྱུར་ལོ་ཚུ་མ། རྩོད་ཟླ་གསུམ་ཉི་ཟླ་དགྲུ་བ་དང་བརྒྱ་བ། བརྒྱ་གཅིག་པ་བཅས་རེད།

d. Winter: In winter it is very cold. You have to wear warm clothes. Sometimes it snows in winter. The months of winter are December, January, and February. དགུན་ཁ། དགུན་གྱི་དུས་སུ་ཉ་ཅང་འཕྲག་པས་ཁྱེད་ཀྱིས་གོན་པ་ རྩོམ་མི་ཞུག་དགོས། དགུན་དུས་སུ་སྐབས་འགར་ཁ་བ་འབབ། དགུན་ཟླ་གསུམ་པོའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པ་དང་ཟླ་དང་པོ། ཟླ་གཉིས་པ་བཅས་སོ།

གཤམ་གྱི་སྒྲིབ་ཆོན་འདི་བསྐྱུག་དགོས།

My home is in Lazhang. In the spring, it is often windy and cold. It rains sometimes. In summer, it's sometimes hot. The sun shines every day. September, October, and November are the autumn months. In Lazhang it is sometimes cold. It rains sometimes. During the winter months it snows sometimes in Lazhang. But usually there is little snow in Lazhang. Sometimes it is cold. ངའི་ཡུལ་ནི་སྐྱེ་བྲང་ཡིན། དབྱིང་དུས་ཟུ་བམ་རྒྱ་འབྲས་པ་དང་ནམ་རྒྱུ་དུ་རྒྱུད་གཡུག་ལ་སྐབས་འགར་ཆར་འབབ། དབྱར་དུས་ཟུ་མཚམས་མེར་ཆ་བཞེ། དུས་རྒྱུ་དུ་ཉི་མ་འཆར། རྒྱ་དགུ་བ་དང་བརྩ་བ། བརྩ་གཅིག་པ་བཅས་ནི་སྟོན་རྒྱ་མེད། རྒྱ་བྲང་དུ་མཚམས་མེར་ཉ་ཅང་འབྲས་ལ་མཚམས་མེར་ཆར་འབབ། དགུན་རྒྱའི་དུས་ཟུ་རྒྱ་བྲང་དུ་སྐབས་འགར་ཁ་བ་འབབ། འོན་ཀྱང་སྤྱིར་རྒྱ་བྲང་དུ་ཁ་བ་རྩུང་ཙམ་འབབ་མིད། སྐབས་འགར་ནམ་རྒྱུ་ཉ་ཅང་འབྲས།

Exercises གཞུགས་སྒྲུང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Where is the writer's home?
- What is the writer describing?
- What is summer like in Lazhang?
- What is winter like in Lazhang?
- What is autumn like in Lazhang?
- What is spring like in Lazhang?
- Is there much snow in Lazhang in winter?

B. Do you know the months of the year? Match the months. ཟླ་བ་ཀྱིས་ཉིང་ལྷན་པེ་མེད་རྒྱུ་མ་ཤེས་སམ།

གཤམ་གསལ་གཡས་གཡོན་གྱི་རྩྭ་རྒྱ་རྩམས་ཏེ་ཐིག་གིས་སྒྲིལ་ཏེ་སྟོན་དགོས།

a. ___January	1. the fourth month	g. ___July	7. the seventh month
b. ___February	2. the sixth month	h. ___August	8. the fifth month
c. ___March	3. the first month	i. ___September	9. the third month
d. ___April	4. the eleventh month	j. ___October	10. the eighth month
e. ___May	5. the ninth month	k. ___November	11. the twelfth month
f. ___June	6. the tenth month	l. ___December	12. the second month

C. Answer the following questions. If the sentence is true, write “T.” If the sentence is not correct, write “F” for false. གཤམ་གསལ་གྱི་ཚིག་རྣམས་འགྲིག་གམ་མི་འགྲིག་ འགྲིག་ཚེ་སྟོང་གནས་སུ་“T”(True)འབྲི་དགོས་ལ། མི་འགྲིག་ཚེ་སྟོང་གནས་སུ་“F”(False)འབྲི་དགོས།

- ___ In January the weather is very hot.
- ___ March is a spring month.
- ___ Snow falls in June.
- ___ November is cold.
- ___ Summer months are July and August.
- ___ Flowers begin to grow in April and May.
- ___ In September the trees begin to change color.
- ___ The fourth month of the year is October.
- ___ School begins each year in September.

D. Read and act out this dialogue with another student. སློབ་སྟོན་གསེན་གྱི་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བད་བསྐྱགས་ཏེ་འཁྱབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

Zhaxi: Boy, the weather is sure cold. I think the seasons are changing.
Dongzhi: Yes, I agree. Today I’m not wearing many clothes and I’m cold.
Zhaxi: You’re right. I think summer is almost over.
Dongzhi: It’s too bad. Summer is my favorite season.
Zhaxi: Why is that?
Dongzhi: Because the weather is warm and there’s no school!

Now write answers to these questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- What month were you born in? (In what month were you born?)
- What are your favorite months? (What months do you like best?)
- What is your favorite season? Why do you like this season best?
- What is your neighbor’s favorite month?

E. Read this dialogue: གཤམ་གྱི་ཁ་བད་འདི་བསྐྱགས་དགོས།

Dawazhiba: When is your birthday, Sangriji?
Sangriji: My birthday is July twenty-fourth (24th). When is your birthday?
Dawazhiba: My birthday is January sixth (6th).

A: When is your birthday?

B: My birthday is ____.

Walk around the room. Ask several students when their birthdays are. Write down their answers. སློབ་ཁང་གི་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་ཏེ་སློབ་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཁོ་ཚོའི་སྟེས་སྐར་དུས་རྒྱུས་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

(62) The Weather རྩམ་ཞུ།

Read these two texts with a neighbor. གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲོགས་གཉིག་དང་མཉམ་དུ་བསྒྲག་དགོས།

1

Luosang: What month is it?

Pencuhangjia: It is March.

Luosang: Is it winter?

Pencuhangjia: No, it isn't. It isn't winter. It is spring.

Luosang: Is it hot in Lhasa?

Pencuhangjia: No, it isn't hot. Sometimes it is cold.

Luosang: Is it windy today?

Pencuhangjia: It is often windy.

Luosang: Does it often rain in spring in Lhasa?

Pencuhangjia: No, it doesn't often rain in Lhasa in spring. Sometimes it rains.

སློབ་ཐང་།   ད་སྐབས་ཟླ་བ་དེ་དེ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།   ཟླ་གསུམ་པ་དེ།

སློབ་ཐང་།   དགུན་ཁ་ཡི་དེ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།   དགུན་ཁ་མ་དེ་དབྱིད་ཀ་དེ།

སློབ་ཐང་།   ལྷ་སར་ཚ་བ་ཆེ་ལོ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།   ལྷ་སར་ཚ་བ་མི་ཆེ། སྐབས་འགར་ཉ་ཅང་འབྲུག

སློབ་ཐང་།   དེ་རིང་རྒྱང་གཡུག་གིན་ཡོད་དམ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།   བམ་རྒྱན་དུ་རྒྱང་གཡུག་གིན་འདུག

སློབ་ཐང་།   ལྷ་སར་དབྱིད་དུས་སུ་རྒྱན་དུ་ཆར་འབབ་བམ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།   ལྷ་སར་དབྱིད་དུས་སུ་རྒྱན་དུ་ཆར་མི་འབབ། སྐབས་འགར་ཆར་འབབ།

2

Jane: Where do you come from?

Yizhuncuo: I come from China. My home is in Tibet.

Jane: What is the climate like there?

Yizhuncuo: It's very pleasant. It is not very cold and it is not very hot.

Jane: What's the weather like in spring?

Yizhuncuo: It's often windy in March. It's always warm in April and May, but it rains sometimes. The sun shines often.

Jane: What's it like in summer?

Yizhuncuo: It's hot sometimes in June, July, and August. The sun shines every day.

Jane: Is it cold or warm in autumn?

Yizhuncuo: It's always warm in September and October. It's often cold in November and it rains sometimes.

Jane: Is it very cold in winter?

Yizhuncuo: Sometimes it's cold in December, January and February. It snows sometimes.

ཇོན། ཁྱོད་གང་གི་ཡིན།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། ང་ཀྱང་གོ་ཡིན། ངའི་པ་ཡུལ་བོད་ཕྱོད་ས་ན་ཡོད།
 ཇོན། ས་དེ་ནི་ནམ་ལྷ་རི་འདྲ་རེད།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། ནམ་ལྷ་ཉ་ཅང་དོ་རྒྱ་མེད་ལ་ཉ་ཅང་འབྲུག་རྒྱ་ཡང་མེད་པས་ཉ་ཅང་སྤྱིད་སྤྱང་ལྟོན།
 ཇོན། དེ་ཕྱིད་ཀྱང་ནམ་ལྷ་རི་འདྲ་རེད།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། དེ་ཕྱིད་ལྷ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་ནམ་ཡིན་ཡང་རྒྱུད་གཡུག་ལ་ལྷ་བཞི་བ་དང་ལྷ་བའི་ནང་དུ་སྐྱོན་དུ་ཉ་ཅང་དོ། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་ཆར་བ་འབབ། དུས་
 རྒྱུན་དུ་ཉི་མ་གར།
 ཇོན། དབྱར་ཁར་རི་འདྲ་ཡིན་ནམ།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། ལྷ་བ་དུག་པ་དང་བདུན་པ། བརྒྱད་པ་བཅས་སུ་ཉིན་རྒྱུན་དུ་ཉི་མ་གར་བས་ནམ་ཡིན་ཡང་ཆ་བོ་འདུག
 ཇོན། རྩོན་ཁར་ཆ་བ་ཆེ་མེད་གང་དང་ཆེ།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། རྩོན་ལྷ་དགུ་བ་དང་བཅུ་བའི་དུས་སུ་ནམ་ཡིན་ཡང་བོན་པོ་འདུག ལྷ་བ་ཅུ་གཅིག་པའི་ནང་དུ་སྐྱོན་དུ་གང་དང་ཆེ་ལ་སྐབས་འགར་ཆར་བ་འབབ།
 ཇོན། དགུན་དུས་སུ་གང་དང་ཉ་ཅང་ཆེ་མེད།
 གཡུ་ཕྱོག་མཚོ། ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པ་དང་དང་པོ། གཅིག་པ་བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་མཆོམས་རེར་གང་དང་ཆེ་ལ་སྐབས་འགར་ཁ་བ་འབབ།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Who is Luosang talking to?
- Who is Pencuhangjia talking to?
- What are Luosang and Pencuhangjia talking about?
- Where do you think Pencuhangjia's home is?
- Is it wet in Lhasa in spring?
- Who is Yizhuncuo talking to?
- Who is Jane talking to?
- What are Yizhuncuo and Jane talking about?
- Where do you think Yizhuncuo is from?
- When is it windy?
- When is it hot?

B. There are many different kinds of weather conditions. Here are the most common conditions.

Match a-j with 1-10. གནམ་གཤིས་ལ་འབྱུང་ཕྱོག་སྣ་ཚོ་གསུང་བཞིན་ཡོད། གཤམ་དུ་བཞོད་ཡོད་པ་ནི་གནམ་གཤིས་སྟོར་གྱི་རྒྱུན་བཞོལ་མིང་
 ཚོགས་འགའ་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དགས་པའི་འགྲེལ་བཤད་1ནས་10བར་དུ་བཅུ་ཉེ་ཐོག་གིས་སྒྲེལ་དགོས།

a. cold	1. falling white ice
b. hot	2. a little cold
c. dry	3. it has not rained for a long time
d. cloudy	4. the air is moving quickly
e. sunny	5. opposite of hot
f. rainy	6. very bright
g. windy	7. H ₂ O is falling
h. cool	8. the sun is not shining
i. humid	9. the air is not shining
j. snowing	10. very warm

Now write answers to these questions: ད་ལྟོ་གནས་ཀྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- How is the weather outside today? (What's the weather like outside now?)
- What is your favorite kind of weather?
- Write a short description of what the weather is like in your home. Write at least four sentences.
Write at least one sentence for each season of the year.
- What kind of weather do you not like?

C. Read the text that follows: གནས་ཀྱི་སློབ་ཚན་འདི་བཟླས་དགོས།

Qinghai Lake is north of Xining. It is a big lake. Many Tibetans live there. In winter, Qinghai Lake is cold. The days are short and the nights are long. The sun rises late and sets early.

Xining is often windy. In winter Xining is cold. But it is not very cold. There is little snow. The climate of Xining is good.

Yunnan is south of Xining. It is not cold. In winter, Yunnan is not cold. It is warm. Tibetans live in Yunnan.

Haixi is west of Xining. It is not wet. The sun shines every day. Many Tibetans live in Haixi.

Qinghai is home to different people. Tibetans, Mongolians, Hui, Salar, Tibetan, Kazakh, and Han live in Qinghai. Tibetans live in Huzhu, Minhe, Huangnan, and Datong. In Gansu Province, Tibetan live in Tianzhu Tibetan Autonomous Prefecture. Tibetans live in Yushu, Golox, Haibei, Xunhua, Hainan, and Haixi. Tibetans also live in Tibet, Sichuan, Gansu, and Yunnan. Salar live in Xunhua. Kazakh live in Haixi.

མཚོ་སྒོན་པོ་ནི་ཟིམ་གི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་མཚོ་ཕྱོགས་པོ་ཞིག་ཡིན། ཡུལ་ཕྱོགས་དེ་དུ་བོད་མང་པོ་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད། དགུན་དུས་སུ་མཚོ་སྒོན་པོ་མཐའ་ལོར་ཉ་ཅང་འབྲུག་ཅིང་ཉིན་མོ་ཐུང་ལ་མཚོན་མོའི་དུས་རིང་། ཉི་མ་གར་བ་འབྲི་ཞིང་རྒྱབ་བ་སྟེ།

ཟིམ་གི་དུ་རྒྱུན་པར་རྒྱུག་ཡུག་ དགུན་དུས་སུ་ཟིམ་གི་དུ་འབྲུག་མོད། འོན་ཀྱང་། གར་རར་དེ་འདྲ་མི་ཆེ། ཁ་བ་འབབ་བ་ཡིན། གར་ལྷར་གྱང་ཟིམ་གི་ནམ་ཁྲ་ནི་ཡག་པོ་འདུག།

ཡུན་ནན་ནི་ཟིམ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང་ཡུལ་དེ་ནི་གར་རར་མི་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན། དགུན་དུས་སུ་ཡུན་ནན་གྱི་ནམ་ཁྲ་གར་རར་མི་ཆེ་བར་བྱོན་པོ་ཡིན། ཡུན་ནན་དུ་བོད་རིགས་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད།

མཚོ་རྒྱབ་ནི་ཟིམ་གི་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང་། ནམ་ཁྲ་བརྒྱན་མི་ཆེ་ལ་ཉིན་མོ་ཀུན་ཏུ་ཉི་མས་འོད་ཟེར་འབྱེད། མཚོ་རྒྱབ་དུ་བོད་རིགས་མང་པོ་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད།

མཚོ་སྒོན་ནི་མི་རིགས་མང་པོ་འདུས་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་ཏེ་མཚོ་སྒོན་དུ་བོད་རིགས་དང་སྐོ་པོ། ཉོས་རིགས། ཟ་ལར། ཉ་སག་ ལྷ་རིགས་བཅས་ཡོད། བོད་རིགས་ནམས་རྒྱུ་ལྷུ་དང་མིན་ཏོ། མ་ལྟོ། ཉ་ཐུང་སྐོ་གས་སུ་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད། ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྷུ་གི་དཔའ་རིས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྷུ་དུའང་བོད་མི་ཡོད། ད་དུང་ཡུལ་གྱི་དང་མགོ་ལོག་ ཞོན་ཏུ། མཚོ་བྱང་། མཚོ་ལྷོ། མཚོ་རྒྱབ་བཅས་སུ་འང་བོད་རིགས་ཡོད། བོད་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་སུ་ཡུན་ནན་བཅས་སུ་འང་བོད་རིགས་འཚོ་སྡོད་བྱེད་ཡོད་པ་ཡིན། ཟ་ལར་ནི་ཞོན་ཏུ་བྱུང་ཡོད་ལ། ཉ་སག་ནི་མཚོ་རྒྱབ་དུ་ཡོད་པ་རེད།

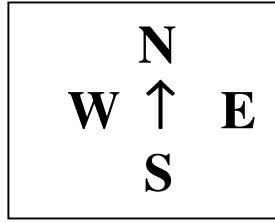
Now write answers to these questions: གནས་ཀྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is Qinghai Lake?	f. Is Haixi east of Xining?
b. What is winter like at Qinghai Lake?	g. Where is it often windy?
c. What is the climate like in Xining?	h. Where is Xining?
d. What people live in Qinghai?	i. Where do Tibetans live in Gansu?
e. Where do Tibetans live in Qinghai?	

(63) **Directions: north / south / east / west.** རྩོམས་བཞི་ལྟེ། བྱང་དང་ལྷོ། ཤར། ལྷུ་བ་བཙས་སོ།

Put the correct word in the spaces below: གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་སུ་ཡང་དག་པའི་བ་སྟང་འབྲི་དགོས།

- a. Beijing is ____ of Qinghai.
- b. Xi'an is ____ of Sichuan.
- c. Tibet is ____ of Qinghai.
- d. Qingdao is ____ of Qinghai.
- e. Xinjiang is ____ of Qinghai.
- f. Yunnan is ____ of Qinghai.

- g. Gansu is ____ of Tibet.
- h. Qinghai is ____ of Xinjiang.
- i. Lhasa is ____ of Beijing.
- j. Shanghai is ____ of Lhasa.
- k. Inner Mongolia is ____ of Nanjing.

Pronunciation Practice Ten སྒྲུབ་ལྟོག་སྒྲངས་བཙུབ།

A. Read this text silently. གཤམ་གྱི་སྟོང་ཚན་དེ་སྒྲད་གདངས་དམའ་མོས་བསྐྱག་དགོས།

B. Now listen to your teacher reading the poem slowly and clearly. Repeat after your teacher: དགེ་ཤེས་

གྱིས་དལ་ཞིང་དག་པའི་སྟོན་སྟེན་ཚིག་འདི་ལྟོག་འདོན་བྱེད་པར་ཉན་ཏེ་བསྒྲུར་འདོན་བྱེད་དགོས།

Hints on Pronunciation for Foreigners (T.S. Watt)

I take it you already know
Of tough and bough and cough and dough?
Others may stumble but not you,
On hiccough, thorough, laugh and through.
Well done! And now you wish, perhaps,
To learn of less familiar traps?

Beware of heard, a dreadful word
That looks like beard and sounds like bird,
And dead; its said like bed, not bead-
For goodness' sake don't call it "deed"!
Watch out for meat and great and threat
(They rhyme with suite and straight and debt.)

A moth is not a moth in mother
Nor both in bother, broth in brother,
And here is not a match for there
Nor dear and fear for bear and pear,
And then there's dose and rose and lose
Just look them up - and goose and choose,
And cork and work and card and ward,
And font and front and word and sword
And do and go and thwart and cart
Come, come, I've hardly made a start!
A dreadful language? Man alive.
I'd mastered it when I was five.

C. Practice reading this text several times. Concentrate on pronouncing all the words clearly. རོང་གི་

སྟོང་ཚན་དེ་ཐེངས་འགར་ལྟོག་འདོན་བྱས་ཏེ་བསྒྲུར་སྒྲུང་བྱ་དགོས་པ་དང་ཚིག་འབྲུ་རེ་རེ་ཡང་དག་པའི་སྟོན་སྟེན་འབྲིན་པར་མཉམ་ཞོག།

D. Now, beginning from the front of the class, each of you will get a chance to read this poem as far as you can without making a mistake. If you make an error in pronunciation, your teacher will make a sound like a buzzer. If you hear this sound, sit down. Then it's your neighbor's turn. If you can read the whole poem without making a mistake, your teacher will give you a prize. སྐབས་འདིར། སློབ་ཁང་གི་གྲ་ལ་གར་འགོ་མ་ནས་བཟུང་སྟེ་སློབ་མ་རེ་རེར་གོང་གི་སྟུན་ཚིག་འདི་མ་འཆུག་བར་དུ་གྲོག་འདོན་བྱེད་ཚིག་པའི་གོ་སྐབས་རེ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲ་ཙུལ་བྱེད་སྐབས་ལ་ནོར་འབྲུལ་བྱུང་ཚེ་དགོ་ཆུན་གྱིས་མཚམས་འཛིན་དགོས་པའི་ཟིན་བཞག་ཞིག་རྒྱག་སྤྱོད་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་བཏང་དེ་ཐོས་ཚེ་མར་ཚོག་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱི་འདུག་གོགས་ཀྱི་རེས་མོས་སུ་བབས་པ་རེད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནོར་འཆུག་ཅི་ཡང་མ་བཟོས་པར་སྟུན་དག་ཅི་ལ་བོ་བཏོན་ཆར་ཚོ་ཁྱོད་ཀྱི་དགོ་ཆུན་གྱིས་ཁྱོད་ལ་བྱ་དགའ་ཞིག་སྟེར་ངེས།

E. Practice saying these rhyming word pairs: གཤམ་གྱི་འགྲོས་མཉམ་པའི་ཟུང་ལྷན་པ་སྟང་དེ་དག་གྲོག་འདོན་བྱས་ཏེ་སྒྲུངས་དགོས།

tough / cough	meat / suite	dose / rose
bough / dough	great / straight	goose / choose
thorough / through	threat / debt	cork / work
heard / word	moth / mother	card / ward
beard / bird	both / bother	font / front
dead / bed	broth / brother	word / sword
bead / deed	bear / pear	thwart / cart

Problems གནད་དོན།

Mary is a woman who helps people who have problems. They write her letters. After she gets their letters, she writes them answers. She tells them what they should do. Below are five problems. Read them and choose one problem. Next, write a letter stating your solution to the problem. When you are finished, exchange letters with someone in your class and discuss whether you think they are good solutions. Next write a letter to each of these people, telling them what they should do. སྟེ་རོས་ནི་དགའ་གནད་ཡོད་པའི་མི་རྒྱུས་ལ་རོགས་བྱེད་པའི་བྱ་མཁན་ཅིག་ཡིན། མི་རྒྱུས་ཀྱིས་ཁོ་མོར་འཕྲིན་ཡིག་སྒྲུར་བ་རེད། ཁོ་མོར་ཁོ་ཚོའི་འཕྲིན་ཡིག་འབྱོར་རྗེས་ཁོ་མོས་མི་དེ་ཚོར་ཡིག་ལན་བྲིས་ཏེ་ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་བཤད་པ་རེད། གཤམ་དུ་བཀོད་པ་ནི་དགའ་གནད་ལྟ་ཡིན་པས་དེ་དག་བཀྲལ་ཆར་རྗེས་དགའ་གནད་གཅིག་འདམས་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱི་དགའ་གནད་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་བཀོད་དེ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་འབྲི་དགོས། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲིས་ཆར་རྗེས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་འཕྲིན་གྲུའི་ནང་གི་མི་གཞན་ཞིག་དང་བརྗེ་རེས་བྱས་རྗེས་ཐབས་བཀོད་དེ་དག་བཟང་མིན་གྲོས་བསྟར་བྱེད་དགོས། དེའི་འཕྲོར་ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་མི་དེ་དག་ལ་འཕྲིན་ལན་རེ་བྲིས་ཏེ་ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་བརྗོད་དགོས།

A. Dear Mary,
Six years ago, when I was 24, I married my first and only boyfriend. We now have two lovely children and my husband is good and kind. I should be happy, but I'm not. I feel life is passing me by and that I died too young. And I am now building a fantasy world around a friend's husband. I suppose I should be ashamed. Can you help me?

ཀྱི་སྟེང་ཉེ་བའི་སྟེ་རོས་ལགས།
ལོ་དྲུག་གི་ཡར་སྔོན་ཏེ་ང་རང་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་ང་འོ་ཆེས་ཐོག་མའི་དགའ་གྲོགས་གཅིག་ཕུར་གཉེན་སྦྲིག་བྱས། ད་སྐབས་དང་ཅག་ལ་སྟེང་རྗེ་བའི་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་འདི་ཁྱོད་གའང་བྱམས་ཤིང་བཟང་། ང་ལ་དགའ་སྟར་སྦྱེས་ན་འོས་མོད་ཀྱང་འོ་ཚོར་སྟང་ཞིག་ལ་མི་ཚའི་གོ་མ་འགྲོས་མུར་ལ་ང་རང་འཆི་རྒྱ་སྒྲུབ་པ་སྟེ་མི། ད་སྐབས་ངས་གྲོགས་པོ་ཞིག་གི་ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་བརྟེན་དུང་གི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་ཅིས་ཡོད་པས་ངས་ང་རང་ཁ་སྦྱོངས་དགོས་བསམས། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད་ཐུབ་བམ།

B. Dear Mary,

I'm not happy because my daughter has been arrested for shoplifting. I paid the money for her fine and now she is mad at me because she wants more clothes, and I should buy them for her if I really love her. I do love her, but I don't want to show my love like this. What can I do?

ཁ ལྷིང་ཉེ་བའི་ལྷོ་རྩོམ་ལགས།

ངའི་བུ་མོས་ཆོང་ཁང་ནང་གི་ཅ་ལག་བརྐྱས་པས་བཙོན་ཏུ་བཟུང་རྒྱུན་ངའི་སེམས་སྦྱིད་པོ་མི་འདུག མིའི་ཆད་པའི་སྒྲོང་མོ་ངས་བྱིན་ཟིན། ཁོ་མོར་གོན་པ་མང་བོ་དགོས་པས་ད་ལྟ་མོ་རང་ངའི་སྤྲོད་ཁྲིའི་ལངས་འདུག མོར་དུངས་པ་བདེན་ན་ངས་ཁོ་མོར་གོན་པ་མང་བོ་ཉོ་དགོས་ཟེར། ང་རང་མོར་དུངས་པ་བདེན་མོད་ངས་འདི་ལྟར་ཁོ་མོར་བརྟེ་སེམས་དེ་བསྟན་མི་འདོད་པས་ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་འོས།

C. Dear Mary,

I recently broke up with a man I loved and he married another woman. I have been going out with someone else ever since. He's 29 and I'm 26. Now he has asked me to marry him and I suppose I would be mad to refuse. But I don't love him, though I'm fond of him. I live in a small village, so I'm unlikely to get another chance. I don't want to be left alone. My mother says love grows if you marry someone who is good to you. Do you think she's right?

ག ལྷིང་ཉེ་བའི་ལྷོ་རྩོམ་ལགས།

ཉེ་ལམ། ང་རང་ཉིད་དགའ་བའི་སྐྱེས་པ་ཞིག་དང་ཁ་བྲལ་ཞིང་ཁོ་སྐྱེས་མ་གཞན་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱེགས་ཟིན། དེ་བས་ང་སྐྱེས་པ་གཞན་ཞིག་དང་འགྲོགས་འགོ་བརྩམས། ཁོ་བོ་ལོ་ཉེར་དགུ་དང་ང་རང་ལོ་ཉེར་དྲུག་ཡིན། ཁོས་ང་ཁོ་དང་གཉེན་བསྐྱེག་སྦྱོར་རེ་འདོད་བཏོན་པ་ཡིན་པས་གལ་ཏེ་ངས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་ན་ང་རང་རྗེས་སུ་འགྲོད་པ་སྐྱེས་སྤྱིད་སྟེ། དོན་དུ་ང་ཁོ་ལ་མི་དགའ་ནའང་ཁོ་ལ་མཛའ་བ་ལྟན། ང་རང་སྤྱེ་བ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་རྒྱུན་ང་ལ་གོ་སྐྱབས་གཞན་ཐོབ་པའི་སྐུལ་བ་ཡོད་མི་སྤྱིད། ང་རང་གཅིག་ལུང་ལུས་མི་འདོད། ངའི་ཨ་མས་བཤད་པ་ལྟར་ན་ཁྱེད་ལ་བརྟེ་བའི་མི་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱེགས་རྗེས་བརྟེ་དུང་རེ་ཟབ་ཏུ་འགྲོ་ངེས་ཡིན་ཟེར་བས། ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མོ་འགྲིག་གས།

D. Dear Mary,

I have a big problem. I cheat on exams, lie to my friends, and sometimes steal things in stores. I know this is all terrible behavior, but I just can't help myself. I try to stop but then it only gets worse. I know I need help, but I don't want to tell my friends because then they won't trust me. Please help me!

ང ལྷིང་ཉེ་བའི་ལྷོ་རྩོམ་ལགས།

ང་ལ་དཀའ་ཁག་ཅིག་ཡོད། ངས་རྒྱགས་རྒྱ་འབྲི་བྱེད་པ་དང་གྲོགས་པོ་ཚོར་རྒྱན་གཏམ་པ། སྐབས་འགར་ཆོང་ཁང་ནང་གི་ཆོང་ཟོང་ཡང་རྒྱ་བ་ཡིན། འདི་དག་ཆོང་མ་བྱ་སྦྱོད་ཐ་ལམ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ནའང་ངས་རང་ཉིད་ལ་ཆོད་འཛིན་བྱེད་མི་བྱུང། ངས་མཚམས་འཛིག་ཅིས་བྱས་ནའང་དེ་ལྟག་པར་དུ་རྗེ་སྟག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་ལས་མི་འདུག ངས་ང་ལ་རོགས་སྦྱོར་མ་ཁོ་བ་ཤེས་ནའང་ངའི་གྲོགས་པོ་ཚོར་བཤད་ཆེ་ཁོ་ཆོང་ལ་ཡོད་མི་ཆེས་པས་ཁོ་ཚོར་བཤད་མི་འདོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རོགས།

E. Dear Mary,

I love a woman and she loves me. The problem is our families. They don't want us to be together. Every chance they get they try to create problems between us, but we don't listen, because we know they're lies. We want to be happy, but find it increasingly impossible. Should we end our relationship?

ཅ ལྷིང་ཉེ་བའི་ལྷོ་རྩོམ་ལགས།

ང་རང་བྱི་མོ་ཞིག་ལ་དགའ་བ་དང་མོའང་ང་ལ་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་ངེད་གཉིས་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ནི་ངེད་ཅག་གི་བྱིས་མི་རེད། ཁོ་ཚོས་ངེད་གཉིས་མཉམ་དུ་འདུག་ཏུ་མི་འཇུག་སྟེ་གོ་སྐྱབས་དང་བསྟན་ནས་ངེད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དྲུག་རྒྱུན་བཟོ་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་ཁ་ལ་གཏན་ནས་བྱས་པ་མིན། རྒྱ་མཚན་ནི་དེ་ནམས་རྒྱན་གཏམ་ཁོ་ན་ཡིན། ང་ཚོས་སྦྱིད་པའི་འཚོ་བ་ཞིག་རོལ་འདོད་ནའང་དེ་ནི་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་འགྲུབ་མི་བྱུང་བའི་སྤང་བ་ཤར། ང་ཚོས་འབྲེལ་བ་གཅོད་དགོས་སམ།

(64) Usually do... (I) རྒྱུན་པར་ལས་བཞིན།

A. Read this text: སྤོང་ཚན་འདི་བསྐྱེད་དགོས།

Mr. Dongzhi and his wife, Cairangzhoma, and their children live in Jiegu. The children, Lhamoyicuo and Shamba, go to school. Their father takes them to school every day.

Mr. Dongzhi goes to work. He is a farmer. He has several fields. He grows barley and wheat.

Mrs. Cairangzhoma stays at home every day. She does the housework. She makes bread and she cleans the home. She eats her lunch at noon. She likes bread. She likes tea, too.

In the afternoon, Mrs. Cairangzhoma usually visits her friends. They often drink tea together.

In the evening the two children come home from school. They arrive home early.

Mr. Dongzhi comes home from work. He arrives home late.

At night the children always do their homework. They like learning Tibetan, Chinese, and English. Then they usually go to bed. Mr. Dongzhi usually reads his newspapers and magazines, but sometimes he and his wife watch television.

སྤོང་ཚན་འདི་འགྲུབ་དང་ཁོའི་ཆུང་མ་ཆོ་རིང་སྤོལ་མ་གཉིས་ཁོ་ཆོའི་བུ་ཕྱག་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་སྤྱི་སྡེ་རུ་བསྐྱེད་ཡོད། ཁོ་ཆོའི་བུ་ཕྱག་ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོ་དང་བྲམ་ས་བ་གཉིས་སྤོབ་གྲར་འགོ་བཞེན་ཡོད། ཁོ་ཆོའི་ཨ་ཕས་ཉིན་རྒྱུན་དུ་ཁོ་ཆོ་སྤོབ་གྲར་འཁྲིད་བཞེན་ཡོད།

སྤོང་ཚན་འདི་འགྲུབ་ཀྱིས་བྱ་བ་སྤྲུབ་བཞེན་ཡོད། ཁོ་རང་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་ས་ཞིང་འགའ་ཡོད། ཁོས་གོ་དང་ནས་འདེབས་བ་རེད།

ལུ་མ་མོ་ཆོ་རིང་སྤོལ་མ་རྒྱུན་པར་བྲིམ་དུ་བསྐྱེད་ཡོད། མོས་བྲིམ་ལས་སྤྲུབ་བཞིན། མོས་གོ་རེ་བཙོས་ནས་བྲིམ་ལ་གད་བདར་གཏོང་བ་ཡིན། ཉིན་གྲུང་གི་དུས་སུ་མོས་མོའི་དྲོས་ཇ་འཐུང་བ་ཡིན། མོ་རང་གོ་རེ་ཟ་བར་དགའ་བོ་ཡོད། མོ་རང་ཇ་འཐུང་བར་ཡང་དགའ་བོ་ཡོད།

ཉིན་རྒྱུན་ལྷར་ཕྱི་དྲོའི་དུས་སུ་ལུ་མ་མོ་ཆོ་རིང་སྤོལ་མ་མོའི་གྲགས་པོ་ཆོར་ལྷ་སྒོར་དུ་འགོ་བ་རེད། ཁོ་ཆོས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཇ་འཐུང་བ་རེད།

དགོང་དྲོའི་དུས་སུ་བྲིས་པ་གཉིས་སྤོབ་གྲར་ནས་ཕྱིར་བྲིམ་དུ་ལོག་ཡོང་། ཁོ་ཆོ་སྤོབ་གྲར་ནས་བྲིམ་དུ་ལོག་ཡོང་།

སྤོང་ཚན་འདི་འགྲུབ་ལས་ཀ་གོལ་ནས་ཕྱིར་བྲིམ་དུ་ལོག་ཡོང་། ཁོ་བྲིམ་དུ་ཐོན་བཞིན།

མཚན་མོར། བྲིས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་དུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ལས་བྱ་སྤྲུབ། ཁོ་ཆོ་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་དཔྱིན་ཡིག་བཙས་སྤོབ་པར་དགའ་བོ་ཡོད། སྤོབ་སྤྱིང་བྲམ་ཆར་རྗེས་ཁོ་གཉིས་མལ་དུ་ལོག་འགོ། སྤོང་ཚན་འདི་འགྲུབ་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་ལྷར་ཆགས་པར་དང་དུས་དེབ་གྲོག་བ་རེད། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་ཁོས་ཁོའི་ཆུང་མ་དང་མཉམ་དུ་བརྟན་འཕྲིན་ལ་ལྷ་བ་རེད།

Exercise གཤམ་སྒྱུར།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Who usually reads his newspapers and magazines?
- b. What does Mr. Dongzhi usually read?
- c. Who is Mr. Dongzhi's wife?
- d. Who is Cairangzhoma's husband?
- e. Where do Mr. Dongzhi and his family live?
- f. Who arrives home late?
- g. Do the children come home late, too?
- h. What do Mrs. Cairangzhoma and her friends often do together?
- i. At what time does Mrs. Cairangzhoma eat her lunch?
- j. Where does Mrs. Cairangzhoma stay every day?
- k. Who stays at home every day?
- l. Who are Shamba and Lhamoyicuo?
- m. Who takes the children to school every day?
- n. Who grows barley and wheat?
- o. What is Mr. Dongzhi's job?
- p. What is Mrs. Cairangzhoma's job?
- q. Sometimes, what do Mr. Dongzhi and Mrs. Cairangzhoma do?

B. Write answers to these questions: "What do you usually do?" འདྲི་ཚིག་“What do you usually do?” གཤམ་གྱི་ཚིག་ཚོགས་དེ་དག་དང་སྒྱུར་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

- a. in the morning (In the morning, I usually get up.)
- b. in the afternoon
- c. in the evening
- d. at noon
- e. at night

C. I go to school in the morning. ང་རང་ཞོགས་པར་སློབ་གྲུང་འགྲོ་བ་ཡིན།

Now do the following in the same way. གོང་ལྟར་འོག་གི་ཚིག་འདྲི་དག་དང་སྒྱུར་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

- a) study English (I study English at noon.)
- b) make my bed
- c) clean my dormitory room
- d) wash my face
- e) brush my teeth
- f) comb my hair
- g) go to class
- h) read magazines
- i) go to bed
- j) do some exercises
- k) put on my clothes
- l) take off my clothes

(65) Usually do... (II) རྒྱན་པར་ལས་པ་ཡིན།

A. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་བསྐྱུག་དགོས།

It is eight o'clock. The children go to school by horse every day. But today, they are going to school on foot. Their school is a big school. Many Tibetan children go there.

It is ten o'clock. Mrs. Lhamoyicuo usually stays at home in the morning. But this morning she is going to the shops. Mrs. Lhamoyicuo wants to buy some potatoes and round onions.

It is four o'clock. In the afternoon, Mrs. Lhamoyicuo usually drinks tea in the living-room. But this afternoon, she is drinking tea in the garden. Mrs. Lhamoyicuo likes tea. She likes to drink black tea with some salt.

It is six o'clock. In the evening, the children usually do their homework. But this evening, they are not doing their homework. At the moment they are playing in the garden. They are playing with a ball. It is a small blue ball.

It is nine o'clock. Mr. Dongzhi usually reads his newspaper at night. He likes to sit in his big green chair. But he's not reading his newspaper tonight. At the moment, he's reading an interesting book.

ད་ནི་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་རེད། བྱིས་པ་ནམས་ཉིན་རྒྱན་དུ་རྟེན་ཞོན་ནས་སློབ་གྲྭར་འགོ་བཞིན་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་ཁོ་ཚོ་རྒྱུ་ཐང་ལ་སློབ་གྲྭར་འགོ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་སློབ་གྲྭ་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། བོད་རིགས་བྱིས་པ་མང་པོ་སློབ་གྲྭ་དེར་འགོ་བཞིན་ཡོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་བརྒྱུ་པ་རེད། ལུ་མ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དུས་རྒྱན་སྤྱོད་ཁྱིམ་དུ་འདུག་པ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ནངས་སྤྱོད་མོ་མོ་རང་ཚོར་ཁང་དུ་འགོ་བཞིན་འདུག ལུ་མ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ཞོག་ཞོག་དང་རྒྱ་སྒོག་འགའ་ཉི་འདོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་བཞི་པ་རེད། བྱི་བོའི་དུས་སུ་ལུ་མ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ནམ་རྒྱན་དུ་འདུག་ཁང་གི་ནང་དུ་ཇ་འཐུང་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་བྱི་བོར་མོས་ལུ་མ་མོའི་ནང་དུ་ཇ་འཐུང་བཞིན་འདུག ལུ་མ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཇ་འཐུང་བར་དགའ་པོ་ཡོད། མོ་རང་ཇ་ནག་གི་ནང་དུ་ཚུ་བཏབ་སྟེ་འཐུང་རྒྱུ་དགའ་པོ་ཡོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་རེད། དུས་རྒྱན་བྱིས་པ་ཚོས་དགོང་བོའི་དུས་སུ་ལས་བྱ་སྐྱབ་པ་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་དོ་རྒྱུ་ཁོ་ཚོས་ལས་བྱ་སྐྱབ་ཀྱིན་མི་འདུག ད་ལྟ་ཁོ་ཚོ་ལུ་མ་མོའི་ནང་དུ་ཕྱིད་བཞིན་འདུག ཁོ་ཚོས་ལྷང་ལི་ཞིག་ཕྱིད་བཞིན་འདུག དེ་ནི་རྩེ་ལ་སྤོན་པོའི་ལྷང་ལི་ཞིག་རེད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་དགུ་པ་རེད། སྤྱི་ཞབས་དོན་འབྲུབ་ནམ་རྒྱན་དུ་མཚན་མོར་ཆགས་པར་གློག་རྒྱུ་དགའ། ཁོ་རང་ཆེ་ལ་སྤྱོད་པའི་རྒྱུ་སྟེགས་གིག་གི་སྟེང་འདུག བར་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་དོ་རྒྱུ་ཁོང་གིས་ཆགས་པར་གློག་ཀྱིན་མི་འདུག ད་ལྟ་ཁོས་ཡོད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་གློག་བཞིན་འདུག

Exercise གཤམ་སྒྱུང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

- a. What time do the children go to school every day?
- b. What does Mr. Dongzhi usually do at night?
- c. Who reads a newspaper at night?
- d. At six o'clock, what do the children usually do?
- e. Who play in the garden?
- f. Where do the children play?
- g. What color is the ball?
- h. Is the ball large?
- i. What do the children usually do in the evening?
- j. Who likes to drink tea in the living-room?
- k. Does Mrs. Lhamoyicuo like red tea?
- l. At ten o'clock, what does Mrs. Lhamoyicuo want to buy?
- m. Does Mrs. Lhamoyicuo want to buy some cabbage?
- n. How do the children usually go to school?
- o. Is the children's school small?
- p. Who go to the children?
- q. What color is Mr. Dongzhi's big chair?

B. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་སྒྲོགས་ཤིག

Dongzhi: When do you usually wash your face?

Dawazhiba: I usually wash my face in the morning but today I washed my face in the afternoon.

Dongzhi: When do you make your bed?

Dawazhiba: I usually make my bed in the morning but today I didn't make my bed.

Dongzhi: When do you usually go to bed?

Dawazhiba: I usually go to bed at 11 o'clock at night.

Dongzhi: When do you usually go home?

Dawazhiba: I usually go home in summer.

དོན་ལྟར། ཁྱོད་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་དུ་ནམ་ཚེ་ད་ཁ་ལག་བཟུ་བ་ཡིན།

ཟླ་བ་གསལ་བ། རམ་རྒྱུན་དུ་ཞོགས་པར་ད་ཁ་ལག་བཟུ་བ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་རམ་བྱི་དྲོར་བཟུས་པ་ཡིན།

དོན་ལྟར། ཁྱོད་ཀྱིས་ནམ་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་མལ་ཐུལ་ལྟེ་བ་བཟུ་བ་ཡིན།

ཟླ་བ་གསལ་བ། རྒྱུན་དུ་རམ་བའི་མལ་ཐུལ་ཞོགས་པར་ལྟེ་བ་བཟུ་བ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་རམ་བའི་མལ་ཐུལ་མ་བཟུ་བས།

དོན་ལྟར། ཁྱོད་རང་ནམ་ཚེ་མལ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་གསལ་བ། རམ་རྒྱུན་དུ་རང་རང་དུས་ཚེ་ད་འཁྱུག་ཅིག་གི་སྟེང་མལ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

དོན་ལྟར། རམ་རྒྱུན་དུ་ཁྱོད་རང་ནམ་ཚེ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་གསལ་བ། རམ་རྒྱུན་དུ་རང་རང་དབྱར་དུས་སུ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

Exercise གཤམ་སྒྱུང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. When do you usually wash your face?
- b. When does Dongzhi usually wash his face?
- c. Who washed his face in the afternoon?
- d. When do you make your bed?
- e. When does Dawazhiba make his bed?
- f. At what time does Dawazhiba usually go to bed?
- g. What does Dawazhiba usually do at eleven o'clock at night?
- h. Where does Dawazhiba go in summer?
- i. Where do you go in summer?
- j. Who goes to bed at eleven at night?

(66) **Illness (I) རྩེ་ཆེ། (༡)**

A. Read the following dialogue: གཤམ་གྱི་ཁ་བད་འདི་སྒྲོགས་ཤིག

Dawazhiba: Where's Dongzhi?

Lhamoyicuo: He is in his bedroom. He's in bed.

Dawazhiba: What's the matter with him?

Lhamoyicuo: He feels ill.

Dawazhiba: He looks ill.

Lhamoyicuo: We must call the doctor. Dongzhi is ill. He is not well.

Dawazhiba: Yes, we must. Our son is ill. Can you remember the doctor's telephone number?

Lhamoyicuo: Yes, I can. It's 775277.

Doctor: Open your mouth, Dongzhi. Show me your tongue. Say ‘ah.’

Dawazhiba: What's the matter with Dongzhi, doctor?

Doctor: He has a bad cold Dawazhiba, so he must stay in bed for a week. He must drink tea and eat good food. He must not play outside. He must not ride his horse.

Lhamoyicuo: That's good news for Dongzhi.

Doctor: Good news? Why?

Lhamoyicuo: Because he doesn't like school! Dongzhi is ill. He must not go to school.

ལྷ་བ་གྲགས་པ། དོན་འགྲུབ་གང་ན་འདུག་གམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་རང་མལ་ཁང་དུ་འདུག། ཁོ་རང་ཉལ་འདུག།

ལྷ་བ་གྲགས་པ། ཁོར་ཅི་ཞིག་བྱུང་སོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོར་ན་ཆ་བྱུང་འདུག།

ལྷ་བ་གྲགས་པ། ཁོར་བལྟས་ཆོད་ཀྱིས་ན་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོས་རིམ་པར་རྒྱ་རྒྱ་པར་པ་པར་གཏོང་དགོས། རོལ་འགྲུབ་ལ་ན་ཆ་ཚུར་འདྲུག། ཁོར་ན་ཆ་ཚུར་འདྲུག།

ལྷ་པ་ལྷ་མ་པ། རྟ་ཡ་ར་ཆོས་རིམ་པ་རྟ་མ་པ་གཏོར་དཔོན། ར་ཆོང་ལུ་ལན་ཆ་ལྷུར་འདུག། ཁྱོད་ཀྱིས་སྤྲོད་པའི་ཁ་པར་ཨང་གཏམ་ཡིད་ལ་འཆར་རམ།

སྒྲ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་བྲན་གི། ཁ་པར་ཨང་གྲངས་ནི་ ༧༧༥ ༣༧༧༣༤།

ལྷན་པ།   ཁྱོད་ཀྱིས་ཁ་གདོང་ས།   དོན་འཇུག།   ཁྱོད་ཀྱི་ཕྱི་ར་ལ་སྟོན་རྟགས།   “ཨ”ཞེས་ཤོད།

ལྷ་བ་གྲགས་པ། དོན་འགྲུབ་ལ་ན་ཚ་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། ལྷན་པ།

[illegible]

རྩ་འགྲུབ་དགོས་པ་ཟུང་བཟང་པོ་ཡང་ཟ་དགོས། ཁོ་སྤྱི་རྩོམ་ནས་ཕྱི་ཕྱིད་མི་རུང་། ཁོ་རང་ཁོའི་རྩེ་ཡང་ཞོན་མི་རུང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དོན་འགྲུབ་ལ་མཚོན་ན་དེ་ནི་འཕྲིན་བཟང་ཞིག་རེད།

སྒྲུབ་པ།   རི་ལྟར་འཕྲིན་བཟང་ཞིག་མེད།

ལྷོ་མོ་གཡུ་མཆོ། ལྷོ་མཆོ་ནི་ཁོ་རང་སྒོ་བྱས་པའོ་མི་འདོད་པ་ལས། རྟོ་བྱུང་པ་ན་ཆོ་ཡོད་པ་ལས་ཁོ་རང་སྒོ་བྱས་པའོ་མི་ཉན།

Exercise གཤམ་གྱི་ལྷོ་གསལ་

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་ལྷོ་གསལ་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Where is Dongzhi?
- Why is Dongzhi in bed?
- Is Dongzhi in the kitchen?
- Why do Dawazhiba and Lhamoyicuo call the doctor?
- Why must Dawazhiba stay in bed for a week?

B. Read these short dialogues: གཤམ་གྱི་ཁ་བརྟུང་བྱུང་བའི་དགེ་སློག་གསལ་གྱི་ག

- a. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I am ill. I have a headache.
Dawazhiba: You must take an aspirin.
- b. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have an ear-ache.
Dawazhiba: You must see a doctor. I will telephone the doctor. Do you know the doctor's telephone number?
Dongzhi: Yes, I do. It's 331777.
- c. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a toothache.
Dawazhiba: You must see a dentist.
- d. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a stomach-ache.
Dawazhiba: You must drink this medicine. It is good medicine. My mother gave me this medicine.
- e. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a temperature.
Dawazhiba: You must go to bed. You must stay in bed for one week.
- f. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the flu. I feel ill.
Dawazhiba: You have a temperature, too. You must stay in bed. You must not go to school. You must take some medicine.
- g. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the measles. I feel ill. I have a temperature. I do not want to eat. I do not want to drink.
Dawazhiba: We must call the doctor. You must stay in bed. You must not go to school.
- h. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the mumps. I have a fever, too. I am not well.
Dawazhiba: We must call the doctor. You must go to bed. You must not play outside on the mountain. You must stay at home.
- i. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a cold. I can't go to work. I am not well. I feel ill. I must see a doctor.

Dawazhiba: Yes, we must call a doctor. You must stay in bed. You must not go to work. You must stay at home. You must eat good food.

j. My name is Dongzhi. Today, I am ill. I have a bad cold. I am not well. I am in bed. I must not go to school. I must stay in bed. I must call the doctor. I remember the doctor's telephone number. It's 45798. I must take some medicine. I have a temperature.

l. Doctor: How's Shamba today?

Lhamoyicuo: He's better today, thank you, doctor.

Doctor: Can I see him please, Lhamoyicuo?

Lhamoyicuo: Certainly, doctor. Come upstairs. Shamba is in bed in his bedroom.

Doctor: You look very well, Shamba. You are better now, but you must not get up yet. You must stay in bed for another three days. The boy must not go to school yet, Lhamoyicuo. And he must not eat rich food.

Lhamoyicuo: Has he a temperature, doctor?

Doctor: No. He has no temperature.

Lhamoyicuo: Must he stay in bed?

Doctor: Yes. He must remain in bed for another three days. He can get up for about two hours each day but you must keep the room warm. The bedroom must not be cold. Where's Dazheng this evening?

Lhamoyicuo: He's in bed, doctor. Can you see him please? He has a bad cold, too!

Doctor: Certainly!

Exercise གཤམ་བྱུང་།

Answer these questions: གཤམ་བྱུང་འདྲི་གཞི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. How is Shamba today?
- b. Where is Shamba?
- c. Is Shamba in the garden?
- d. Must Shamba get up?
- e. Must Shamba go to school?
- f. Must Shamba eat rich food?
- g. Does Shamba have a temperature?
- h. Must Shamba get up?
- i. How many hours can Shamba get up every day?
- j. Must the bedroom be cold?
- k. Where is Dazheng?
- l. Is Dazheng working?
- m. What's the matter with Dazheng?
- n. Is Dazheng ill, too?

(67) Illness (II) རྩིས་ (9)

A. Read this conversation: ཁ་བད་ཐུང་བ་འདི་གྲོགས་ཤིག

Dazheng: Don't call the doctor.

Lhamoyicuo: We must call the doctor! You have a temperature and you have a bad cold!

Dazheng: No, you mustn't call the doctor. I don't like doctors. I don't like to take medicine.

རྩིས་གིན། སྐྱེན་པར་ཁ་བར་མ་གཏོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་སྐྱེན་པར་ཁ་བར་གཏོང་དགོས། རྩིང་ལ་ཚ་བ་རྒྱས་ཡོད་པས་རྩིང་ལ་ཆམ་ནད་ཅིག་ཐོག་འདུག

རྩིས་གིན། རྩིང་གིས་ངེས་པར་དུ་སྐྱེན་པར་ཁ་བར་གཏོང་མི་ཉན། ང་སྐྱེན་པར་མི་དགའ། ང་རང་སྐྱེན་འཐུང་བར་མི་དགའ།

Exercise གཤམ་སྒྲུང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Does Dazheng want Lhamoyicuo to call a doctor?
- Does Lhamoyicuo want to call a doctor?
- Does Lhamoyicuo have a temperature?
- Does Lhamoyicuo have a bad cold?
- Does Dazheng like doctors?
- Does Dazheng like to take medicine?

B. Read this dialogue with a neighbor. One of you will be the nurse and one of you will be Dongzhi. སྒྲོ་བ་

གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁ་བད་འདི་གྲོག་དགོས་ལ་རྩིང་གཉིས་ཀྱི་གཅིག་ནད་གཡོག་དང་ཅིག་ཤོས་དོན་འགྲུབ་བྱ་དགོས།

Nurse: Good morning, Mr. Dongzhi.

Dongzhi: Good morning, nurse. I want to see the dentist now, please.

Nurse: Do you have an appointment, Mr. Dongzhi?

Dongzhi: No, I have no appointment but I must see the dentist.

Nurse: Is it very urgent?

Dongzhi: Yes, it is very urgent. I feel awful. I am not well. I have a terrible toothache.

Nurse: Can you come at 10 p.m. on Monday, April 24th?

Dongzhi: I must see the dentist now, nurse.

Nurse: The dentist is very busy at the moment. Can you come at 2:00 p.m.?

Dongzhi: That's very late. Can't the dentist see me now?

Nurse: I'm afraid that he can't, Mr. Dongzhi. Can't you wait till this afternoon? Can't you wait until two o'clock?

Dongzhi: I can wait but my toothache can't!

ནད་གཡོག་སྒྲོ་བ་དེ་ལགས་སྐྱེན་པར་ཁ་བར་མ་གཏོང་།

དོན་འགྲུབ། སྒྲོ་བ་དེ་ལགས་ནད་གཡོག་མ། ང་སོ་ནད་སྐྱེན་པ་ཞིག་དང་ཐུག་དགོས།

ནད་གཡོག་རྩིང་གིས་དུས་བཟང་ཡོད་དམ་སྐྱེན་པར་ཁ་བར་མ་གཏོང་།

དོན་འགྲུབ། ངས་དུས་བཟང་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ང་སོ་ནད་སྐྱེན་པ་ཞིག་ལ་ཐུག་དགོས།

ནད་གཡོག་སོ་ནད་ཉ་ཅང་ཚབས་ཆེན་རེད་དམ།

དོན་འགྲུབ། སོ་ནད་ཉ་ཅང་ཚབས་ཆེན་རེད། ངའི་ན་ཟུག་ལ་བཟོད་སྒྲགས་མེད། ང་ལ་ན་ཚ་བྱུང་འདུག ང་ལ་སོ་ནད་ངན་པ་ཞིག་བྱུང་འདུག

(68) **Playing With Matches** འབར་ཁྱུན་ཅིང་བ།

Read this dialogue ཁ་བརྟུང་འདི་སྒྲོག་དགོས།

Sonanlhamo: Yixi, don't play with matches. Play on the mountain. Play with your friends!

Yixi: I like to play with matches! I want to play with matches!

Sonanlhamo: I am your mother! You must not play with matches.

བསོད་ནམས་ལྷ་མོ། འབར་ཁྱུན་མ་ཅིང་ཡི་གེས། རི་འགོར་སོང་ནས་ཅིང། ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཅིང།

ཡི་གེས། ང་རང་འབར་ཁྱུན་ཅིང་རྒྱུ་དགའ་པོ་ཡོད། ངས་ངང་འབར་ཁྱུན་ཅིང་རྒྱ།

བསོད་ནམས་ལྷ་མོ། ང་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་འབར་ཁྱུན་ཅིང་མི་རུང་།

Exercise གཤམ་སྒྲུབ།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Is Sonanlhamo playing with matches?
- Is Sonanlhamo playing on the mountain?
- Is Yixi Sonanlhamo's mother?
- Does Yixi like to play with matches?
- Does Yixi not want to play with matches.
- Must Yixi play with matches?

Shamba's home is in Ganzi. He is a Tibetan student and he studies in Beijing. He studies math, English, Tibetan, and Chinese. He likes studying English. English is interesting. His name is Shamba and he is 20 years old.

Today, he and his friend, Dazheng, are going to the shops. Shamba wants to buy a book. Dazheng wants to buy a new hat.

Today is hot. It is summer. It is not raining. The sun is shining.

Dazheng and Shamba are drinking some beer. Dazheng drinks one bottle of beer and Shamba drinks two bottles. Dazheng and Shamba like drinking beer. They do not like drinking wine. Shamba buys an English dictionary. Dazheng buys a new brown hat.

It is evening. They are in the library. They are studying.

བྱམས་པའི་པ་ཡུལ་དཀར་མཛེས་སུ་ཡོད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཁོས་པེ་ཅིན་དུ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོས་ཕྱིས་རིག་དང་དབྱིན་ཡིག་ བོད་ཡིག་ རྒྱ་ ཡིག་བཅས་སློབ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་རང་དབྱིན་ཡིག་སློབ་པར་དགའ་པོ་ཡོད། དབྱིན་ཡིག་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲན་པ་ཞིག་རེད། ཁོའི་མིང་ལ་བྱམས་པ་ཟེར་བ་དང་ཁོ་ལོ་ཉི་ལྔ་ རེད།

ཁོ་དང་ཁོའི་གྲོགས་པོ་རྟ་མགིན་གཉིས་དེ་རིང་ཚོང་ཁང་དུ་འགོ་གིན་ཡོད། བྱམས་པས་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཉོ་འདོད། རྟ་མགིན་གྱིས་ལྷ་མོ་གསར་བ་ཞིག་ཉོ་འདོད།

དབྱར་ཁ་ཡིན་པས་དེ་རིང་ཚ་དྲོད་ཆེ། དེ་རིང་ཆར་བ་འབབ་ཀྱིན་མི་འདུག་པར་ཉི་མ་གར་འདུག།

རྟ་མགིན་དང་བྱམས་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྲ་ཆར་འབྲང་བཞིན་འདུག། རྟ་མགིན་གྱིས་སྤྲ་ཆར་དམ་སུ་གང་འབྲངས་བ་དང་བྱམས་པས་དམ་སུ་དོ་འབྲངས། རྟ་མགིན་ དང་བྱམས་པ་གཉིས་སྤྲ་ཆར་འབྲང་བར་དགའ་པོ་ཡོད་ལ། ཁོ་གཉིས་ཆར་དཀར་ཆུར་དགའ་པོ་མེད། བྱམས་པས་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཉོས། རྟ་ མགིན་གྱིས་ལྷ་སྐྱུག་པོ་གསར་བ་ཞིག་ཉོས།

ད་ནི་དགོང་མོ་རེད། ཁོ་གཉིས་དཔེ་ཆ་ཚོང་ཁང་དུ་འདུག། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སློབ་སྦྱང་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is Shamba's home?	i. What do Dazheng and Shamba drink?
b. Is he a Hui student?	j. What does Shamba buy?
c. Where does he go to school?	k. What did Dazheng buy?
d. What does Shamba do in Beijing?	l. Who bought an English dictionary?
e. What does Shamba study?	m. Who bought a new brown hat?
f. What is Shamba's age?	n. In the evening, where are Shamba and Dazheng?
g. What do Shamba and his friend want to buy?	o. What color is Dazheng's new hat?
h. What's the weather like?	p. What is brown?

Show and Tell སྟོན་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་ཀྱིས།

Tell the class about an object that means a lot to you. (For example, a photograph, coin, postcard, etc.) Why is this object significant (special) to you? བྱོད་ལ་མཚན་ན་ཆེས་དོན་སྙིང་ལུན་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་(དཔེར་ན། འབྲུ་པར་ཞིག་གམ་དོར་ཅི་ཞིག་ཡང་ན་མཛོན་སྒྲོགས་འཕྲིན་ཡིག་སོགས་)བྱོད་ཅག་འཛིན་གྲུའི་སློབ་གྲོགས་རྣམས་ལ་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་དོན་སྙིང་ལུན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡོད་པ་བཤད་དགོས།

Pronunciation Practice Eleven སྒྲ་སྒྱུར་སྒྲོག་སྒྲུངས་བཅུ་གཅིག་པ།

A. The sounds of / v / and / w / are often confused by students of English. The following exercises will help you hear the differences between the two sounds. Listen to your teacher. Repeat the following pairs of words: དབྱིན་ཡིག་སློབ་པའི་སློབ་མ་ཚོས་རྒྱན་དུ་ / v / དང་ / w / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་རྩོམ་འཆུག་སྤྲོད་པ་རེད། གཤམ་དུ་བཞོད་པའི་སྒྱུང་གཞི་དེ་རིགས་ཀྱིས་བྱེད་ལ་ / v / དང་ / w / གཉིས་ཀྱི་སྒྲུའི་བྱེད་པར་འབྱེད་པར་རོགས་རམ་བྱེད་ཐུབ་པས། དགོ་ཆན་གྱི་སྒྲོག་འདོན་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཏེ་ཐ་སྟོན་ཟུང་ལུན་འདི་དག་བསྒྱུར་འདོན་བྱ་དགོས།

/ v /	/ w /	/ v /	/ w /
1. veered	a. weird	7. verse	g. worse
2. vicar	b. wicker	8. vile	h. while
3. vain	c. wane	9. vine	i. wine
4. very	d. wary	10. rover	j. rower
5. vent	e. went	11. moving	k. mooing
6. vest	f. west	12. veil	l. wail

B. Listen to your teacher. You will hear groups of three words with / v / and / w /. If all three words sound the same, circle "d". If one of the words sounds different from the other two, circle the letter -a, b, or c- of the word that sounds different. དགོ་ཆན་གྱི་སྒྲོག་འདོན་ལ་ཉན། བྱོད་ཀྱིས་ / v / དང་ / w / ཅན་གྱི་མིང་ཆོག་སྒྲོར་གསུམ་རེ་ཐོས་ཐུབ། གལ་ཏེ་མིང་ཆོག་གསུམ་པོའི་སྒྲ་རྩོམ་གཅིག་པ་ཡིན་ཆེ་“d”སྟེང་དུ་དྲགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས། མིང་ཆོག་གསུམ་ལས་གཅིག་གི་སྒྲ་འབྲིན་སྒྲུངས་གཞན་དང་མི་མཚུངས་ཆེ་མིང་ཆོག་གཅིག་པོ་དེ་མཚན་པའི་ཡི་གེ་aའམ་bཡང་ན་cཡི་སྟེང་དུ་དྲགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

1. a b c d	5. a b c d	9. a b c d
2. a b c d	6. a b c d	10. a b c d
3. a b c d	7. a b c d	
4. a b c d	8. a b c d	

(69) Going to do ...ལས་ཁྱིམ་ཡོད།

Lhamoyicuo: Hello, Limaocuo. How are you today?

Limaocuo: I'm well, thank you. How are you?

Lhamoyicuo: I'm very well, thanks. Were you at the butcher's?

Limaocuo: Yes, I was. I was buying some mutton. My family likes mutton. Were you at the butcher's, too?

Lhamoyicuo: No, I wasn't. I was buying some tomatoes and potatoes. How's Dongzhi today?

Limaocuo: He's very well, thank you.

Lhamoyicuo: Was he absent from school last week?

Limaocuo: Yes, he was. He was absent on Monday, Tuesday, Wednesday, and Thursday. How are you all keeping?

Lhamoyicuo: Very well, thank you. We're going to spend three days in the countryside. We're going to stay at my mother's home in Jiegu for the weekend. The countryside is very beautiful in spring.

Limaocuo: Friday, Saturday, and Sunday in the countryside! Aren't you lucky!

Lhamoyicuo: Yes, we are. Our family enjoys the countryside. My mother has many horses and the children like riding horses. The children like to herd the animals, too.

Limaocuo: We're going to spend two weeks at my father's home in Ganzi in summer. The children enjoy going to Ganzi and playing in the countryside. And I like to see my mother and father. They are old now.

Lhamoyicuo: How old are your mother and father?

Limaocuo: My father is 68 and my mother is 67. But they are very well.

Lhamoyicuo: I must go home now and cook dinner. The children like to eat dinner at 6 o'clock. Now, it is half past five. Good-bye Limaocuo.

Limaocuo: Good-bye Lhamoyicuo.

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཨ་ཙེགས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   དེ་རིང་ཁྱོད་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

ལྷ་མོ་མཚོ།   ང་རང་བདེ་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།   ཁྱོད་རང་བདེ་ལམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ང་རང་ཉ་ཅང་བཟང་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།   ཁྱོད་རང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཡོད།

ལྷ་མོ་མཚོ།   ང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཡོད་པ་བདེན།   ངས་ལུག་ག་ཅུང་ཙམ་ཉི་གིན་ཡོད།   དེང་ཚང་ལུག་གར་དགའ་པོ་ཡོད།   ཁྱོད་ཡང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཡོད་དམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ང་དེ་རུ་མེད།   ངས་ཞོག་ཞོག་དང་གོ་མ་གྱུ་འགའ་ཉི་བཞིན་ཡོད།   དེ་རིང་དོན་འགྲུབ་ཇི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ།   ཁོ་རང་ཉ་ཅང་བཟང་ལགས།   བཀའ་དྲིན་ཆེ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   གཟའ་ལའོར་སྒྲོན་མར་ཁོ་རང་སློབ་གྲར་མ་ཡོང་ངམ།

ལྷ་མོ་མཚོ།   ཁོ་རང་སློབ་གྲར་མ་ཡོང།   ཁོ་རང་གཟའ་ལྷ་བ་དང་མིག་དམར།   ལྷག་པ།   སྤར་བུ་བཅས་ལ་སློབ་གྲར་མ་ཡོང།   ཁྱོད་ཅག་ཚང་མ་ཇི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཉ་ཅང་བཟང་ལགས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།   ང་ཚོ་ཞིང་གོང་ལ་སོང་ནས་ཉིན་གསུམ་བསྐྱལ་ཕྱིས་ཡོད།   ང་ཚོ་སྒྲེ་རྒྱ་དུ་ཡོད་པའི་ངའི་ཨ་མའི་བྱིས་དུ་སོང་ནས་གཟའ་མཚུག་བསྐྱལ་ཕྱིས་ཡོད།   དཔྱིད་དུས་ཀྱི་ཞིང་གོང་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ།   གཟའ་པ་སངས་དང་སྒྲན་པ།   ཉི་མ་ཚང་མར་ཞིང་གོང་དུ་འདུག་ཕྱིས་ཡོད་དམ།   ཁྱོད་འདྲའི་ལས་ཅན་ཞིག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ང་ཚོ་ལས་ཅན་རེད།   དེང་བཟའ་མི་ཚང་མ་ཞིང་གོང་དུ་འདུག་རྒྱུ་སློབ་ཡོད།   ངའི་ཨ་མར་ཉ་མང་པོ་ཡོད་ལ་བྱིས་པ་ཚོ་རྟ་ཞོན་རྒྱར་དགའ་པོ་ཡོད།   བྱིས་པ་ཚོ་ཐུགས་འཚོ་བར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད།

ལྷ་མོ་མཚོ།   དབྱར་ཁར་ང་ཚོ་དཀར་མཛེས་ན་ཡོད་པའི་ངའི་ཨ་མའི་བྱིས་དུ་སོང་སྟེ་གཟའ་ལའོར་གཉིས་གཉིས་གཏོང་ཕྱིས་ཡོད།   བྱིས་པ་ཚོ་དཀར་མཛེས་སུ་འགྲོ་རྒྱ་དགའ་ལ་ཞིང་གོང་ནས་རྟ་རྒྱར་དགའ་བར་མ་ཟད།   བདག་གིས་ངའི་པ་མ་གཉིས་ཀྱང་མཐོང་འདོད།   ཁོ་གཉིས་ལོ་ན་བགྲེས་པོ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་མ་གཉིས་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན།
 ལྷ་མོ་མཚོ། ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད་དང་ཨ་མ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་བདུན་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་ཁོ་གཉིས་ཉ་ཅང་བགྲེས་འདུག།
 ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ད་ལྷ་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་དགོང་ར་བསྐོལ་དགོས། བྱིས་པ་ཚོ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྟེང་དགོང་ཟས་བཟའ་བར་དགའ་པོ་ཡོད། ད་དུས་ཚོད་ལྷ་དང་ཕྱིད་ཀ་
 རེད། བདེ་མོ་བྱོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
 ལྷ་མོ་མཚོ། བདེ་མོ་བྱོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

Exercises གཤམ་སྒྲུབ།

- A. With another classmate, act out this dialogue. སློབ་གྲོགས་གིས་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་ཁ་བརྟེན་དེ་དག་ལྟར་སྟོན་བྱེད་དགོས།
- B. Check the correct person for the “who” questions. ། “Who”བཞོལ་ནས་བསྐྱིགས་པའི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་མི་སུ་སྟོན་
 བར་བརྟགས་རྗེས་འོག་གི་སྟོང་གནས་སུ་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

	Lhamoyicuo	Dongzhi
1. Who is well today?	_____	_____
2. Who was at the butcher's?	_____	_____
3. Who is buying tomatoes and potatoes?	_____	_____
4. Who is buying mutton?	_____	_____
5. Who is spending 3 days in the countryside?	_____	_____
6. Whose mother likes riding horses?	_____	_____
7. Who is going to Ganzi?	_____	_____
8. Whose mother is 62?	_____	_____
9. Who needs to go home to cook dinner?	_____	_____

Puzzle Number Three དཀའ་གནད་གསུམ་པ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗and↘). When you find a word, circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་
 དཀའ་གནད་རེ་ལྟུ་མིག་ལ་བལྟས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད་(→)དང་གཡས་ནས་འཕྲེད་(←)གོང་ནས་འོག་(↓)དང་འོག་ནས་གོང་(↑)དེ་མིན་གསེག་ཐིག་
 གཉིས་(↗ཡང་ན་↘)ལྟར་བཙལ་ནས་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་རྟོན་པར་བྱོས།

a. animals	d. horses	g. school	j. weekend
b. butchers	e. mutton	h. spring	k. Wednesday
c. countryside	f. potatoes	i. tomatoes	l. Yigazei

Y	I	G	W	E	E	K	E	N	D	T	A	T
C	H	D	N	E	S	P	R	F	H	O	R	E
O	F	R	Y	C	D	I	K	O	L	S	S	Y
U	L	B	H	T	P	S	R	E	P	E	A	W
N	K	A	U	E	D	Y	D	G	S	O	M	E
T	O	M	A	T	O	E	S	R	K	T	U	D
R	D	Y	N	A	C	W	O	B	L	A	T	N
Y	P	I	K	L	C	H	O	O	G	T	T	E

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Put in “the” where necessary. འོས་འཚམ་སྒྲིལ་“the”ཡིས་ཁ་བརྒྱུང་དགོས།

- I was at park on Sunday.
- Dongzhi was at office on Friday.
- My daughter was at doctor’s school on Wednesday.
- Lhamoyicuo was at grocer’s on Thursday.
- I was on grassland in summer.
- My son was in country on Saturday.
- I was at market on Wednesday, May 1st.
- She was at stationer’s on Thursday, December 12th.
- We were at monastery on Sunday, August 8th.
- The two boys were at dairy on Saturday, July 7th.

B. Choose the right answers: ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་གསེས་བྱ་དགོས།

- I like apples, what about ____? (a) her (b) she (c) he (d) us
- ____ you speak English? Yes, I _____. (a) Do; does (b) Do; do (c) Does; do (d) Do; do
- ____ your friends speak Tibetan? (a) Are (b) Is (c) Do (d) Am
- She doesn’t like the milk tea _____. (a) to (b) very (c) all at (d) at all
- “I don’t know,” he _____. (a) say (b) saying (c) saies (d) says
- They like playing basketball _____. (a) at all (b) very much (c) little (d) lot
- The child ____ his homework in the evening. (a) does (b) do (c) makes (d) make
- Look, they are _____ kites over there. (a) fly (b) flying (c) fliing (d) flied
- He works _____ a farm. (a) in (b) of (c) at (d) on
- Can you ride a _____? (a) boat (b) cat (c) bike (d) kite
- She _____ in a school. (a) study (b) studies (c) studys (d) will studying
- Does he like _____ in Tibet. (a) working (b) works (c) work (d) is working
- What time do you go to work? _____. (a) Every day. (b) At 7:30. (c) Seven days. (d) No.
- Workers work _____ a factory. (a) from (b) on (c) in (d) far
- I think people are very _____. (a) friend (b) friendly (c) friends (d) friendful

Play Number Two: The Vase of Gold རྩོད་མོ་གཉིས་པ། གསེར་གྱིས་བཀའ་བའི་བུམ་པ།

Characters ལྟབ་གཞུང་མི་སྣ།

A foolish man མི་སྒྲིན་པ་ཞིག

The foolish man’s friend (Clever Man) མི་སྒྲིན་པའི་གྲོགས་པོ་ (མི་སྒྱུང་བོ།)

The friend’s old father གྲོགས་པོ་དེའི་པ་ཀླན།

A narrator འགྲེལ་བཤད་པ།

A king རྒྱལ་བོ།

Many people མང་ཚོགས།

Narrator: This story happened a long time ago. One day a foolish man finds a vase of gold.

Foolish Man: I feel hot. Plowing in the field makes me very tired. Hey! What's this? It's a vase. I wonder what's inside. It's gold! I'm rich! But I wonder if it's really gold. I'll go to my friend's home and ask him. Everyone says he's very intelligent.

Narrator: The foolish man walks to his friend's home.

Foolish Man: Hello, my friend, how are you today?

Clever Man: Nice to see you, my friend. I'm well. How about you?

Foolish Man: I'm also well. Today I found a vase when I was plowing. I think it's full of gold. I came to your home to let you have a look. Everyone says that you are very intelligent. Do you think this is real gold?

Clever Man: Gold! Let's take a look.

Narrator: They examine the gold together.

Clever Man: Yes, it's really gold. Now, you are a very rich man.

Foolish Man: You are my best friend. I want to share this gold with you. What should we do next?

Clever Man: That's very kind of you. I know where there is an old tree. Let's go there and bury it.

Narrator: The two go to the old tree, dig a hole, and bury the gold.

Clever Man: When either of us wants some gold, let's come here together and dig it up.

Foolish Man: That's a good idea. I agree.

Narrator: The clever man soon became greedy. He wanted all the gold for himself.

Clever Man: (several days later): My friend is very stupid. I'll just go dig up the gold and keep it for myself. Why should my stupid friend have so much gold?

Narrator: The clever man goes to the old tree and digs up the gold.

Clever Man: Ha, ha. Now I've got all the gold for myself. I'll put the soil back in the hole. When my stupid friend asks me, I'll say I don't know why the gold is gone.

Narrator: A few days later the foolish man visits his friend.

Foolish Man: My friend, I need some money. Let's go together to the tree and dig up the vase.

Clever Man: That's a good idea. I also need some money. Let's go.

Narrator: The two walk to the tree and begin digging.

Clever Man: I can't believe it! The gold is gone. How terrible you are! You stole the gold! Why did you cheat me?

Foolish Man: No! No! I didn't steal the gold. I found the gold. I wanted to share it with you. I'm an honest man.

Clever Man: I don't believe you. Let's go to the king and tell him what happened.

Foolish Man: OK, let's go.

Narrator: The two men go to the king's palace. They visit the king. Each man tells his story.

King: Well, I don't know who is telling the truth. Let's go to the old tree next week on Wednesday. We will ask the local deity to decide this question.

Narrator: The two men both go to their homes. The clever man talks to his father.

Clever Man: Dear Father, you must help me. I stole my stupid friend's gold. Next Wednesday we will go to the old tree early. The tree is hollow. I'll put you inside. The king will ask the local deity for an answer. You may answer from inside the tree. You may say that the foolish man is the thief.

Clever Man's Father: OK.

Narrator: The next Wednesday the two friends, the king, and many people go to the old hollow tree.

King: Dear local deity, we have come here to ask you a question. Some gold was stolen. These two men said that they didn't steal the gold. You please tell us who stole the gold.

Clever Man's Father (from inside the tree): The foolish man stole the gold.

The king, all the people, and the clever man: Oh! The deity has spoken! The foolish man stole the gold! He should be executed!

Foolish Man: This is not true. I'm not afraid of anything.

Narrator: The foolish man knows that the king will soon kill him. He is not afraid. He puts much wood around the tree. He burns the wood.

Clever Man's Father: (Coughs). I can't stay inside the tree. It's too hot. There is too much smoke. I can't breathe. I must get out.

Narrator: The old man climbs out of the tree. The king asks him some questions. The king now understands the clever man did not tell the truth.

The king: People say that you are clever. I don't think so. Clever people are usually honest. Telling lies is stupid. Now, because you wanted this other man to die, you must die.

Narrator: The king orders some men to kill the clever man. Later, the foolish man gets the vase of gold from the clever man's father. He takes the gold to his village and helps poor people with it. He is not called "foolish man" again.

འགྲེལ་བཤད་པ། གཏམ་རྒྱུད་འདི་ནི་གནའ་དུས་སུ་བྱུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན། ཉིན་ཞིག་ལ། མི་སྒྲིན་པ་ཞིག་གིས་གསེར་བུམ་པ་གང་རྟེན་པ་རེད།
མི་སྒྲིན་པ། ང་ལ་ཆ་སྟག་ཆེ་བའི་ཚོར་སྣང་སྒྲིམ། ཞིང་ཁར་ལོག་བརྒྱབ་པས་ང་རང་ཉ་ཅང་ཆད་ཡོད། ཨ་ཙོ། འདི་ཅི་ཞིག་རེད། འདི་བུམ་པ་ཞིག་རེད། འདིའི་ནང་
དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་མི་ཤེས། འདི་གསེར་རེད། ང་རང་ལྷག་པོར་ཆགས། ཡིན་ནའང་། གསེར་འདི་ངོ་མ་ཡིན་མིན་ལ་ང་དོགས་པ་ཟ། ང་རང་གྲོགས་པོའི་
ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་དྲི་ཆོག་ མི་ཚང་མས་བཤད་ན་ཁོ་རང་མི་སྒྲིན་པོ་ཞིག་རེད་ཟེར།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྒྲིན་པ་དེ་ཁོའི་གྲོགས་པོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་།

མི་སྒྲིན་པ། གྲུ་གྲོགས་པོ། དེ་རིང་ཁྱོད་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

མི་སྒྲིན་པོ། ངའི་གྲོགས་པོ། ཁྱོད་མཐོང་བས་ང་རང་དགའ། ང་ཉ་ཅང་བདེ། ཁྱོད་རང་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

མི་སྒྲིན་པ། ང་ཡང་བདེ་མོ་ཡིན། དེ་རིང་ངས་ལོག་རྒྱུ་སྐབས་བུམ་པ་ཞིག་རྟེན། ངས་བརྟགས་ན་འདིའི་ནང་དུ་གསེར་གྱིས་བཀའ་ཡོད། ང་རང་ཁྱོད་གྱི་ཁྱིམ་དུ་
འོངས་ནས་ཁྱོད་ལ་བཏུ་རུ་འཇུག་བསམས་པ་ཡིན། མི་ཚང་མས་བཤད་པ་ལྟར་ན་ཁྱོད་རང་ཉ་ཅང་སྒྲིན་པོ་ཞིག་རེད་ཟེར། ཁྱོད་གྱིས་བཏུས་ན། འདི་
གསེར་ངོ་མ་ཡིན་ནམ།

མི་སྒྲིན་པོ། གསེར་ཡིན་ནམ། ངས་ཅིག་བཏུ།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་ཚོས་མཉམ་དུ་གསེར་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱས།

མི་སྒྲིན་པོ། རེད་ལགས། འདི་གསེར་ངོ་མ་རེད། ད་ལྟ་ཁྱོད་རང་ཉ་ཅང་ལྷག་པོར་ཆགས་སོང་།

མི་སྒྲིན་པ། ཁྱོད་ནི་ངའི་གྲོགས་པོའི་མཆོག་ཡིན། ངས་ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་གསེར་འདི་དག་ལོངས་སུ་སྦྱད་འདོད། དེ་ན་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་ན་འོས།

མི་སྒྲིན་པོ། ཁྱོད་རང་ང་ལ་ངོ་མ་བཟང་གི ངས་ས་གང་དུ་སྤོང་བོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་བས་ང་ཚོ་དེར་ཕྱིན་ནས་ས་འོག་དུ་སྦྱས་ཆོག

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་གཉིས་སྤོང་རྒྱུ་གྱི་རྩར་ཕྱིན་ཏེ་ས་དོང་ཞིག་བྱས་ནས་གསེར་དེ་དག་ས་འོག་དུ་སྦྱས།

མི་སྒྲིན་པོ། ང་ཚོ་སུ་ཡིན་རུང་གསེར་གྱི་དགོས་མཁོ་བྱུང་ཆོ། མཉམ་དུ་འདིར་འོངས་ནས་ས་ཁར་བཏོན་ཆོག

མི་སྒྲིན་པ། དེ་ནི་ཐབས་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། ང་རང་འཐད་པ་ཡིན།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྒྲིན་པོ་དེ་སྦྱར་དུ་འདོད་རྒྱུ་ཅན་ཞིག་དུ་གྱུར་ཞིང་། ཁོས་གསེར་ཚང་མ་བདག་དུ་འཛིན་འདོད་སྒྲིམ།

མི་སྒྲིན་པོ། (དེ་ལྟར་ཉིན་འགའ་འདས།) ངའི་གྲོགས་པོ་དེ་སྤྱོད་ཚོང་ས་མགོ་ཐོམ་ཞིག་རེད། ང་སོང་ནས་གསེར་ཚང་མ་ཕྱིར་བཏོན་རྒྱུ་ལ། རང་ཉིད་ཁོ་ནས་བདག་
འཛིན་བྱེད་གྱི་ཡིན། ངའི་གྲོགས་པོ་སྒྲིན་པ་དེས་གསེར་དེ་འདྲ་མང་བ་ཞིག་གིས་དུ་ཅི་བྱ།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྤྱང་བོ་དེ་སྤྱང་རྒྱུ་གྱི་རྩར་སོང་ནས་ས་བཞོས་ཏེ་གསེར་ཚང་མ་སྤྱིར་བཏོན།

མི་སྲུང་བོ། ༡,༢.....༥ དེ་ལྟར་གསེར་ཆོར་མ་དཔལ་ཐོབ། བས་ས་ཆོར་ཕ་ཁྱིའི་དོར་ནང་ཏུ་སྒྲགས་ནས་སྤོགས་པའི་སློན་པས་རལ་འདྲི་ན་བས་གསེར་ཆོར་ཕ་ཁྱི་ལྟར་མེད་
བར་གྱུར་བ་ཤེས་མ་གྱུར་ཞེས་བརྗོད་སྐྱུ་ཡིན།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཉིན་འགའ་འགོར་རྗེས། མི་སྐྱེན་པ་དེ་ཁོའི་གྲོགས་པོར་བཏྲ་བུ་སྤྱིན།

མི་སྒྲིབ་པ། འདི་ཤོག་ན་པོ། འཕ་རྒྱུ་ལ་མོ་ཐ་ཤ་གི་དཔོན་མ་ཡོང་བྱེད། འཆོམ་མ་དུ་མོ་ཙམ་ཞོར་ཀ་མ་ཡུལ་པ་དེ་ཤོག་ན་ཅི་འདྲ་ཟེད།

མི་སྣ་དཔེ། ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པ་ལེགས། ང་ལ་ཡང་སྒྲོར་མོའི་དགོས་མཁོ་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོ་འགྲོ།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་གཉིས་སྤོང་རྩུབ་ཕྱིན་ཏེ་ས་བརྐོ་བའི་འགོ་བརྩམས།

མི་རྒྱུ་པོ། གཤེད་མི་རྒྱུ་། ང་པ་ཡིད་མི་ཆེན། ཁྱོད་པོ་ཅི་ཡུལ་རྟུ་པ་ཞིག་པོ། ཁྱོད་ཀྱིས་གཤེད་པ་རྒྱུ་པ་པོ། ཁྱོད་ཀྱིས་པ་པ་མགོ་བསྐྱོར་གཏོར་དོན་
ཅི་ཡིན།

མི་གྲུབ་པ། མིབ། མིབ། ར་མ་གཟེར་དེ་མ་འཁྱམ། ར་མ་གཟེར་དེ་ཉིད་པ་དང་དེ་ནས་ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་འགྲོ་པ་འདོད། ར་ཅི་མི་དང་མི་ཞིག་ཡིན།

མི་སྐྱུང་བོ། ང་ཁྱོད་ལ་ཡིད་མི་ཆེས། ང་ཆོ་རྒྱལ་པོའི་བྱང་དུ་ཕྱིན་ནས་ཅི་བྱུང་བ་དེ་ཡང་ཁྱེད།

མི་སྒྲིན་པ། བཟང་གི་ ང་ཚོ་འགོ་

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་དུག་ནི་སྐྱུ་ལ་པོ་མོ་གྲང་དུ་ཐུན་ཏེ་སྐྱུ་ལ་པོར་མ་ཆལ་ཅིང་། ཁོ་དུག་ནི་སྐྱུ་ལ་པོ་དེ་པའི་ན་སྐྱུ་ལ་པོར་ཡར་ནུ་བུས།

རྒྱལ་པོ། ཡ། ཁྱོད་གཉིས་ལ་སྐྱ་པ་དེན་པ་དེ་རྒྱ་མི་གེ་ས། ང་ཚོ་གཞན་ལ་འཁོར་སྐྱེས་མའི་གཞན་ལྟ་གཤེན་པའི་ཉིན་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟར་འགོ་རྒྱུ་ལྟར། དེ་གཤེན་པ་དག་གིས་ཁྱོད་གཉིས་འདི་ཐག་གཅོད་ལྟེ་ཚོགས།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་དེ་གཉིས་རང་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་ལོག། མི་སྒྲུང་བོས་རང་གི་བ་ཆུན་ལ། ཁ་ཏ་བྱས།

མི་སྤྱང་པོ། ལྷིང་ཉེ་བའི་ཨ་མ་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་ངས་པར་དུ་ང་ལ་རོགས་ཤིག་བྱེད་དགོས། ངས་ཁོགས་པོ་སྤྱོན་པ་དེའི་གསེར་བརྒྱུ་པ་ཡིན། གཟའ་ལོང་རྩེས་
མའི་གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན་གྱི་ཞོགས་པར་སྔོང་ཆུན་གྱི་ཅུང་འགྲོ། སྔོང་ཆུན་ཞོག་སྔོང་ཡིན་པས་ངས་ཁྱེད་དེའི་ནང་དུ་འཇུག་པར་བྱ། རྒྱལ་པོས་ས་དེའི་
གཞི་བདག་གི་ཞལ་སྤྲོ་ནས་ལན་སྔོང་བའི་རྒྱབ་ས་སྤྱ། ཁྱེད་ཀྱིས་སྔོང་པོའི་ནང་ནས་ལན་བཏབ་ཆོག། ཁྱེད་ཀྱིས་མི་སྤྱོན་པ་དེ་རྒྱུ་མ་ཡིན་ཅེས་བཤད་ཆོག།

མི་སྣང་བོའི་ཕ་རྒྱ། བཟང་གི

འགྲེལ་བཤད་པ། གཟའ་ལའོར་རྗེས་མའི་གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན། གྲོགས་པོ་དེ་གཉིས་དང་རྒྱལ་པོ། འཁོར་མི་མང་པོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཅུར་སོང་།

རྒྱལ་པོ། སྤྲོད་ཉི་པའི་ཡུལ་ལྷས་མཁུན་དང་། ང་ཚོ་འདིར་འོངས་དོན་ནི་ཁྱེད་ལ་ལུ་རྒྱ་ཞིག་ཡོད། གསེར་པ་ཤས་ཤིག་བརྒྱུ་ལ་ཤོར། མི་འདི་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་
ལྷར་ན་ཁོ་ཚོས་གསེར་དེ་མ་བརྒྱས་ཟེད། ཁྱོད་ཀྱིས་གསེར་སྤྲོས་བརྒྱས་པ་ང་ཚོར་བཤད་རོགས་གཞོངས།

མི་སྤྲོད་པོའི་ཕ་ཀན། (སྤྲོད་ཀྱི་ཁོག་ནས།) མི་སྤྲོད་པ་དེས་གསེར་བརྒྱས་པ་རེད།

རྒྱལ་པོ་དང་མི་ཚོགས། མི་སྤྲོད་པོ། ཨ་ཙ། ཡུལ་ལྷས་གསུང་གཏམ་སྤྲོས་སོང་། མི་སྤྲོད་པས་གསེར་བརྒྱས་པ་རེད། ཁོ་གསོད་དགོས།

མི་སྤྲོད་པ། དེ་བདེན་པ་མ་རེད། ང་ཅི་ལ་འང་མི་སྤྲོག

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྤྲོད་པ་དེས་རྒྱལ་པོས་ལྷར་དུ་ཁོ་རང་གསོད་རྒྱ་ཡིན་པ་ཤེས་ཡོད་པས། ཁོ་ལ་འཛིགས་སྤྲོག་ཅམ་ཡང་མེད་པར་བུད་ཤིང་མང་པོ་སྤྲོད་ཀྱི་
མཐར་སྤྲོངས་ཉེ་མེར་བཏང་།

མི་སྤྲོད་པོའི་ཕ་ཀན། (ཡུད་བཞིན་འདུག) ང་རང་སྤྲོད་ཀྱི་ཁོག་ཏུ་འདུག་མི་བཟོད། ཚ་སྤྲོག་ཆེ། དུ་བའང་མང་པོ་འཁྲིགས་པས་དབུགས་
ལན་དགལ། ང་རང་ངེས་པར་དུ་ཕྱིར་འབུད་དགོས།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་ཀན་པ་དེ་སྤྲོད་ཀྱི་ཕྱིར་ཐོན་པ་རེད། རྒྱལ་པོས་ཁོ་ལ་གཏམ་དྲིས། རྒྱལ་པོས་ད་གཟོད་སྤྲོད་པོ་དེས་དང་གཏམ་མ་བཤད་པ་ཚོར།

རྒྱལ་པོ། མི་ནམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ནི་མི་སྤྲོད་པོ་ཞིག་རེད་ཟེར། ངས་དེ་ལྷར་མི་སེམས། མི་སྤྲོད་པོ་ཞེས་པ་རྒྱན་པར་དང་དགོས་ལ། རྒྱན་བཤད་པ་ནི་སྤྲོད་ཀྱིས་ཡིན།
ཁྱོད་ལ་མི་གཞན་པ་འཆི་ལམ་དུ་གཏོང་བའི་འདོད་སྤོ་ཡོད་སྟབས། ད་ལྟ་ཁྱོད་རང་ངེས་པར་དུ་གསོད་དགོས།

འགྲེལ་བཤད་པ། རྒྱལ་པོས་མི་སྤྲོད་པོ་དེ་གསོད་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབ་ཅིང་། དེ་ནས་མི་སྤྲོད་པ་དེར་མི་སྤྲོད་པོའི་ཕ་ཀན་གྱི་ལག་ནས་གསེར་བུམ་ཐོབ། ཁོས་
གསེར་ཚང་མ་རང་གི་གོང་སྤེ་དུ་ཁྱེད་ནས་མི་དབུལ་པོ་ནམས་ལ་རོགས་བྱས་ཉེ་བྱིན། དེ་ནས་བཟུང་། ཁོ་ལ་མི་སྤྲོད་པ་ཞེས་འབོད་མཁན་མ་བྱུང་།

Exercises གཤམ་སྤྲང་།

A. Act this story out with several other students in your classroom. སློབ་གྲོགས་འགའ་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་གཏམ་
རྒྱུད་འདི་སློབ་ཁང་དུ་འབྲལ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Write at least ten questions about the story. Next, write the answers to your questions. གཏམ་རྒྱུད་འདི་
གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་ལས་མི་ཉུང་བ་བསྒྲིགས་རྗེས་དེ་དག་གི་ལན་ནམས་འབྲི་དགོས།

C. What lesson do you think that this story teaches? ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་གཏམ་རྒྱུད་འདིས་ང་ཚོར་གནས་ལུགས་ཅི་ཞིག་བསྟན་
ཡོད།

(70) **Review བསྐྱར་སྒྱུར།**

A. Choose the correct answer. ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་གསེས་བྱེད་དགོས།

- a. I was play / playing yesterday.
- b. Yesterday, I was / were playing.
- c. Today I am played / playing.
- d. Today I plays / play.
- e. What are you does / doing?
- f. What is he did / doing?
- g. What did he do / doing?
- h. What was Dongzhi doing / did?
- i. What am / are / is the teacher doing?
- j. What are / am I doing?
- k. What are the students doing / did?
- l. What is / are they doing / did?
- m. Where is he going / went?
- n. When did you went / go / going home?
- o. When are / is / were your birthday?
- p. Yesterday I saw / seeing my horse.
- q. Today I studies / study / studied English and Tibetan books.
- r. Yesterday I studying / studied Chinese.
- s. He buying / bought a black horse.
- t. She is buying / bought a big black yak.

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Who are you?
- b. How are you?
- c. Are you a student?
- d. Are you a man, a woman, a boy, or a girl?
- e. What are you all?
- f. Is that right?
- g. How many students are there in the class?
- h. How many windows are there in the room?
- j. Is this right, “Six and four are nine?”

C. Make these sentences plural: གཤམ་གྱི་དཔེར་བཞིན་ལྟར་འོག་གི་ཚིག་དེ་ཚོ་མང་ཚིག་ཏུ་བསྐྱར་དགོས།

The sheep is running on the mountain. (The sheep are running on the mountain.)
The cow is running on the mountain. (The cows are running on the mountain.)

- a. The man is sitting at the table.
- b. A child is playing near the tree.
- c. Is the man eating an apple?
- d. The woman is not smoking a cigarette.

(71) The Big Horserace ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན།

There is a big horserace on the grassland near our village every year. In 2006 in spring, there was a very big race.

There were hundreds of people there. Many Tibetan people were there. My wife and I were at the horserace. Our friends, Dawazhiba and Sonanlhamo, were there, too. You can see us in the crowd. We are standing on the left. My wife, Lhamoyicuo, has a long beautiful brown Tibetan robe. My Tibetan robe is also brown. My Tibetan robe is short, it is not long. Lhamoyicuo and I are wearing Tibetan hats, too. They are brown hats.

There were three hundred horses in the race. There were brown horses, red horses, white horses, big horses, and small horses. Children were riding the horses. Children are small. They can ride horses and the horses are not tired. The horses can run for a long time and not feel tired.

It was an exciting finish. The children's families were waiting for the children. The race was two hours. The children were tired and the horses were tired, too. It was an exciting finish. The winner was Yixi. Yixi is eight years old. He was riding a big black horse. The horse was number seventy-seven. Yixi's mother and father said, "Yixi, aren't you lucky!" The horse was hot. Seven other horses were just behind him.

On the way home, my wife said to me, "Don't run so quickly on your horse! You are excited. You are not Yixi!"

ངའི་ཡུལ་སྡེ་དང་ཁ་ཐག་མི་རིང་བའི་རྩ་ཐང་དུ་ལོ་རེར་ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན་རེ་བསྟར་བཞིན་ཡོད། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༦ལོའི་དབྱིད་ཀར། གནས་འདི་ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན་ཞིག་བསྟར།

མི་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་གནས་དེར་སྤྲེའས། བོད་མི་མང་པོ་གནས་དེར་ཐོན། ང་དང་ངའི་རྒྱང་མ་གཉིས་ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན་འགན་བསྟར་དེར་སོང་བ་ཡིན། རེད་ཅག་གི་གྲོགས་པོ་ རྒྱ་བ་ཕྱགས་པ་དང་བསོད་ནམས་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱང་དེར་ཐོན་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཆོ་མི་ཆོགས་ཀྱི་གྲས་སུ་མཐོང་བྱུང། ང་ཆོ་མི་ཆོགས་ཀྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཡོད། ངའི་རྒྱང་མ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོས་མཛེས་ཤིང་སྟག་པའི་བོད་ལྷ་སྟག་པོ་རིང་པོ་ཞིག་གྱོན་ཡོད། ངའི་བོད་ལྷ་འང་སྟག་པོ་ཡིན། ངའི་བོད་ལྷ་ཐུང་བས་རིང་བ་ཞིག་མིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཆོད་དང་རེད་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཞུའང་གྱོན་ཡོད། ལྷ་མོ་སྟག་པོ་ཡིན།

ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན་འགན་བསྟར་སྟེང་དུ་ཏ་རྟུ་པ་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད། ཏ་རྟུ་པ་པོ་ཡོད་ལ་དམར་པོ་དང་དཀར་པོ། ཆེ་པོ་དང་རྒྱུ་པོ་བཅས་ཡོད། བྱིས་པ་ཆོ་རྟུ་ཞོན་བཞིན་ཡོད། བྱིས་པ་རྣམས་རྒྱང་ལ་རྟུ་ཞོན་བྱུ་པ་དང་ཏ་རྣམས་ཀྱང་ཐང་ཆད་མི་འདུག ཏ་རྣམས་ཐང་མི་ཆད་པར་དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་ལ་བརྒྱག་བྱུང།

དེ་ནི་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་པའི་མཇུག་བསྟར་ཐངས་ཤིག་རེད། བྱིས་པའི་བྱིས་མི་ཆང་མས་བྱིས་པ་ཆོར་སྟག་ནས་ཡོད། དེ་ནི་དུས་ཆོད་གཉིས་ཡུན་གྱི་ཏ་རྒྱལ་སྤྱུ་ཆེན་འགན་བསྟར་ཞིག་རེད། བྱིས་པ་རྣམས་ཐང་ཆད་འདུག་ལ་ཏ་རྣམས་ཀྱང་ཐང་ཆད་འདུག དེ་ནི་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་པའི་མཇུག་བསྟར་ཐངས་ཤིག་རེད། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མཁན་ནི་ཡེ་ཤེས་རེད། ཡེ་ཤེས་ནི་ལོ་བརྒྱད་ལྷག་ཡིན་ལ་ཁོ་རང་ཏ་རྟུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ཞོན་ཡོད། ཏ་དེའི་ཨང་རྟགས་ནི་བདུན་བརྒྱད་པ་བདུན་རེད། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་པ་མ་གཉིས་ཀྱིས་“ཡེ་ཤེས། ཁྱོད་རང་ཅི་འདྲའི་ལས་ཅན་ཞིག” ཟེར། ཏ་དེར་ཆོ་བྱོར་རྒྱས་འདུག ཏ་གཞན་པ་བདུན་ཉག་ཉག་ཁོ་རང་གི་རྩེས་སུ་རྒྱག་བཞིན་འདུག

བྱིས་པ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། ངའི་རྒྱང་མས་ང་ལ་བཤད་རྒྱུར་“ཁྱོད་ཀྱི་རྟུ་ཞོན་ནས་དེ་འདྲ་མཁྱོགས་པོར་མ་རྒྱགས། ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ངར་བསྐྱེད་ཡོད་ཀྱང་ཁྱོད་རང་ཡེ་ཤེས་མ་རེད།”

Exercises གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

- a. Where is there a big horserace every year?
- b. When was there a big horserace?
- c. Was the horserace small?
- d. Was the horserace in winter?
- e. Who are Dawazhiba and Sonanlhamo?
- f. Where are Lhamoyicuo and her husband standing?
- g. Is Lhamoyicuo's robe blue?
- h. What color is Lhamoyicuo's robe?
- i. Is Lhamoyicuo's robe short?
- j. Is Lhamoyicuo's husband's robe long?
- k. How many horses were there in the race?
- l. Were there five hundred horses in the race?
- m. What color were the race horses?
- n. Who were riding the horses?
- q. Was the finish interesting?
- r. Who were waiting for the children?
- s. How long was the race?
- t. Who were tired?
- u. What did Yixi's mother say?
- v. Was Yixi lucky?
- w. Is Yixi 18 years old?
- x. Was Yixi's horse white?
- y. What number was Yixi's horse?
- z. Was Yixi's horse cold?
- aa. How many horses were just behind Yixi?
- bb. What did Lhamoyicuo say to her husband on the way home?
- cc. Was Lhamoyicuo's husband excited?

B. Have you ever seen or heard about a horserace? Write several sentences describing the horserace you have seen or heard about. ཁྱོད་ཀྱིས་རྟ་རྒྱལ་འགན་བསྐྱར་མཐོང་བའམ་ཐོས་ཨིན་མྱོང་། ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་བའམ་ཐོས་མྱོང་བའི་རྟ་རྒྱལ་འགན་བསྐྱར་སྐོར་ཞིབ་འདྲི་བྱེད་དགོས།

(72) **Dazheng Is Awful** ང་གཞོང་མི་ཤེས་པའི་ཏ་མགིན།

Lhamoyicuo: What's Dazheng like, Limaocuo?

Limaocuo: He's awful! He telephoned me five times yesterday and three times the day before yesterday.

Lhamoyicuo: He telephoned the office yesterday morning and yesterday afternoon. My boss, Mr. Dongzhi, answered the telephone.

Limaocuo: What did your boss say to him?

Lhamoyicuo: He said, "Miss Lhamoyicuo is typing letters. She can not speak to you now!" Then I arrived home at six o'clock yesterday evening. He telephoned again. But I didn't answer the phone!

Limaocuo: Did he telephone again last night?

Lhamoyicuo: Yes, he did. He telephoned at nine o'clock.

Limaocuo: What did you say to him?

Lhamoyicuo: I said, "This is Lhamoyicuo's mother. Please don't telephone my daughter again!"

Limaocuo: Did he telephone again?

Lhamoyicuo: No, he didn't!

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཏ་མགིན་དེ་མི་ཅི་འདྲ་རེད་ལྷ་མོ་མཚོ།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁོ་རང་གློན་ཏགས་ཚ་བོ་འདུག ཁོས་ཁ་སང་ང་ལ་ཐེངས་ལྔ་ར་ཁ་པར་བཏང་བ་དང་དེའི་ཉིན་སྔོན་མར་ཐེངས་གཉིས་ལ་བཏང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཁ་སང་སྤྱོད་དང་ཕྱི་དྲོ་གཉིས་ཀར་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ལ་ཁ་པར་བཏང་། ངའི་འགོ་བ་སྐྱེ་ཞབས་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ལན་བསྐྱོགས་པ་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱི་འགོ་བས་ཁོ་ལ་ཅི་ཞིག་བཤད་སོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་“སྐས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག མོས་ཁྱོད་ལ་ཁ་བརྟེན་མི་ཐུབ་”ཟེར། དེའི་རྗེས་དགོང་མོ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྟེང་ང་རང་གིས་དུ་འབྱོར་སྐབས་ཁོས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་པར་བཏང་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་ལན་མ་བཏང་བ།

ལྷ་མོ་མཚོ། མདང་དགོང་ཁོས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་པར་བཏང་ངམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཁ་པར་བཏང་སོང་། ཁོས་དུས་ཚོད་དྲུའི་སྟེང་ཁ་པར་བཏང་སོང་།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོར་ཅི་ཞིག་བཤད་པ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཁོ་ལ་“ང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཨ་མ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བུ་མོར་ཁ་པར་མ་གཏོང་”ཞེས་བཤད་པ་ཡིན།

ལྷ་མོ་མཚོ། རྗེས་སུ་ཁོས་ཁ་པར་ཨོ་བཏང་ཐལ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་མ་བཏང་ཐལ།

Exercise གཤམ་བྱུང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. What is Dazheng like?
- b. Who telephoned Lhamoyicuo yesterday?
- c. How many times did he telephone yesterday?
- d. Did he telephone the day before yesterday?
- e. How many times did Dazheng telephone the day before yesterday?
- f. Who telephoned the office yesterday morning?
- g. Who telephoned the office yesterday afternoon?
- h. Who answered the telephone?
- i. What did Lhamoyicuo's boss say to Dazheng?
- j. Who was typing letters?
- k. Who could not speak to Dazheng?
- l. Who arrived home at six o'clock yesterday evening?
- m. What time did Lhamoyicuo arrive home yesterday evening?
- n. Did Lhamoyicuo arrive home yesterday in the morning?
- o. Who telephoned Lhamoyicuo yesterday evening?
- p. Did Lhamoyicuo answer the telephone?
- q. Who telephoned Lhamoyicuo last night?
- r. What time did Dazheng telephone Lhamoyicuo last night?
- s. What did Lhamoyicuo say to Dazheng when he telephoned last night?
- t. Did Dazheng telephone Lhamoyicuo again?
- u. Does Dazheng like Lhamoyicuo?
- v. Does Lhamoyicuo like Dazheng?

(73) **Mrs. Mills Visits Rebgong** ལུམ་མོ་ལྷོ་འོ་ཟི་རེ་བ་གོང་དུ་སྟེན་པ།

The week before last, Mrs. Mills, a fifty-seven year old American woman, went to Rebgong. She wanted to see some temples there and learn about Tibetan culture. Mrs. Mills thinks Tibetan culture is very interesting. She is particularly interested in Buddhist religious paintings. She does not know Qinghai very well and she lost her way. Suddenly she saw a woman near a bus-stop. "I can ask her the way," she said to herself.

“Excuse me,” she said. “Can you tell me the way to Rebgong please?”

The woman smiled pleasantly. She did not understand English! She spoke Tibetan. She was a housewife.

Very slowly the woman said, "I'm sorry. I do not speak English."

Mrs. Mills saw a young man also standing by the bus-stop. She asked him, “Do you speak English?” He also smiled pleasantly and said, “Yes. I speak a little English.” The young man was a Tibetan student from the Rebong Teachers’ Training School. Mrs. Mills was very happy. Mrs. Mills said, “Can you please tell me the way to Rebong?” I want to go to Rebong but I don’t speak Tibetan. I do not know the way.” The young Tibetan man, Dongzhi, said, “Yes, I am going to Rebong. We can go together!” Mrs. Mills said, “Thank you very much!”

A bus came to the bus stop. Mrs. Mills and Dongzhi went to Rebong together. Mrs. Mills liked Rebong. She saw many monks and many beautiful paintings.

monk

གཟུང་ཐོན་མའི་ཐོན་མར་ཡོང་བདུན་ལ་ཐོན་པའི་ཨ་འི་ལུས་མོ་ལྷོ་འོར་ཟི་འེབ་གོང་དུ་སོང་། མོས་བོད་ཀྱི་དགོན་པ་འགར་འཇལ་ནས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་
ཀྱི་རྒྱུར་ཤེས་འདོད་སྟེན། ལུས་མོ་ལྷོ་འོར་ཟི་འེབ་གོང་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་ཟེད་བསམས། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ནང་བརྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
ཆོན་མེས་འི་མོས་མོ་འི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་དྲངས། མོ་མཆོ་ཆོན་པ་ཆ་རྒྱས་གསལ་བོ་མེད་པས་མགོ་འཁོར་སོང་། སྒོ་འུར་དུ་བྱི་ཕྱོད་བྲངས་འཁོར་འདུག་ས་ཤིག་གི་ཉེ་
འགུལ་དུ་སྟེན་པ་ཞིག་མཐོང་། མོས་“ངས་མོར་དྲི་ཆོག”ཅེས་ཁེར་བཤད་བརྒྱུ་།

“དགོངས་པ་མ་འཛོམས།”མོས་བཤད་སྐུར་“ཁྱོད་ཀྱིས་རེ་བ་གོང་ལ་འབྲོ་སའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་ཤེས་སམ།”

སྒྲེལ་མ་ཉམས་དགའ་བའི་ངང་དུ་མ་དམུལ་དམུལ་བྱེད་བཞིན། མོས་དབྱིན་སྐད་ཉམ་གོ་ མོས་བོད་སྐད་བཤད། མོ་ངང་བྱིམ་བདག་རྒྱལ་མོ་ཞིག་ཡིད།

སྒྲེལ་མཁའ་དཔལ་མོས་ངང་བཤད་སྐྱུར་“དགོངས་པ་མ་འཛོམ་ངས་དབྱིན་སྐད་བཤད་མི་ཤེས།”

ལུམ་མོ་སྤྲེའོར་ཟེར་ན་དུང་སྒྲེལ་པ་ལེ་རྒྱུད་ཞེས་ཀྱང་རྒྱུང་ས་འཁོར་འདུག་མར་ལངས་ནས་བརྒྱད་ཡོད་པ་མཐོང་། མོས་ཁོར་འདྲི་རྒྱུར་“ཁྱོད་ཀྱི་དབྱིན་རྒྱན་བཤད་ཨི་ཤེས།” ཁོ་ཡང་ཉམས་དགའ་བའི་ངང་འཇུག་དཔུལ་དཔུལ་བྱས་ནས་“ངས་དབྱིན་རྒྱན་ཅུང་ཙམ་བཤད་ཤེས་”ཟེར། སྒྲེལ་པ་དེ་ནི་མ་སྟོང་གཤེན་ཐོན་སྒྲོལ་བྱའི་པོད་རིགས་སྒྲོལ་མ་ཞིག་ཟེར། ལུམ་མོ་སྤྲེའོར་ཟེར་དགའ་སྤང་སྒྲེལ། ལུམ་མོ་སྤྲེའོར་ཟེས་“ཁྱོད་ཀྱིས་རེད་གོང་ལ་འགྲོ་སའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་ཨི་ཤེས། ང་རང་རེད་གོང་ལ་འགྲོ་འདོད་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་པོད་རྒྱན་བཤད་མི་ཤེས་ལ་ལམ་ཡང་མི་ཤེས་”ཞེས་དྲིས། ལོ་ན་ག་ཞོན་པའི་པོད་རིགས་སྒྲེལ་པ་དོན་འབྲུག་ཀྱིས་བཤད་རྒྱུར་“ལོ་ས་ཤེས། ང་ཡང་རེད་གོང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས་རེད་གཉིས་མཉེས་དུ་འགྲོ་ཆོག་”ཟེར། ལུམ་མོ་སྤྲེའོར་ཟེས་“ཁྱོད་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་”ཞེས་བཤད།

ལྷོ་སྤོང་རྒྱུ་ལ་ཤོར་ཞེས་སྐུ་ཆོས་སྤུང་ལྟར། ལྷོ་མོ་ལྷོ་འོ་ཟླ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རེ་བ་གོང་དུ་ཕྱིན། ལྷོ་མོ་ལྷོ་འོ་ཟླ་རེ་བ་གོང་ལ་དགའ་
བོ་ལྟར། མོས་གྲུབ་དང་མཛོམས་ལྷན་པའི་ཆོན་ཁྲིས་རི་མོ་མང་པོ་མཛོང་།

Exercises གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Who went to Rebgong?
- b. What was Mrs. Mills' nationality?
- c. Was Mrs. Mills English?
- d. How old was Mrs. Mills?
- e. What did Mrs. Mills want to do?
- f. What was interesting?
- g. Did Mrs. Mills know Qinghai very well?
- h. Where is Rebgong?
- i. Who did Mrs. Mills ask first?
- j. Who did Mrs. Mills ask second?
- k. Why did the woman not tell Mrs. Mills the way to Rebgong?
- l. Who was the young man?
- m. Where did the young man study?
- n. Was the young man a policeman?
- o. What did the woman tell Mrs. Mills?
- p. Where did Dongzhi and Mrs. Mills go?
- q. What language did Mrs. Mills speak?
- r. Did Mrs. Mills speak Tibetan?
- s. What country was Mrs. Mills from?
- t. Who speaks Tibetan and English?
- u. Who smiled pleasantly?
- v. Who were standing at the bus-stop?
- w. Was Dongzhi an awful young man?
- x. What did Mrs. Mills like?
- y. What did Mrs. Mills see?

B. Imagine a person from another country is going to visit your home. What interesting places near your home would you take them to see? Write a short description. ཕྱི་ཆུལ་གྱི་མི་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱུལ་དུ་ཉུང་སྐོར་དུ་ཕེབས་ཆུ་
ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་རང་ཁ་ཕྱུལ་དང་ཉེ་བའི་ས་ཆ་སྤྱོད་སྤྲོད་པ་གང་དག་ལ་འབྲིད་ཅི་ས་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་དེའི་སྐོར་གྱི་བརྗོད་པ་བྲུང་དུ་ཞིག་
འབྲི་དགོས།

(74) **Uncomfortable Shoes.** གྱོན་མི་བདེ་བའི་ལྗང་།

Lhamoyicuo: Have you any red shoes like these? I like these shoes and I want to buy some shoes like these.

Salesman: What size do you want?

Lhamoyicuo: I want size seven.

Salesman: What color?

Lhamoyicuo: Red.

Salesman: I'm sorry. We haven't any red shoes like those.

Lhamoyicuo: But my sister bought this pair last month.

Salesman: Did she buy them here?

Lhamoyicuo: No, she bought them in Beijing.

Salesman: We had some shoes like those a week ago but we haven't any now.

Lhamoyicuo: Can you get a pair for me please?

Salesman: I'm afraid that I can't. They were in fashion last year and the year before last. But they're not in fashion this year. These shoes are in fashion now. Do you like them?

Lhamoyicuo: They look very uncomfortable.

Salesman: They are very uncomfortable. But women always wear uncomfortable shoes!

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ལ་འདི་ལྗང་བུ་འདི་ལྗང་དམར་པོ་ཞིག་ཡོད་ན། ངས་ལྗང་འདི་དག་སློར་འབབ་བས་འདི་འདྲའི་ལྗང་འགའ་ཉམས་ན་འདོད།

ཚོང་བ། ལྗང་ཆེ་ཆུང་ཅི་འདྲ་ཞིག་དགོས།

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ལ་ཡང་ཀི་བདུན་ཅན་དགོས།

ཚོང་བ། ཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་དགོས་སམ།

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། དམར་པོ།

ཚོང་བ། དགོངས་པ་མ་འཚོས། མདོག་དམར་པོ་ཅན་གྱི་ལྗང་འདི་འདྲ་ངའི་འདྲ་ལྗང་འདྲུག་

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། འོན་ཀྱང་ངའི་ཨ་ཙེ་ས་ལྗང་ཆེ་འདི་སྒྲ་སྒྲོན་མར་ཉམས་པ་ཡིན།

ཚོང་བ། ཁོ་མོས་འདི་རུ་ཉམས་པ་ཨ་ཙེ།

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་མོས་པེ་ཅིན་ནས་ཉམས་པ་རེད།

ཚོང་བ། གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་སྒྲོན་དུ་ངའི་འདྲའི་ལྗང་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ངའི་མེད།

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཆ་གཅིག་བཅའ་ཚག་གས།

ཚོང་བ། ངས་བལྟས་ན་བཅའ་ཐུབ་རྒྱ་མ་རེད་སྟེ། ན་ཞིང་དང་གཞེས་ནིང་ལོར་ལྗང་འདི་དག་དར་བྱུང་ཉ་ཅང་ཆེ་མོད་འོན་ཀྱང་ད་

ལོར་འདི་དག་དར་བྱུང་མི་ཆེ། ད་ལོ་ལྗང་འདི་དག་དར་བྱུང་ཉ་ཅང་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྗང་འདི་དག་སློར་འབབ་བས།

ལྗང་མོ་གཡུ་མཚོ། ལྗང་འདི་ཚོར་བལྟས་ཚོད་ཀྱིས་གྱོན་མི་བདེ་བའི་ཚོར་སྣང་སྟེ།

ཚོང་བ། ལྗང་འདི་དག་ཉ་ཅང་མི་བདེ་མོད་འོན་ཀྱང་བུད་མེད་ཚོས་རྒྱུན་དུ་མི་བདེ་བའི་ལྗང་ཉག་ཉག་གྱོན།

Exercise གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. What does Lhamoyicuo want?
- b. Does Lhamoyicuo want to buy a hat?
- c. Does Lhamoyicuo want to buy black shoes?
- d. What size shoes does Lhamoyicuo want?
- e. Does Lhamoyicuo want size five shoes?
- f. What color shoes does Lhamoyicuo want?
- g. Who bought shoes last month?
- h. Did Lhamoyicuo's mother buy shoes last month?
- i. Where did Lhamoyicuo's sister buy the shoes?
- j. Did Lhamoyicuo's sister buy the shoes in Shanghai?
- k. Does the salesman have the shoes Lhamoyicuo wants?
- l. When did the salesman have the shoes Lhamoyicuo wants?
- m. Can the salesman get the shoes Lhamoyicuo wants?
- n. When were the shoes Lhamoyicuo wants in fashion?
- o. Are the shoes Lhamoyicuo wants in fashion this year?
- q. Are the shoes that are in fashion now comfortable?
- r. Who always wear uncomfortable shoes?
- s. Do women always wear comfortable shoes?

(75) **Bawog སྐལ་བ།** (གཏམ་རྒྱུད་འདི་དང་སྐལ་བའི་བྲ་ཞེས་པ་གཉིས་ནང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་འདྲ་མོད། འོན་ཀྱང་། འདིར་ཅུང་ཟད་རྒྱས་སྒྲིབ་བྱས་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་གཏམ་རྒྱུད་འདི་བསྒྲགས་རྗེས། སྒྲོ་ར་ཇེས་སུ་བརྩམས་སྒྲོ་བ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།)

Dongzhi and Lhamoyicuo live on a tall mountain with many trees. They are very poor. They have no animals. They do not have any sons and daughters. They have no children. They work very hard. Now, Dongzhi and Lhamoyicuo are old. Dongzhi says, “Lhamoyicuo, what are we going to do? We are old now and we have no children.”

Lhamoyicuo says, “We must go to the temple. We will ask Buddha to give us a child.”

Dongzhi and Lhamoyicuo go to a temple. They ask Buddha to please give them a child. Two months later Lhamoyicuo’s knee is very big. Dongzhi and Lhamoyicuo do not know why Lhamoyicuo’s knee is very large. After nine months, Lhamoyicuo’s knee is very very big. Dongzhi takes a knife. He cuts the knee. A *bawog* (frog) jumps out. Dongzhi does not like the frog. Lhamoyicuo says, “Dongzhi, I am this frog’s mother. You must like the frog.”

The frog says, “You are my mother and father.” Dongzhi and Lhamoyicuo are very happy. The frog can speak Tibetan!

Lhamoyicuo and Dongzhi like the frog. The frog is their son. They give Bawog some good food every day. They like Bawog.

Three years later Lhamoyicuo and Dongzhi are very old. Bawog is not happy. His mother and father must work very hard. Bawog says, “Mother, I want to marry. I want to marry that rich man’s daughter.”

Lhamoyicuo says, “Bawog, you are a frog. You are not a man. The rich man does not like frogs. He does not want you to marry his daughter. He may kill you. Do not go to his home. Do not ask to marry his daughter.” Bawog says, “Mother, don’t worry. Now, I am going to the rich man’s home. I want to marry his daughter.”

Bawog goes to the rich man’s home. He goes to the rich man’s door. He says very loudly, “Rich Man, I want to marry your beautiful daughter! Please give her to me!” The rich man sees Bawog. He laughs. You are a frog. You are not a man. You can’t marry my daughter!”

Bawog says, “You must give me your daughter! If you do not give me your daughter, I will weep!”

The rich man says, “Weep if you want to. You can not marry my beautiful daughter!”

Bawog weeps. The sky is black. There is much rain.

The rich man is afraid. He says, “Please stop weeping! You may marry my daughter!” Bawog stops weeping. The rain stops, also.

The rich man’s daughter sees Bawog. She says, “I do not like you. I do not want to marry a frog. I am a woman. I want to marry a handsome young Tibetan man!”

Bawog says, “OK. If you do not want to marry me, I do not want to marry you!”

Bawog says to the rich man, “Your oldest daughter does not want to marry me. She does not like

me. I do not like her. I do not want to marry her. I want to marry your second daughter.”

The rich man says, “No, you can not marry my second daughter.”

Bawog says, “I will hop.”

The rich man says, “Hop if you want. You can not marry my beautiful second daughter.” Bawog hops. Mountains shake.

The rich man is afraid. He says, “Please stop. You can marry my second daughter!”

Bawog stops hopping. The mountains stop shaking. Second Daughter sees Bawog. She does not like Bawog. She says, “I do not like you. You are a frog. I do not want to marry a frog. I want to marry a handsome young rich man!”

Bawog says, “I do not like you. I do not want to marry you!”

Bawog says to the rich man, “Your first daughter and your second daughter do not want to marry me. I do not want to marry them. Please give me your third daughter.”

The rich man says, “No! No! No! You cannot marry my third daughter. She is very beautiful. She does not want to marry you! You are a frog. Girls do not want to marry frogs! They want to marry handsome young men!”

Bawog says, “I will laugh.” The rich man says, “Please laugh!”

Bawog laughs. The rich man’s house walls shake. The rich man is afraid! He says, “Please stop laughing! You can marry my Third Daughter!”

Third Daughter sees Bawog. She thinks he is very interesting. She says, “I will marry him. He is not a frog. He is very strong. Perhaps he is a god’s son! He is kind.”

Bawog and Third Daughter go to Bawog’s home. Dongzhi and Lhamoyicuo are very happy. Third Daughter is a good woman. She is a good wife. At night Bawog takes off his frog clothes. He is a young handsome man. He is not a frog. In the morning, Bawog is a frog again.

One year later, Dongzhi and Lhamoyicuo want to go to a large horserace. Third Daughter wants to go, too. Bawog says, “I can not go to the horserace. I am very small. Mother and Father, please go.” Dongzhi, Lhamoyicuo, and Third Daughter go to the horserace. It is a very large horserace. Many people come to the horserace.

The young man first rides very slowly. Then he rides very fast. His horse is flying! The young man wins the horserace. Third Daughter wants to see the young man. She sees him. She says to Lhamoyicuo and Dongzhi, “I am ill. I am not well. I want to go home.”

Lhamoyicuo and Dongzhi say, “Yes. Please go home. You must rest in bed.”

Third Daughter goes home. She does not see Bawog. She sees some frog clothes. Third Daughter is not happy. She burns the frog clothes. Suddenly Bawog comes home. He is a young man. He is not a frog. Bawog looks at the frog clothes. They are burned. He is not happy. He is not well. He says, “You burned my frog clothes. Now I must die.” Bawog is very ill. Third Daughter is weeping. Lhamoyicuo and Dongzhi come home. They see Bawog is very ill. They aren’t happy. They weep, too. Bawog dies.

དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་སྤྱོད་པོ་མང་བའི་རི་མཐོན་པོ་ཞིག་གི་སྤྱོད་དུ་བསྟན་ཡོད། ཁོ་གཉིས་ཉ་ཅང་དབུལ་ཏེ་ལྷགས་ཆོག་མེད་ལ་བུ་བུ་མོ་ཡང་གཅིག་གྱུར་མི་འདུག ཁོ་ཚོར་བུ་སྟག་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་འབད་བས་ངལ་ཚུ་ལ་བྱེད། དེ་ནི་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལོ་ན་བགྲེས་པོ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་“ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དེད་གཉིས་ལོ་ན་མཐོ་ལ་བྱིས་པ་འདར་མེད་པས་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱུང་མོ།”ཟེར། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་བཤད་རྒྱུ་“དེད་གཉིས་དེས་པར་དུ་དགོན་པར་འགྲོ་དགོས། ལུ་གཉིས་ཀྱིས་དེད་ཅག་ལ་བུ་ཞིག་བསྟེན་ལོ་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་སངས་རྒྱུ་ལ་སྟུངས་འདུག་ལུ་དགོས།”

དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་དགོན་པ་ཞིག་ཏུ་བྱུག། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱུ་ལ་བུ་ཞིག་གནང་རྒྱུ་ལས་འདུག་ལུ། ལྷ་མོ་གཉིས་འགོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་འདྲི་བུ་མོ་ཆེན་པོར་གྱུར་སོང་། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་འདྲི་བུ་མོ་ཆེན་པོར་གྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་མ་ཤེས། ལྷ་མོ་གཉིས་འགོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་འདྲི་བུ་མོ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོར་གྱུར། དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་ཀྱི་རྒྱུད་ཞིག་བཟུང་ཏེ་ལུས་མོ་བཤགས་པ་ན་སྤུལ་བ་ཞིག་བྱིར་ཕྱིར་ནས་ཐོན་པས་དོན་འགྲུབ་སྤུལ་བ་དེར་སྟག་མེར་ལངས། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་“དོན་འགྲུབ་ལགས་ང་ནི་སྤུལ་བ་འདི་འུ་མ་ཡིན་པས་ཁྱོད་རང་དེས་པར་དུ་ཁོར་དགའ་པོ་བྱེད་དགོས་”ཟེར།

སྤུལ་བས་བཤད་རྒྱུ་“ཁྱོད་གཉིས་དཔེ་པ་དང་མ་ཡིན།” སྤུལ་བ་དེས་བོད་སྐད་བཤད་ཐུབ་པས་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལ་དགའ་སྦྲང་ཆེན་པོ་སྟེན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་སྤུལ་བར་དགའ་པོ་བྱུང་། སྤུལ་བ་ནི་ཁོ་གཉིས་ཀྱི་བུ་ཡིད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉིན་རྒྱུན་དུ་སྤུལ་བར་ཟེ་མ་བྱིན། ཁོ་གཉིས་སྤུལ་བར་དགའ་པོ་བྱུང་།

ལོ་གསུམ་གྱི་རྗེས་སུ་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཉ་ཅང་རྒྱན་པར་གྱུར་པས་སྤུལ་བར་སེམས་སྟག་བྱུང་། ཁོའི་པ་མ་གཉིས་ཀྱིས་དེས་པར་དུ་འབད་འབུངས་ཀྱིས་ངལ་ཚུ་ལ་བྱེད་དགོས། སྤུལ་བས་“ཨ་མ་ལགས། ང་རང་གཉེན་བསྐྱིག་འདོད། ང་རང་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་གན་ཆང་གི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་འདོད་”ཟེར།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་བཤད་རྒྱུ་“ཁྱོད་ནི་སྤུལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མི་ཞིག་མིན། སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེ་སྤུལ་བར་མི་དགའ། ཁོས་ཁྱོད་རང་ཁོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་རྒྱུ་མ་ཟེར།” སྤུལ་བས་“ཨ་མ་ལགས་སེམས་བྱུང་མ་བྱེད། ང་རང་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་ཆང་ལ་འགྲོ་རྒྱུ། ང་རང་ཁོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་རྒྱུ་”ཟེར།

སྤུལ་བ་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་འདྲི་བུ་བྱིན། ཁོ་རང་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེའི་སྒོ་ཁར་བྱིན་ནས་རྒྱན་ཆེན་པོས་“སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་ལགས། ང་རང་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་མོ་ང་ལ་གནང་རོགས་”ཞེས་རྒྱན་བརྒྱབ། སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེས་སྤུལ་བ་མཐོང་རྗེས་དགོད་བཞིན་ཁྱོད་རང་སྤུལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མི་ཞིག་མིན་པས་ཁྱོད་རང་འདྲི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་མི་ཆོག་ཟེར།

སྤུལ་བས་“ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་དེས་པར་དུ་ང་ལ་སྟེར་དགོས། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ང་ལ་མི་སྟེར་ན་ང་རང་དུ་རྒྱ་ཡིན་”ཞེས་སྐྱེས་པ་ན་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེས་“དུ་འདོད་ན་དུས་ཤིག་ཁྱོད་རང་འདྲི་བུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་མི་ཆོག་”ཅེས་སྐྱེས། སྤུལ་བ་དུས་པས་གནམ་ངོ་འཁྲིགས་ནས་ཆར་བ་ཆེན་པོ་བབས་སྟེན་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེར་སྟག་སྦྲང་སྟེས། སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེས་“དུ་མཚམས་ཞིག་དང་ཁྱོད་རང་འདྲི་བུ་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་ཆོག་”ཟེར། སྤུལ་བ་དུ་མཚམས་བཞག་པས་ཆར་བའང་འབབ་མཚམས་བཞག།

སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེའི་བུ་མོས་སྤུལ་བ་མཐོང་བས་མོས་“ངས་ཁྱོད་སྟོར་མི་འབབ། ང་རང་བྱུད་མེད་ཅིག་ཡིན་པས་ང་རང་སྤུལ་བ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད། ང་རང་ལྷ་ན་སྟག་པའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱིག་འདོད་”ཟེར། སྤུལ་བས་བཤད་རྒྱུ་“ཁྱོད་རང་ང་ལ་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད་ན་ང་ཡང་ཁྱོད་ལ་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད་པས་དེ་ལོས་ཆོག་”

སྤུལ་བས་སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེར་“ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཆེ་བོ་ང་ལ་དགའ་པོ་མེད་པས་ང་ལ་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད། ངས་མོར་དགའ་པོ་མི་བྱེད། ང་མོར་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད། ང་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྐྱིག་འདོད་”ཅེས་སྐྱེས། སྐྱེས་པ་ལྷག་པོས་བཤད་རྒྱུ་“ཁྱོད་རང་འདྲི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྐྱིག་མི་ཆོག་” སྤུལ་བས་“ང་རང་མཚོངས་ཕྱིར་བྱེད་རྒྱུ་”ཞེས་བཤད། སྐྱེས་པ་ལྷག་པོ་དེས་“མཚོང་འདོད་ན་མཚོངས་ཤིག་ཁྱོད་རང་འདྲི་བུ་འོང་བའི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྐྱིག་

མི་ཚོག་”ཟེད། སྤལ་བ་མཚོང་ལྗིང་བྱས་པས་རི་གཡོས་རྒྱུ་སྤལ་བ་ལྷུག་པོ་དེར་སྤྲུག་སྤང་སྤྲུག། སྤལ་བ་ལྷུག་པོ་དེས་“ལྗིང་མཚོམས་ཞོག་དང་ཁྱོད་རང་བའི་བུ་མོ་
འབྲིང་བར་གཉེན་བསྐྱིག་ཚོག་”ཟེད།

སྤལ་བ་ལྗིང་མཚོམས་བཞག་པ་ན་རི་བོའང་གཡོ་མཚོམས་བཞག། བུ་མོ་འབྲིང་བས་སྤལ་བ་མཐོང་། མོ་སྤལ་བར་དགའ་པོ་མི་བྱེད། མོས་“ང་ཁྱོད་ལ་མི་དགའ།
ཁྱོད་རང་སྤལ་བ་ཞིག་རེད། ང་རང་སྤལ་བ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད། ང་རང་ལྟ་ན་སྤྲུག་པའི་ན་གཞོན་ལྷུག་པོ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྐྱིག་རྒྱུ་”ཟེད།

སྤལ་བས་“ང་རང་ཁྱོད་ལ་མི་དགའ་བས་ང་ཁྱོད་དང་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད་”ཅེས་བཤད།

སྤལ་བས་སྤལ་བ་ལྷུག་པོ་དེར་བཤད་རྒྱུར་“ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཆེ་བ་དང་འབྲིང་བ་གཉིས་ང་ལ་གཉེན་སྤྲུག་བྱེད་འདོད་མེད་པས་ང་ཡང་ཁོ་ཚོར་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད་
རྒྱུ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་རྒྱུང་བོ་ང་ལ་གཞོངས་ཤིག་”

སྤལ་བ་ལྷུག་པོས་བཤད་རྒྱུར་“མི་ཚོག་ མི་ཚོག་ མི་ཚོག་ ཁྱོད་རང་བའི་བུ་མོ་རྒྱུང་བར་གཉེན་སྤྲུག་བྱེད་མི་ཚོག་ མོ་རང་མཛེས་སྤྲུག་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་མོ་
ཁྱོད་དང་གཉེན་སྤྲུག་བྱེད་མི་འདོད། ཁྱོད་རང་སྤལ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་བུ་མོ་ཚོ་སྤལ་བ་དང་མཉམ་དུ་གཉེན་བསྐྱིག་མི་འདོད། ཁོ་ཚོ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ན་གཞོན་སྤལ་བ་
ཚོར་གཉེན་བསྐྱིག་འདོད།”

སྤལ་བས་“ང་རང་དགོད་རྒྱ་ཡིན་”ཟེད་པས་སྤལ་བ་ལྷུག་པོ་དེས་“ཁྱོད་རང་བགད་ཚོག་”ཟེད།

སྤལ་བ་བགད་པས་སྤལ་བ་ལྷུག་པོའི་ཁྱུང་མ་ཁར་རྒྱུས་གཡོས་ཤིང་སྤལ་བ་ལྷུག་པོ་དེར་སྤྲུག་སྤང་སྤྲུག། ཁོས་“དགོད་མཚོམས་ཞོག་དང་ཁྱོད་རང་བའི་བུ་མོར་
གཉེན་བསྐྱིག་ཚོག་”ཟེད།

བུ་མོ་རྒྱུང་བས་སྤལ་བ་མཐོང་བས་མོས་ཁོ་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད་སྟེ། མོས་“ང་ཁོ་དང་གཉེན་སྤྲུག་བྱེད་རྒྱུ། ཁོ་རང་སྤལ་བ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་
སྟོབས་དང་ལྷན། ཁོ་རང་པ་ལ་ཆེད་ལྷེད་བུ་ཡིན་ཡང་གིན། ཁོ་ནི་སེམས་བཟང་ཞིག་རེད་”ཅེས་སྤྲུག།

སྤལ་བ་དང་བུ་མོ་རྒྱུང་བ་གཉིས་སྤྲུག་བའི་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ འོན་འགྲུབ་དང་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལ་དགའ་སྤོ་སྤྲུག། བུ་མོ་རྒྱུང་བ་ནི་སྤལ་བ་མཐོང་བོ་ཞིག་རེད། མོ་
རང་རྒྱུང་མ་བཟང་བོ་ཞིག་རེད་ མཚན་མོར་ཁོས་སྤལ་བ་ལྷན་ལྷན་པ་ན་ཁོ་ནི་ན་གཞོན་སྤལ་བ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སྤལ་བ་ཞིག་མ་རེད། ཞོགས་པར། ཁོ་
རང་སྤང་ཡང་སྤལ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་དོན་འགྲུབ་དང་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་རྟ་རྒྱགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་སོང་ན་འདོད། བུ་མོ་རྒྱུང་བ་ཡང་འགྲོ་འདོད་པས་སྤལ་བས་བཤད་རྒྱུར་“ང་རང་
རྟ་ཅང་རྒྱུང་བས་རྟ་རྒྱགས་འདིར་འགྲོ་མི་བྱུང། ཨ་མ་ཨ་མ་གཉིས་སོང་ཚོག་” དོན་འགྲུབ་དང་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ། བུ་མོ་རྒྱུང་བ་བཅས་རྟ་རྒྱགས་དེར་བྱང་སོང་། རྟ་རྒྱགས་
དེ་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་རྟ་རྒྱགས་ཐངས་ཤིག་སྟེ་མི་མང་པོ་རྟ་རྒྱགས་དེའི་སྟེང་དུ་སྤྲོའམ་འདུག།

སྤལ་བ་དེ་དང་ཐོག་རྒྱགས་པ་རྟ་ཅང་དལ་མོད་དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱགས་པ་ཤིན་ཏུ་མཆོད་གས། ཁོའི་རྟ་བྱ་ཞིག་དང་འདྲ་བར་འཕུར་བ་དང་མཚུངས། སྤལ་བ་ལོ་རྒྱུང་
དེས་རྟ་རྒྱགས་རྒྱལ་ཁ་རངས་པས་བུ་མོ་རྒྱུང་བར་སྤལ་བ་ལོ་རྒྱུང་དེར་བྱུག་འདོད་སྤྲུག། ཁོ་མོས་སྤལ་བ་དེ་མཐོང་བས་མོས་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་ལ་“ང་ལ་
ན་ཆ་བྱུང་འདུག་པས་མི་བདེ་བའི་ཚོར་སྤང་འདུག་ ང་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག་འདོད་”ཅེས་སྤྲུག། དོན་འགྲུབ་དང་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཀྱིས་“ཁྱོད་ཀྱིས་མལ་ནས་ངལ་
གསོ་དགོས་པས་ཁྱོད་རང་ཁྱིམ་དུ་ཕེབས་རོགས་”ཟེད།

བུ་མོ་རྒྱུང་བ་ལྷུག་པོ་སྤྲོ་མོན་འོན་ཀྱང་མོས་སྤལ་བ་མ་མཐོང་། མོས་སྤལ་བ་ལྷན་འགའ་མཐོང་། བུ་མོ་རྒྱུང་བའི་སེམས་སྟོབྱ་བྱུང་། མོས་སྤལ་བ་ལྷན་མེད་བསྐྱེད་པས་
ན་སྟོ་བྱུང་དུ་སྤལ་བ་ཁྱིམ་དུ་ཐོན། ཁོ་རང་ན་གཞོན་སྤལ་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སྤལ་བ་ཞིག་མ་རེད། སྤལ་བས་མེད་བསྐྱེད་པའི་སྤལ་བ་ལྷན་ལ་བཏུས་པས་སེམས་
སྤྲུག་བྱུང་། ཁོར་ན་ཆ་བྱུང་། ཁོས་“ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྤལ་བ་ལྷན་མེད་བསྐྱེད་པས་ང་རང་འཆི་བ་ལས་ཐབས་མེད་”ཟེད། སྤལ་བར་ན་ཆ་བྱུང་བས་བུ་མོ་རྒྱུང་བ་
ངས། དོན་འགྲུབ་དང་ལྟ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ ཁོ་ཚོས་སྤལ་བར་ན་ཆ་བྱུང་འདུག་པ་མཐོང་བས་སེམས་སྟོབྱ་སྟེ་དུས་མོད་འོན་ཀྱང་སྤལ་བ་ཆེ་ལས་འདས་
སོང་།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འབྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- a. Where do Lhamoyicuo and Dongzhi live?
- b. Do Lhamoyicuo and Dongzhi want children?
- c. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have children?
- d. Where do Lhamoyicuo and Dongzhi go?
- e. What do Lhamoyicuo and Dongzhi do at the temple?
- f. Does Lhamoyicuo's knee become very small?
- g. Can Bawog talk? What language does Bawog speak? Can Bawog speak English?
- h. Does Bawog want to marry?
- i. Who does Bawog want to marry?
- j. What does Bawog say to the rich man?
- k. Does the rich man want Bawog to marry his daughter?
- l. Does the rich man's first daughter want to marry Bawog?
- m. Does Bawog want to marry the rich man's first daughter?
- n. Does Bawog marry the rich man's second daughter?
- o. Does Second Daughter want to marry Bawog?
- p. Does the rich man want Third Daughter to marry Bawog?
- q. Does Bawog want to marry Third Daughter?
- r. Does Third Daughter want to marry Bawog?
- s. Who does Third Daughter marry?
- t. Who does Bawog marry?
- u. When do Third Daughter, Lhamoyicuo, and Dongzhi go to the horserace?
- v. Who wins the horserace?
- w. Who goes home first?
- x. What does Third Daughter see at home?
- y. What does Third Daughter do to Bawog's clothes?
- z. When does Bawog come home?
- aa. Is Bawog well?
- bb. Are Dongzhi, Lhamoyicuo, and Third Daughter happy?
- cc. Does Bawog die?
- dd. Who dies?
- ee. Does Third Daughter die?

B. There are many Tibetan folktales and fables. You must know several. Write one that you like and know well. When you finish, tell it to your neighbor. བོད་མི་རིགས་ལ་དམངས་ཁྱོད་གཏམ་རྒྱུད་དང་ལེགས་བཤད་གཏམ་རྒྱུད་

སོགས་མང་དུ་མཆིས་པས། ཁྱོད་གྱིས་འབའ་ཞིག་ཤེས་ངེས་ཡིན། ཁྱོད་རང་དགའ་ཞིང་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་གིས་ཏེ་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

(76) Shopping List དངོས་བོད་ཉེ་བའི་མིང་གི།

Dongzhi: What are you doing this morning Lhamoyicuo?

Lhamoyicuo: I'm making a long shopping list, Dongzhi.

Dongzhi: What do we need?

Lhamoyicuo: We need a lot of things this week. I must go to the store. We haven't got much tea and we haven't got any sugar or salt.

Dongzhi: What about vegetables?

Lhamoyicuo: We haven't got many tomatoes, but we've got a lot of potatoes. I must go to the butcher's, too. We need some mutton. We haven't got any mutton at all.

Dongzhi: Have we got any beer and wine?

Lhamoyicuo: No, we haven't. And I'm not going to get any!

Dongzhi: I hope that you've got some money.

Lhamoyicuo: I haven't got much.

Dongzhi: Well I haven't got much either.

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་རིང་ལྟ་བུ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་ཅིས་ཡོད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཉེ་ཆར་མིང་གི་རིང་པོ་ཞིག་འབྲི་བ་ཞིན་ཡོད། དོན་འགྲུབ།
དོན་འགྲུབ། ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་དགོས་སམ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། གཟའ་ལའོར་འདིར་ང་ཚོར་དངོས་པོ་མང་པོ་ཞིག་དགོས་པས་ང་རང་ངེས་པར་དུ་ནོམ་བརྒྱ་ཆོང་ཁང་དུ་འགྲོ་དགོས། ང་ཚོར་ཇ་མེད་ལ་ཀ་ར་ཡང་
མེད་པ་མ་ཟད་ལྷ་ཡང་མེད།
དོན་འགྲུབ། ལྟ་ཆོད་ཡོད་དམ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོར་གྲོ་མ་གྲུ་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ཞོག་ཞོག་མང་པོ་འདུག ང་རང་བཤན་པ་ཡོད་སར་ཡང་འགྲོ་དགོས། ང་ཚོར་ལུག་ཤ་ཅུང་ཙམ་དགོས། ང་
ཚོར་ལུག་ཤ་ཅུང་ཙམ་ཡང་མི་འདུག།
དོན་འགྲུབ། ང་ཚོར་ཆང་དཀར་དང་ལྷ་ཆང་ཡོད་དམ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོར་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་ཉེ་ཆར་ཁྱེད་གིན་མེད།
དོན་འགྲུབ། ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ལ་སྒོར་མོ་འགའ་ཡོད་པར་སྒོར།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ལ་སྒོར་མོ་མང་པོ་མེད།
དོན་འགྲུབ། དེ་ན་ང་ལ་འད་དེ་འདྲའི་མང་པོ་མེད།

Exercise གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

- a. What is Lhamoyicuo doing?
- b. Is Lhamoyicuo reading a book?
- c. Is Lhamoyicuo making a shopping list?
- d. Who is Lhamoyicuo?
- e. Who is Dongzhi?
- f. Is Lhamoyicuo Dongzhi's husband?
- g. Is Dongzhi Lhamoyicuo's wife?
- h. Is it evening?
- i. Is it morning?
- j. Where is Lhamoyicuo?
- k. Where is Dongzhi?
- l. Where are Lhamoyicuo and Dongzhi?
- m. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have much tea?
- n. Is Lhamoyicuo going to buy some tea?
- o. Where must Lhamoyicuo go?
- p. Must Lhamoyicuo go to school?
- q. Must Lhamoyicuo go to the butcher's?
- r. What is Lhamoyicuo making?
- s. Where is Lhamoyicuo going to go?
- t. Is Lhamoyicuo sleeping?
- u. Does Lhamoyicuo have many tomatoes?
- v. Does Lhamoyicuo have many potatoes?
- w. Where must Lhamoyicuo buy meat?
- x. Does Lhamoyicuo have much mutton?
- y. Does Lhamoyicuo need some meat?
- z. Does Lhamoyicuo want to buy some beer and wine?
- aa. Does Dongzhi want Lhamoyicuo to buy some beer and wine?
- bb. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have any beer and wine?
- cc. Does Lhamoyicuo have much money?
- dd. Does Dongzhi have much money?
- ee. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have much money?

(77) Conversation ཁ་བརྒྱུད།

Dazheng: Hello, Lhamoyicuo! Where's Dongzhi?
Lhamoyicuo: He's upstairs. He's having a bath. Dongzhi!
Dongzhi: Yes?
Lhamoyicuo: Dazheng is here.
Dongzhi: I'm nearly ready.
Dongzhi: Hello, Dazheng. Have a cigarette.
Dazheng: No, thanks, Dongzhi. I don't smoke.
Dongzhi: Have a glass of wine then.
Dazheng: OK. Thanks. I like wine and I'll have a small glass.
Dongzhi: Is dinner ready, Lhamoyicuo?
Lhamoyicuo: It's nearly ready. We can have dinner at seven o'clock.
Dongzhi: Dazheng and I had lunch together today. We went to a restaurant.
Lhamoyicuo: What did you have?
Dongzhi: We had yak meat and potatoes.
Lhamoyicuo: Oh!
Dongzhi: What's the matter, Lhamoyicuo?
Lhamoyicuo: Well, you're going to have yak meat and potatoes again tonight!

རྩ་མགིན།   ཡ་རོགས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། རོན་འགྲུབ་གང་ན་ཡོད།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་རང་ཐོག་ཁང་དུ་འདུག ཁོས་ཁྲུས་བྱེད་ཀྱིན་འདུག རོན་འགྲུབ།
རོན་འགྲུབ།   ཅི་ཞིག་རེད།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། རྩ་མགིན་ཐོན་འདུག
རོན་འགྲུབ།   ད་ངས་ཕལ་ཆེར་ཚར་སོང་།
རོན་འགྲུབ།   ཡ་རོགས་རྩ་མགིན་ དུ་བ་ཞིག་འཐེན་རོགས།
རྩ་མགིན།   མིན་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རོན་འགྲུབ། ངས་དུ་བ་འཐེན་གི་མེད།
རོན་འགྲུབ།   དེས་ན་ཡ་རག་ལྷ་མོ་ཤེལ་དཀར་གང་འཐུང་རོགས།
རྩ་མགིན།   དེ་ཆོག་གི། ཐུགས་རྩེ་ཆེ། ང་རང་ཡ་རག་ལྷ་མོ་ལ་དགའ་བོ་ཡོད་ཅིང་ཤེལ་དཀར་རྩུང་བོ་གང་འཐུང་རྒྱ།
རོན་འགྲུབ།   དགོང་ཟས་གསྐྱིག་བྲས་ཡོད་དམ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཕལ་ཆེར་གསྐྱིག་བྲས་ཚར་ཟིན། ང་ཆོས་དུས་ཚོད་བདུན་གྱི་སྟེང་དགོང་ཟས་བཟའ་ཆོག
རོན་འགྲུབ།   རྩ་མགིན་དང་རེད་གཉིས་ཟ་ཁང་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་དྲོས་ང་མཉམ་དུ་འཐུང་བ་ཡིན།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཁྱོད་ཆོས་ཅི་ཞིག་ཟོས་པ་ཡིན།
རོན་འགྲུབ།   ང་ཆོས་སྐམ་ཤ་དང་ཞོག་ཞོག་བརྩོས་མ་ཟོས་པ་ཡིན།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཡོ།
རོན་འགྲུབ།   ཅི་ཞིག་རེད་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།   ཡོ། དེ་ན་དོ་རྩལ་ཀྱང་སྐམ་ཤ་དང་ཞོག་ཞོག་བརྩོས་མ་ཟ་རྒྱ་ཡིན་ནམ།

Exercise གཤམ་སྒྱུད།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

- a. Is Lhamoyicuo taking a bath?
- b. Is Dazheng taking a bath?
- c. Is Lhamoyicuo upstairs?
- d. Is Dazheng upstairs?
- e. What is Dongzhi doing?
- f. Is Dongzhi reading a book?
- g. Does Dazheng want a cigarette?
- h. Does Dazheng like cigarettes?
- i. Does Dazheng like wine?
- j. Does Lhamoyicuo drink some wine?
- k. What is Lhamoyicuo doing?
- l. Is Dongzhi cooking dinner?
- m. Is it morning? Is it afternoon?
- n. Who had lunch together?
- o. Did Dongzhi and Dazheng have lunch together yesterday?
- q. What did Dongzhi and Dazheng have for lunch?
- r. Did Dongzhi and Dazheng have mutton for lunch?
- s. What is Lhamoyicuo cooking for dinner?
- t. Is Lhamoyicuo cooking mutton for dinner?
- u. Is Dazheng cooking dinner?
- v. What are they going to have for dinner tonight?

(78) A Donkey བོད་བྲུ་ཞིག

A cunning man fed his donkey only wheat and barley. One day he discovered a dead leopard in a forest. He skinned it. Then he put the leopard-skin on his donkey. Next, he led the donkey to his neighbors' fields. He wanted his donkey to eat his neighbors' crops. "There is a leopard in our fields," the villagers said. They said this because the donkey was wearing a leopard-skin. They did not know it was really a donkey. The villagers were very worried. They were also angry. They went to the field where the leopard-skin donkey was. They killed the "leopard." They were surprised because it was the crafty man's donkey. It was not a leopard.

སྤྱི་པ་གཡོ་སྤྱི་ཅན་ཞིག་གིས་ཁོའི་བོད་བྲུ་གོ་དང་ནས་གཅིག་ལྟ་བུ་སྤྲོད་པ་བྱས་ནས་ཁོ་ལ་ཞིག་རྟེན་དུ་བཞག་ཏེ། ཁོས་པགས་པ་བལྟས་ནས་བོད་བྲུའི་རྒྱ་བུ་བཀའ་རྒྱུ་ལཱི་དེ་ཁོའི་བྲིམ་མཆོས་ཀྱི་ཞིང་ཁར་ཕྱིན། ཁོས་ཁོའི་བོད་བྲུ་ལ་བྲིམ་མཆོས་ཀྱི་ལོ་ཏྲག་ཟ་བུ་འཇུག་འདོད། "འུ་ཅག་གི་ཞིང་ནང་དུ་གཅིག་ཅིག་འདུག" ཅེས་སྒྲུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲོ་ཙོར་བརྒྱབ། བོད་བྲུ་གཅིག་གིས་གྲོན་ཡོད་ཀྱི་སྤྱི་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་རེད། ཁོ་ཆོས་བོད་བྲུ་དོ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཤེས་པས་སྒྲུ་མི་ཆོས་མེས་ཁྲུ་ལ་བྲུ་པ་མ་ཟད་ཁོང་ཁྱོད་ཡང་ལངས། ཁོ་ཆོས་ཀྱི་གྲོན་ཡོད་པའི་བོད་བྲུ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཁར་སོང་སྟེ་གཅིག་བསད་པ་རེད། དེ་ནི་སྤྱི་པ་གཡོ་སྤྱི་ཅན་དེའི་བོད་བྲུ་ཡིན་པ་ལས་གཅིག་ཅིག་མིན་པ་ཤེས་པས་སྒྲུ་མི་ཆོ་ཏ་ལས།

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who was cunning?	k. What did the cunning man do with the leopard-skin?
b. Who fed his donkey wheat and barley?	l. Where did the man take the donkey to his neighbors' fields?
c. What was fed to the donkey?	m. Why were the villagers afraid?
d. Who fed the donkey?	n. Why were the villagers angry?
e. Who discovered?	o. Who killed the donkey?
f. What was discovered?	p. Who were surprised?
g. Where was the dead leopard discovered?	q. Why were they surprised?
h. What was discovered in the forest?	
i. What was skinned?	
j. Who skinned?	

B. Act out this story. One person will be the cunning man, another student will be the donkey, and other students will be the villagers. One student will also be the narrator. སློབ་མ་འགའ་འདུས་ནས་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་འབྲུབ་སྟེན་བྱེད་དགོས། སློབ་མ་གཅིག་གཡོ་སྤྱི་ཅན་གྱི་སྤྱི་པ་དེ་དང་གཞན་ཞིག་བོད་བྲུ། གཞན་རྣམས་སྒྲུ་མི་རྣམས་བྲུ་དགོས་པ་མ་ཟད་སློབ་མ་གཅིག་དེ་དུང་འགྲེལ་བཤད་པ་འདྲ་བྱེད་དགོས།

(79) **The Cat Teacher** དགེ་ལྷན་བྱི་ལ།

*Don't lie,
If you do,
Others will soon know,
As happened to the cat.*

A cat often stole things from a monk. One day the monk found the cat stealing his prayer beads. The monk was very angry. The monk jerked the cat's tail. The cat's tail was broken.

Now the cat's tail was broken. He could not hunt. He became very weak and hungry. He sat quietly.

The monk's prayer beads were around his neck. A mouse came near. The cat said to the mouse, "I am a cat god. I never kill. I don't steal. I don't have sex. I never drink liquor. I don't eat meat. Please follow my example!"

The poor mouse believed the cat. He called some other mice. Then asked the cat to teach them some scriptures. The cat agreed to become their teacher. They began having classes.

Soon, however, the number of mice students became less and less. In class, the cat sat on a

millstone. The mice walked around him, reciting their lesson. The cat always secretly caught the last mouse and ate it. Some days late the mice were suspicious. The mice king looked at the cat's excrement. He found some bones and hair in it. The mice king talked to the cat. He said, "What do you usually eat?"

"Roots. I never eat anything with blood," the cat said.

The mice king did not believe the cat. He talked to the other cats. He said, "We will give the cat a

bell. We will put it around his neck. When the bell rings, we will be careful."

In the next class, the mice put the bell around the cat's neck. A few minutes later, as the mice walked around the millstone, the bell rang. The bell rang because the cat had caught a mouse. The mice king sang:

*Our teacher is fat,
But my mice are thin,
Our broken-tail teacher must leave,
You only eat roots,
So how can you defecate hair and bones?*

"This happened because I did not hide my excrement," said the unhappy cat. Later, mice did not like cats. And cats always bury their excrement.

མི་ལ་རྩན་ནི་མ་གཏམ་ཞིག
གལ་ཏེ་རྩན་ནི་གཏམ་གྱི་ན།
གཞན་པས་ལྷུང་ཏུ་ཤིས་འགྱུར་པ།
བྱི་ལར་ཅི་བྱུང་དཔེ་ལ་བརྟེན།

བྱི་ལ་ཞིག་གིས་ནམ་རྒྱུན་དུ་བཅུན་པ་ཞིག་གི་ཅ་ལག་བརྒྱས། ཉིན་ཞིག་ལ་བཅུན་པས་ཁོའི་སྤང་བ་བྱི་ལས་རྒྱ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་ཁོར་ཁོར་བྱོལ་བའི་ལོ་ལངས།
བཅུན་པས་བྱི་པའི་རྩ་མ་ཉལ་གྱིས་འཐེན་རྒྱུ་བྱི་པའི་རྩ་མ་ཆད།

བྱི་པའི་རྩ་མ་བཅད་ཟིན་པས་ཁོས་བྱི་བ་འཛིན་མ་ཐུབ། ཁོའི་ཕོ་བ་ལྟོགས་ཏེ་ཤ་རིད་པོར་གྱུར་པས་ཁོས་བཅུན་པའི་སྤང་བ་སྐྱེར་གོན་ནས་ཁ་རྟོག་གིར་ཅོག་པ་
ན། བྱི་བ་ཞིག་གསུ་བཅར་པས་ཁོས་“ང་ནི་བྱི་པའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན། ངས་བྱི་བ་མི་གསོད་ལ་བརྒྱ་མི་བྱེད་པ་མ་ཟད་ལོག་གཡམ་ཡང་མི་བྱེད། ངས་ཆང་གཏན་ནས་མི་
འཐུང་ལ་ཤ་ཡང་གཏན་ནས་མི་ཟ་བས་ངའི་རྩེས་སུ་འབྱོངས་ཤིག”ཅེས་སྒྲུག།

སྤྱི་རྩེ་པའི་བྱི་བ་དེ་བྱི་ལར་ཡིད་ཆེས་བྱུང་། ཁོས་བྱི་བ་གཞན་པ་འགའ་པོས་རྩེས་བྱི་ལར་ལུ་བ་བྱས་ནས་ཁོ་ཆོར་ཆོར་འཕྲིད་རྒྱུའི་རེ་བ་ཞུས། བྱི་ལ་ཁོ་ཆོའི་དགེ་
ཤར་བྱེད་པར་འཐད་པ་བྱུང་བས་ཁོ་ཆོས་དཔེ་ཁྲིད་བྱེད་འགོ་བརྩམས།

གང་ལྟར་ཅང་མ་འགོར་བར་བྱི་པའི་ཁ་གྲངས་རེ་ཉུང་ནས་རེ་ཉུང་དུ་བྱིན། སྒྲོབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱི་ལ་རང་འཐག་གི་ཁོད་ཀྱི་སྤྱིང་དུ་བསྐྱད་དེ་བྱི་བ་ཆོས་སྒྲོབ་
ཆན་དག་ཏུ་བྱུར་ནས་ཁོའི་མཐའ་དུ་བསྐྱོད། ཆོས་རྩེས་མའི་བྱི་བ་དེ་བྱི་ལས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁ་རྟོག་གིར་བཟུང་ནས་ཟོས་པ་ན་ཉིན་འགའ་འགོར་རྩེས་བྱི་བ་ནམས་ཁོར་
དོགས་པ་ཟོས། བྱི་པའི་རྒྱལ་པོས་བྱི་པའི་བྱུན་པར་བལྟས་པ་ན་དེའི་ནང་དུ་རུས་སུ་འགའ་ཡོད་པ་མཐོང་། བྱི་པའི་རྒྱལ་པོས་བྱི་ལར་ཁ་བརྟེན་བྱེད་སྐབས་ཁོས་“ཁྱོད་
ཀྱིས་རྒྱན་ལྷན་དུ་ཟས་སུ་ཅི་ཞིག་ཟ་བ་ཡིན”ཞེས་དྲིས་ཆོའོ་ཁོས་“རྩེའི་རྩད་པ་ཟ་བ་ཡིན། བྲག་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནའང་ངས་གཏན་ནས་མི་ཟ”ཞེས་ལན་
བཏབ།

བྱི་པའི་རྒྱལ་པོ་བྱི་ལ་དེར་ཡིད་མ་ཆེས། བྱི་ལ་གཞན་པ་ནམས་དང་གོས་བསྐྱར་བྱས་ནས་ཁོས་“ང་ཆོས་བྱི་པའི་སྐྱེ་ལ་དྲི་ལ་རྒྱུང་ཞིག་འདོག་ དྲི་ལ་རྒྱུང་གཤམ་ཆོ་
ང་ཆོས་ཆང་མས་དོགས་ཟོན་བྱ་དགོས”ཟེར།

སྒྲོབ་ཁྲིད་རྩེས་མའི་སྐབས་སུ་བྱི་བ་ནམས་ཀྱིས་དྲི་ལ་རྒྱུང་དེ་བྱི་པའི་སྐྱེར་བསྐྱོན། སྐར་མ་འགའི་རྩེས་སུ། བྱི་བ་ནམས་ཁོད་ཀྱི་མཐའ་བསྐྱོར་ནས་འགོ་བའི་ཆོ་
དྲི་ལ་རྒྱུང་གཤམ། རྒྱ་མཚན་ནི་བྱི་ལས་བྱི་བ་ཞིག་བཟུང་བས་སོ། བྱི་པའི་སྐྱེར་རྒྱུང་སྤངས་པ་འདི་ལྟར།

ཤར་གྱི་ཤ་ནི་རྒྱགས་མོད་ཀྱང་།
བྱི་ལ་ནམས་ཀྱི་ཤ་རིད་པས།
རྩ་མེད་ཤར་ཁྱོད་སོང་ན་ལེགས།
ཁྱོད་ཀྱིས་རྩ་རྩ་ཟ་བ་ཡིས།
རུས་སུ་ལ་ནི་ཅི་ལ་གཏོང་།

“ངས་ངའི་བྱུན་པ་མ་ཡིབ་པའི་རྒྱུན་ཀྱིས་འདི་བྱུང་བ་རེད”ཅེས་སྒྲུག་གིས་ཁོངས་པའི་བྱི་ལས་བཤད། རྩེས་སྒྲུགས་སུ་བྱི་བས་བྱི་ལར་སྒྲོར་མ་བབས་པས་བྱི་
ལས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁོ་ཆོའི་བྱུན་པ་ས་ལོག་ཏུ་འཇུག་པ་རེད།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Rewrite this text as a play and act it out. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་འབྲབ་གཞུང་གི་རྣམ་པར་བཅོས་ཏེ་འབྲབ་སྟོན་བྱ་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འདྲི་དགོས།

- a. Who often stole things?
- b. What were things stolen from?
- c. Why did the monk jerk the cat's tail?
- d. How was the cat's tail broken?
- e. Why could the cat not hunt?
- f. Why did the cat become weak and hungry?
- g. Why did the cat sit quietly?
- h. Where were the monk's prayer beads?
- i. What came near the cat?
- j. What did the cat tell the mouse?
- k. What did the cat say that he did not do?
- l. Did the mouse believe the cat?
- m. What did the mice ask the cat to do?
- n. What did they begin having?
- o. What became less and less?
- p. Where did the cat sit?
- q. What did the cat do secretly?
- r. Who became suspicious?
- s. Why did they become suspicious?
- t. What did the mouse ask the cat?
- u. What did the cat answer?
- v. What did the mice want to give the cat?
- w. When did the mice give the cat a bell?
- x. Why did the bell ring?
- y. What did the mice king sing?
- z. Was the cat happy or sad?
- aa. Why do cats always bury their excrement?

C. What lesson do you think this story teaches? Write your answer. Then read another student's answer. Are your answers different or the same? ཁྱོད་ གྱིས་ བསྟུམ་ ན་ གཏམ་ རྒྱུད་ འདིས་ ང་ ཚོར་ གནས་ ལུགས་ ཅི་ ཞིག་ བསྟུན་ ཡོད། བསྟུན་ དོན་ བྲིས་ ཏེ་ སློབ་ མ་ གཞན་ གྱིས་ བྲིས་ པ་ འང་ བཟུགས་ ནས་ ཁྱོད་ ཚོས་ ལན་ བཏབ་ པ་ རྣམས་ མཚུངས་ མིན་ ལ་ བརྟག་ དགོས།

(80) The Coming of the Great Zaa ཕྱད་ཆེན་ཐོན་བྱུང་།

A thief wanted to steal an old couple's cow. He hid in a large tree near the old couple's home. A

tiger came to the tree. The tiger also wanted to steal the old couple's cow. The tiger sat quietly under the tree.

Soon night came. The sky had many black clouds. The old woman shouted to her

husband, "Do you think a thief will come tonight?" "I'm not afraid of anything except the Great Zaa," the old man shouted back.

The tiger and the thief did not know something. Every night the old couple said this very loudly. They said this every night to frighten away robbers.

The tiger and thief thought that the Great Zaa must be very terrible. The tiger and thief both wondered if the Great Zaa would come.

The thief looked down. He saw a monster with glowing eyes. He thought it was the Great Zaa. He was very afraid. Urine ran down his leg. The urine fell onto the tiger's head.

The tiger looked up. He saw something in the tree. He thought it was the Great Zaa. He was so

afraid that his heart broke. He fell dead to the ground. At the same time, the thief fell from the tree. He hit the ground with his head. He also died.

ཀྱུན་མ་ཞིག་གིས་ཀྱེན་ཆོན་གཉིས་ཀྱི་བ་སྒྲུང་བ་ཀྱུ་འདོད་དེ་ཁོ་རང་ཀྱེན་ཆོན་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་སར་སྤོང་ཀྱེན་ཆོན་ཡོད་པ་དེའི་གསེང་དུ་ཡིབ་ནས་བསྡད། ལྷག་ཅིག་གིས་ཀྱུང་ཀྱེན་ཆོན་དེའི་བ་སྒྲུང་བ་ཀྱུ་འདོད་དེ་སྤོང་ཕྱར་ཐོན་ནས་ཁ་རོག་གིར་བསྡད།

ཅང་མ་འགོར་བར་ས་རུབ་ཅིང་མ་ཁའ་རུ་སྤྱོན་ནས་མང་པོ་འབྲིགས་པས་ཀྱེན་ཆོན་སྒྲོད་བརྒྱབ་ནས་“ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་དོ་ལྷག་ཀྱེན་ཆོན་ཡོད་པ་སྤྱོད་དམ”ཞེས་དྲིས་པར་ཀྱེན་པོས་“ང་ཕྱད་ཆེན་མ་གཏོགས་ཅི་ལ་ཡང་མི་སྤྲུག་”ཅེས་སྒྲོད་གསེང་མཐོན་པོས་ལན་བཏབ།

ལྷག་ཀྱེན་གཉིས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་འདི་མ་ཤེས། ཀྱེན་ཆོན་གཉིས་ཀྱིས་མཚན་རེར་སྒྲོད་གསེང་མཐོན་པོས་འདི་སྒྲོ་བ་ཡིན་ལ་ཁོ་ཚོས་བཤད་པ་ལྟར་ན་འདིས་ངག་རྒྱུན་ཡོད་ཆོད་ལ་འཛིགས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་བ་ཡིན་ཟེར།

ལྷག་ཀྱེན་གཉིས་ཀྱིས་བསམ་པར་ཕྱད་ཆེན་ཞེས་པ་དངོས་གནས་འཛིགས་སྒྲུབ་བ་ཞིག་ཡིན་དེས་སྒྲུབ་ལ་ཁོ་གཉིས་ཕྱད་ཆེན་ཡོང་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་བོས། ཀྱུན་མས་སྤོང་འགོ་ནས་མར་བལྟས་པ་ན་མིག་ཟུང་འོད་དུ་འཕྲོ་བའི་སྤྱོན་པོ་ཞིག་མཐོང་བས་ཁོས་བསམ་པར་དེ་ནི་ཕྱད་ཆེན་རེད་འདོད། ཁོར་སྤྲུག་སྒྲུང་ཆོན་པོ་སྤྱོས་ཏེ་གཅིན་པ་ཤོར་ཏེ་བརྒྱ་ཐོག་བརྒྱུད་དེ་མར་སྤྲུག་གི་མགོར་ལྷུང་།

ལྷག་གིས་ཡར་བལྟས་ཅ་ན་ཁོས་སྤོང་འགོར་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་། ཁོས་དེ་ནི་ཕྱད་ཆེན་ཡིན་པར་བསམས་ནས་འཛིགས་སྒྲུང་ཆོན་པོ་སྤྱོས་ཏེ་ཁོའི་སྤྱོང་ཐྱེད་ཀར་འཐོར་ནས་ཐང་དུ་འབྱེལ་ཏེ་ཆོ་ལས་འདས་སོང་དོ། ལྷག་པོས་དེར་རྒྱུན་མ་དེ་ཡང་སྤོང་འགོ་ནས་མར་ལྷུང་བས་ཁོའི་མགོ་བོ་ཡལ་གར་ཐོག་སྤྱེ་ཁོ་རང་ཡང་ཆོ་ལས་འདས་སོང་དོ།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Rewrite this story as a play and act it out in your classroom with other students. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་
འབྲུབ་གཞུང་གི་རྣམ་པ་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཤིང་སྒྲིབ་གྲོགས་གཞན་དང་མཉམ་དུ་འབྲུབ་སྟོན་ཡང་བྱེད་དགོས།

B. Write at least twenty questions and answer them. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་ཉི་ཤུ་ལས་མི་ཉུང་བ་བསྒྲིག་
དགོས་ལ་དེ་ཚོར་ལན་ཡང་གདབ་དགོས།

C. Match the words in the second column with the words in the first column. More than one answer
is possible. གཤམ་གསལ་གྱི་གཡས་གཡོན་གྱི་བ་སྟངས་རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འོས་འཚམ་གྱིས་ཐིག་གིས་སྒྲེལ་ནས་སྟོན་དགོས་ཏེ། གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་
བ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

___ a. Great Zaa	1. wanted
___ b. thief	2. coming
___ c. old man	3. steal
___ d. old woman	4. hid
___ e. tiger	5. sat
___ f. tree	6. came
___ g. clouds	7. shouted
___ h. eyes	8. didn't know
___ i. urine	9. said
___ j. heart	10. large
___ k. head	11. black
	12. many
	13. loudly
	14. thought
	15. wondered
	16. glowing
	17. very afraid
	18. ran
	19. fell
	20. broke
	21. hit
	22. died

(81) The Tortoise Dies རུས་སྐལ་གྱི་བ།

A tortoise lived in the same lake with two geese. It did not rain for a long time. The lake dried up. There was no more water.

The geese said they wanted to fly away. They wanted to find another lake. The tortoise said, “Oh, my good friends, please don’t leave me.”

“We don’t want to leave you here, but you cannot fly,” the geese said.

“I have an idea,” the tortoise said. “I’ll hold a stick in my mouth. You will each hold one end. That way I can go with you.”

“This is an excellent idea, but don’t open your mouth while we are flying,” the geese said.

A few minutes later they were flying. The tortoise was holding the stick in his mouth. The geese were holding the two ends. They were feeling good.

They flew over a village. Some children saw them. The children shouted, “Look! Up in the sky! How clever those geese are to carry a tortoise!”

A few minutes later they flew over a grassland. Several shepherd boys saw them. The shepherd boys shouted, “Look! What intelligent geese!”

The tortoise was very angry. He thought that this was his idea. It was not the geese’s idea. He shouted, “It’s my idea!” As soon as he opened his mouth, he fell to the ground and died.

རུས་སྐལ་ཞིག་དང་བ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་མཆོད་གཅིག་གི་ནང་དུ་འཁོ་སྡོད་བྱས་ཡོད། ཡུན་རིང་ཞིག་ལ་ཆར་བ་མ་བབས་པས་མཆོད་སྐལ་ནས་ཁྱུ་ཐིགས་པ་ ཅམ་ཡང་མི་འདུག།

དང་བ་གཉིས་འཕྲར་ནས་མཆོད་གཅིག་ཞིག་བཅའ་དུ་འགྲོ་བྱུ་བྱེད། རུས་སྐལ་དེས་“དེ་གོ་གས་མཆོག་རྣམས་པ་ལགས། བྱེད་ཅག་གིས་ད་རང་རྒྱུ་མ་ བསྐྱར་”ཞེས་སྒྲུས་པ་ལ་དང་བ་གཉིས་ཀྱིས་“དེ་ཅག་གིས་བྱེད་རང་འདི་རུ་བསྐྱར་མི་འདོད་མོད་འོན་ཀྱང་བྱེད་འཕྲར་མི་ཐུབ་པས་”ཟེད།

“ད་ལ་ཐབས་བཀོད་ཅིག་ཡོད་”ཅེས་རུས་སྐལ་གྱིས་སྒྲུས། “དས་དབྱུག་པ་ཞིག་གི་དཀྱིལ་དུ་སོ་བཏབ་ནས་བྱེད་གཉིས་ཀྱིས་དབྱུག་པའི་སྒྲེ་གཉིས་བཟུང་ཆོག་ འདི་ལྟར་བྱས་ན་ད་རང་བྱེད་དང་ལྟན་ཏུ་སོང་ཆོག” དང་བ་གཉིས་ཀྱིས་“འདི་ནི་ཐབས་བཀོད་མཆོག་གྱུར་ཞིག་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ཆོ་འཕྲར་བའི་སྐབས་སུ་བྱེད་ཀྱི་ ཁ་གདང་མི་ཉན་”ཞེས་སྒྲུས།

བྱུང་མ་འགོར་བར་ཁོ་ཆོ་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕྱར། རུས་སྐལ་གྱིས་དབྱུག་པ་ཁ་རུ་བཟུང་བ་དང་དང་བ་གཉིས་ཀྱིས་དབྱུག་པའི་སྒྲེ་གཉིས་བཟུང་སྟེ་འཕྲར་བས་ ཁོ་ཆོར་དག་འཆོར་སྒྲུས།

ཁོ་ཆོ་གྲོང་ཆོ་ཞིག་གི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕྱར་སྐབས་ཀྱིས་པ་སྒྲོར་ཞིག་གིས་ཁོ་ཆོ་མཐོང་བས་སྒྲོང་ཆོར་ཆེན་པོས་“ཡར་ནམ་མཁའ་ལྟོས་དང་། དང་བ་གན་ གཉིས་ཀྱིས་རུས་སྐལ་འཕྲར་བའི་དང་ཆུལ་རི་འབྲའི་སྒྲེ་རིག་ཆོད་པ་ལ་”ཞེས་སྒྲུས།

ཡང་བྱུང་མ་འགོར་བར་ཁོ་ཆོ་སྒྲེ་ཐབ་ཞིག་གི་དབྱིངས་སུ་འཕྱར་སྐབས་ལུག་རྩི་སྒྲོར་ཞིག་གིས་ཁོ་ཆོ་མཐོང་ནས་སྒྲོང་ཆོར་ཆེན་པོས་“ལྟོས་དང་རི་འབྲའི་སྒྲེ་རིག་ བཟུ་བའི་དང་བ་གཉིས་”ཞེས་སྒྲུས།

རུས་སྐལ་གྱིས་འདི་ནི་ཁོ་ཐབ་བཀོད་ཡིན་པ་ལས་དང་བ་གཉིས་ཀྱི་ཐབ་བཀོད་མིན་བསམས་ནས་ཁོ་རང་ཁོང་ཁོ་ཆེན་པོ་ལངས། ཁོས་སྒྲོང་ཆོར་ཆེན་པོས་ “འདི་ནི་དེ་ཐབ་བཀོད་ཡིན་”ཞེས་སྒྲུས་མ་ཐག་ཁོ་ཐབ་ཞིག་གིས་ཁོ་ཆོ་ལས་འདས་སོང་།

Exercises གཤམ་སྒྱུད།

A. Are the following sentences true or false? If a sentence is false, explain why. Write your explanation. གཤམ་གྱི་ཚྭ་གྲུབ་འདི་དག་སྟོབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་དང་བསྐྱར་ན་འགྲིག་གམ་མི་འགྲིག་ མི་འགྲིག་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་གསལ་བོར་འབྲི་དགོས།

- a. The tortoise and the geese lived together.
- b. The geese and the tortoise wanted to go to another lake.
- c. It rained often.
- d. The lake was dry.
- e. The tortoise did not want to leave the lake.
- f. The tortoise had an idea.
- g. The geese did not agree with the tortoise.
- h. Some village children saw the tortoise and the geese up in the sky.
- i. First they flew over a grassland and then they flew over a village.
- j. The tortoise was very happy.
- k. The tortoise got to another lake.
- l. The tortoise opened his mouth to say something.

B. Write twenty questions about this text. Next, write answers to your questions. སྟོབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་
བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་ཉི་ཤུ་བསྒྲིག་དགོས་ལ། དེ་ཚོར་ལན་ཡང་གདབ་དགོས།

C. Rewrite this text as a play and act it out in your classroom with other students. གོང་གི་སྟོབ་ཚན་དེ་ལྟར་
གཞུང་གི་རྣམ་པ་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཞིང་དེ་ནས་སྟོབ་གོགས་ཁ་ཤས་དང་མཉམ་དུ་ལྟུང་སྟོན་བྱེད་དགོས།

Australia: Other Nomads ཨ་སྤྱུ་རྒྱ་ལྷི་ཡ། འབྲོག་མི་གཞན་ཞིག

Listen to this dialogue: ཁ་བརྗེ་འདི་ལ་ཉན་དགོས།

Carol: Gee! I'm really impressed by all the historical places in China!

Julie: Really? Why?

Carol: Well you see, in Australia we don't have any ancient buildings nor do we have stories about our past ancestors.

Julie: Oh! That's right. Up until 200 years ago there were no Europeans in Australia.

Carol: You're right. Because my country is very hot and dry, the Aborigines used to follow the water sources and the herds of wild animals from place to place. They never planted wheat or vegetables. They didn't keep herds of sheep or cows. They didn't even have horses or donkeys to ride on. They just walked and carried their belongings with them.

Julie: Do they still live in this way?

Carol: No. Their lives changed when travelers from Britain went to Australia and made their homes there. Now there are few Aboriginal people living in their natural state.

Julie: Is Australia now like Britain?

Carol: Originally European Australians had a lot in common with . Their language, food, clothing, and customs were the same. They built roads and railways and made large cities. They made farms and grew wheat and fruit trees. Farmers kept sheep and cows. People mined the minerals from the soil.

Julie: So, what has changed?

Carol: In the 1950's people from Europe began to move to Australia. They brought with them their culture, food habits, songs, and dances. Nowadays the farming community is small and the city communities are large. Although everyone must speak English in order to study or do business, there are many other languages being used. There are both TV and radio programs for other nationalities and the libraries keep books of different languages. Now, nearly every nationality and ethnic group can be found in Australia.

Julie: Are there any Tibetans in Australia?

Carol: Yes, there are, but not many. They mainly live in the east coast cities of Sydney and Melbourne. Australians love to eat mutton and beef, and there is plenty of wheat flour for noodle making. I think Tibetans would be able to get used to life in Australia easily.

Carol: Here are some pictures about Australia. This is a picture of an Australian Aborigine. The second picture is about sheep farming areas. Finally, here are some pictures of Australian cities and towns.

Carol: ཨ་ཙྰ། གྲུང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་ས་གནས་དག་གིས་དངོས་ནས་ང་རང་ལ་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་བཞག་འདུག།

Julie: དངོས་ནས་ཡིན་ནམ། ཅིའི་ཐིམ།

Carol: ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་ང་ཚོ་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡ་ན་གནའ་བོའི་ཁང་བཙུགས་མེད་ལ་ང་ཚོའི་མེས་པོའི་སྒོར་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཀྱང་མེད།

Julie: ཨོ་དེ་ནི་དངོས་ནས་བདེན་པ་འདུག། མི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་གི་ཡར་ཕྱོན་དུ་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡ་ན་ཡོ་རོབ་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད།

Carol: ཁྱོད་རང་དངོས་ནས་བདེན་པ་འདུག། རྒྱ་མཚན་ནི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཆ་བཞེས་ཆེན་པོ་ཞིང་སྐྱམ་གྲུབ་ཆེ་བས། ས་འདིའི་གནའ་བོའི་སྔོན་དམངས་རྣམས་ཚུའི་
འབྲུང་ཁུངས་དང་རི་དྲགས་ཀྱི་རྗེས་བསྐྱེགས་ཏེ་ས་ཆ་ནས་ས་ཆར་གནས་སྒྲོར་བྱས་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་སྔོ་ཚོད་དང་འབྲུ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་བཏབ་མ་ཐོང་
པར་མ་ཟད་ལྷག་གསལ་བ་སྤྲང་བྱུ་གཅིག་ཀྱང་འཚོ་སྐྱོད་བྱས་ཐོང་མེད། བ་ན་ཁོ་ཚོར་ཏུ་དང་བོད་ལུ་སོགས་ལ་ཞོན་རྒྱུ་ཡང་མེད་པས་ཁོ་ཚོར་དབང་བའི་
ཅ་ལག་རྣམས་ཁྱེད་ནས་རྒྱུ་མེད་པ་རེད།

Julie: ཁོ་ཚོར་ལྟའང་འདི་ལྟར་འཚོ་བ་རོལ་བཞིན་པ་ཨོ་རེད་དམ།

Carol: མ་རེད། དབྱིན་ཇའི་འགྲུལ་བཞུད་པ་རྣམས་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡར་སོང་སྟེ་ཁྱེད་ཀྱིས་གཞིས་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བར་འགྲུར་ལྷོག་བྱུང་འགོ་བཙུམས།
ད་སྐབས་གནས་འདིར་གནའ་བོའི་སྔོན་དམངས་ཁྱེད་ཤས་ཤིག་གིས་གནའ་བོའི་འཚོ་བ་རོལ་སྟངས་ལྟར་འཚོ་བཞིན་ཡོད།

Julie: ད་ལྟའི་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡ་དབྱིན་ཇའི་དང་འབྲམ།

Carol: དེར་ཐོག་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་ཡོ་རོབ་པ་རྣམས་ལ་དབྱིན་ཇའི་བ་དང་ཆ་འབྲུ་བའི་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། ཁོ་ཚོའི་སྐད་རིགས་དང་བཟའ་རིགས། ཁྱོན་
ཆས། ལུ་ལོ་སྒོལ་གོམས་འདྲིས་སོགས་པན་རྒྱན་འདྲ་བོ་ཡོད་ལ་ཁོ་ཚོས་གཞུང་ལམ་དང་ལྷགས་ལམ། ཁྱོད་ཁྱེད་ཆེན་པོ་བཙས་འཇུགས་སྒྲུན་བྱས། ཁོ་
ཚོས་ཞིང་ར་བཟོས་ནས་གོ་དང་ཤིང་སྔོན་བཏབ་པ་མ་ཟད་ཞིང་བ་ཚོས་ནོར་ལྷག་འཚོ་སྐྱོད་བྱས། མི་རྣམས་ཀྱིས་ས་འོག་ནས་གཏེར་ཁ་ཡང་སྒྲིག་འདོན་
བྱས།

Julie: དེ་ན་ཅི་ཞིག་འགྱུར་སོང་བ་རེད།

Carol: སྤྱི་ལོ་༡༩༠༠བའི་ནང་དུ་ཡོ་རོབ་གླིང་གི་མི་རྣམས་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡར་གནས་སྒྲོར་འགོ་བཙུམས་ཤིང་དེ་དང་མཉམ་དུ་ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་
དང་བཟའ་བཏུང་གི་སྒོར། སྤྱུ་དབྱངས། ཐོ་གར་བཙས་འཁྲིད་ཡོང་བ་རེད། དེར་སང་ཞིང་ལས་བྱེད་བཞིན་པའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོ་ཁག་རྣམས་གཞི་
རྒྱ་ཅུང་ཅུང་བ་དང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོ་ཁག་རྣམས་གཞི་རྒྱ་ཅུང་ཆེན་པོ་འདུག། སྐད་རིགས་གཞན་པ་མང་བོ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་
ནའང་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲོབ་སྒྲོབ་དང་ཚོང་ལས་བྱེད་ཆེད་དེས་པར་དུ་དབྱིན་ཡིག་སྐད་དགོས་པ་རེད། བརྟན་འཕྲིན་དང་རྒྱུ་འཕྲིན་ལེ་ཆོན་ཡང་མི་
རིགས་གཞན་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་གཏོང་གིན་ཡོད་ལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་འདྲུང་སྐད་ཡིག་མི་འདྲ་བའི་ལམ་ནས་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་སྤྲུལ་མི་འདྲ་བ་
མང་བོ་ཡོད། དེར་སང་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡ་རུ་མི་རིགས་སམ་རིགས་རྒྱུད་ཉ་ལམ་གང་རུང་ཞིག་རྟེན་བྱུང་བ་རེད།

Julie: ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡ་ན་བོད་རིགས་ཡོད་དམ།

Carol: ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་འདྲ་མང་བོ་མི་འདུག། ཁོ་ཚོ་གཙོ་བོ་གསེར་ལྷན་གནས་དང་སྤྲེད་ལུ་བོར་གྱི་ཤར་ཕྱོགས་མཚོ་རྒྱུད་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འཚོ་སྤྱོད་བྱས་ཡོད་
པ་རེད། ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་མི་རྣམས་ལྷག་ཤ་ཟ་བར་དགའ་བོ་ཡོད་ལ་ལུ་ཆང་འབྲུང་རྒྱུར་ཡང་དགའ་བོ་ཡོད། ཁོ་ཚོར་ཐུག་པ་སྒྲོལ་བྱེད་ཀྱི་གྲོ་བྱེ་ཡང་
མང་བོ་ཡོད་པ་རེད། དས་བསམས་ན་བོད་པ་རྣམས་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་འཚོ་བ་རོལ་སྟངས་ལ་སྤྱར་དུ་གོམས་དེས།

Carol: འདི་རུ་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་འདྲ་པར་འགའ་ཡོད། འདི་ནི་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་གནའ་བོའི་སྔོན་དམངས་ཤིག་གི་འདྲ་པར་རེད། འདྲ་པར་གཉིས་པ་འདི་ནི་
ཕྱགས་ལས་ས་ཁུལ་གྱི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། འདི་རུ་དུང་ཨོ་སྤྱུ་རུ་ལི་ཡའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་བརྒལ་གྱི་འདྲ་པར་འགའ་ཡང་འདུག།

Exercises གཤམ་སྒྱུད་།

A. Write answers to these following questions. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- Does Australia have ancient buildings?
- What changes happened in the 1950s?
- What is the main language spoken in Australia?
- Do Australians enjoy eating mutton?
- Why does the speaker say Tibetans would be able to easily get used to life in Australia?

B. Discuss the following questions with another partner. སློབ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དག་གོས་

བསྐྱར་བྱེད་དགོས།

- What ancient places have you visited?
- Are there any ancient places near your home? If so, what are they? Describe them.
- Do you know any stories about ancient times? If you do, tell it.
- What differences are there between Tibetan nomads and Australian Aborigines?

New Zealand ཞིན་ཞིས་ལྷན་།

Listen to the dialogue: ཁ་བརྗེ་འདི་ལ་ཉན་དགོས།

Jeff: Hello, I'm Jeff.

Sheryl: Hi, my name is Sheryl. You're from New Zealand, aren't you?

Jeff: Yes. I'm from Auckland. Where are you from?

Sheryl: I'm from Nelson.

Carol: Hello.

Jeff: Hello. Have you met Sheryl? She's from New Zealand too.

Carol: No, I haven't. Glad to meet you. Where do you come from in New Zealand?

Sheryl: Nelson. That's in the south Island.

Carol: And you're from the North Island, aren't you?

Jeff: That's right.

Carol: How many people live in New Zealand?

Jeff: About three and half million.

Carol: New Zealand is about the same size as England or Japan, isn't it?

Jeff: Yes, that's right.

Carol: What're New Zealand's main products?

Jeff: Beef, wool, and dairy products like milk, cheese, and butter.

Carol: Oh, just like Qinghai then.

Sheryl: That's right.

Jeff: ཀྱ་ཡི། ངའི་མིང་ལ་ངེད་སྤྱི་ཟེར།

Sheryl: ངའི་མིང་ལ་ཕྱི་ལ་རིལ་ལོད་ཟེར། ཁྱོད་རང་ཞིན་ཞེས་ལྷན་ནས་ཡོང་བ་ཨེ་ཡིན།

Jeff: ཡིན་ཡ། ང་རང་ཨ་ཁུག་ལན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། ཁྱོད་རང་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

Sheryl: ང་རང་རྒྱུ་ལུ་སྤྱན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

Carol: ཁྱོད་བདེ་མོ།

Jeff: ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་ཕྱི་ལ་རིལ་ལོད་ལ་ཨེ་ཐུག་ མོ་ཡང་ཞིན་ཞེས་ལྷན་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Carol: ང་རང་ཁོ་མོར་མ་ཐུག་ ཁྱོད་དང་ཐུག་པས་ངོ་མ་བཟང་། ཁྱོད་རང་ཞིན་ཞེས་ལྷན་གྱི་ས་གང་གི་ཡིན།

Sheryl: རྒྱུ་ལུ་སྤྱན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དེ་ནི་གླིང་ཕྱན་ལྷོ་མའི་སྤྱི་ལོ་ལ་རེད།

Carol: དེ་ནི་ཁྱོད་རང་གླིང་ཕྱན་བྱང་མ་ནས་ཡོང་བ་མ་ཡིན་ནམ།

Jeff: ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་འགྲིག།

Carol: ཞིན་ཞེས་ལྷན་ན་མི་འབོར་ཅི་ཙམ་ཞིག་འཆོ་སྤྱད་བྱས་ཡོད་དམ།

Jeff: མི་འབོར་ས་ཡ་གསུམ་དང་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་འཆོ་སྤྱད་བྱས་ཡོད།

Carol: ཞིན་ཞེས་ལྷན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ནི་དབྱིན་གི་ལན་ནམ་ལྷར་པན་དང་འདྲ་བ་ཨེ་རེད།

Jeff: དེ་ག་རང་རེད།

Carol: ཞིན་ཞེས་ལྷན་གྱི་ཐོན་རྫས་གཙོ་བོ་ཅི་རེད།

Jeff: སྐམ་ག་དང་བལ། འོ་ལས་ཐོན་རྫས་ཏེ་འོ་མ་དང་རྩྱ་བ། མར་བཅས་རེད།

Carol: དེ་ནི་མཆོ་སྤྱད་དང་གཅིག་པ་རེད།

Sheryl: ངོ་མ་དེ་ག་རང་རེད།

Key Item གནད་འགྲེལ།

གོ་ལྷག་པའི་འདྲི་ཚིག(tag question)ནི་ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་པར་འདྲི་ཚིག་ཅི་ཡིན་པ་དེའི་ལན་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་གྱིད་སྐུམ་པའི་ཆོ་བཀོལ་བ་ཡིན་ཞིང་།
 ཁྱོད་ཀྱིས་གོ་ལྷག་པའི་འདྲི་ཚིག་བཀོལ་ནས་སྒྲ་ལྷག་སྒྲོས་རང་ཉིད་ནི་འགྲིག་འདུག་པར་བདེན་དཔང་བྱེད་ཆོག་ གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཞིག་གང་ནས་འོངས་པ་མི་ཤེས་
 བ། ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་དྲི་ཆོག་སྟེ་

Where do you come from? ཁྱོད་གང་ནས་འོངས་པ་ཡིན།

Which country do you come from? ཁྱོད་རང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ཐུབ་སྐུམ་ཆོ། གཤམ་ལྟར་དྲི་ཆོག།

You're from the United States, aren't you?

(ཁྱོད་རང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་འོངས་པ་མ་རེད་དམ།)

ཁྱོད་ཀྱིས་རང་སྤྱི་ཕྱེད་བཞིན་པའི་འདྲི་ཚིག་གི་ལན་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར།

Yes, that's right. (རེད་ལགས། དེ་ག་རང་རེད།)

That's right. (དེ་ག་རང་རེད།)

Exercises གཤམ་སྒྱུར།

A. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྗེ་བྱུང་བའི་ཁྱེད་ཀྱིས།

Sheryl: You're from New Zealand, aren't you?

Jeff: Yes, I'm from Auckland. That's in New Zealand's largest city.

Sheryl: And you are from North Island, aren't you?

Jeff: That's right.

དེ་ལྟ་བུ་གི་ཁ་བརྗེ་བྱུང་བའི་ནང་མིང་ཚིག་the USA”དང་“Qinghai” “Tibet” “Sichuan” “Gansu” “England”བཅས་བཞོལ་ནས་གོ་ལྟོག་པའི་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

B. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྗེ་བྱུང་བའི་ཁྱེད་ཀྱིས།

Sheryl: It's a rainy day, isn't it?

Jeff: Yes, it is.

གོང་གི་ཁ་བརྗེ་བྱུང་བའི་ནང་མིང་ཚིག་“cloudy”དང་“sunny” “hot” “cold”བཅས་བཞོལ་ནས་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Britain (དབྱིན་ཇི།)

My name is Julie and I come from England.

England is part of the United Kingdom or Great Britain that is made up of England, Scotland, Wales, and Northern Ireland. The population is about 57,000,000. Each area has its own customs and culture, as well as their own language. For example, Wales is situated on the west side of England. It is a small mountainous country with beautiful wild scenery. There are many sheep farmers with large flocks grazing on the lonely hills and moors. The Welsh people are very musical and many of their singers have become world famous.

Scotland is the northern part of Britain. Tourists from all over the world enjoy the beauty of the

Scottish scenery. They love to visit ancient historic

world famous Scotch whisky. The Scotsmen's national costume is the

kilt. This is like a

pleated skirt and has tartan patterns. They also love to play the

bagpipes.

What about England? Is it like Scotland? No, England does not have any high mountains, but in the countryside there are pleasant rolling hills, green meadows, and many different kinds of trees and wild

flowers. This is because there are frequent rainfalls. In fact it is said that the English never know what weather will be like tomorrow. The English people have a reputation of being blunt in the North part of the country, but also warm-hearted and hospitable. They are more reserved in the South.

Ireland is also a very green and beautiful country. The people are fun-loving and friendly.

Let me tell you something of city life in Britain today. Well, a familiar sight in every city are the immigrants who since the beginning of the century have been settling in Britain. Black people from the

West Indies and Asians from India, Pakistan, and Bangladesh now make up about 4.5 percent of the population and have brought their own culture and way of living to Britain.

Young couples like to start off married life in their own home. Most people buy their own homes and many families prefer to live in the suburbs, rather than in the center of the cities. Very few children grow up in large families and usually both parents have jobs.

How do the British spend their leisure hours? The British love sports. Football is the most popular team game. The British invented it and it has spread to every corner of the world. In all the major cities thousands of people attend football matches each week. There is a great interest in other

sports too. Rugby, tennis, golf, and of course cricket give great pleasure. Gardening is also a great hobby. Most houses have their own garden. People are very proud of their gardens and spend hours each week tending the flowers or growing vegetables.

One of the great British traditions is going to the pub. What is a pub? Going to the pub is a way of life for the majority of British people. Pub, or Public Houses, are places where people can relax, meet their friends, and have a drink or eat together. Many of the pubs have their own unique atmosphere. Some of the old country pubs date back to the fifteenth century with solid beams and open wood fires.

My home is just a few miles from Stratford-Upon-Avon where

William Shakespeare

was born. People from all over the Britain and abroad come to the Theater to see his plays. In London too, and other large cities going to the theater is a great treat, also going to musical

concerts and ballet.

What about schooling? Parents send their children to either the State schools or public schools. State schools are attended by 93 percent of children. Basic tuition costs nothing, whereas the non-State schools are expensive. At sixteen, students take their school-leaving certificates. Many then go into further job training in offices or are apprenticed. Those who want to go to university must take their "A" levels, advanced certificate. However, these are also courses for adults who wish to further their education while they are working. Some of these courses are taken at night school. One of the great opportunities during the past 25 years has been Open University. This is an opportunity for people who are working to gain degrees in all subjects. Even people as old as 70 are studying in Open University.

[illegible]

དེ་ན་དཔྱིན་གྱི་ལན་ནི་ཇི་འདྲ་ཞིག་དང་དམ། དེ་ནི་སེལ་ཁོལ་གྱི་ལན་དང་འདྲ་མཉ། མི་འདྲ་སྟེ་དཔྱིན་གྱི་ལན་དུ་རི་བོ་མཐོན་བོ་གཅིག་གྱང་མེད་མེད་འོན་གྱང་
 ཞིང་གོང་དུ་རི་བོའི་བྲང་བ་ཡོད་ལ་སྟོ་ལྟར་གི་སྤང་ལྟར་ས། གཞན་ཡང་སྤང་བོད་དང་རི་སྟེན་མེ་ཏོག་སྒྲ་ཚོགས་མང་བོ་ཡོད་བ་དང་། རྒྱ་མཚན་ནི་གནས་འདི་དུ་རྒྱན་དུ་
 མར་བ་འབབ་བས་སོ། དོན་དོ་མས་བཤད་ན་མི་རྣམས་ཀྱི་དག་རྒྱན་དུ་དཔྱིན་ཇི་བས་སང་ཉིན་གྱི་གནམ་གཤིས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་བ་གཏན་ནས་མི་ཤེས་ཟེད། དཔྱིན་
 ཇི་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པར་གྲགས་པ་རྣམས་མེད་གྱང་ཁོ་ཚོ་མཐོན་པོར་བཀྱར་སྟེ་ཆེ་བ་མ་ཟད་སེམས་པ་ཡང་བཟང་བོ་འདུག་
 རྟོ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཁ་གྲགས་རྒྱུ་དག་འོ་མེད།

ལོ་རྒྱུད་བཟང་མི་ཚོ་གཉེན་བསྐྱེགས་རྒྱུ་མཐོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱིས་ལོ་ནས་འཚོ་བ་ཐོལ་འདོད། མི་མང་གོས་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁང་བྱིས་ཉེ་རྒྱུར་སྒྲོ་བོ་ཡོད་པ་དང་ཡུལ་
བྱིས་མང་བོས་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་དཀྱིལ་དཔུང་ལས་གྲོང་ཁྱིམ་གྱི་མཐའ་ལོ་བ་དྲུ་འཚོ་བ་ཐོལ་བར་འདོད། བྱིས་པ་རྒྱུད་དུ་ཞིག་བྱིས་ཆང་ཆེན་པོ་འཛིན་དུ་ནར་སོན་པ་ཡིན་
ལ་སྒྲིའ་བཟང་དུ་པ་མ་གཉིས་ཀར་སྤྱོད་གཞུང་གི་བྱ་བ་ཡོད།

དཔྱིན་ཁི་ལའི་ལྷོ་པ་རྒྱུ་མིང་མོ་ཞིག་ཅི་མང་ཚྲིག་མ་འདྲ་འཛོམས་ཁང་དུ་འགྲོ་བྱུ་དེ་ཡིན། མང་ཚྲིག་མ་འདྲ་འཛོམས་ཁང་ཟེང་པ་དེ་ཅི་ཞིག་ཤེད་དམ། འདྲ་

འཛོམས་ཁང་དུ་འགོ་རྒྱུ་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་མང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་འཛོལ་འཁྱུག་ཆ་ཞིག་རེད། འདྲ་འཛོམས་ཁང་མ་སྤྲོད་ཁང་བ་ནི་མི་རྒྱུ་ལྟ་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་ནས་འཁྱུག་པ་དང་ཁོ་ཆོད་གྲོགས་པོར་ཐུག་པ། ཆང་འབྲུང་བའམ་ཡང་ན་ཟ་མ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བཟའ་སའི་གནས་ཤིག་རེད། འདྲ་འཛོམས་ཁང་མང་པོར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱང་ཆོས་ལྟན། སྤྲོ་སྤྲོགས་ལྟན་པའི་གདུང་ལྷུ་མ་དང་བྱི་ནས་འབྲུང་པའི་བྱང་གི་མི་ཕུང་དང་ལྟན་པའི་ཞིང་གི་འདྲ་འཛོམས་ཁང་འགའ་ཤས་ཤིག་དུས་རབས་བཙོ་ལྷ་བའི་ནང་དུ་འཛུགས་སྒྲུབ་བྱས་པ་རེད།

ངའི་མ་ཡུལ་ནི་སུ་ཁྱི་རི་སྤོར་དུ་སྤྲོ་ཆོས་རིག་པ་ཆེན་མོ་བླ་མ་ལེ་མེད་ཀྱི་འབྲུངས་ཡུལ་ནས་དབྱིན་ལིས་འགའ་ཤས་ཀྱི་སར་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་བྱི་ནང་གི་མི་རྒྱུ་ལྟ་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་གར་ཁང་དུ་ཕེབས་ནས་ཁོའི་འབྲུང་གཞུང་ལ་ལྷ་བ་རེད། གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ལུན་ཏོན་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་གཞན་དག་ཏུ་སྤྲོས་ཁར་ཁང་དུ་འགོ་བ་ནི་མགོན་བསུ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་འོ་མོ་དགོང་ཆོགས་དང་སྤེལ་འགོ་རྒྱུ་འཛུགས་བསུ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད།

དེ་ན་སྤོབ་གྲུའི་སྤོབ་གསོ་རི་འདྲ་ཡིན་ནམ། བ་མས་བུ་སྤྲུག་རྒྱུ་སྤོབ་གཞུང་གི་སྤོབ་གྲུའམ་སྤྲོད་མངས་སྤོབ་གྲུར་སྤྲོལ་བ་རེད། རྒྱལ་ཡོངས་བྱིས་པའི་བརྒྱ་ཆའི་གོ་སྤྲུལ་ལྟ་གཅིག་ཏུ་སྤོབ་གྲུར་འགོ་ལ་དེར་སྤྲུང་གཞིའི་སྤོབ་ཡོན་སྤོབ་མི་དགོས། འོན་ཀྱང་སྤོབ་གཞུང་མིན་པའི་སྤོབ་གྲུའི་སྤོབ་ཡོན་ཏུ་ཅང་མཐོ། བྱིས་པ་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལ་སོན་དུས་ཁོ་ཆོས་སྤོབ་ཐོན་ལག་འབྱེད་ལེན་དགོས། དེའི་རྒྱུ་སྤོབ་མ་མང་ཤོས་ཤིག་བྱ་བར་སྤྲོད་བརྟེན་སའི་གཞུང་སྤོབ་ཁང་དང་ཡང་ན་དངོས་སྤོབ་དུ་འགོ་བ་རེད། སྤོབ་ཆེན་དུ་ཞུགས་འདོད་པའི་སྤོབ་མ་ཆོས་ངེས་པར་དུ་མཐོ་རིམ་རྒྱགས་འབྲས་ལག་རྟགས་“A”ལེན་དགོས། ཅི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་“A”ནི་བྱ་བ་སྤོབ་བཞིན་པའི་མཐོ་རིམ་སྤོབ་གསོ་སྤོབ་འདོད་ཡོད་པའི་དར་མ་ཆོད་སྤོབ་ཆེན་ཡང་ཡིན། འདི་དག་ལས་སྤོབ་ཆེན་ཁ་གསལ་གྱི་གསལ་ཆ་སྤོབ་སྤོབ་གྲུར་འཕྲིན་གྱིན་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་ཉེར་ལྷའི་ནང་གི་ཆེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བའི་གོ་སྤྲུག་ཤིག་ནི་དམངས་ཡོངས་སྤོབ་ཆེན་རེད། འདི་ནི་བྱ་བ་བསྐྱབས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་རེ་རེ་སྤོབ་དུ་ཡོན་ཆད་ལེན་འདོད་ཡོད་པའི་མི་རྒྱུ་ལ་མཆོན་ན་གོ་སྤྲུག་བཟང་པོ་ཞིག་རེད། ལོ་བདུན་བཅུ་ལྟ་གཅིག་ཏུ་ལོན་པའི་མི་རྒྱུ་ལྟ་གཅིག་ཏུ་དམངས་ཡོངས་སྤོབ་ཆེན་དུ་སྤོབ་སྤོབ་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

Exercise གཤམ་སྤྲུང་།

A. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

- How many countries make up the United Kingdom?
- Write the names of these countries.
- Where is Wales?
- What is Scotland famous for?
- Which part of Ireland belongs to Britain?
- What percentage of the population of Britain are immigrants?
- What is the most popular sport in Britain today?
- Name another great hobby of the British people.
- Describe an English country pub?
- Why do people go to pubs?
- Where was William Shakespeare born?
- What percentage of children go to State schools?
- What are the certificates required for entrance to university?
- What would you like to do most if you visited Britain?
- From this description of Britain, how is it different from and similar to the People's Republic of China?

Pictures

འཛིན་པ་

Suggestions to the Teacher

དགེ་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་བའི་གྲོས་གཞི།

1. Writing Practice: Periodically choose a picture and ask each student to write a story about it in their own words. Then ask each student to read their story to the class. Other students must listen to each story, take notes, and then retell the story with their partner.

༡ རྩོམ་ཡིག་འབྲི་སྒྲིང་། དུས་བཅད་ལྟར་རིམ་ཞིག་བདམས་ཏེ་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཞག་ནས་དེའི་སྒྲིང་གི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་འབྲི་བུ་འཇུག་དགོས། གཏམ་རྒྱུད་ཀྱིས་ཚར་རྗེས་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེས་འཛིན་གྲུའི་སློབ་མ་ཡོངས་ལ་འདོན་དགོས་པ་དང་སློབ་ཕྲུག་རྣམས་ཀྱིས་ངས་པར་དུ་གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཉན་ཏེ་མཆན་འདེབས་དགོས། དེ་རྗེས་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གཏམ་རྒྱུད་དེ་ཡང་བསྒྲུར་འཆད་དགོས།

2. Oral Practice: Ask students to work together in pairs or small groups and make up a story about a picture. Then each student must find another student and listen to her story and then tell her story.

༢ སྐད་ཆ་འཆད་སྒྲིང་། སློབ་གྲོགས་ཆོ་ཆ་རེའམ་ཡང་ན་ཆོ་རྒྱུད་རེར་བཞག་ཏེ་རིམ་གཅིག་ལ་བཏུས་ནས་དེའི་སྒྲིང་གི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་བསྒྲིགས་རྗེས་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེས་ངས་པར་དུ་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་བཅའ་ནས་ཁོ་མོའི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཉན་དགོས་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཁོ་མོའི་གཏམ་རྒྱུད་སློབ་ཕྲུག་གཞན་པར་འཆད་དགོས།

